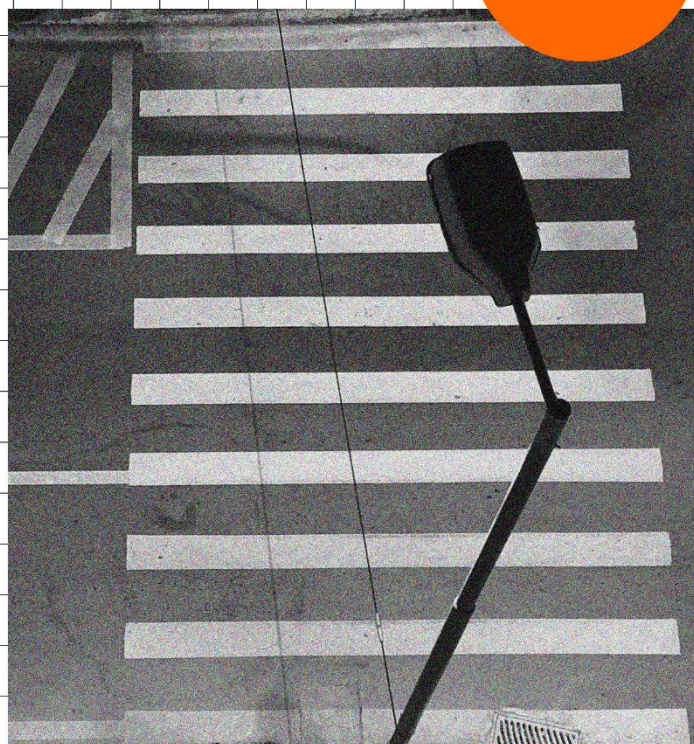
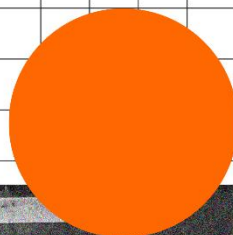

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ | ASSOCIATION OF SOCIAL
ANTHROPOLOGISTS GREECE

2ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΩΝ
ΕΛΛΑΔΑΣ 2024

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ
ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ
ΣΕ/ΓΙΑ ΑΒΕΒΑΙΟΥΣ
ΚΑΙΡΟΥΣ.

24-26/5/2024 ——— ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Πρόγραμμα Συνεδρίου

«Ανθρωπολογία, εθνογραφία σε/για αβέβαιους καιρούς»

Το 2ο Συνέδριο του Συλλόγου Κοινωνικών Ανθρωπολόγων Ελλάδας (ΣΚΑΕ) επικεντρώνεται στην αβεβαιότητα των καιρών μας σε κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα που ανακύπτουν σε κάθε πτυχή της ανθρώπινης ζωής. Το αβέβαιο μας απασχολεί, όχι ως κάτι καινούργιο ή εξαιρετικό, αλλά γιατί μια σειρά ασύνδετων μεταξύ τους γεγονότων, το καθιστούν αργά και σταθερά μια νέου τύπου κοινότητα. Το αβέβαιο βρίσκεται ολόγυρά μας και σμιλεύει με κεντρικό τρόπο την παγκόσμια και όχι μόνο κοινωνική και πολιτική ζωή. Το πυρηνικό ατύχημα στην Φουκουσίμα, η πανδημία Covid-19, η κρίση χρέους που στιγμάτισε την Ευρώπη σε όλη την προηγούμενη δεκαετία, η περιβαλλοντική κρίση, οι πολεμικές συρράξεις στη Συρία, στη Λιβύη και πρόσφατα στην Ουκρανία – στο κέντρο της Ευρώπης –, η βίαιη αλλαγή καθεστώτων στην Αφρική, η γιγάντωση της ακροδεξιάς διεθνώς, φαίνονται σαν μεμονωμένα συμβάντα, όμως πυκνώνουν τον πολιτισμικό χρόνο, επιταχύνουν τις πολιτικές εξελίξεις, εντείνουν περαιτέρω το ενδεχόμενο μιας επόμενης κρίσης.

Η ανθρωπολογική κριτική ματιά μπορεί να γίνει διεισδυτική συμβάλλοντας ουσιαστικά, αναδεικνύοντας τα κοινωνικά προβλήματα, ψηλαφώντας τις π(λ)ηγές τους και τα αποτελέσματα που φέρουν. Με ποιους τρόπους μπορεί να φωτίσουμε νέες πολιτικές, νέες εναλλακτικές πρακτικές, νέα οράματα; Το συνέδριο προσκαλεί όσες και όσους εργάζονται και συνεργάζονται με τους τρόπους της ανθρωπολογικής σκέψης και της εθνογραφικής μεθόδου να συμμετάσχουν σε αυτή την κριτική διερεύνηση της αβεβαιότητας και της πολλαπλότητάς της. Με ποιους τρόπους μπορούμε να την αφουγκραστούμε, να την αναλύσουμε και να την κατανοήσουμε;

Μέσα από την εθνογραφία έχουν αναδειχθεί διαφορετικοί πολιτισμικοί χρόνοι έχοντας βοηθήσει έτσι στην σύλληψη του γραμμικού και προοδευτικού μέλλοντος. Σήμερα, σχολιάζοντας την εθνογραφία στη μετα-κοβιντ εποχή, η Marilyn Strathern αναρωτιέται για το πώς θα μπορέσουν οι κοινωνικοί ανθρωπολόγοι να την ενεργοποιήσουν ξανά με τρόπους τέτοιους ώστε να αποκεντρώσουν αυτόν τον ορίζοντα αβεβαιότητας και να καταγράψουν τις νέες διασυνδέσεις, τα αισθήματα,

τις σκέψεις, και πρακτικές που ευνοούν συμβιβασμούς και ανθεκτικές σχέσεις. Η Εθνογραφία (επαν)έρχεται στο προσκήνιο ως ένα πλούσιο μεθοδολογικό εργαλείο χαρακτηριστικό τόσο για την ευρύτητά του όσο και την εμβάθυνση που παρέχει η κοινωνική έρευνα.

Πώς συνδράμει η Ανθρωπολογία στην κατανόηση των αβέβαιων καιρών που ζούμε; Πώς μπορεί η εθνογραφία να τις καταγράψει, να τις περιγράψει στη πολυφωνική τους έκφραση, και να δεσμευτεί κριτικά και δημιουργικά μαζί τους; Πώς η συζήτηση για το μέλλον της ίδιας της εθνογραφίας, ο ορίζοντας της οποίας έχει ξεπεράσει προ πολλού πια τα όρια της ανθρωπολογικής σκέψης θα γίνει όσο το δυνατόν πιο συμπεριληπτική; Πόσο ανοιχτή είναι η ανθρωπολογία σήμερα να δεχτεί την συμβολή άλλων θεωρητικών σκέψεων;

Το συνέδριο προσκαλεί συμμετοχές από διαφορετικά επιστημονικά πεδία. Με βασικό οδηγό την εθνογραφία, επιδιώκει την ανάπτυξη ενός διευρυμένου κύκλου θεωρητικών ζητημάτων και μεθοδολογικών πρακτικών προκειμένου να φωτίσουμε νέες οπτικές και συνεργασίες σε έναν κόσμο που αποδιοργανώνεται. Το 2ο Συνέδριο του ΣΚΑΕ φιλοδοξεί να γίνει ένας τόπος συνάντησης ανθρωπολόγων -- και όχι μόνο-- που εργάζονται σε διάφορους χώρους και πεδία, εντός και εκτός της ακαδημαϊκής κοινότητας, από την Ελλάδα αλλά και το εξωτερικό, και οι οποίοι/οποίες αξιοποιούν την εθνογραφία ή/και την ανθρωπολογική σκέψη στην εργασία και την καθημερινότητά τους. Ιδιαίτερα καλωσορίζουμε νέους/νέες επιστήμονες αλλά και συναδέλφους/ισσες από άλλα ακαδημαϊκά πεδία που χρησιμοποιούν την εθνογραφία ως μεθοδολογικό εργαλείο.

Το συνέδριο θα πραγματοποιηθεί στη **Θεσσαλονίκη 24-26/5/2024** σε συνδιοργάνωση με τον Τομέα Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Τμήματος Ιστορίας – Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, το Εργαστήριο Μελέτης του Πολιτισμού, Συνόρων και Κοινωνικού Φύλου του Τμήματος Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και το Φεστιβάλ Εθνογραφικού Κινηματογράφου της Αθήνας (Ethnofest).

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ | ASSOCIATION OF SOCIAL
ANTHROPOLOGISTS GREECE

Σύλλογος Κοινωνικών Ανθρωπολόγων Ελλάδος

2ο Διεθνές Συνέδριο Συλλόγου Κοινωνικών Ανθρωπολόγων Ελλάδος

Επιστημονική Επιτροπή:

Πρόεδρος: Τσιμπιρίδου Φωτεινή, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών & Ανατολίτικων Σπουδών, Παν/μιο Μακεδονίας

Μέλη:

- Αθανασίου Αθηνά, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο
- Αϊβαλιώτης Κώστας, Συνδιοργανωτής – Διευθυντής Ethnofest
- Βουλβούλη Αιμιλία, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών & Ανατολίτικων Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας/ Ελληνική Υπηρεσία Ασύλου
- Γιαννακόπουλος Κώστας, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας & Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Γκέφου-Μαδιανού Δήμητρα, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο
- Δαλάκογλου Δημήτρης, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Vrije University Amsterdam
- Δέλτσου Ελευθερία, Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
- Κότσιρα Ελένη, Alma Economics
- Κυριακόπουλος Λεάνδρος, ΙΙΕ/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών
- Μάνος Ιωάννης, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών & Ανατολίτικων Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
- Μενεγάκη Μαρία, Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης
- Μπαλάντινα Αλεξάνδρα, Τμήμα Εθνομουσικολογίας, Πανεπιστήμιο Ιονίου
- Πανόπουλος Παναγιώτης, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας & Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Παπαηλία Πηνελόπη, Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
- Πατεράκη Μιμήνα, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- Πεγκλίδου Αθηνά, Τμήμα Ιστορίας &

Αρχαιολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

- Ρακόπουλος Θεόδωρος, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Όσλο
- Ροζάκου Κατερίνα, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο
- Σιδέρη Ελένη, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών & Ανατολίτικων Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
- Τουνταςάκη Ειρήνη, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Οργανωτική Επιτροπή:

Πρόεδρος: Πεγκλίδου Αθηνά, Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο

Αντιπρόεδρος: Σιδέρη Ελένη, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών & Ανατολίτικων Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Μέλη:

- Αγγελόπουλος Γιώργος, Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Βαρελάκη Φάλια, Department of Philosophy and Cultural Heritage, Ca' Foscari University of Venice
- Γρηγοριάδου, Σοφία TWIXTlab Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο
- Δέλτσου Ελευθερία, Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
- Δεσποτοπούλου Εύη, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας & Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Ζώταλη Βούλα, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο
- Καραθανάσης Πausanias, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας & Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Καράμπαμπας Πάνας, Τμήμα Ανθρωπολογίας, Durham University
- Καραμπάσης Ρήγας, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Όσλο

2ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΩΝ
ΕΛΛΑΔΑΣ 2024

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ
ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ
ΣΕ/ΓΙΑ ΑΒΕΒΑΙΟΥΣ
ΚΑΙΡΟΥΣ.

- Καταϊφτσή Δημήτρης, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών & Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
- Κόλλιας Πέτρος, Τμήμα Περιβάλλοντος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Κυριακάκης Γιάννης, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- Λαρίση Δάφνη, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας & Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Μπακαλάκη Αλεξάνδρα, Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

- Πατεράκη Μιμήνα, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- Προμπονάς Παντελής, Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
- Τραντή Χριστίνα, University of Manchester, Urban Crisis Project
- Τριανταφυλλίδης Σάββας, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο
- Χρήστου Βιργινία, Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Εθελοντές

Aaliyah Tayyebi, Chiara Maria Pierobon, Ανθούλα Δαυίδ, Αρεζού Ρεζαϊάν, Βιργινία Χρήστου, Βούλα Δημητράκη, Γεωργία Νταή, Δανάη Θεοδοροπούλου, Δάφνη Λαρίση, Δέσποινα Ψωμά, Δήμητρα Μοροσού, Δήμητρα Σκέμπερη, Δημήτριος Βασιλάκης, Δημήτρης Κανακάρης, Διονύσης Γκιάτας, Δημήτρης Φιλάνης, Ερασμία Αλιόζη, Ερμιόνη Βλαχίδου,

Ευθαλία Μπάδρα, Ευτυχία Καρύδα, Ισμήνη Μπίντα, Κωνσταντίνα-Μαρία Γκαγκάτση, Κωνσταντίνα Δάνα, Κωνσταντίνος Σακκάς, Λυδία Δούκα, Μαρία Παπαζαχαρίου, Μαρία-Ελένη Σμέρου, Μαριάνη Ράπτη, Νίκος Μανόλας, Νικολέτα Παπαδοπούλου, Ορέστης Χαρίτος, Ρεγγίνα Μαντανίκα, Σόνια Ούρδα, Χριστίνα Γκρομπάλλι

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Το πρόγραμμα που κρατάμε στα χέρια μας αποτελεί έργο των Μελών του ΣΚΑΕ αξιοποιώντας κάθε ιδιότητα τους μα κυρίως την θέληση τους να στηρίξουν το εγχείρημα που λέγεται ΣΚΑΕ και ξεκίνησε το 2020. Το φετινό Συνέδριο αποφασίσαμε να είναι ανοικτό προς όλες τις κατευθύνσεις και να αγκαλιάσει όλες τις αγωνίες και όλες τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε στον δρόμο μας. Τόπος της συνάντησης αυτής θέλαμε φέτος να είναι η Θεσσαλονίκη. Ευχαριστούμε θερμά τα μέλη του Συλλόγου & μέλη ΔΕΠ των Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης & Πανεπιστημίου Μακεδονίας για την σθεναρή υποστήριξη όλο αυτό το διάστημα και ιδιαίτερα το Εργαστήριο Μελέτης του Πολιτισμού, Συνόρων και Κοινωνικού Φύλου του Τμήματος Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών (ΠΑΜΑΚ) και τον Τομέα Νεότερης & Σύγχρονης Ιστορίας & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Τμήματος Ιστορίας – Αρχαιολογίας (ΑΠΘ) για την φροντίδα, την φιλοξενία τους στους ακαδημαϊκούς χώρους των δύο Ιδρυμάτων και την οικονομική τους ενίσχυση. Η Θεσσαλονίκη μας υποδέχτηκε θερμά και ευχαριστούμε ιδιαίτερα την Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Κεντρικής Μακεδονίας για την φιλοξενία των εργαστηρίων του συνεδρίου στον πολυχώρο Πολιτισμού Ισλαχανέ.

Σε μια δύσκολη εποχή για συλλογικότητες, η ανθρωπολογική κοινότητα δεν οργανώνει ακόμα ένα συνέδριο, αλλά δίνει τα χέρια και δυναμώνει τη φωνή της εστιάζοντας στη διάδοση και προαγωγή των ερευνητικών επιτευγμάτων της και ταυτόχρονα τη διεκδίκηση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των κοινωνικών ανθρωπολόγων. Στόχος μας είναι η δημόσια και ενεργή συμμετοχή και παρέμβαση με άξονα τον σεβασμό της ετερότητας, την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων και την προάσπιση των δημοκρατικών ελευθεριών.

Ευχαριστούμε θερμά το Φεστιβάλ Εθνογραφικού Κινηματογράφου ETHNOFEST για την προσφορά των ταινιών και την επιμέλεια των προβολών. Θερμές ευχαριστίες στο εργαστήριο τέχνης και ανθρωπολογίας TWIXTlab που μπήκε με κέφι σε όλα. Ευχαριστούμε όλους τους εκδοτικούς οίκους που συνέδραμαν τον ΣΚΑΕ για δεύτερη φορά εκφράζοντας τις σχέσεις εμπιστοσύνης με τα μέλη της ανθρωπολογικής ακαδημαϊκής κοινότητας.

Τα παραπάνω από επτά χιλιάδες πρόσωπα που κατέχουν ανθρωπολογικά πτυχία, στη χώρα μας διαμορφώνουν ένα μωσαϊκό σχέσεων με την διεθνή ανθρωπολογική ακαδημαϊκή κοινότητα από την ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων και της Μεσογείου καθώς και εντός και εκτός Ευρώπης. Εξαιρετική χαρά μας δίνουν οι συμμετοχές συναδέλφων από το εξωτερικό και διπλή χαρά η συνεργασία με τα πρόσωπα της ακαδημαϊκής κοινότητας που εργάζονται εκτός Ελλάδας. Ξεκινήσαμε πέρυσι τον Φλεβάρη και σιγά, σιγά η προσπάθεια αυτή αγκαλιάστηκε από τα Μέλη του ΣΚΑΕ με πολύ αγάπη και φροντίδα. Παράλληλα, σε όλο αυτό το διάστημα καλλιεργήσαμε συνεργασίες με τα εργαστήρια των τμημάτων Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και των ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων όπου διδάσκεται η Ανθρωπολογία, με τη τοπική αυτοδιοίκηση και την σχολική κοινότητα σε όλη την Ελλάδα (Θεσσαλονίκη, Μυτιλήνη, Βόλος, Κέρκυρα, Γιάννενα, Αμοργός, Κορυδαλλός, Πειραιάς, Αθήνα). Ταυτόχρονα συζητήσαμε και ανακοινώσαμε τη προσπάθεια μας αυτή στο

Παγκόσμιο Συμβούλιο Ανθρωπολογικών Ενώσεων (World Council of Anthropological Associations) καθώς και στην Ευρωπαϊκή Ένωση Κοινωνικών Ανθρωπολόγων, όπου είμαστε μέλη.

Ευχαριστούμε θερμά τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής. Σε κάθε βήμα της προσπάθειας αυτής ξεχωριστή αξία είχαν οι συμβουλές των έμπειρων και διεθνώς αναγνωρισμένων μελών του ΣΚΑΕ που βρίσκονταν εκεί δίπλα μας συνεχώς. Ευχαριστούμε θερμά τα μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής. Αγκάλιασαν το συνέδριο και κάθε αγωνία γύρω από αυτό και δεν έλειψαν ούτε στιγμή σε κάθε φάση του συνεδρίου. Τίποτα δεν ήταν αυτονόητο, η φροντίδα ήταν παρούσα και με το παραπάνω. Εξαιρετική είναι και η συμμετοχή των εθελοντών φοιτητών από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, το Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών Αθηνών, το Κέντρο Έρευνας Ανθρωπιστικών Επιστημών και από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού το Πανεπιστήμιο Stockton (ΗΠΑ). Θα είναι ανάμεσα μας συνέχεια γνωρίστε τους, ακολουθήστε τις οδηγίες τους και ευχαριστήστε τους, θα σας ενθουσιάσουν!

Η ανθρωπολογία, πολυφωνική, ανοικτή και κριτική προσφέρει μία διεισδυτική ματιά που μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά, αναδεικνύοντας τα κοινωνικά προβλήματα, ψηλαφώντας τις π(λ)ηγές τους και τα αποτελέσματα που φέρουν. Μας απλώνει το χέρι και μας οδηγεί σε νέες διαδρομές κατανόησης και μας καλεί και προκαλεί να αναζητήσουμε τους τρόπους εκείνους, με τους οποίους θα φωτίσουμε νέες πολιτικές, νέες εναλλακτικές, πρακτικές και οράματα. Όλα τα μέλη του ΣΚΑΕ, ευχαριστούμε μέσα από την καρδιά μας, κάθε πρόσωπο που συμμετέχει στο Συνέδριο με ανακοίνωση, συντονισμό θεματικής, εργαστηρίου, προβολής και ευχόμαστε καλή δύναμη στο έργο όλων. Ευχαριστούμε κάθε πρόσωπο που συμπορεύτηκε όλο αυτό το διάστημα και εργάστηκε για να φέρουμε σε πέρας το πληθωρικό αυτό πρόγραμμα που φιλοδοξεί να τροφοδοτήσει τη σκέψη μας και να ανοίξει συζητήσεις, να υπογραμμίσει την μέχρι σήμερα παρουσία της Ανθρωπολογίας στην Ελλάδα αλλά και να αναδείξει νέες προοπτικές.

Με πολύ χαρά μοιραζόμαστε μαζί σας το πρόγραμμα του 2ου Συνεδρίου του Συλλόγου Κοινωνικών Ανθρωπολόγων Ελλάδας - ΣΚΑΕ.

Καλή δύναμη!

Εκ μέρους των συνδιοργανωτών
Το ΔΣ του ΣΚΑΕ

(Επιμέλεια Κειμένου: Κατερίνα Ασάνκη, Μέλος ΣΚΑΕ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	8
ΤΙΜΗΤΙΚΟ ΠΑΝΕΛ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΓΑΛΑΝΗ – ΜΟΥΤΑΦΗ	9
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ	14
ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΕΤΗΝΟΦΕΣΤ	21
ΠΑΝΕΛ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ	24
Livelihoods in the Arts: Intersections of (out – of – the) ordinary uncertainties.....	25
Εθνογραφώντας τις ανερχόμενες οικολογικές ευαισθησίες την εποχή της ενεργειακής μετάβασης και της κλιματικής κρίσης.....	31
Η Κύπρος ως «κοντινός Άλλος»; Ταυτότητα και ετερότητα στο ενδιάμεσο έθνους και κράτους	38
Extractivisms and Infrastructures and contested Perspectives on Development	44
Δημόσια Ανθρωπολογία και Κριτική Εθνογραφία στο ρευστό παρόν.....	53
Κάνοντας διδακτορική έρευνα στην Ελλάδα του σήμερα: Από ποιες 'αβεβαιότητες', μέσω ποιων ευαλωτοτήτων, σε ποιες συλλογικότητες;	61
Εργασιακή επισφαλειοποίηση σε αβέβαιους καιρούς: Εργαζόμενοι/ες στις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες.....	66
Αλγόριθμοι, μεγάλα δεδομένα και τεχνητή νοημοσύνη: Εθνογραφικές αναζητήσεις	72
Smartness at the margins: ethnographies of de-centered cities	81
Consuming Volatile Culture in Uncertain Times: Ethnographies of Food, Music and Leisure	85
Κρίση.....	92
Εθνογραφικοί τόποι: Μετατοπίσεις, συναρθρώσεις	95
Εθνογραφώντας Ρομά Υποκείμενα: Φυλετικοποίηση και Αμφίσημη Ορατότητα σε Συνθήκες Δομικής Αβεβαιότητας στη Συγκυρία του Αυταρχικού Νεοφιλελευθερισμού	103
Strange Weather: Ecologies of Resistance and Repair	108
Επισφαλείς Κινητικότητες και Πολιτικές Θανάτου στα Σύνορα της Ευρώπης: Εθνογραφίες της Διακινδύνευσης και της Αορατότητας στη Μεσόγειο	112
Πολιτικές της Ακρόασης και η Ηθική της Μαρτυρίας	120
Εθνογραφία και Παραστατικές Τέχνες	131
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΩΝ/ΩΝ ΠΑΝΕΛ.....	135
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΟΜΙΛΗΤΡΙΩΝ/ΩΝ	151
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΩΝ/ΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ.....	194

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ || 24.5.2024

8:30-10:00	ΕΓΓΡΑΦΕΣ								
10:00-11:00	ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ – ΑΙΘ. ΤΕΛΕΤΩΝ, ΠΑΛΑΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ								
11:00-11:30	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ ΓΙΑ ΚΑΦΕ								
12:00-13:30	ΠΑΝΕΛ 2Α (αιθ. 113)	ΠΑΝΕΛ 3Α (αιθ. 111)	ΠΑΝΕΛ 14Α (αιθ. 7)			ΠΑΝΕΛ 18Α (αμφ. 14)	ΠΑΝΕΛ 5Β (αιθ. 3)	ΠΑΝΕΛ 6Α (αμφ. 11)	ΠΑΝΕΛ 19 (αιθ. 16)
13:30-15:00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ ΓΙΑ ΓΕΥΜΑ								
15:00-17:00	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ANTHROCOMIX 1ο – ΑΜΦ. Β, ΝΚΦ		ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ PODCAST 1ο (x2) – ΑΙΘ. 102α & 109, ΝΚΦ	ΙΣΛΑΧΑΝΕ TWIXTLAB – Α΄ ΜΕΡΟΣ		ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΗΧΟΣ (ΕΛΛ.) – ΑΙΘ.16	ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΕΘΝΟFEST ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ – ΑΜΦ. 11		
17:00-17.30	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ ΓΙΑ ΚΑΦΕ								
18:00-19:30	ΠΑΝΕΛ 3Β (αιθ. 111)	ΠΑΝΕΛ 14Β (αιθ. 7)	ΠΑΝΕΛ 5Α (αιθ. 113)			ΠΑΝΕΛ 6Β (αμφ. 11)	ΠΑΝΕΛ 8Α (αιθ. 16)	ΠΑΝΕΛ 9Α (αιθ. 3)	ΠΑΝΕΛ 2Β (αιθ. 4)
20:00-21:30	ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΕΘΝΟFEST – ΑΙΘ. 111, ΝΚΦ								

10:00-11:30	ΠΑΝΕΛ 9Β (αιθ. 7)	ΠΑΝΕΛ 5Γ (αιθ. 111)	ΠΑΝΕΛ 18Β (αιθ. 113)		ΠΑΝΕΛ 15 (αμφ. 11)	ΠΑΝΕΛ 4Α (αιθ. 3)	ΠΑΝΕΛ 11Α (αμφ. 14)	ΠΑΝΕΛ 10 (αιθ. 16)
11:30-12:00					ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ ΓΙΑ ΚΑΦΕ			
12:00-13:30	ΠΑΝΕΛ 17Α (αιθ. 7)	ΠΑΝΕΛ 11Β (αιθ. 111)	ΠΑΝΕΛ 4Β (αιθ. 113)		ΠΑΝΕΛ 8Β (αμφ. 11)	ΠΑΝΕΛ 9Γ (αιθ. 3)	ΠΑΝΕΛ 16 (αμφ. 14)	
14:00-15:00					ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ ΓΙΑ ΓΕΥΜΑ			
15:00-17:00	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ANTHROCOMIX 2ο – ΑΠΘ1	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ PODCAST 2ο (x2) – ΑΠΘ2	ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ – ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ & ΑΡΧΕΙΟ ΑΠΘ, ΥΠΟΓΕΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ	ΙΣΛΑΧΑΝΕ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΗΘΙΚΗΣ	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΗΧΟΣ (ΑΓΓΛ.) – ΑΙΘ. 16	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ TWIXTLAB – Β΄ ΜΕΡΟΣ – ΑΙΘ. 3	ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΕΤΗΝΟFEST ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ – ΑΜΦ. 11	
17:00-17:30					ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ ΓΙΑ ΚΑΦΕ			
18:00-18:15					ΟΜΙΛΙΑ ΠΡΟΕΔΡΟΥ Δ.Σ. ΣΚΑΕ – ΑΜΦ. 14			
18:15-19:45					ΤΙΜΗΤΙΚΟ ΠΑΝΕΛ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΜΟΥΤΑΦΗ (ΠΑΝΕΛ 12) – ΑΜΦ. 14			
22:00	ΥΨΙΛΟΝ { PARTY TIME }							

10:00-11:30	ΠΑΝΕΛ 14Γ (αιθ. 16)	ΠΑΝΕΛ 13 (αμφ. 11)	ΠΑΝΕΛ 18 (αμφ. 14)	ΠΑΝΕΛ 17Β (αιθ. 3)	ΠΑΝΕΛ 7 (αιθ. 4)
11:30-12:00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ ΓΙΑ ΕΛΑΦΡΥ ΓΕΥΜΑ / ΚΑΦΕ				
12:00-14:00	ΣΚΑΕ – ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ / ΚΛΕΙΣΙΜΟ – ΑΜΦ. 11				

ΤΙΜΗΤΙΚΟ ΠΑΝΕΛ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΓΑΛΑΝΗ-ΜΟΥΤΑΦΗ

Το πάνελ αφιερώνεται στη μνήμη της ανθρωπολόγου Βασιλικής Γαλανή-Μουτάφη, το πλούσιο και σημαντικό έργο της οποίας έχει αποτελέσει σημείο αναφοράς στη μελέτη των πολιτισμικών και οικονομικών μετασχηματισμών στην Ελλάδα του 20^{ου} και του 21^{ου} αιώνα και διεθνώς. Η εθνογραφική έρευνα της Β. Γαλανή Μουτάφη επικεντρώθηκε σε επιμέρους όψεις της τοπικότητας που αναδύθηκε στα νησιά του Αιγαίου μέσω της ανάπτυξης του τουρισμού και της οικονομίας της αγοράς, καθώς και μέσω νέων μορφών έμφυλης επιχειρηματικότητας. Οι μελέτες της συνέβαλαν ουσιαστικά στην προβληματική γύρω από τις διαδικασίες υβριδικού μετασχηματισμού των τοπικών κοινωνιών, καταδεικνύοντας τις διεθνείς και παγκοσμιοποιημένες τροχιές τους.

Στόχος του πάνελ είναι να διευρύνει περαιτέρω εθνογραφικά τα επίκαιρα ζητήματα που ανέδειξε η δουλειά της Βασιλικής Γαλανή-Μουτάφη στις παρακάτω ενδεικτικές κατευθύνσεις:

- Ο τουρισμός ως μοχλός κοινωνικών μετασχηματισμών σε αστικές και αγροτικές, ηπειρωτικές και νησιωτικές, περιοχές που διαθέτουν και /προβάλλουν διακριτούς πολιτιστικούς και περιβαλλοντικούς πόρους
 - Η συγκρότηση παγκοσμιοποιημένων τοπικοτήτων και επαναπροσδιορισμών του εθνικού ανήκειν μέσα από την τουριστική εμπειρία και (επαν)επινοήσεις της τοπικότητας ως πολιτισμικής διαφοράς. Η νησιωτικότητα ως πρίσμα για την επανεκτιμολόγηση του τοπικού, του εθνικού και του διεθνικού.
 - Μετασχηματισμοί της υπαίθρου και της αγροτικότητας μέσω νέων πρακτικών παραγωγής και προτύπων κατανάλωσης τοπικών προϊόντων. Η τουριστική ανάπτυξη σε σχέση με νέες μορφές επιχειρηματικότητας. Οικονομικές πρακτικές εντός/εκτός αγοράς που διατέμνονται με το φύλο και αφορούν τη φιλία, τη συγγένεια, τη θρησκεία, την τάξη, την εθνότητα.
-

ΠΑΝΕΛ 12

Τοπικές Αφετηρίες, Παγκόσμιοι Προορισμοί.

Η Πολυσήμαντη «Τοπικότητα»

στον 21^ο Αιώνα στην Ελληνική Εθνογραφία

Συντονίστριες:

Ελευθερία Δέλτσου

Αναπ. Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Βενετία Καντσά

Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Αλεξάνδρα Μπακαλάκη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΑΠΘ

Δέσποινα Νάζου

Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ελένη Παπαγαρουφάλη

Καθηγήτρια, Ομότιμη, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Συνεδρία

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αμφιθέατρο 14, Ισόγειο

18:15 – 19:45

25.5.2024

Δέσποινα Νάζου

Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Οι τουρίστες και τα αναμνηστικά τους (souvenirs): τοπικότητα φτιαγμένη από κλωστές, έμφυλους κώδικες και κοσμοπολίτικες φαντασιώσεις

Το αναμνηστικό ή «Souvenir» αναφέρεται κυρίως σε αντικείμενα που μας θυμίζουν τόπους ανθρώπους, γεγονότα, που ανα-βιώνουν το παρελθόν, ανατροφοδοτούν τη μνήμη, διαμορφώνουν νοσταλγικά συναισθήματα.

Τα σουβενίρ μπορούν, αλλά όχι απαραίτητα, να προέρχονται από τον τουρισμό και υπό αυτήν την οπτική να αποτελούν σύμβολα τοπικότητας συμπυκνώνοντας την «αίσθηση του τόπου» που επισκέπτονται οι τουρίστες/στριες μετατρέποντας άυλες εμπειρίες σε απτές αναμνήσεις.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Μέσα από εθνογραφικά δεδομένα που συλλέχθηκαν από τη Μύκονο και που αφορούν την υφαντική τέχνη, τα υφαντά δημιουργήματα και άλλου τύπου τεχνουργήματα τα οποία απέκτησαν τον χαρακτήρα αναμνηστικών θα επιχειρηθεί να καταδειχθούν:

- α) οι τρόποι με τους οποίους ο τουρισμός αποτελεί πεδίο συνεχούς επινόησης και αναδιαμόρφωσης της τοπικότητας.
- β) οι τρόποι που τουρίστριες/ες, επιχειρηματίες και χειροτέχνες/ισσες ανταποκρίνονται στις δυναμικές της τουριστικής αγοράς.
- γ) πώς οι λαϊκές τέχνες στον τουρισμό αποτελούν δημιουργικό πλαίσιο αναστοχασμού της έννοιας του τοπικού στη διασταύρωσή του με το παγκόσμιο.

Κατερίνα Κωνσταντίνου

Διδακτόρισα, Πάντειο Πανεπιστήμιο

«Ντόπιοι», «φίλοι» και «σπιτάδες»: διαβαθμισμένη εντοπιότητα στη νησιωτική κοινότητα της Πάρου

Το σύνθετο ζήτημα της εντοπιότητας στις νησιωτικές κοινότητες έχει απασχολήσει την ανθρωπολογική έρευνα εδώ και καιρό. Η σημερινή έντονη υβριδικότητα αυτών των κοινοτήτων, αντιβαίνει στη –μέχρι σχετικά πρόσφατα εδραία– θέωρηση των νησιωτικών πληθυσμών ως σαφώς οριοθετημένων κοινωνικών ομάδων. Η αμφισβήτηση των «νησιωτικών ορίων» έχει προκαλέσει μια σειρά από αναθεωρήσεις της έννοιας της «εντοπιότητας» στα διαφορετικά τοπικά συμφραζόμενα. Εστιάζοντας στην Πάρο και τους κοινωνικούς μετασχηματισμούς που αυτή υφίσταται τις τελευταίες δεκαετίες στο πλαίσιο της τουριστικής ανάπτυξης, είναι δυνατόν να διακρίνουμε ένα πλήθος εννοιολογήσεων της «εντοπιότητας» και μια ποικιλία των ιδιοτήτων που αποδίδονται στον όρο «ντόπιος/α». Ο όρος «ντόπιος» βρίσκεται σε ευρεία χρήση στο νησί, ενώ οι σημασίες που λαμβάνει ολοένα μεταβάλλονται ώστε να συμπεριλάβουν νέα υποκείμενα και νέα ιδιώματα του ανήκειν ή χαρακτηριστικά των σχέσεων με τον τόπο. Η ανακοίνωση εστιάζει στις πολλαπλές και σύνθετες σχέσεις εντοπιότητας, τους διαφορετικούς συνδέσμους με το νησί και τους τρόπους ένταξης μελών στην ιδιαίτερα ετερογενή νησιωτική κοινότητα. Παρότι η θεώρηση αυτή βασίζεται στην αναγνώριση διαφορετικών βαθμών εντοπιότητας, δεν επιχειρώ κάποια σαφή διάκριση ανάμεσα σε κατηγορίες «ντόπιων». Κάτι τέτοιο άλλωστε θα ήταν μια απλουστευτική κατηγοριοποίηση, η οποία θα αποτύγχανε εκ προοιμίου να συλλάβει τις διαπολιτισμικές διασταυρώσεις και αλληλεπιδράσεις ετερογενών στοιχείων εντός της υβριδικής νησιωτικής κοινότητας. Αντιθέτως, επιχειρώ να σκιαγραφήσω τη ρευστότητα και τις χαλαρές συνδέσεις του όρου «ντόπιος» με τον τόπο, όπως αυτός αποδίδεται σε υποκείμενα υποστασιοποιώντας μια εξίσου ρευστή τοπική ταυτότητα και παράγοντας πολλαπλές τοπικότητες.

Ειρήνη Παπαδάκη, Αντώνης Κούρος, Γιώργος Γουρνής

Επικ. Καθηγήτρια, Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Τεταρτοετής Φοιτητής, Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Τεταρτοετής Φοιτητής, Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Από τα Μινωικά πιθάρια στα κεραμικά «βαλίτσας».

Τουρισμός, νέες μορφές επιχειρηματικότητας και επαναπροσδιορισμός της τοπικότητας μέσω της κεραμικής στην Κρήτη

Οι Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες (ΠΔΒ) είναι ανάμεσα στους φορείς που έχουν συνδεθεί με τον δημιουργικό τουρισμό και έχουν αποκτήσει σημαντική θέση στο τουριστικό οικοσύστημα. Οι συγγραφείς σημειώνουν ότι οι ΠΔΒ φαίνεται να ικανοποιούν τις τρεις σύγχρονες επιθυμίες των τουριστών: την ανάγκη εμπλοκής και διάδρασης με την τοπική κοινότητα, την επιθυμία ανακάλυψης του τοπικού πολιτισμού ως βασικού διαφοροποιητικού στοιχείου του προορισμού και την ανάγκη επίδειξης ενσυναίσθησης για ζητήματα βιωσιμότητας.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Η αγγειοπλαστική είναι μία από τις παραδοσιακές μορφές χειροτεχνίας στην Κρήτη, με ρίζες στον μινωικό πολιτισμό. Σε αυτήν την εισήγηση μελετάται ως ευκαιρία ενθάρρυνσης του δημιουργικού τουρισμού στο νησί, σχεδιασμού δημιουργικών διαδρομών και δικτύων και επαναπροσδιορισμού της τοπικότητας και της ταυτότητας του νησιού.

Τα μεθοδολογικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη συγκέντρωση των δεδομένων περιλάμβαναν επιτόπια έρευνα και συμμετοχική παρατήρηση σε δύο από τα πιο γνωστά κέντρα αγγειοπλαστικής στην Κρήτη, ή, όπως τα ονομάζουν οι ντόπιοι, στα «χωριά των αγγειοπλαστών», Θραψανό στο Ηράκλειο και Μαργαρίτες στο Ρέθυμνο. Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με αγγειοπλάστες, τους προέδρους των πολιτιστικών συλλόγων των δύο χωριών, ιδιοκτήτες καταλυμάτων, κατοίκους, αλλά και τουρίστες στην περιοχή την περίοδο της επίσκεψής μας. Μελετήθηκαν επίσης άλλες δράσεις που σχετίζονταν με τη διαμόρφωση της εικόνας του τόπου σε συνάρτηση με την κεραμική, καθώς και τοπικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στα χωριά αυτά και προωθούν ή/και χρησιμοποιούν τις δημιουργίες των αγγειοπλαστών. Στο πλαίσιο αυτό, επισκεφθήκαμε το φεστιβάλ «Γη, φωτιά, νερό», τη «Γιορτή του Αγγειοπλάστη», το οινοποιείο στο Θραψανό που χρησιμοποιεί τα τοπικά παραδοσιακά πιθάρια για την παλαίωση των κρασιών, καθώς και τα καταστήματα που πουλούν κεραμικά στις Μαργαρίτες. Πρόσθετη πληροφορία συγκεντρώθηκε μέσα από εργαλεία της ψηφιακής εθνογραφίας, καθώς η ομάδα εργασίας μελέτησε την ορατότητα των χωριών στη ψηφιακή σφαιρική σελίδα. Χρησιμοποιώντας ανάλυση περιεχομένου, οι συγγραφείς κατέγραψαν τα βασικά μοντέλα και σχήματα που επικοινωνούνται γύρω από τη σχέση της Κρήτης με την κεραμική.

Συνολικά, γίνεται μια προσπάθεια χαρτογράφησης και πλαισίωσης της αγγειοπλαστικής στην Κρήτη και σκιαγραφείται η διαδρομή από τα πιθάρια των Μινωιτών και τα μεγάλα αγγεία των Θραψανιωτών τεχνιτών στις μικροσκοπικές κεραμικές δημιουργίες του χωριού Μαργαρίτες, που έχει γίνει σήμερα δημοφιλής τουριστικός προορισμός. Τόσο τα Θραψανιώτικα πιθάρια, όσο και τα κεραμικά αντικείμενα από τις Μαργαρίτες ταξιδεύουν προς πολλούς προορισμούς στο εξωτερικό, μέσω διαδικτυακών παραγγελιών και μέσα στις βαλίτσες των τουριστών αντίστοιχα. Με δεδομένο ότι το Θραψανό δεν αποτέλεσε ποτέ στην ιστορία του πόλο έλξης τουριστών, διερευνάται κατά πόσο το μέγεθος των δημιουργιών των αγγειοπλαστών καθορίστηκε από ή καθόρισε τελικά τον αριθμό των επισκεπτών στα χωριά.

Γιώργος Εύχαρης Παπαματθαϊάκης
Ανεξάρτητος Ερευνητής

Οι οικοδεσπότες ως περιβαλλοντικοί επιστάτες: κολλώδεις περιβαλλοντισμοί και φαντασιώσεις απόδοσης

Η στροφή στον λεγόμενο βιώσιμο τουρισμό στις περιοχές της παγκόσμιας ζώνης του ήλιου ακολουθείται από μια πιο πρόσφατη επανατοποθέτηση των οικοδεσποτών ως επιστατών του περιβάλλοντος—του ίδιου περιβάλλοντος που προσφέρεται ως προϊόν. Διαφορετικές κατηγορίες οικοδεσποτών αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον για το περιβάλλον, τόσο με την ευρύτερη έννοια (πχ κλιματική αλλαγή), όσο και με την έννοια του άμεσου περιβάλλοντος, δηλαδή των βιογεωφυσικών στοιχείων που τους περιτριγυρίζουν. Αυτή η μεταβολή συνεπάγεται μια διαδικασία κατά την οποία οι κοινωνικοτεχνικοί μηχανισμοί της τουριστικής βιομηχανίας επαναπροσανατολίζονται και επαναπλαισιώνονται ως πρακτικές φροντίδας για τα τοπία που αποτελούν τις «υποδομές του καλοκαιριού». Εάν, όπως υποστήριξε η ανθρωπολόγος Matilde Córdoba Azcárate, ο τουρισμός δημιουργεί «κολλώδεις» γεωγραφίες οι οποίες εγκλωβίζουν τους οικοδεσπότες τόσο χωρικά όσο και κοινωνικο-οικονομικά, εδώ υποστηρίζω ότι αναδύεται και παγιώνεται ένα σύμπλεγμα πρακτικών μεταξύ περιβαλλοντικής επιτήρησης και φιλοξενίας (που ονομάζω *stewardship-hospitality complex*), το οποίο ενισχύει τα χαρακτηριστικά εγκλωβισμού του τουρισμού. Αυτό το εννοώ τόσο κυριολεκτικά, μέσω του προτάγματος για «διατήρηση της επισκεψιμότητας», αλλά και με έναν έμμεσο, στρατηγικό τρόπο: Ο συνδυασμός τουρισμού και περιβαλλοντικής διαχείρισης φαίνεται τόσο ιδανικός που ενισχύει το αφήγημα του πρώτου, ενώ κάνει τη δεύτερη να εξαρτάται από αυτόν. Παρόλα αυτά, είναι ενδιαφέρον ότι για ορισμένους στις νησιωτικές κοινότητες, η συμμετοχή και οργάνωση για την περιβαλλοντική διαχείριση είναι

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

πρακτικές που γίνονται αντιληπτές ως τρόποι να δραπετεύσει κανείς από τις μονοκαλλιέργειες και τις «κολλώδεις» γεωγραφίες του τουρισμού. Αναπτύσσω το επιχείρημά μου στη βάση σύντομης συμμετοχικής παρατήρησης στο Navarino Environmental Observatory του Costa Navarino στη ΝΔ Πελοπόννησο τον Ιούνιο του 2022 και ~10 συνεντεύξεων με ακτιβιστές και μέλη της κοινωνίας πολιτών στις Κυκλάδες μεταξύ του Μαρτίου 2023 και του Μαΐου 2024.

Πάρις Τσάρτας

Ομότιμος Καθηγητής, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Κοινωνικές Επιστήμες και Τουρισμός: μία διερεύνηση των κύριων πεδίων ακαδημαϊκής έρευνας στην Ελλάδα

Ο Τουρισμός υπήρξε από τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες ένα ζήτημα που αρχικά ξάφνιασε και στην συνέχεια προκάλεσε έναν εντυπωσιακό θεματικά πλήθος ερευνών των διαφορετικών κοινωνικών επιστημών για αυτό το ολιστικό -αναπτυξιακά και κοινωνικά -φαινόμενο αλλά και πρότυπο κοινωνικής και πολιτισμικής αναπαραγωγής και ανάπτυξης.

Στην Ελλάδα η σχετικά καθυστερημένη ανάπτυξη των Κοινωνικών Επιστημών εκπαιδευτικά, ερευνητικά και ακαδημαϊκά επηρέασε αρχικά και την αντίστοιχη δυναμική της επιστημονικής ενασχόλησης με τις κοινωνικές διαστάσεις αυτού του πολύ σημαντικού, όπως αποδείχθηκε, φαινομένου για την χώρα.

Μετά το 1980 όμως παρατηρείται ένα αυξημένο ενδιαφέρον για την διερεύνηση του Τουρισμού κυρίως από κοινωνιολόγους και κοινωνικούς ανθρωπολόγους αλλά και από πολλούς επιστήμονες προερχόμενους από πολλούς και διαφορετικούς κλάδους των ανθρωπιστικών επιστημών αλλά των επιστημών του χώρου και του περιβάλλοντος.

Η παρούσα εισήγηση επιχειρεί μία διαδρομή στα κυριότερα θεματικά πεδία κοινωνικής και ανθρωπολογικής έρευνας του Τουρισμού στην μεταπολεμική περίοδο επισημαίνοντας πρόσθετα τις διαφορές αλλά και τους «κοινούς τόπους» με την αντίστοιχη διεθνή εμπειρία στο θέμα. Καταλήγει με επισημάνσεις για τα πεδία έρευνας που φαίνεται να προκύπτουν ως αποτέλεσμα των δομικών και ολιστικών κοινωνικών αλλαγών που επέφερε ο Τουρισμός στην χώρα μας.

Το κείμενο αυτό αφιερώνεται στην πρόωρα χαμένη συνάδελφο και φίλη Καθηγήτρια Βασιλική Μουτάφη πρωτοπόρο της κοινωνικής ανθρωπολογικής έρευνας του Τουρισμού στην χώρα μας.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

#1

Τίτλος: **Βιωματικό εργαστήριο δημιουργίας διαδραστικής αφήγησης**

Συντονίστριες: Μαρία Μαχαίρα (Αδράχτι), Αθηνά Πεγκλίδου (Α.Π.Θ.)

Περίληψη

Μπορούν οι υλικότητες μιας επιτόπιας έρευνας να αποτελέσουν αφορμή για ένα νέο αφήγημα, σε ένα συνεκτικό αφηγηματικό και παραστατικό δρώμενο; Τι μπορεί να γίνει συστατικό μιας performance με βάση μια εθνογραφία; Με ποιους τρόπους κατασκευάζεται μια διαδραστική αφήγηση στην οποία οι συνομιλητές του πεδίου μπορούν να εμπλακούν ως συν-συγγραφείς και συν-δρώντες της; Πως θα μπορούσε η εθνογραφική εμπειρία να αναδιοργανωθεί ώστε να ξανά-αφηγηθεί μια ιστορία; Η τέχνη της αφήγησης, βασισμένη στη δύναμη του προφορικού λόγου και τη δύναμη της αναπαράστασης, μπορεί να επικοινωνήσει με την κοινότητα με μια κιναισθητική αμεσότητα, καταργώντας τα όρια μεταξύ ατομικού και συλλογικού, αντικειμένου και υποκειμένου, επιστημονικού και καλλιτεχνικού, αναζήτησης κανονικοτήτων και βεβαιοτήτων και στη θεώρηση του κοινωνικού κόσμου ως ασταθούς, περίπλοκου και αβέβαιου. Βασισμένη στην έννοια της συναρμολόγησης (assemblage) (Marcus, 2013), του bricolage της «Άγριας Σκέψης» (Lévi-Strauss, 1962), του κολλάζ των σουρεαλιστών και του κινηματογραφικού μοντάζ, η καλλιτεχνική επινόηση δημιουργεί μια νέα τάξη ξοδεύοντας τα ετερογενή, εύθραυστα, παροδικά, φθαρτά, αντικαταστάσιμα, τυχαία υλικά του πεδίου για να δημιουργήσει μια εξίσου εφήμερη κατασκευή για να επικοινωνήσει (με το) πεδίο. Το ανατρεπτικό δυναμικό του μοντάζ έγκειται στην ικανότητά του να μεταβάλλει το προφανές συνδυάζοντας πολλαπλά στοιχεία, φαινομενικά ασύνδετα μεταξύ τους. Όπως ο Walter Benjamin υποστήριξε, το μοντάζ «αποφυσικοποιεί» την πραγματικότητα και δείχνει την κατασκευασμένη φύση της (Suhr & Willerslev, 2018:4). Ωστόσο, μοντάζ δεν είναι μόνο η διάσπαση των προκαθορισμένων διαστάσεων της αντίληψης και των σημασιών, αλλά είναι επίσης η επανασύνθεση νέων διασυνδέσεων και γνώσεων.

Περιγραφή

Το εργαστήριο εντάσσεται στην θεματική της Μεθοδολογίας του συνεδρίου στοχεύοντας στην εξοικείωση με εναλλακτικές του γραπτού κειμένου πρακτικές. Θα συζητήσουμε αν το εθνογραφικό υλικό μπορεί να μετασχηματιστεί σε ένα νέο αφήγημα, σε ένα συνεκτικό αφηγηματικό και παραστασιακό δρώμενο. Θα δοκιμάσουμε αν μπορεί να αποτελέσει το βασικό συστατικό και την έμπνευση μιας performance και με ποιους τρόπους. Πως το εμπειρικό υλικό μπορεί να αναδιοργανωθεί ώστε να ξανά-αφηγηθεί μια ιστορία; Η τέχνη της αφήγησης, βασισμένη στη δύναμη του προφορικού λόγου και της αναπαράστασης, μπορεί να προτείνει στην κοινότητα με αμεσότητα μια αποσιωπημένη ή χιλιοειπωμένη ιστορία, να προκαλέσει μνήμες και συναισθήματα, συζητήσεις και αυτοστοχασμό. Ο μετασχηματισμός εθνογραφικών κειμένων σε θεατρικές παραστάσεις είναι μια πρακτική που τα τελευταία χρόνια έχει αποκτήσει ιδιαίτερη δυναμική με πολλαπλές εφαρμογές. Ο βασικός λόγος γι' αυτό είναι ότι η εθνογραφία μέσα από τη θεωρητική οργάνωση ενός πολυσχιδούς υλικού που περιλαμβάνει τόσο καταγραφές του βιώματος όσο και του πλαισίου που τις παράγει καταφέρνει να αναδείξει μια σειρά από θεματικές που ενώνουν το απρόβλεπτο με τους δομικούς καταναγκασμούς της ιστορικής κίνησης. Έτσι, οι αφηγήσεις δεν αποτελούν μόνο ιδιοτροπίες προσωπικών επιλογών αλλά μέσα από τη θεωρητική τους συναρμογή μιλούν για το γενικό, όχι ως τεκμήρια αλλά και ως το προϊόν ενός διαρκούς ανοιχτού διαλόγου. Και είναι ακριβώς σε αυτόν το διάλογο που έρχεται να ενταχθεί το νέο αφηγηματικό κείμενο, φιλοδοξώντας να αποτελέσει το τελευταίο βήμα στην ολοκλήρωση ενός κύκλου που ξαναφέρει το βίωμα πίσω στην πηγή που το έχει παραγάγει εμπλουτισμένο με τις πολλαπλές αναγνώσεις της θεωρίας. Παράλληλα, αυτές οι προσπάθειες έχουν κατορθώσει να προσδιορίσουν και έναν εναλλακτικό τρόπο διδασκαλίας που ξεπερνά τους περιορισμούς του λόγου, μετατρέποντας την εθνογραφική γνώση σε ένα νέου τύπου βίωμα. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η συλλογική μνήμη και η αυτογνωσία. Με

εφόρμηση το παράδειγμα της αξιοποίησης του υλικού της παράστασης Από- Χωρισμοί, παράσταση αφήγησης που δημιουργήθηκε από την επεξεργασία και την αναδιοργάνωση εθνογραφικού υλικού και πραγματοποιήθηκε στη Δημητσάνα και της διαδραστικής παράστασης Γυναικοκτονίες, Άλλοτε και Τώρα στο Λαογραφικό Μουσείο και Αρχείο (Α.Π.Θ.) προτείνουμε την υλοποίηση ενός δώρου βιωματικού εργαστηρίων δημιουργίας αφήγησης.

Θέματα που θα αναπτυχθούν στο εργαστήριο: Η δύναμη του προφορικού λόγου, Ενεργητική ακρόαση (Βλέπω όσα δεν λέγονται), Αφηγούμαι μια ιστορία από το πεδίο (Πως την εκφέρω; Με ποιο σκοπό; Κρυμμένες σκέψεις και ιδέες), Η οργάνωση αναμνήσεων, ενθυμήσεων, προφορικών μαρτυριών, φωτογραφιών, βίντεο, ήχων, ομιλιών, μουσικής (Πως ξεκινάει μια ιστορία; Πως εξελίσσεται; Αρχή, μέση και τέλος), Μια μικρή στιγμή μπορεί να γίνει μια μεγάλη ιστορία (Κατασκευή πλοκής), Τεχνικές μυθοπλασίας και μοντάζ, Το συνδετικό νήμα (Καθημερινές εμπειρίες ζωής και καθημερινοί άνθρωποι γίνονται αφορμή για την κατασκευή μιας μυθοπλασίας), Προφορικό vs Online, η κατασκευή αφήγησης στα social media, Πως κατασκευάζεται η διαδραστικότητα σε μια αφήγηση.

Οι συμμετέχοντες θα μπορούν, αν το επιθυμούν, να έχουν μαζί τους εθνογραφικό υλικό (συνεντεύξεις, ημερολόγιο, οπτικοακουστικό υλικό, αφηγήσεις, αντικείμενα) το οποίο θα συνθέσουμε με πολλούς τρόπους δουλεύουμε στο εργαστήριο.

#2

Τίτλος: **Τέχνη και ανθρωπολογία: το αβέβαιο ενδιαμέσο**

Συντονίστρια: Σοφία Γρηγοριάδου (TWIXTlab), MA στις εικαστικές τέχνες & PhD στην κοινωνική ανθρωπολογία

Περίληψη:

Μια σειρά θεωρητικών και μεθοδολογικών εξελίξεων έχουν φέρει τις τελευταίες δεκαετίες κοντά την τέχνη και την ανθρωπολογία. Οι εξελίξεις αυτές έχουν ανοίξει τον δρόμο για πειραματισμούς με νέους τρόπους «γραφής» και θεωρητικοποίησης, καθώς και με νέα μέσα και εργαλεία τόσο σε επίπεδο έρευνας και παραγωγής όσο και επικοινωνίας του καλλιτεχνικού ή ανθρωπολογικού έργου –ή και μορφών ενδιαμέσων που αρνούνται την κατάταξη στο ένα ή στο άλλο πεδίο. Ο αβέβαιος χώρος μεταξύ ανθρωπολογίας και τέχνης χαρακτηρίζεται από (δημιουργικές) αμφιβολίες και πειραματισμούς, πολυπλοκότητα, αλλά και αντιστάσεις και ιεραρχίες.

Το προτεινόμενο εργαστήριο διαρκεί τρεις ώρες και απευθύνεται σε (μέχρι 10) φοιτητά ανθρωπολογίας που τα ενδιαφέρουν οι δυνατότητες που μπορεί να τους προσφέρει η τέχνη στην εθνογραφική τους μεθοδολογία. Βήματα:

-Παρουσίαση: θεωρητικές αναφορές του εργαστηρίου καθώς και παραδείγματα από την εθνογραφία και την τέχνη που αφορούν: συμμετοχική παρατήρηση, «παρατηρησιακή συμμετοχή» και παρέμβαση των εθνογράφων στο «πεδίο», αυτοεθνογραφία, πολυτροπική εθνογραφία, χρήσεις της τέχνης ως ερευνητικού εργαλείου. Θα προβληθούν και θα σχολιαστούν καλλιτεχνικά έργα που έχουν προκύψει και χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο ανθρωπολογικής και καλλιτεχνικής έρευνας, καθώς και παραδείγματα ερευνών που κινούνται μεταξύ ανθρωπολογίας και τέχνης. Ζητήματα ασυμφωνιών αλλά και προοπτικών που ανοίγονται με τη σύμπραξη των δύο πεδίων θα προσεγγιστούν κριτικά.

-Άνοιγμα της συζήτησης με αφορμή τα όσα παρουσιάστηκαν και σχολιασμός.

-Συζήτηση γύρω από τα συγκεκριμένα ερευνητικά ενδιαφέροντα και τις έρευνες των συμμετεχόντων. Προοπτικές και προβληματισμοί γύρω από πιθανές χρήσεις πολυτροπικών εργαλείων στη διεξαγωγή και τη διάχυση της έρευνάς τους, καθώς και εργαλείων που προέρχονται από τον χώρο της τέχνης.

Περιγραφή:

Θεωρητικές εξελίξεις που αφορούν την αμφισβήτηση του λογοκεντρισμού και την πρόταση της υποκειμενικότητας και θεσιακότητας των ερευνητριών/-τών, καθώς και την ανάδειξη των

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

αισθήσεων, της βιωματικότητας, της σωματικότητας, του συναισθήματος, του συν-κινητικού [affective] είναι ανάμεσα στους παράγοντες που έχουν σήμερα φέρει κοντά την τέχνη και την ανθρωπολογία. Με την πολιτισμική κριτική, τις μετα-αποικιακές σπουδές και την κρίση της αναπαράστασης της δεκαετίας του 1980, οι κοινωνικές επιστήμες εντάσσουν ολόένα και περισσότερο μέσα που θεωρούνται καλλιτεχνικά τόσο στην έρευνα όσο και στους τρόπους παρουσίασης και κοινοποίησής της. Την ίδια στιγμή, η καλλιτεχνική έρευνα και πράξη επίσης δανείζονται θεωρητικές αναζητήσεις και μεθοδολογικά εργαλεία των κοινωνικών επιστημών, μια εξέλιξη που συστηματοποιείται ήδη από τη δεκαετία του 1990 με τη λεγόμενη «εθνογραφική στροφή» στην τέχνη. Τις τελευταίες δεκαετίες, υπάρχει πληθώρα παραδειγμάτων όπου τα όρια μεταξύ των δύο πεδίων καθίστανται ασαφή.

Ωστόσο, το πλησίασμα ανθρωπολογίας και τέχνης δεν σήμανε και την αυτόματη απόρριψη των αντιπαραθέσεων μεταξύ «αντικειμενικής πραγματικότητας» και «επιστημονικής έρευνας» από τη μία πλευρά και «μυθοπλασίας» και καλλιτεχνικού έργου από την άλλη. Το γεγονός αυτό διαιωνίζει τον ιεραρχικό διαχωρισμό μεταξύ τέχνης και επιστήμης. Και ενώ στην τέχνη μοιάζει να επιτρέπεται μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων καθώς στο πλαίσιο ενός καλλιτεχνικού έργου η μυθοπλασία και η παρέκκλιση από την αφήγηση αληθειών είναι αποδεκτή, από την ανθρωπολογία φαίνεται να προσδοκάται ένα είδος αντικειμενικότητας. Και η τέχνη, όμως, έχει συχνά αξιώσεις αναπαράστασης του «πραγματικού», πόσο μάλλον σε μια εποχή μετα-αλήθειας και αντιδραστικών οικειοποιήσεων ανατρεπτικών καλλιτεχνικών μεθόδων. Οι πολύπλοκες σχέσεις μεταξύ τέχνης και ανθρωπολογίας χαρακτηρίζονται συχνά από ασυμφωνίες, αλλά και από δημιουργικούς και καρποφόρους πειραματισμούς που προκύπτουν στον αβέβαιο μεταξύ τους χώρο. Πρόκειται, μάλιστα, για έναν χώρο οικονομικά και εργασιακά επισφαλής, που βάλλεται, ανάμεσα σε άλλα, και με τη συρρίκνωση των ανθρωπιστικών και κοινωνικών σπουδών.

Στον ενδιάμεσο αυτό χώρο κινείται και το TWIXTlab, ένα εγχείρημα μεταξύ ανθρωπολογίας, τέχνης και καθημερινότητας που απαρτίζεται από άτομα προερχόμενα από διαφορετικά πεδία. Η συζήτηση περί έρευνας και μεθοδολογίας αποτελεί σημαντικό μέρος των δραστηριοτήτων και των ενδιαφερόντων μας. Το εργαστήριο «Τέχνη και ανθρωπολογία: το αβέβαιο ενδιάμεσο» αφορά την προτεινόμενη από το συνέδριο θεματική της μεθοδολογίας και την εθνογραφική έρευνα. Αναφέρεται στην πολυτροπική στροφή και εστιάζεται στη σύγχρονη τέχνη και συγκεκριμένα την κριτική εξέταση της χρήσης καλλιτεχνικών έργων ως πιθανών μέσων εθνογραφικής έρευνας. Θα συζητηθούν προοπτικές, ενώ θα εκφραστούν προβληματισμοί και κίνδυνοι σε ό,τι αφορά για παράδειγμα ζητήματα δεοντολογίας. Τέλος, θα προταθεί μια «ανήσυχη» και αναστοχαστική στάση ως προς την εθνογραφική δραστηριότητα στον ενδιάμεσο αυτό χώρο, η οποία κινείται πέρα από την επιστημολογική ασφάλεια των αυστηρών ορίων κάθε πεδίου.

#3

Τίτλος: Πειράματα στη δημόσια ανθρωπολογία «Από τον Πέμπτο»: Anthroκόμιξ

Συντονίστρια: Πηνελόπη Παπαηλία, Αναπ. Καθ. Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Παν. Θεσσαλίας

Κίτου Φωτεινή, Κώστογλου Μιχαέλα, Μοροσού Δήμητρα, Παπαδοπούλου Ζωή, Τσιουκαντάνα Έρικα, Χουσιάφη Βαρβάρα

Περιγραφή

Το εργαστήριο θα αναδείξει μερικά από τα πολυμεσικά και πολυτροπικά έργα που παρήγαγαν φοιτήτριες και φοιτητές στο Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας τα τελευταία χρόνια και τον πειραματισμό τους με νέες μορφές και τρόπους εμπλοκής του κοινού με την κοινωνική έρευνα και την πολιτισμική κριτική. Στο εργαστήριο αυτό προπτυχιακές φοιτήτριες και πρόσφατοι απόφοιτοι θα παρουσιάσουν το κόμικς που δημιούργησαν με τίτλο 10 λεπτά, το εθνογραφικό πορτρέτο μιας βόλτας στο σούπερ μάρκετ που ανοίγει επίκαιρα ζητήματα που σχετίζονται με τις κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα. Το εργαστήριο θα περιλαμβάνει δραστηριότητες όπως η σχεδίαση αυτοπροσωπογραφιών και η δημιουργία σεναρίων, μέσω των οποίων οι συμμετέχοντες θα συζητήσουν τις πολλές δυνατότητες που προσφέρουν τα κόμικς ως μέσο για την αφήγηση συλλογικών εμπειριών,

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

κοινωνικών σχέσεων και πολιτισμικών νοημάτων, με έμφαση στα εξής: πολυτροπικότητα, χιούμορ, ταυτότητα και ταύτιση, αυτοβιογραφικός λόγος, το πολιτικό στο προσωπικό, η διαπλοκή ρεαλισμού και φανταστικού.

#4

Τίτλος: **Πειράματα στη δημόσια ανθρωπολογία «Από τον Πέμπτο»: ανθρωπολογικά podcast**

Συντονίστρια: Πηνελόπη Παπαηλία, Αναπ. Καθ. Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Παν. Θεσσαλίας

Πένυ Πασάλη, Αντώνης Πετράς, Κόνωρ Σμίθ

Περιγραφή

Το εργαστήριο θα αναδείξει μερικά από τα πολυμεσικά και πολυτροπικά έργα που παρήγαγαν φοιτήτριες και φοιτητές στο Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας τα τελευταία χρόνια και τον πειραματισμό τους με νέες μορφές και τρόπους εμπλοκής του κοινού με την κοινωνική έρευνα και την πολιτισμική κριτική. Το εργαστήριο, που θα συντονίσουν μεταπτυχιακοί φοιτητ(ρι)ες, θα περιλαμβάνει επιλεγμένα podcasts από τις τέσσερις σεζόν του «Από τον Πέμπτο», εστιάζοντας σε θέματα όπως η ανθρωπολογία του θανάτου, η πολιτική της ονοματοδοσίας, οι φυλετικοποιημένες ταυτότητες, τα κοινωνικά κινήματα, η κλιματική κατάρρευση. Θα εξετάσουμε τις πολλές δυνατότητες του podcasting ως τρόπο δημόσιας παρέμβασης, πειραματισμού στην αφήγηση και δημιουργικής ενορχήστρωσης ηχοτοπίων και φωνών. Επιπλέον, αμφισβητώντας την τάση των podcasts να μας απομονώνουν σε ομάδες προσωπικού ενδιαφέροντος, θα ακούσουμε τα podcasts μαζί και θα τα συζητήσουμε μετά.

#5

Τίτλος: **Εθνογραφική γραφή ήχου**

Συντονίστριες: Αλεξάνδρα Μπαλάντινα και Θωδωρής Κονκουρής

Περιγραφή:

Σε αυτό το εργαστήριο θα έχουμε την δυνατότητα να πειραματιστούμε με την εθνογραφική ηχητική γραφή. Αρχικά, αντλώντας από την θεωρία και εθνογραφία της ανθρωπολογίας και της εθνομουσικολογίας, θα γίνει μια εισαγωγή στους όρους «ηχητική γραφή» (sound writing) και «εθνογραφική ακρόαση». Ο πρώτος όρος θα γίνει κατανοητός ως η μετάφραση της ηχητικής εμπάπτισης του εθνογράφου σε έναν ηχητικό πολιτισμό και μέσα από την έννοια της ηχητικής γνώσης (sound knowledge) η οποία προκύπτει από πράξεις ακρόασης. Ο δεύτερος όρος θα αναλυθεί μέσα από το πρίσμα μιας εστιασμένης, αναστοχαστικής, διαλογικής και διυποκειμενικής ακρόασης στο πεδίο.

Στην συνέχεια, θα συζητηθεί η διάκριση ανάμεσα στην περιγραφή και αναπαράσταση του ήχου μέσα από τη γραφή, από τη μία, και την πολιτισμική μετάφραση του ήχου ενός κόσμου στον οποίο κατοικούμε ενσώματα, αισθητηριακά και γνωσιακά, από την άλλη. Θα γίνει επίσης μια σύντομη αναφορά σε πολυμορφικούς τρόπους επιστημονικής γραφής με χρήση ηχητικών εθνογραφικών πονημάτων (podcast, CD, sound postcards, ηχητικό blog).

Στη διάρκεια του συνεδρίου θα συζητηθούν με τις συμμετέχουσες διάφορα μικρά αποσπάσματα γραφής για τον ήχο και παραδείγματα ηχητικής γραφής από την λογοτεχνία, ανθρωπολογία, λαογραφία και εθνομουσικολογία. Θα συζητηθούν επίσης και τρόποι ακρόασης. Πως ακούμε τους εαυτούς μας να ακροάζονται μαζί με τους άλλους; Πως η ακρόαση αποτελεί μια μορφή πολιτισμικής μετάφρασης; Έπειτα, μέσα από πράξεις ακρόασης οι συμμετέχουσες θα έχουν την δυνατότητα να πειραματιστούν έμπρακτα με την γραφή για τον ήχο και την ηχητική γραφή. Στο τέλος του

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

εργαστηρίου θα γίνει ανάγνωση και συζήτηση των πειραματικών μορφών γραφής για τον ήχο και του ήχου και μέσα από τον ήχο.

Ελπίζουμε ότι με το παρών εργαστήριο θα εμπλουτίσουμε την κατανόηση για την εθνογραφική διαδικασία έρευνας και γραφής ή οποία εστιάζει στην εθνογραφική ακρόαση, ηχητική γνώση και τον ηχητικό κόσμο γύρω μας.

Κάποια από τα παραδείγματα γραφής θα είναι στην αγγλική γλώσσα.

#6

Title: **Ethnographic sound writing**

Coordinators: Alexandra Balantina and Thodoris Konkouris

Description

In this workshop we will have the opportunity to experiment with ethnographic sound writing. Drawing from the theory and ethnographic writing in anthropology and ethnomusicology, we will first consider the terms "sound writing" and "ethnographic listening". The first term will be understood as the cultural translation of the ethnographers' sound immersion in a sound culture and through the concept of sound knowledge (sound knowledge) which results from acts of listening. The second term will be analyzed through the lens of a focused, reflective, dialogic and intersubjective listening in the field.

Then we will discuss the distinction between the description and representation of sound through writing, on the one hand, and the cultural translation of the sound of a world we inhabit bodily, sensorily and cognitively, on the other. We will also touch upon multimodality in ethnographic writing that uses audio ethnographic works, such as podcast, CD, sound postcards, audio blog.

Short written examples about sound and sound writing from literature, anthropology, folklore and ethnomusicology will be given to the participants and discussed during the workshop. Ways of listening and ethnographic listening will also be considered. Then, through acts of listening, the participants will have the opportunity to experiment during the workshop with writing about sound and sound writing. At the end of the workshop all participants will share and discuss their written texts about sound, of sound and through sound.

We hope that with this workshop we will enrich our understanding of the ethnographic process of research and writing which focuses on ethnographic listening, sound knowledge and the sound world around us.

#7

Τίτλος: **Ζητήματα Ηθικής και Δεοντολογίας στην Ανθρωπολογία και την Εθνογραφική Έρευνα**

Συντονίστρια: Φάλια Βαρελάκη, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Department of Philosophy and Cultural Heritage, Ca' Foscari University of Venice

Περίληψη

Το εργαστήριο με τίτλο «Ζητήματα Ηθικής και Δεοντολογίας στην Ανθρωπολογία και την Εθνογραφική Έρευνα» πρόκειται να αποτελέσει μια διεπιστημονική συνάντηση που θα συγκεντρώσει προσκεκλημένους ομιλητές από διάφορους τομείς, όπως η ανθρωπολογία, το δίκαιο και η φιλοσοφία, για να διερευνήσουν το σύνθετο και εξελισσόμενο τοπίο των ηθικών προβληματισμών στην ανθρωπολογική έρευνα. Στόχος του εργαστηρίου είναι να προωθήσει τη βαθύτερη κατανόηση των ηθικών προκλήσεων και διλημμάτων που αντιμετωπίζουν οι ερευνητές και να συμμετάσχει σε ουσιαστικές συζητήσεις σχετικά με τις ηθικές αρχές που διέπουν τον τομέα της ανθρωπολογίας.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Η εθνογραφική έρευνα, η οποία χαρακτηρίζεται από τον συμμετοχικό χαρακτήρα της, εγείρει συχνά περίπλοκα ηθικά ζητήματα. Ομιλητές/τριες ανθρωπολόγοι θα τοποθετηθούν γύρω από ζητήματα που εγείρονται κατά την διάρκεια της εθνογραφικής επιτόπιας έρευνας καθώς και στους Κώδικες Ηθικής και Δεοντολογίας άλλων ανθρωπολογικών Συλλόγων.

Ομιλητές από τον κλάδο του δικαίου θα προσφέρουν γνώσεις σχετικά με τις νομικές πτυχές της εθνογραφικής έρευνας και την σύμπλευση των εθνογραφικών πρακτικών με τα νομικά πρότυπα, εξετάζοντας θέματα όπως τα (ευαίσθητα) προσωπικά δεδομένα, η συγκατάθεση μετά από ενημέρωση, το απόρρητο και η εμπιστευτικότητα και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Θα παρουσιαστούν φιλοσοφικές προοπτικές για να ενθαρρυνθεί ο προβληματισμός σχετικά με τα ευρύτερα ηθικά θεμέλια της ανθρωπολογίας και τα φιλοσοφικά θεμέλια της ερευνητικής δεοντολογίας. Οι συμμετέχοντες θα διερευνήσουν ζητήματα που σχετίζονται με τον πολιτισμικό σχετικισμό, τον αντίκτυπο της δυναμικής της εξουσίας στην έρευνα και τις ευθύνες των ανθρωπολόγων απέναντι στις κοινότητες που μελετούν.

Το εργαστήριο θα περιλαμβάνει επίσης μελέτες περιπτώσεων και συζητήσεις πρακτικών ζητημάτων, επιτρέποντας στους συμμετέχοντες να μοιραστούν ερωτήματα, εμπειρίες και ιδέες σχετικά με την αντιμετώπιση των ηθικών προκλήσεων στο πεδίο. Αυτή η διαδραστική πτυχή του εργαστηρίου έχει ως στόχο να παρέχει στους συμμετέχοντες πολύτιμες γνώσεις και εργαλεία αλλά ταυτόχρονα τα αποτελέσματα της συζήτησης θα αποτελέσουν έναν πρώτο πυρήνα για την δημιουργία ενός Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας του Συλλόγου Κοινωνικών Ανθρωπολόγων Ελλάδας.

Προτεινόμενα θέματα συζήτησης:

Συναίνεση μετά από ενημέρωση και αυτονομία των συμμετεχόντων.

Προστασία της ιδιωτικής ζωής και της ταυτότητας των υποκειμένων της έρευνας.

Δεοντολογικά ζητήματα κατά τη συλλογή, ανάλυση, επεξεργασία και δημοσίευση δεδομένων.

Ζητήματα εξουσίας μεταξύ ερευνητών και συμμετεχόντων στην έρευνα.

Η ερευνητική δεοντολογία στην ψηφιακή εποχή.

Αυτό το εργαστήριο παρέχει μια μοναδική ευκαιρία σε ανθρωπολόγους, ερευνητές, φοιτητές και επαγγελματίες για να συμμετάσχουν σε έναν κριτικό διάλογο και να συμβάλουν συλλογικά στην αναδυόμενη συζήτηση για την ηθική και την δεοντολογία στην ανθρωπολογία και την εθνογραφική έρευνα.

Εισηγήσεις:

Γκέφου-Μαδιανού Δήμητρα, Ομότιμη Καθηγήτρια Ανθρωπολογίας - Πάντειο Πανεπιστήμιο: «Πολιτικές της ηθικής στην ανθρωπολογία: Γενεαλογώντας τους Κώδικες Δεοντολογίας ή είναι τελικά χρήσιμοι οι Κώδικες;»

Εξετάζονται εν συντομία πολιτικές της ηθικής στην ανθρωπολογία. Προσεγγίζονται κριτικά γενεαλογίες των κωδίκων δεοντολογίας ανθρωπολογικών εταιρειών (από τον πρώτο κώδικα έως και πιο πρόσφατους) και διατυπώνονται ερωτήματα για το κατά πόσον είναι τελικά χρήσιμοι οι κώδικες.

Ροζάκου Κατερίνα, Επίκουρη Καθηγήτρια - Πάντειο Πανεπιστήμιο: «Έρευνα της γραφειοκρατίας και γραφειοκρατία της έρευνας στη μελέτη του κράτους»

Η ομιλία μου θα βασιστεί στην ερευνητική μου εμπειρία και, ειδικότερα, στη μελέτη κρατικών, μη κρατικών και υπερκρατικών φορέων που εμπλέκονται στη «διαχείριση» της μετανάστευσης στην Ελλάδα. Θα προσπαθήσω να θέσω σε συνομιλία ζητήματα που άπτονται της ολοένα και εντονότερης γραφειοκρατικοποίησης της έρευνας με την ανθρωπολογική μελέτη της γραφειοκρατίας και του κράτους. Στην ομιλία μου, τέλος, θα αναφερθώ σε προκλήσεις γύρω από την ερευνητική πρόσβαση,

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

τη δεοντολογία και την ηθική δέσμευση απέναντι σε συνομιλητές/τριές μας όταν μελετάμε θεσμούς και φορείς εξουσίας.

Ζωγραφόπουλος Δημήτρης, Δικηγόρος (ΔΝ) - Ειδικός Επιστήμονας, Υπουργείο Υγείας, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων (DPO): «Πόσο προστατευμένα είναι τα προσωπικά δεδομένα;»

Πανταζάκος Παναγιώτης, Καθηγητής Ηθικής - Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: «Δεοντολογικές προσεγγίσεις στην επιστημονική έρευνα»

Πρέπει ή όχι οι επιστήμονες να επηρεάζονται από τις ηθικές και πολιτικές αντιλήψεις της εποχής τους; Ή πώς πρέπει να συμπεριφέρεται ο επιστήμονας; Πρέπει να αδιαφορεί για όλα όσα γίνονται γύρω του; Ή μήπως πρέπει να θέτει τον εαυτό του και τις γνώσεις του στην υπηρεσία ηθικών και πολιτικών σκοπών; Πρέπει να επιτρέψουμε στους επιστήμονες να κάνουν το κάθε τι (αντιμετωπίζοντας την επιστήμη ως αυτοσκοπό); Ή μήπως πρέπει να απαιτήσουμε να τεθούν φραγμοί στις επιδιώξεις της επιστημονικής έρευνας; Και αν πράγματι απαιτείται να τεθούν φραγμοί και κριτήρια στην επιστημονική έρευνα ποιος θα τους θέσει: οι ίδιοι οι επιστήμονες θεσπίζοντας κώδικες επαγγελματικής δεοντολογίας, οι ηθικοί φιλόσοφοι με την ανάλυση των ηθικών όρων και των ηθικών κρίσεων ή οι πολιτικοί με τη σπάθη του νόμου; Μπορεί άραγε ποτέ να ξεχωρίσει ο άνθρωπος από τον επιστήμονα ή μήπως όχι και γιατί; Τα παραπάνω ερωτήματα απασχόλησαν έντονα όχι μόνο τους φιλοσόφους- αυτοί δεν πρέπει να μας παραξενεύει που ασχολούνται με τέτοια θέματα, αφού είναι ταγμένοι να αντιμετωπίζουν το κάθε τι ως διανοητικό πρόβλημα-, αλλά και τους επιστήμονες, αν όχι όλους, τουλάχιστον εκείνους που δεν βλέπουν στενά την δουλειά τους, αλλά προβληματίζονται για την αποστολή τους, το κύρος των πορισμάτων τους, τις αρχές που διέπουν τη επιστημονική έρευνα κ.ά.τ. Και τους πολιτικούς, αφού αυτοί αγαπούν το εφικτό περισσότερο από το ευκαίιο.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΕΘΝΟΦΕΣΤ

Πρόγραμμα προβολών στο πλαίσιο του 2ου Συνέδριου του Συλλόγου Κοινωνικών Ανθρωπολόγων Ελλάδας (ΣΚΑΕ) «Ανθρωπολογία, Εθνογραφία σε/για αβέβαιους καιρούς» στη Θεσσαλονίκη, 24-26 Μαΐου 2024. Επιλογή των ταινιών και πρόλογος πριν τις προβολές από τον Κωνσταντίνο Αϊβαλιώτη, συν-ιδρυτή και διευθυντή του Φεστιβάλ Εθνογραφικού Κινηματογράφου Αθήνας-Ethnofest & Επίκουρο Καθηγητή στο Τμήμα Πολιτισμικής Επικοινωνίας και Τεχνολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Μέρα I Main Slot (85')

2011 (2011) | What Has to Be Photographed! 13'

Επίσκεψη στο εργαστήριο ενός φωτογράφου στη Σανάα (Υεμένη). Εδώ είναι το μέρος όπου λαμβάνονται οικογενειακές φωτογραφίες προορισμένες για τους τοίχους του καθιστικού και με σκοπό να τις δουν φίλοι και ξένοι. Είμαστε εν μέσω αυτής της διαδικασίας, ανάμεσα σε ένα ζωγραφισμένο διάκοσμο και σκηνικά από μακρινά μέρη. Οι άνθρωποι, ανάμεσα στα αρχιτεκτονικά στοιχεία και τα ντυμένα βελούδινα αντικείμενα, δεν διαφέρουν και τόσο από αυτούς που απαθανατίστηκαν σε ευρωπαϊκές εργαστηριακές φωτογραφίες του 19ου αιώνα, παρά μόνο σε ένα πράγμα: στην απουσία της γυναίκας...

1985 (2018) | Cannibal Tours 72'

Σημειώσεις του Σκηνοθέτη

Το *Cannibal Tours* είναι στην ουσία δύο ταξίδια. Το πρώτο ταξίδι είναι αυτό που απεικονίζεται στο φιλμ: πλούσιοι αστοί τουρίστες σε μια πολυτελή κρουαζιέρα στο μυστηριώδες ποτάμι Σεπίκ στις ζούγκλες της Παπούα Νέας Γουινέας. Το δεύτερο ταξίδι (το πραγματικό κείμενο της ταινίας) είναι μεταφυσικό. Είναι μια προσπάθεια εξερεύνησης του τόπου του «Άλλου» στη λαϊκή φαντασία. Το ταξίδι αυτό επιχειρεί να φωτίσει τους πραγματικούς (κατά το πλείστον αδιερεύνητους ή ακατανόητους) λόγους για τους οποίους οι «πολιτισμένοι» άνθρωποι θέλουν να αναμετρηθούν με το «πρωτόγονο». Ο επίσημος πολιτισμός κατατείνει προς ένα σημείο όπου η σύγχρονη μαζική κουλτούρα αντιμάχεται τις αρχικές και ουσιώδεις πλευρές της ανθρώπινης φύσης, όπου οι αξίες του δυτικού πολιτισμού εκτίθενται ως παρωχημένες και ψευδεπίγραφες με ένα αίσθημα βαθιάς ανακούφισης.

Μέρα I Slot A (106')

2011 (2013) | Memory Objects, Memory Dialogues - 26'

Το «Αντικείμενα Μνήμης, Διάλογοι Μνήμης», σε μια χωρισμένη στα δύο οθόνη, εξερευνά την περίπλοκη φύση της μνήμης στη σύγχρονη μετα-κομμουνιστική Ρουμανία. Χρησιμοποιώντας μια συλλογή καθημερινών αντικειμένων του νοικοκυριού ως παράθυρα στο παρελθόν, περιλαμβάνει 16mm stop-motion animation αυτών των τεχνημάτων, που προβάλλονται πλάι σε επιλογή συνεντεύξεων από την εθνογραφική έρευνα με τους ιδιοκτήτες των αντικειμένων. Μαζί, αυτές οι εικόνες χρησιμεύουν όχι μόνο στο να απεικονίσουν τις αναμνήσεις των ανθρώπων, αλλά και στο να θυμίσουν το φευγαλέο και αποσπασματικό αίσθημα όταν θυμόμαστε. Μεμονωμένες και συλλεκτικές αναμνήσεις παρεκκλίνουν και διασταυρώνονται, δίνοντας μια οδυνηρή και χιουμοριστική ματιά στο πώς οι άνθρωποι ανατρέχουν σε 45 χρόνια κομμουνιστικής κυριαρχίας στη Ρουμανία, δύο δεκαετίες μετά την επανάσταση του 1989.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

2014 (2015) | Strange Beasts - 18'

Γυρισμένο στα περίχωρα του Δάσους του Μπόλαντ στο Βόρειο Λάνκασιρ, το «Strange Beasts» είναι μια αισθητήρια εξερεύνηση της κρυφής ζωής ενός γαλακτοκομείου. Παρακολουθώντας την ιδιαίτερη συνύπαρξη του ανθρώπου με ένα από τα πιο σημαντικά πλάσματα στην ανθρώπινη ιστορία: την αγελάδα. Στον μικρόκοσμο της φάρμας, η κάμερα είναι σιγανή μάρτυρας μέσα στην βαβούρα του βουστασίου από το πλήθος των αγελάδων, το βουητό στα χωράφια από τον ήχο του ηλεκτρικού πλέγματος, και το τράβηγμα του σκοινιού που δίνει ζωή σε ένα μοσχάρι.

2014 (2015) | Black Coal - 9'

Η ταινία παρουσιάζει μια σφαιρική μελέτη πάνω σε μία από τις παραδοσιακές μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή κάρβουνου στην Πορτογαλία, που ήταν ιδιαίτερα διαδομένες στις τελευταίες δεκαετίες. Η διαδικασία ξεκινά από το κόψιμο των δέντρων και φτάνει μέχρι την πώληση του προϊόντος.

2016 (2017) | Promenade - 31'

Ενας στοχασμός πάνω στις έννοιες *μακριά και κοντά, παρελθόν και παρόν*, ο «Περίπατος» παρατηρεί μία σειρά κινήσεων και αλληλεπιδράσεων σε ένα ανακαινισμένο τμήμα της προκουμιάς στη Μασσαλία. Η ταινία γυρίστηκε σε διάστημα δύο ετών και απεικονίζει την καινούρια ζωή της εμπορικής προβλήτας που πρόσφατα μετασχηματίστηκε σε δημόσιο παραλιακό δρόμο και την όψη δύο επιβλητικών μοντέρνων κτηρίων κατά τη διάρκεια μίας ημέρας. Πριν το ξημέρωμα, ο χώρος είναι σχεδόν άδειος. Η ανατολή πυροδοτεί το ξεκίνημα της δράσης – καταφτάνουν πλοία, ψαράδες ρίχνουν τα δίχτυα τους και οι πρώτοι διστακτικοί τουρίστες συγκεντρώνονται έξω από το καινούργιο μουσείο. Κατά τη διάρκεια της ημέρας, πλανόδιοι μικροπωλητές, κολυμβητές, ψαράδες και διάφοροι ντόπιοι συγκεντρώνονται γύρω από τα κτήρια, επαναδιακεκδικώντας σταδιακά τον χώρο κατά τις βραδινές ώρες.

2018 (2019) | Histories of Wolves 22'

Το φιλμ παρουσιάζει μια συλλογή τρομακτικών ιστοριών για συναντήσεις με λύκους σε ένα χωριό στη βόρεια Πορτογαλία. Την ώρα που νυκτώνει, οι βοσκοί συνηθίζουν να μαζεύονται και να λένε ιστορίες. Μύθος, θάνατος, σκοτωμοί... είτε συνέβησαν είτε όχι, είναι εμπνευσμένα από τις εντόπιες μάχες μεταξύ ανθρώπου και αγριότητας. Οι αφηγητές αναμειγνύουν γεγονότα και μυθοπλασία, πράγμα που οδηγεί σε έναν κόσμο που δείχνει χαμένος στον χρόνο.

Μέρα II | Slot B (110')

2016 | Student Film - I am not Leaving Eldon 49'

Η πολιτεία της Iowa είναι η μεγαλύτερη παραγωγός σόγιας και καλαμποκιού στις Η.Π.Α. Στην πόλη του Eldon της Iowa, δύο πολυεθνικές εταιρείες είναι οι πιο σημαντικοί εργοδότες, κυρίως όσον αφορά δουλειές χαμηλού εισοδήματος. Στην πόλη δεν υπάρχουν σχεδόν καθόλου δημόσιες υπηρεσίες και μεγάλες αποστάσεις χωρίζουν τα σπίτια. Πέντε νέοι άνθρωποι μιλούν για την καθημερινή ζωή τους στην αγροτική αυτή περιοχή, όπου η ανεργία είναι ο μεγαλύτερος εχθρός πέρα από τα αρνητικά στερεότυπα: χωριάτες, αγροίκοι, άξεστοι. Γιατί μένουν παρά τις μηδαμινές επαγγελματικές ευκαιρίες; Πώς αντιμετωπίζουν τα αρνητικά στερεότυπα; Γιατί είναι η ελευθερία πιο σημαντική από μια καριέρα; Ένα ανθρωπολογικό ντοκιμαντέρ για ξεκλείδωτες πόρτες, την διασκέδαση και τις συγκρούσεις σε γεωγραφική απομόνωση.

Μια οθόνη υπολογιστή, εικόνες από τις τέσσερις γωνίες του κόσμου. Περνάμε τα σύνορα με ένα κλικ, όσο μια άλλη ιστορία ταξιδεύει και φτάνει σε εμάς σε κομμάτια, μέσα από γραπτά μηνύματα, συνομιλίες, τηλεφωνικές συζητήσεις και ένα ερωτηματολόγιο του Γραφείου Μετανάστευσης. Είναι η διαδρομή του Σαχίν, ενός 20χρονου αγοριού από το Ιράν, το οποίο εγκαταλείπει τη χώρα του, "προσγειώνεται" στην Ελλάδα, και έπειτα ο δρόμος του τον οδηγεί στην Αγγλία, όπου ζητάει άσυλο. Με την υποστήριξη: Institut Français de Grèce (Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδος)

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΠΑΝΕΛ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΠΑΝΕΛ 2

Livelihoods in the Arts:

Intersections of (out – of – the) ordinary uncertainties

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΕΣ:

Dr. Ruxandra Ana

PhD, Adam Mickiewicz University in Poznań

Dr. Hannah Wadle

PhD, Adam Mickiewicz University in Poznań

In this panel, we address the experiences of individuals whose professional lives are involved in the broadly defined field of "the arts". Acknowledging the multiplicity of possible experiences of being an artistic practitioner, we assume nevertheless that there are some central commonalities as to the paradigms of uncertainty that individuals in the arts have to deal with and position themselves within. These concern questions around markets, institutions, mobility regimes, cultural hegemonies, gender, the body, creative practice, affect. The goal of this panel is to ethnographically gauge the intersection of regimes of uncertainty for art practitioners. Broadly understood artistic practices are thus the starting point for questioning issues related to uncertainties, with a particular focus on the question of mobility/immobility. What can artistic practices reveal about responses/coping strategies/mitigations of uncertainty in times of multiple, overlapping crises? We aim to gain a better understanding of moments, in which artistic practitioners perceive uncertainty as "out of-the-ordinary" and existential, thus when conventional ways of dealing with everyday uncertainties inherent in the profession collapse or also re-normalise.

We invite ethnographically grounded contributions looking at the intersections of regimes of uncertainty that affect artistic communities, and arts professionals and practitioners. We are particularly interested in papers that touch upon the following subthemes:

- Arts and migratory contexts: going beyond reading their intersections as either cultural loss or cultural gain
- The relationship between artistic mobilities, policies of cultural institutions, and migratory regimes
- Artistic practices as zones of merging (of hopes, desires, imaginaries, affects, embodiments)
- Artistic practices and precarious labor: migration and the reconfiguration of professional trajectories
- Redefining success, recognition, and prestige as artistic trajectories unfold in migratory contexts
- Modes of ethnographic knowledge: collaborative practices when academic knowledge meets activism

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Συνεδρία 1η

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο ▀ Αίθουσα 113, Ισόγειο Παλαιάς Φιλοσοφικής
12:00 – 13:30

24.5.2024

Συντονίστρια Πάνελ: Dr. Hannah Wadle

Roger Sansi

Professor, Universitat de Barcelona

Of artists and stones. Projects, processes, lives and mobilities in contemporary art

The project "The artist and the stone" (2015-2016) proposed to bring a Palestinian artist and 2 tone stone from Palestine to Barcelona. For the artists that designed this project, a couple formed by an Italian and a Canadian with an artistic residency in Barcelona, the process itself was more interesting than having the artist and the stone present in Barcelona: the process of mobility was more interesting than the completion of the project. However, before it reached its final goal, the process was much more complicated than they expected, full of impasses, delays, and detours, resulting in unintended consequences on the life of the artists themselves.

In this paper, together with the questions of mobility, I will also discuss the forms of work and life, not only of livelihood, that this project opens. Contemporary art practice often faces contradictions between the actual agency of artists and curators and the high expectations deposited on the "power" of art to create experimental and critical social situations. These social experiments often impinge upon questions of mobility, sovereignty, and migration, but also propose alternative forms of work and life to capitalist productivism, based on open "processes". At both levels, the expectation is that the "power" of art can create zones of refuge, micro-utopian alternatives to the existing dominant conditions of mobility and work in the contemporary world. The cosmopolitan ideals of a world without borders are intimately linked to a form of life that contraposes opened processes to finished products. But open artistic processes still become products, precisely because artists still must make a livelihood. Similarly, the ideal of a world without borders often encounters the hard truth of the unequal access to mobility that artists have. And yet, precisely of these contradictions, these art experiments are good to think with.

Hannah Wadle

Assistant Professor, Adam Mickiewicz University in Poznań

A dream worth dreaming? Negotiating Belonging, Recognition and Opportunity after Graduation from Polish Film School

While contemporary Poland has been marked by a climate of political right-wing conservatism, some spaces have held the promise of a different kind of Poland that includes critical thought, embracing difference, creative innovation, openness to the world: film schools are traditionally among those spaces. Abroad, too, Polish film and Polish film schools are known and celebrated for their critical perspectives

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

and groundbreaking contributions to cinema. To those who enroll in Polish film education these two elements give shape to a double promise: the promise to belong somewhere in a divided society and the promise to be recognized internationally for a rarely noticed position of peripherality. This paper is based on biographical interviews with working individuals of different professions who recently graduated together from a postgraduate course in film production at a Polish film school. It also includes auto-ethnographic reflections as a participant of the same postgraduate film production course that spread over nine months during the Covid-19 pandemic.

The paper traces recent graduates' longings for recognition and belonging and shows how different individuals create alternative, often transnational, horizons for themselves. The author unpacks the struggles that are involved for different kinds of identity and intersections to exist for the film school graduates. In their individual reflections, the interviewees and fellow graduates critically evaluate the particular lure of film school and the film industry as a promised place, comparing and contrasting it with other options, their availability and the involved personal costs. Concluding, the paper argues that individual searches for self-realisation and the urge to create a path for oneself cannot be understood without reflecting on the intersections and constellations of identities, privileges and marginalisations that lend them their creative energy.

Dilshaad Hossain

PhD student, Durham University

Visibilising relations of CAA [Citizenship Amendment Act (2019-2020)] protests through artifacts in India

Artists and designers have developed ways to effectively proliferate their messages throughout the history of political demonstrations, from pamphlets to radical publishing in the 20th century, to today's dissemination of protest art. In this context, my presentation would focus on the anti- CAA (Citizenship Amendment Act) protests in India in 2019-20 and explore how artists contributed to the protest, together with social media. To help place the context, the amended Citizenship Act in 2019 explicitly stated that illegal migrants living in India from Pakistan, Afghanistan and Bangladesh belonging to Hindu, Buddhist, Sikh, Jain, Parsi and Christian religious communities would be eligible for Indian Citizenship. The Act particularly excluded Muslim migrants and legislations like these go against the basic and secular democratic framework of the Indian Constitution further creating uncertainty in the lives of the minority Muslims. At this juncture of my research, while conducting an ethnography in India, I am employing the ethnographic approach of interviews and observations amongst the Muslim women who protested and the artistic community who impacted the protests, the study would gain a deeper understanding of the complex social and political contexts in which my prospective participants mobilize. The protestors took to the streets to voice their agitations and present forth the uncertainties that pose a threat when one's citizenship is taken away from them. The presentation would specifically focus a part of my ethnographic work on how aesthetic artifacts like graffiti, digital art on social media, murals give rise to social and cultural life, consciousness, and subjectivity during a political crisis. In short what is the relationship between the protests of that of artists and the Muslim women and how does this abstract mode of relationship become visible through images?

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Συνεδρία 2η

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αίθουσα 4, Όροφος 1^{ος}, Κτίριο ΚΖ
18:00 – 20:30

24.5.2024

Συντονίστρια Πάνελ: Dr. Ruxandra Ana

Ruxandra Ana

Postdoctoral Researcher, Adam Mickiewicz University in Poznań

Between precarity and prestige. Migrant dance labor in times of crisis

In this paper I address movement practices as strategies for spatial and social mobility in a crisis context. My focus is on Cuban migration to Europe, in order to analyze how bodily skills, along with symbolic and cultural capital, are employed so as to access different social worlds and to establish one's position as a professional on an otherwise difficult labor market.

Cuba – as imaginative construction – holds a central position on the global dance marketplace, which values or devalues dancers for their race and ethnicity. Drawing upon my multi-sited ethnography, I examine how the embodied labor of subaltern bodies establishes a regime of recognition, visibility, and value while at the same time creates new spaces for alternative pedagogies that challenge Eurocentric educational models. In Europe, the growing number of dance schools, 'Latin' parties and festivals reveals a paradox of institutionalized dance teaching. Although most dance businesses are predicated on embracing 'diversity' and discovering new cultures through dance, this premise is constantly negated. Dance aficionados rarely blend in with migrant groups or practice social dances outside pre-defined, institutionalized settings.

Younger generations of Cubans, disenchanted with the Cuban Revolution and its promises, having no affective ties to revolutionary ideology, envision themselves as future migrants in a world of better opportunities outside Cuba. Dance careers provide them with an opportunity to access more than just the international dance scene, associated with notions of prestige and success. The lack of professional organizations or institutions that regulate and validate dance careers in the fields of 'Latin dancing' or 'ethnic dances' (as opposed to the worlds of ballet or ballroom dancing, for instance) means that dancers' careers are subjected to market logic and develop mostly through affective labor (Hardt 1999) in capitalist economies.

Vagelis Arvanitis, Anna-Alkinoi Miliopoulou, Alexis Tsiamoglou

Post Graduate student, AUTH

Political Scientist

Choreographer

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Performance between detention and teaching. Radical uncertainty in the prison school class

According to the EU Prison Regulation (2006), imprisonment should only mean "restriction of movement to another place". The prisoner remains a subject of rights. The prison must ensure good living conditions (housing, food, hygiene, dignity, socialisation, entertainment) as well as high-level educational opportunities. With this in mind, we designed the artistic-educational program *I Dream* at the 3rd Second Chance School at the Thessaloniki Correctional Facility (Diavata Prison), which revolved around the concept of *narrative performativity*.

Narrative performativity questions hierarchical organisation in the production of a final work. Our goal was to create a collective experience that addressed the students' wishes and accepted *a foundational condition of radical uncertainty* in the activities performed. Performances were structured around the tensions in three basic relationships:

inside-outside [home vs condition of detention]

prisoner-citizen-migrant [rights, opportunities vs responsibilities, limitations]

personal narrative of life-production of collective work [method of expression vs method of composition]

Through the variety of expressive means (movement/dance, visual arts, constructions, oral narrating, structured creative writing), an attempt was made to combine the **possibility of open-ended creative content** with a **tight cognitive structure** for the production of specific and concrete final works. As we passed from one medium of expression to another, we treated *dreaming* as a mental state, as protest, as a bridge towards freedom, and as a personal and social mandate.

The project led the team to conclude that performativity, which is embodied, actively physical and situated, is a necessary complement to current prison education curricula that prioritise practice-based training as well as linguistic and mathematical literacies.

Anna Micheli, Alexandra-Aikaterini Andrianou

Doctor, University of the Aegean

PhD candidate, Ionian University

Once upon a time. Auto-ethnographic narratives about life in the museum at a time of uncertainty and precariousness in cultural spaces

The professional potential of a museum always shapes the human part of its physiognomy. The history of the museum is marked by the numerous, as well as the stable and unstable presence of the professionals who worked under its operating status. Nowadays, however, there are increasingly more and more questions concerning the institutional role of museum professionals as fully active figures within the museum space and as integral parts of the history of museums. This presentation seeks to reflect the diversity of career problems faced by people who have either worked or are working in small local museums and the numerous challenges of uncertainty they have faced throughout the life of these museums. Is there a correlation between the challenges of small local museums and professionals? What is its impact on the museum professional's life? Does it associate with the balance between stability and change? In particular, our study, through the self-ethnographic method of listening the personal narratives (stories), focuses on investigating the personal shifts (legal, economic, ethical, social) of museum professionals, demonstrating how their presence constitutes an unchanging stable factor in the constitution of the museum's cultural biography.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Sujoy Ganguly, Maria Velioti-Georgopoulos

PhD candidate, University of the Peloponnese

Emeritus Professor, University of the Peloponnese

Theatre as understanding of self and addressing of reality: ethnographic observations on Jana Sanskriti's Theatre practice and impact

In many communities in South Asia where the oppression of women is common, it is often normalized and perceived as just, even by the victims of domestic violence. A popular view in India is that men think logically and women are foolish, manageable only by occasional beating (Chowdhry 2015, 13).

The paper draws on anthropological, feminist and postcolonial literature on the rising, experience and reaction against gendered violence in the private and public spheres in South Asia (e.g. Chatterji & Chaudri 2012). Based on ethnographic fieldwork, the paper discusses the attempt and the impact of *Jana Sanskriti*, a participatory theater company, in West Bengal, India, to address domestic violence against women through staging performances involving volunteers from the audience in acts of self-reflection in order to foster collective change, according to the Theater of the Oppressed principles and method. The community the work was done with were primarily Hindus.

The paper based on Sujoy Ganguly's PhD in progress explores the journey of the women of a community of 200 people in the Jana Sanskriti movement who have taken Theater of the Oppressed and turned it into an instrument whereby they have been able to address patriarchal structures of the society around them and bring about an environment of dialogue in the family that seeks to replace with painstaking effort the culture of monologue which systematically victimizes them.

The discussion relies on nine months of ethnographic fieldwork based on participant observation of the first author, a young man of 38 years old, as native researcher and also a member of the theatre group for 10 years (Bourdieu 2003) with a help of female assistance. It also employs archival material such as national and local press's coverage of women's abuse on a local and national scale and of their active response to victimization.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΠΑΝΕΛ 3

Εθνογραφώντας τις ανερχόμενες οικολογικές ευαισθησίες την εποχή της ενεργειακής μετάβασης και της κλιματικής κρίσης

Συντονιστές:

Μανόλης Τζανάκης

Αναπλ. Καθηγητής
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Βάββος Ανδρέας

Υπ. Διδάκτορας
Πανεπιστήμιο Saint Andrews & Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η κλιματική κρίση και οι προτεινόμενες πολιτικές παρεμβάσεις για τον μετριασμό των επιπτώσεών της έχουν επιδράσει στις συζητήσεις εντός του πεδίου της ανθρωπολογίας για τη σχέση του ανθρώπου με την τεχνολογία, τα μη ανθρώπινα όντα και το φυσικό περιβάλλον και έχουν οδηγήσει στη διερεύνηση μη ανθρωποκεντρικών θεωρήσεων του κοινωνικού κόσμου. Η αντίληψη ότι ο άνθρωπος είναι ένα αφενός διακριτό και αφετέρου ανώτερο όν, το οποίο δικαιωματικά κυριαρχεί στο φυσικό περιβάλλον, συχνά αμφισβητείται στο σκληρό πυρήνα της ανθρωπολογικής θεωρίας. Οι κριτικές αυτές προσεγγίσεις έχουν αναδείξει νέα πεδία έρευνας, από τα οποία έχουν προκύψει γόνιμες θεωρητικές και εμπειρικές γνώσεις αλλά και επιστημολογικοί προβληματισμοί. Ένα νέο λεξιλόγιο σφυρηλατείται σταδιακά, καθώς νέοι όροι και συνθέσεις εμφανίζονται, όπως «νέος υλισμός», «οντολογική στροφή», «μη αναπαραστατική θεωρία», οι «πολυειδικές» (multispecies) και «διαειδικές» (transspecies) θεωρίες, «μετα-ανθρωπισμός», «ανθρωπόκαινο» και «καπιταλόκαινο» κ.ά.

Στο θεματικό αυτό πάνελ, αναστοχαζόμαστε γύρω από το τι μπορεί να σημαίνει ο επαναπροσδιορισμός της έννοιας του ανθρώπινου στον ελλαδικό χώρο, αναφορικά με τη σχέση ανθρώπου και φύσης. Οι επιμέρους μορφές πολιτικής δράσης που γεννιούνται μέσα από οικολογικά προσανατολισμένα κοινωνικά κινήματα, συνδικάτα και συλλογικότητες που στέκονται απέναντι σε μεγάλες επενδύσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ο αγώνας τοπικών κοινοτήτων κατά της ιδιωτικοποίησης του νερού και εν γένει των φυσικών πόρων αλλά και ευρύτερα η ανάδειξη νέων οικολογικών ευαισθησιών που προβληματοποιούν το φυσικό περιβάλλον, αναδεικνύοντάς το σε συγκρουσιακό και αμφίσημο πεδίο θα συζητηθούν συστηματικά. Ανθρωπολογικές μελέτες που εστιάζουν στη σχέση ανθρώπου και φυσικού περιβάλλοντος, ευρύτερα ανθρώπινων δραστηριοτήτων και «φυσικών πόρων», όπως το νερό και η ενέργεια, θα βρεθούν στο επίκεντρο. Ο απώτερος σκοπός είναι η κριτική συζήτηση της οικολογικά προσανατολισμένης ανθρωπολογικής γνώσης και των

επιστημολογικών, μεθοδολογικών, θεωρητικών και πολιτικών διακυβευμάτων τα οποία αναδεικνύονται από αυτή.

Συνεδρία 1η

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο ▀ Αίθουσα 111, Ισόγειο Παλαιάς Φιλοσοφικής
12:00 – 13:30

24.5.2024

Συντονιστής Πάνελ: Μανόλης Τζανάκης

Μιμήνα Πατεράκη

Δρ. Ανθρωπολογίας, ΕΚΠΑ – συντονίστρια ευρωπαϊκών έργων στον Δήμο Κορυδαλλού
(Δ/νση Προγραμματισμού)

Πολιτικές για το περιβάλλον, την βιωσιμότητα και την συμμετοχή των πολιτών στην πολιτική αρένα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το παρόν κείμενο μελετά την προώθηση της βιώσιμης πράσινης μετάβασης από την ΕΕ εστιάζοντας σε χρηματοδοτούμενα έργα της περιόδου 2023-2025 και πιο συγκεκριμένα διερευνώντας ένα διακρατικό δίκτυο πόλεων (Δανία, Λιθουανία, Γαλλία, Πορτογαλία, Ισπανία και Ελλάδα). Βασικός στόχος του είναι να πείσει τα υποκείμενα σχετικά με την αξία της βιωσιμότητας και επενδύει στην ευαισθητοποίηση των πολιτών και την συμμετοχή τους (public engagement). Στο πλαίσιο αυτό, στοχεύω να αναδείξω την συμβολή των ανθρωπολογικών μελετών στις παραπάνω πολιτικές υπογραμμίζοντας ότι έχουν το κατάλληλο εννοιολογικό οπλισμό για να εμπλουτίσουν και ουσιαστικά να ενισχύσουν την εννοιολόγηση των πολιτικών σχεδιασμών ώστε να γίνουν πιο κατανοητοί και για αυτό άμεσοι και αποτελεσματικοί. Όπως έχω ήδη συζητήσει, ο ηγεμονικός τρόπος σκέψης των χρηματοδοτούμενων έργων της ΕΕ και οι πρακτικές που τον συνοδεύουν έχουν τεθεί υπό αμφισβήτηση εντός και εκτός Ελλάδας από πολίτες και εργαζόμενους σε αυτά. Κάνοντας ένα βήμα παραπέρα, υποστηρίζω ότι, η ανθρωπολογία, φέροντας το κοινωνικό και ιστορικό πλαίσιο, τις βιωμένες εμπειρίες, τις ανάγκες και τις προσδοκίες των πολιτών των πόλεων στις οποίες επιχειρούν να παρέμβουν οι παραπάνω πολιτικές, μπορεί να φέρει πολύ σημαντικά αποτελέσματα. Στο παρόν κείμενο στόχος μου είναι να κατανοήσω τι είναι αυτό το καινούργιο που κομίζει το δίκτυο αυτό ως ένα από τα χρηματοδοτούμενα έργα της ΕΕ για το περιβάλλον, την βιωσιμότητα και την συμμετοχή των πολιτών και πόσο κατανοητό γίνεται στους πολίτες που απευθύνεται. Πως αντιλαμβάνονται πολίτες, πολιτικοί, εργαζόμενοι στα προγράμματα αυτά την 'πράσινη βιώσιμη μετάβαση'; Γιατί πρέπει να εφεύρουμε νέες όρους και έννοιες μακριά από την βιωμένη εμπειρία και γνώση των κατοίκων κάθε τόπου όταν υπάρχει πλούτος εννοιών που μας παρέχουν οι ανθρωπολογικές μελέτες; Γιατί δεν δίνουμε την απαιτούμενη προσοχή στην γνώση που έχουν βιώσει και αποδεχτεί διαφορετικές γενιές;

Σέβη Τσαμπουνάρη

Διδασκίστρια, Παντείο Πανεπιστημίου

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Ένα παράδειγμα για μια οικολογικά προσανατολισμένη ανθρωπολογική γνώση μέσα από τη σκέψη και το έργο του Edgar Morin

Το έργο του σπουδαίου φιλοσόφου και στοχαστή Edgar Morin προκαλεί αναμφισβήτητα μια κριτική συζήτηση για την ανάγκη μιας οικολογικά προσανατολισμένης ανθρωπολογικής γνώσης. Ο στοχαστής αναδεικνύει μέσα από το ανθρωπολογικό του έργο την αναγκαιότητα αλληλοσύνδεσης των πάντων. Βασικό μέλημα του, όπως έχει αναδυθεί κυρίως μέσα από το πολύτομο έργο του Η Μέθοδος, είναι η κατανόηση της κοινωνικής πραγματικότητας μέσα από μια ολιστική προσέγγιση, εν γένει της γνώσης, της οποίας αρνείται τον αποσπασματικό χαρακτήρα της. Ο Edgar Morin υποστηρίζει τον πολύπλοκο χαρακτήρα του ανθρώπινου είδους, την πολυσυνθετότητά του. Το ανθρώπινο είδος βρίσκεται στις αναλύσεις του σε απόλυτη εξάρτηση από το περιβάλλον του και το περιβάλλον εντάσσεται μέσα στην ανθρωπολογική και κοινωνική συνείδηση.

Σήμερα, η απορρύθμιση των οικοσυστημάτων, η οικολογική και πλανητική κρίση, θέτουν στο προσκήνιο την ανάγκη να μετασχηματιστεί η σχέση ανθρώπου, των άλλων ζωντανών όντων και της φύσης. Ο Edgar Morin υπογραμμίζει την κοινή μοίρα της ανθρωπότητας με τη βιοοικολογική μοίρα του πλανήτη, θέτοντας επιστημολογικά, μεθοδολογικά, θεωρητικά και πολιτικά διακυβεύματα που αφορούν τη διεπιστημονικότητα και τον οικουμενικό ανθρωπισμό. Στο πρόσφατο έργο του λοιπόν Ας Αλλάξουμε Δρόμο. Τα Μαθήματα του Κορονοϊού μάς φέρνει αντιμέτωπους με υπαρκτά ερωτήματα για τον τρόπο ζωής μας και τις πραγματικές ανάγκες μας. Τα μαθήματα είναι ανθρωποκεντρικά και ταυτόχρονα οικουμενικά, διαπνέονται από τον ανθρωπισμό και την πολύτιμη εμπειρία του στο πεδίο της διανόησης και των κοινωνικών αγώνων. Το βλέμμα του στοχαστή είναι αδιάλειπτα στραμμένο στη φύση, προτρέποντας να δούμε τους σύγχρονους κινδύνους και τις απειλές που αναδύονται μετά την υγειονομική κρίση ως ευκαιρίες να πάρουμε θέση σε κινηματικούς αγώνες, με ελπίδα, αλληλεγγύη/ υπευθυνότητα που στοχεύουν στην πλανητική κοινότητα.

Κατερίνα Ταλιάννη

Ανεξάρτητη ερευνήτρια

Οικοκριτική ακρόαση στην εποχή της κλιματικής κρίσης: ηχητικές προσεγγίσεις για την Ανθρωπόκαινο

Η προτεινόμενη εργασία θα συζητήσει τους πολλαπλούς και διασταυρούμενους τρόπους με τους οποίους η ακρόαση επιτρέπει την επαναδιατύπωση των σχέσεών μας με τον περιβάλλοντα κόσμο. Είτε σε αστικά είτε σε φυσικά τοπία, οι φωνές των ζώων και των ανθρώπων αγωνίζονται να ακουστούν. Ερευνητές στον τομέα της περιβαλλοντικής οικολογίας, έχουν ασχοληθεί εκτενώς με τις συνέπειες των ανθρωπογενών ήχων -ιδίως του θορύβου- στην ευημερία των ακουστικών κοινοτήτων, ανθρώπινων και πέρα-από-ανθρώπινων. Οι οργανισμοί εκτοπίζονται από τα φυσικά τους ενδιαιτήματα ή αναγκάζονται να προσαρμοστούν για να επιβιώσουν στην εποχή της Ανθρωπόκαινου. Οι τρέχουσες συζητήσεις γύρω από τις περιβαλλοντικές ανησυχίες στην εποχή της κλιματικής κρίσης επωφελούνται από διεπιστημονικές προσεγγίσεις και ηχητικές προοπτικές από το πεδίο των ηχητικών σπουδών. Ακολουθώντας την τάση στην ηχητική τέχνη που ασχολείται με περιβαλλοντικά ζητήματα, είτε πρόκειται για ηχοποίηση περιβαλλοντικών δεδομένων είτε για τις πιο δημιουργικές, ερευνητικές ή καλλιτεχνικές προσεγγίσεις της σύνθεσης ηχοτοπίων, εντοπίζω τις δυνατότητες για οικοκριτική ακρόαση. Οι ηχητικοί καλλιτέχνες που ασχολούνται με την περιβαλλοντική τέχνη αναπτύσσουν νέους δημιουργικούς ερευνητικούς μηχανισμούς και εργαλεία που εφαρμόζονται σε κάθε πτυχή της πρακτικής τους, είτε ως καλλιτέχνες-ερευνητές είτε ως ακροατές. Προτείνουν έτσι μία προσέγγιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων μέσω μιας αισθητηριακής εμπειρίας και εμπλοκής που είναι αναστοχαστική και αντιληπτή, ενσώματα και

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

προϊόν της φαντασίας. Στόχος είναι να παραχθούν πιο περιεκτικές απαντήσεις στο ερώτημα για το πώς μπορούμε να ακούσουμε την Ανθρωπότητα με τρόπο που να έχει σημασία.

Μανόλης Τζανάκης

Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Περί της ηθικής προβληματοποίησης του βυθού. Η αυτόνομη κατάδυση αναψυχής στην Ελλάδα και η ανερχόμενη οικολογική ευαισθητοποίηση έναντι της υποβρύχιας ζωής

Αξιοποιώντας την μεθοδολογία της ιστορικής εθνογραφίας, η παρουσίαση αυτή αποσκοπεί σε μια διερεύνηση των πρακτικών της ερασιτεχνικής αυτόνομης κατάδυσης αναψυχής υπό την οπτική της σχέσης τους με τη σταδιακή ευαισθητοποίηση έναντι του βυθού και της υποβρύχιας ζωής. Βασισμένη σε μια ιστορική και κοινωνιολογική έρευνα των καταδύσεων στην Ελλάδα, η παρουσίαση εξετάζει τα στάδια θεσμοθέτησης της αυτόνομης κατάδυσης κ ως πρακτικής αναψυχής σε παγκόσμια κλίμακα, από τα τέλη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου έως σήμερα, και τον τρόπο που αυτές οι ρυθμίσεις αποτυπώνονται σε ανάλογες θεσμικές διευθετήσεις στην Ελλάδα. Τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα στα οποία απαντά η παρουσίαση είναι (α) το πώς διαμορφώθηκε ιστορικά η αυτόνομη κατάδυση ως δραστηριότητα αναψυχής, διακριτής από ανάλογες πρακτικές ερασιτεχνικής ή επαγγελματικής αλιείας, (β) το πώς διαμορφώθηκε εννοιολογικά η υποβρύχια εμπειρία ως δραστηριότητα αναψυχής, λειτουργώντας ως ηθική συνιστώσα της σχέσης με τον εαυτό και με την υποβρύχια φύση, και (γ) το πως αναπτύχθηκε μια υποβρύχια ηθική της «ελάχιστης παρέμβασης» για τις αυτόνομες καταδύσεις αναψυχής, στο πλαίσιο μιας ολοένα και εντεινόμενης ευαισθητοποίησης έναντι της φύσης. Όπως θα υποστηριχθεί, η ευαισθητοποίηση έναντι του βυθού και της θαλάσσιας ζωής, νοούμενων ως ευάλωτων αλλά ταυτόχρονα κρίσιμων συνιστωσών ενός οικολογικού συνεχούς, βρίθκει αντινομιών και αντιφάσεων, που αναδεικνύουν με τη σειρά τους, έστω εμμέσως, τα μείζονα πολιτικά διακυβεύματα της εποχής μας.

Συνεδρία 2η

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο ▀ Αίθουσα 111, Ισόγειο Παλαιάς Φιλοσοφικής
18:00 – 19:30

24.5.2024

Συντονιστής Πάνελ: Ανδρέας Βάββος

Βάββος Ανδρέας & Πράσσος Στέφανος

Υποψήφιος Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Saint Andrews & Πανεπιστήμιο Κρήτης
Συνταξιούχος Λιγνιτωρύχος, Πρώην Πρόεδρος Συνδικάτου Εργαζομένων στην Ενέργεια
«Εργατική Αλληλεγγύη» και Πρώην Περιφερειακός Σύμβουλος Δυτικής Μακεδονίας

Εξηγώντας αιτιολογικά την αντίσταση στην απολιγνιτοποίηση στη Δυτική Μακεδονία

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Η Δυτική Μακεδονία έχει αποτελέσει έναν από τους πυλώνες της λεγόμενης «ενεργειακής μετάβασης» σε όλη την Ευρώπη. Ωστόσο, η μετάβαση από τον λιγνίτη στο φυσικό αέριο και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έχει γεννήσει και αρκετούς προβληματισμούς και συγκρούσεις. Καθώς η οικονομία της Δυτικής Μακεδονίας βασίστηκε στη λειτουργία του λιγνίτη για δεκαετίες, η διαδικασία της απολιγνιτοποίησης έχει επιφέρει δραματικές αλλαγές σε πολλαπλά επίπεδα. Σε αυτό το κείμενο αξιοποιούμε το μεθοδολογικό εργαλείο της συνεργατικής εθνογραφίας για να αναλύσουμε τη συνεργασία μεταξύ ενός υποψήφιου διδάκτορα (Ανδρέας) που καταπιάνεται με τα κοινωνικά κινήματα στο χώρο της ενέργειας και ενός πρώην προέδρου εργατικού συνδικάτου εργαζομένων στην εξόρυξη και στην παραγωγή ενέργειας με λιγνίτη (Στέφανος) και ενεργού μέλους ενεργειακών συλλογικοτήτων στη Δυτική Μακεδονία. Σε αυτό το κείμενο αξιοποιούμε τη κοινή προσωπική εμπειρία μας από τη συμμετοχή μας για τρία χρόνια σε πρωτοβουλίες, γεγονότα διαμαρτυρίας και άλλες συλλογικές διαδικασίες στην περιοχή. Στόχος της παρουσίασης είναι να συζητήσει την έννοια της κοινωνικής αιτιότητας και να αναλύσει τις αιτίες της αντίστασης στην περιοχή, με ιδιαίτερη έμφαση στην αντίθεση τοπικών κατοίκων, της εργατικής τάξης και άλλων σωματείων.

Λεκκός Ανδρέας

Μεταπτυχιακός φοιτητής, University of Oslo

Το περιβάλλον τους και η γη μας. Τοπικές οικολογίες και ενεργειακή μετάβαση στη νησιωτική Ελλάδα

Τα τελευταία δύο χρόνια, η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη με τις επιπτώσεις της ανθρωπογενούς κλιματικής αλλαγής. Η συχνότητα των ακραίων καιρικών φαινομένων δοκιμάζει την ανθεκτικότητα μιας χώρας που ανακάμπτει από μια δεκαετή οικονομική κρίση. Σε αυτή την πολυκρισική στιγμή όπου ο πλανήτης γίνεται «πολύ θερμός ... πολύ άνισος ... πολύ νεοφιλελεύθερος» η πράσινη ανάπτυξη και οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας αναδεικνύονται ως βιώσιμη εναλλακτική λύση. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής "φαντάζονται την οικονομική ανάπτυξη σε συνδυασμό με τη βιωσιμότητα", καθοδηγούμενοι από πίστη στις τεχνολογικές λύσεις, την επιστήμη και τη νεωτερικότητα. Ωστόσο, οι ενεργειακές μεταβάσεις είναι πολύπλευρες κοινωνικοπολιτικές διαδικασίες που δημιουργούν εντάσεις στις τοπικές κοινότητες, αναπαράγουν εξορκτικές λογικές και οδηγούν σε περιβαλλοντική αποσύνθεση και κατάρρευση. Η παρούσα ανακοίνωση σκοπεύει να αναδείξει όψεις της πράσινης μετάβασης στην Ελλάδα μέσα από το παράδειγμα της Αστυπάλαιας. Το νησί είναι το πρώτο από ένα νέο κύμα ενεργειακών έργων στην Ελλάδα που βασίζονται σε συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα με σκοπό την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Στην Αστυπάλαια, το ελληνικό κράτος και η VW στοχεύουν στην προώθηση λύσεων ηλεκτροκίνησης, παράλληλα με την ανάπτυξη ΑΠΕ. Σύμφωνα με τον πρώην διευθύνοντα σύμβουλο της γερμανικής εταιρείας, το νησί αποτελεί ένα εργαστήριο, "ένα ανοιχτό πείραμα απανθρακοποίησης", αντιπροσωπεύοντας μια τοπική λύση σε ένα παγκόσμιο πρόβλημα. Παρά την ενθουσιώδη κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης, μέλη της τοπικής κοινωνίας βιώνουν την ενεργειακή μετάβαση και την ανάπτυξη των ΑΠΕ ως έναν ξένο λόγο, μια «υποσχόμενη δύναμη» που επιδιώκει να αλλάξει τον τόπο και τον τρόπο ύπαρξής τους. Για τους Αστυπαλίτες, η γη είναι ένα παλίμψηστο. Αποτελεί συγκροτησιακό σημείο των διαγενεακών σχέσεων και της μνήμης. Είναι αυτό που καθιστά το νησί μοναδικό. Αντλώντας από επιτόπια έρευνα πεδίου διάρκειας 7 μηνών, η παρούσα εργασία διερευνά εθνογραφικά, πώς η γη μετατρέπεται σε έναν αμφισβητούμενο χώρο, ένα πεδίο μέσω του οποίου συναρθρώνονται διαφορετικές προσλήψεις της αξίας και της ηθικής.

Αλέξανδρος Μπουρής

Προπτυχιακός φοιτητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

«Φροντίζοντας Αιγοπρόβατα και Ανεμογεννήτριες»

Το θέμα έχει τίτλο «Φροντίζοντας Αιγοπρόβατα και Ανεμογεννήτριες» και τοποθετείται στο ορεινό αγροτικό τοπίο του Καφηρέα ή Κάβο Ντόρο, στην Νότια Εύβοια. Εξερευνώντας τον τρόπο ζωής κοινωνικών ομάδων αλλά και τοπία εξαιρετικά ή υποβαθμισμένα, η εργασία βασίζεται σε μια κριτική διερεύνηση της σχέσης μεταξύ εδαφών, τεχνολογιών, φύσεων και σωμάτων.

Το κεντρικό θέμα πραγματεύεται την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στην περιοχή, με τις δύο κύριες δραστηριότητες να είναι η κτηνοτροφία και η αιολική βιομηχανία, οι οποίες δεν έχουν άμεση σχέση, έχουν όμως κοινό ζητούμενο την φροντίδα, με τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής να δραστηριοποιούνται φροντίζοντας Αιγοπρόβατα και Ανεμογεννήτριες. Άνθρωπος-Ζώο-Μηχανή συμβιώνουν στο τοπίο, ή τουλάχιστον προσπαθούν καθώς η αιολική βιομηχανία επηρεάζει δραματικά τον τόπο, μετατρέποντας τον σε ένα μηχανικό τοπίο, όπου ο καθένας μας είναι ένας εισβολέας σε μια αρχιτεκτονική που μας έχει αφήσει πίσω της.

Δημιουργούνται συνεπώς σκέψεις για την ενσώματη εμπειρία στο τοπίο, σκέψεις για θέματα εξουσίας, διεκδίκησης και πολιτικής του εδάφους. Σκέψεις για το παρόν και το μέλλον της γης, σκέψεις για ένα ενδεχόμενο σενάριο μετά-ανθρωπότητας περίοδο, όπου η τεχνολογία «υπολογίζει», διαμορφώνει και κατασκευάζει τον κόσμο μας, έχοντας καθολική επιρροή στο περιβάλλον, με τον άνθρωπο να παρακολουθεί και να επεμβαίνει όταν χρειάζεται να φροντίσει την μηχανή, όπως ένας αγρότης που παρακολουθεί και φροντίζει το κοπάδι και την γη του, για όσο ακόμα αυτή θα είναι στα χέρια του.

Εξετάζοντας λοιπόν το μέγεθος των ανθρωποκεντρικών παρεμβάσεων, οι οποίες γίνονται γεωλογικές δυνάμεις και διαμορφώνουν την ταυτότητα του τοπίου, αναλύονται οι σχέσεις εξουσίας μεταξύ των εμπλεκόμενων υποκειμένων, ανθρώπινων και μη, οι μορφές πολιτικής διεκδίκησης μέσα από οικολογικά κοινωνικά κινήματα, και η τεχνολογική επέλαση επαναπροσδιορίζοντας τη σχέση ανθρώπου, τεχνολογίας και φύσης. Κάτω από τις νέες συνθήκες, πρέπει να επαναπροσδιορίσουμε τις αφηγήσεις, τα μοντέλα και τα εργαλεία της αρχιτεκτονικής και έτσι κάθε πράξη γνώσης θα πρέπει, πρώτα απ' όλα, να θεωρείται πράξη φροντίδας, εστιάζοντας στην δυνατότητα για μακροπρόθεσμη επιβίωση και όχι στην επίτευξη βραχυπρόθεσμων επιθυμιών.

Μάνος Παπαγεωργίου

Μεταπτυχιακός Φοιτητής, Πάντειο Πανεπιστήμιο,

«Τί έχουν τα έρμα και ψοφάνε;»: Θάνατοι νεογέννητων αιγοπροβάτων, κλιματική κρίση και περικοπές κτηνοτροφικών επιδοτήσεων σε περιοχές της Κρήτης

Η συγκεκριμένη παρουσίαση θα εστιάσει στα πρόσφατα περιστατικά πολλαπλών θανάτων νεογέννητων προβάτων σε κτηνοτροφικές μονάδες στον δήμο Μυλοποτάμου του νομού Ρεθύμνου Κρήτης, τα οποία παρατηρήθηκαν κατά τους τους φθινοπωρινούς μήνες. Παράλληλα, θα εξεταστεί η απόπειρα των Προέδρων Κτηνοτροφικών Συλλόγων της Κρήτης να συνδέσουν το συγκεκριμένο φαινόμενο με την κλιματική αλλαγή, τις αυξημένες περικοπές στις επιδοτήσεις προς τους κτηνοτρόφους το 2023 και την ανάγκη αποζημίωσης των κτηνοτρόφων. Η εντατική και μαζική βιομηχανική κτηνοτροφία έχει καταδειχθεί τις τελευταίες δεκαετίες από πλήθος ερευνών ως μία από τις κύριες αιτίες της κλιματικής επιβάρυνσης στην Ανθρωπότητα. Εποχή αλλά και ως καθοριστική αιτία για τη διασπορά επιδημικών και πανδημικών ασθενειών όσον αφορά τα ανθρώπινα και τα μη ανθρώπινα ζώα. Ταυτόχρονα όμως υπάρχει πλήθος ερευνών που αναφέρονται στις επιπτώσεις του κλιματικού φαινομένου στην υγεία και στη θνησιμότητα των ζώων. Για αμφότερους λόγους τα

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

τελευταία χρόνια προωθούνται, στο πλαίσιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), μέτρα και οδηγίες που να μειώνουν την περιβαλλοντική επιβάρυνση από την κτηνοτροφία αλλά και να προωθούνται ντόπιες φυλές αιγοπροβάτων στο ελληνικό πλαίσιο έτσι ώστε να είναι πιο ανθεκτικές στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Οι συγκεκριμένες όμως νέες οδηγίες που δρουν ως κριτήριο για την περαιτέρω επιδότηση των κτηνοτρόφων συμβαίνουν παράλληλα με τις υψηλές περικοπές στις βασικές επιδοτήσεις τους αποτελούν βασικό τους εισόδημα για δεκαετίες. Μέσα από την υλοποίηση επιτόπιας έρευνας, και συζητήσεων με βοσκούς, υπαλλήλους συνεταιρισμών και κτηνιάτρους της περιοχής, η συγκεκριμένη παρουσίαση θα επιχειρήσει να ανιχνεύσει τους λόγους και τα φαινόμενα που συνδέουν την κλιματική αλλαγή με το θάνατο των νεογέννητων προβάτων αλλά και τις απόψεις των κτηνοτρόφων για τις περικοπές των επιδοτήσεων σε συνδυασμό με την «πράσινη μετάβαση» στην κτηνοτροφία. Πώς αισθάνονται οι κτηνοτρόφοι για τους θανάτους των νεογέννητων αρνιών; Πώς αιτιολογούν οι κτηνίατροι της περιοχής το μαζικό θάνατο των νεαρών αρνιών; Πώς γίνονται αντιληπτές οι ανταποδοτικές οικολογικές πρακτικές που προωθεί η νέα ΚΑΠ (2023-2027) και η αποζημίωση των ζημιών που προέρχονται από περιβαλλοντικές καταστροφές από τους συλλόγους των κτηνοτρόφων της Κρήτης; Αυτά τα ερωτήματα θα επιχειρήσει να αποτυπώσει η συγκεκριμένη παρουσίαση αναζητώντας τις πιθανές συνδέσεις μεταξύ των νέων οικολογικών ευαισθησιών και της (οικονομικής) επιβίωσης των ανθρώπων αλλά και της ζωής των ζώων.

ΠΑΝΕΛ 4

Η Κύπρος ως «κοντινός Άλλος»;

Ταυτότητα και ετερότητα στο ενδιάμεσο έθνους και κράτους

Συντονιστές:

Παυσανίας Καραθανάσης

Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Θοδωρής Ρακόπουλος

Καθηγητής, Πανεπιστήμιο του Όσλο

Η Κύπρος αποτελεί έναν «κοντινό άλλο» (familiar other) για τους Έλληνες και τις Ελληνίδες της λεγόμενης «μητέρας πατρίδας» Ελλάδας. Με άλλα λόγια, ενώ οι Κύπριοι/ες κατέχουν μια αδελοποιημένη σχέση με τους/τις «αδελφούς» Έλληνες και τις «αδελφές» Ελληνίδες, την ίδια στιγμή οι εκατέρωθεν σχέσεις παρουσιάζουν έντονη αμφιθυμία. Οι Έλληνες και Ελληνίδες της Ελλάδας αντιμετωπίζουν συχνά τους/τις Κύπριους/Κύπριες ως «χαλασμένους Έλληνες», για να χρησιμοποιήσουμε τις λέξεις μιας νεαρής Κύπριας συνομιλήτριάς μας που ζει και εργάζεται στην Ελλάδα. Αντίστοιχα είναι αρκετά συχνό στην Κύπρο να κατηγορούνται οι Έλληνες και Ελληνίδες «εξ Ελλάδος» -τους οποίους οι Κύπριοι/ες αποκαλούν, συχνά υποτιμητικά, ως «καλαμαδάρες» ή «καλαμαρούδες»- ως αλαζόνες που συμπεριφέρονται «σαν να τους ανήκει ο τόπος», κοιτάζοντας τους Κυπρίους/ες «αφ' υψηλού». Τα παραπάνω αναδεικνύουν, έστω σχηματικά, πως οι σχέσεις μεταξύ των δύο αυτών κρατών και των πολιτών τους ακροβατούν ανάμεσα στην ταυτότητα και την ετερότητα. Σε τι συνίσταται όμως αυτή η «κοντινή» ετερότητα; Ή, με άλλα λόγια, ποια είναι τα όρια της «εθνικής οικειότητας» ή της «πολιτισμικής ετερότητας» μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου;

Με το προτεινόμενο πάνελ θέλουμε να αναδείξουμε ένα θέμα που, ενώ είναι εμφανές στην κοινωνική πραγματικότητα των δύο χωρών, φαίνεται να μην έχει λάβει ακόμα την προσοχή που του αναλογεί στις κοινωνικές επιστήμες και, συγκεκριμένα, στην ελληνόφωνη κοινωνική ανθρωπολογία και εθνογραφία. Στόχος μας είναι να ανοίξουμε μια συζήτηση σχετικά με τη διαφορετικότητα ή την ετερότητα της κυπριακής «ελληνικότητας», αλλά και να συμβάλουμε στην κατανόηση και την περαιτέρω διερεύνηση των πολλαπλών πολιτικών και πολιτισμικών διαφορών και συγκλίσεων που συνθέτουν αυτήν την αμφίθυμη σχέση. Το άνοιγμα αυτής της συζήτησης είναι αποτέλεσμα των πρόσφατων αλλαγών και μετασχηματισμών της ελληνικής και της κυπριακής κοινωνίας, που αντανακλούν ευρύτερες ευρωπαϊκές ή και παγκόσμιες κοινωνικό-πολιτικές μεταβολές των τελευταίων χρόνων.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Συνεδρία 1η

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αίθουσα 3, Όροφος 1^{ος}, Κτίριο ΚΖ
10:00 – 11:30

25.5.2024

Συντονισμός Πάνελ: Πausανίας Καραθανάσης

Πάνος Αχνιώτης, Αντρέας Αναστασιάδης

Υπ. διδάκτορας, Παν. του Μάντσεστερ

Μεταπτυχιακός φοιτητής, Παν. Αιγαίου

Όποια γλώσσα κι αν μιλήσω, (ταττεύκω) τραυλίζω: συναισθηματικές/συγκινησιακές ή διαδραστικές συνομιλίες μεταξύ κυπριακού και ελληνικού ριζοσπαστικού κοινού

Σε αυτό το άρθρο διερευνούμε πώς η σχέση του «οικείου άλλου» που προτείνεται από το πάνελ διαδραματίζεται μέσα σε αριστερά ριζοσπαστικά ακροατήρια στην Κύπρο και την Ελλάδα. Στις προβολές του ντοκιμαντέρ μας "Tongue" σε πολιτικούς χώρους στην Ελλάδα εκκίνησε μια συζήτηση μεταξύ του ελληνικού κοινού, των κυπριακής καταγωγής χαρακτήρων της ταινίας που αναστοχάζονται την πολιτική και πολιτισμική τους σχέση με την Ελλάδα και την Κύπρο, και εμάς ως επίσης κυπριακής καταγωγής κινηματογραφιστές.

Καθώς το ντοκιμαντέρ "Tongue" παρακολουθεί την ιστορική ανάδυση της κυπριακής ριζοσπαστικής Αριστεράς στο πλαίσιο της φυλετικής-εθνικιστικής βίας και της παρατεταμένης διχοτόμησης των κοινοτήτων, παρατηρήθηκαν πολιτικά φορτισμένες εκδηλώσεις μεταξύ ατόμων στο κοινό: θυμός από αυτούς που βλέπουν τον αποικιοκρατικό ρόλο του ελληνικού κράτους στην Κύπρο, αμφιβολίες και ανάγκη να μιλήσουμε για «ιστορικά γεγονότα» και «διδάγματα» που πρέπει να αντλήσουμε από το κυπριακό ριζοσπαστικό περιβάλλον, δυσφορία αλλά και εκτίμηση για τις διαφορετικές διαλέκτους της ταινίας και τον υποτιτισμό τους, ακόμη και ενοχές μεταξύ ορισμένων που ομολόγησαν ότι ήταν προκατειλημμένοι απέναντι στους Κύπριους που ζουν στην Ελλάδα. Φαίνεται ότι ο Κυπριωτισμός, ως πολιτικό πρόταγμα που αναπτύχθηκε από τη δεκαετία του 1960 και μετά και υποστηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό από την ευρύτερη Αριστερά σε όλο το νησί, λειτουργεί ως μια μορφή καθρέφτη για ορισμένα ελληνικά ριζοσπαστικά ακροατήρια, που επιδιώκουν να αμφισβητήσουν τόσο το ελληνικό αποικιοκρατικό σχέδιο όσο και τις δικές τους πολιτικές ατζέντες, στο πλαίσιο της πολιτικής αμηχανίας ("hang-over") στην μετα-κρίση και των διαψευσμένων ελπίδων για κοινωνική αλλαγή.

Ως κινηματογραφιστές συμμετέχουμε και εμείς σε αυτόν τον διάλογο καθώς κινούμαστε σε τεταμένο σχοινί ανάμεσα στην ταύτιση και τη διαφοροποίηση με την Ελλάδα και τους Έλληνες. Μεγαλώνοντας στη νότια Λευκωσία σε ένα ελληνοκεντρικό εθνικιστικό περιβάλλον, υιοθετήσαμε στα μετεφηβικά μας χρόνια ένα είδος «πολιτισμικού Κυπριωτισμού», λιγότερο ως πολιτικό πρόταγμα μιας ενωμένης και ανεξάρτητης Κύπρου και περισσότερο ως συναισθηματική προδιάθεση να διαφοροποιηθούμε από ένα κράτος που θεωρεί τον εαυτό του ελληνικό. Ταυτόχρονα, ειδικά την περίοδο 2008-2012, μαγευτήκαμε από συγκεκριμένα πολιτικά προτάγματα που έφταναν από την Ελλάδα με τη μορφή εικόνων, κειμένων, φιλίας και συναναστροφών - και από μια λαχτάρα να γίνουμε μέρος μιας «επικείμενης ελληνικής επανάστασης.»

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Πιστεύουμε ότι οι σχέσεις μεταξύ των ριζοσπαστικών ακροατηρίων στην Κύπρο και στην Ελλάδα αποτελούν ένα ιδιαίτερα διορατικό μέρος για να σκεφτούμε για τον «οικείο άλλο». Ισχυριζόμαστε ότι η διαφορούμενη ριζοσπαστική σχέση - που τοποθετείται μεταξύ συγγένειας, αποικιοκρατίας και συντροφικότητας - δομεί πολυεπίπεδα τις πολιτικές προοπτικές και τα αποτυπώματα της ακτιβιστικής ταυτότητας.

Τζωρτζίνα Χρήστου

Μεταδιδακτορική φοιτήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο

«Μόνη μας πατρίδα τα παιδικά μας όνειρα»: Ελληνικότητα και αντιστάσεις ενηλικίωσης στον εθνικό εαυτό

Παγκοσμίες συνθήκες όπως η οικονομική κρίση και ανταποκρινόμενα κοινωνικά κινήματα, αλλά και τοπικά γεγονότα όπως το άνοιγμα των συνόρων μετά από 30 χρόνια φυσικού διαχωρισμού μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, οδήγησαν στην ανάπτυξη μιας ορατής αντεξουσιαστικής νεολαίας στη Κύπρο που δεν υπήρχε πιο πριν. Η νεολαία αυτή με ρίζες και πολιτικές σχέσεις στην εξωθεσμική αριστερά και στις ελάχιστες αναρχικές ομάδες στη Κύπρο, αλλά και με δεσμούς με τον αντεξουσιαστικό χώρο στην Ελλάδα, υπήρξε μία ομάδα πληθυσμού που εξ αρχής αντιστάθηκε στην 'ελληνικότητα' των Κυπρίων όπως αυτή παρουσιάζεται από τον ηγεμονικό λόγο. Η παρουσίαση επιδιώκει να αναδείξει πως έφηβοι με αντεξουσιαστικές ευαισθησίες αντιστέκονται στο ηγεμονικό αφήγημα που παρέχει η (ελληνο)κυπριακή εκπαίδευση όπου η ελληνικότητα σε αυτά τα πλαίσια συνδέεται με έννοιες όπως 'πολιτισμός' και 'ανάπτυξη/πρόοδος', αλλά όπως θα επιχειρηματολογηθεί και με έννοιες όπως 'ενηλικίωση'/'ωριμότητα'. Θα δείξει πως η αντίσταση σε τέτοια ηγεμονικά αφηγήματα επιδιώκεται με πρακτικές παραμονής σε μειονοτικές υποκειμενικότητες, ταυτόχρονα με μια διεκδίκηση πολιτικού χώρου και υπόστασης. Απο την άλλη η παρουσίαση θα σκιαγραφήσει πως το κράτος στην προσπάθειά του να διαχειριστεί αυτή την ετερότητα εκ των έσω, προβαίνει και το ίδιο σε πρακτικές απο-εθνικοποίησης, οι οποίες ανταποκρίνονται σε σύγχρονες παγκόσμιες πολιτικές διαχείρισης των πληθυσμών.

Χρίστος Μάης

Εντεταλμένος Διδάσκοντας, Παν. Θεσσαλίας

Όταν ο Πιερ Μπουρντιέ συνάντησε τον Έντουαρντ Σαϊντ: Γλώσσα, συμβολική εξουσία, πολιτισμικός ιμπεριαλισμός και οριενταλισμός στην «ελληνόφωνη» Κύπρο

Αν «η κυπριακή συνείδηση έχει την αλαζονεία του περιθωρίου», όπως έλεγε ο ακτιβιστής Κωστής Αχινιώτης, τότε η επιβολή της ελληνικής γλώσσας έχει την αλαζονεία της ελληνοκυπριακής και ελληνικής ελίτ. Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να αναλύσει την επιβολή της κοινής νέας ελληνικής στους ελληνόφωνους Κυπρίους, κάνοντας χρήση των ερμηνευτικών και θεωρητικών εργαλείων των Πιερ Μπουρντιέ (1999) και Έντουαρντ Σαϊντ (1996α, 1996β). Συγκεκριμένα, να αναδείξει το πώς η χρήση και η επιβολή ενός γλωσσικού ιδιώματος έναντι ενός άλλου ταξινομώντας το ως έγκυρο, λόγιο, κατάλληλο για επίσημη χρήση ή όχι, συνδέεται με τον ελληνικό πολιτισμικό ιμπεριαλισμό που επιβάλλει την ελληνική γλώσσα και την οριενταλιστική του ματιά έναντι της κυπριακής γλώσσας ως υποδεέστερης διαλέκτου· λόγω του ότι δεν γίνεται καν αποδεκτή ως γλώσσα. Η εξέταση του ζητήματος αυτού είναι κρίσιμη, μιας και υποστηρίζω πως ο επιβαλλόμενος δυισμός ανάμεσα σε δύο γλώσσες οδηγεί σε μία σειρά από προβλήματα τόσο σε επίπεδο πολιτιστικής όσο και επιστημονικής παραγωγής, επειδή η γλώσσα, ένα κατεξοχήν εργαλείο επικοινωνίας, λογοκρίνεται και εξοβελίζεται από το πεδίο της επιστήμης και μέχρι πρόσφατα και από την πολιτιστική σφαίρα.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Αίγλη Σακελλάρη

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο του Όσλο

Αναδυόμενη Κυπριακότητα

Η μετα αποικιοκρατική συγκυρία της Κύπρου, αποτελεί μια κοινωνικοοικονομική συνθήκη των τελευταίων πενήντα ετών, η οποία έχει σημαδευτεί από εθνοτικό διαχωρισμό και δικαιοδική 'ετερότητα'. Διεκδικήσεις κυριαρχίας επί του εδάφους, έχουν ενισχύσει τοπικούς εθνικισμούς αμφότερα αμφισβητούμενους από τις δύο εθνοτικά ηγεμονικές κοινότητες, την ελληνοκυπριακή και την τουρκοκυπριακή, όπως επίσης και μια αίσθηση ανήκειν σε 'μητέρες πατρίδες', την Ελλάδα και την Τουρκία. Περνώντας αρκετό χρόνο με ελληνόφωνους και τουρκόφωνους Κύπριους, μπορεί να παρατηρήσει κανείς πώς αυτή η ετερότητα τοποθετείται τόσο ανάμεσα σε δύο εθνοτικές ομάδες, όσο και στο εσωτερικό τους. Την ίδια στιγμή, και η δική μου τοποθέτηση στο πεδίο, όπως και η ισχύς που χαρακτηρίζει τη θέση μου ως Ελληνίδα ερευνήτρια, βρισκόταν υπό συνεχή επαναπροσδιορισμό.

Η παρουσίαση επιδιώκει να εντοπίσει τους τρόπους με τους οποίους ελληνόφωνοι Κύπριοι ακτιβιστές φέρνουν στην επιφάνεια ζητήματα ετερότητας, αποκλεισμού, μνήμης και ανήκειν. Ο όρος Κυπριακότητα χρησιμοποιείται εδώ σε αντίθεση του Κυπριωτισμού, δηλαδή της έκφρασης του κυπριακού εθνικισμού κυρίως από αριστερά κόμματα, για να προσδιορίσει το σύνολο πολιτισμικών, γλωσσικών και κοινωνικών στοιχείων, που απαρτίζουν την ποιότητα που φέρει μια ταυτότητα. Επιπρόσθετα, την τελευταία δεκαετία γίνεται λόγος στην τοπική ακαδημαϊκή κοινότητα για μια *κουήρ διαφυγή* από ουσιοκρατικά δίπολα βασισμένα στο φύλο, στο έθνος και στην κοινωνική τάξη, η οποία τείνει να αποσταθεροποιεί την πολιτισμική αποξένωση (Kamenou, 2019, Karayianni, 2017, Parga, 2023). Αποστασιοποιημένοι παρελθοντικών προσδιορισμών, πώς καταφέρνουν οι νέοι ελληνόφωνοι Κύπριοι να επανατοποθετηθούν μέσα σε ένα συνοθύλευμα μετά-αποικιοκρατικών ταυτοτήτων; Από καλλιτεχνικές εξερενήσεις μέχρι και τη χρήση Κυπριακού λεξιλογίου, σε ποιο βαθμό τέτοια κοινωνικά εργαλεία επαναπροσδιορίζουν τη σχέση κράτους και έθνους; Ποια μέσα χρησιμοποιούνται για να προωθήσουν τα νοήματα της Κυπριακότητας, όπως ορίζονται από ακτιβιστικές πρωτοβουλίες και πώς διαφέρουν από αυτά που παράγουν οι επίσημοι θεσμοί της Κυπριακής Δημοκρατίας; Τέλος, θα δοθεί έμφαση στους λόγους (discourses) που παράγονται όταν η Κυπριακότητα αποκτά κουήρ χαρακτήρα, μέσω εθνογραφικών αφηγήσεων για εκθέσεις αρχείων, σελίδες meme στο Instagram, και της απροσδόκητης συνεργασίας ενός κρατικού ιδρύματος και μιας πρωτοβουλίας «από τα κάτω».

Συνεδρία 2η

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο ▀ Αίθουσα 113, Ισόγειο Παλαιάς Φιλοσοφικής
12:00 – 13:30

25.5.2024

Συντονιστής Πάνελ: Θεωδωρής Ρακόπουλος

Γιώργος Αγγελόπουλος

Αναπ. Καθηγητής, ΑΠΘ

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Ομογενείς, μετανάστες, καλαμαράδες, εξ Ελλάδος και yunanlilar: συναντήσεις μιας πολλαπλής συνθήκης

Η συζήτηση περί ελληνικότητας αποτέλεσε αντικείμενο ανθρωπολογικών αναλύσεων που εστιάζουν σε τοπικές ταυτοτικές διαφοροποιήσεις, μειονότητες, εθνοτικές, μεταναστευτικούς ή/και προσφυγικούς πληθυσμούς εντός Ελλάδας και στις ελληνικές κοινότητες ομογενών στο εξωτερικό. Η οπτική αυτή συνάδει με τη νεωτερική συγκρότηση του έθνους-κράτους. Λιγότερη έμφαση δόθηκε σε γηγενείς πληθυσμούς στην ανατολική Μεσόγειο, τα Βαλκάνια και τη Μαύρη Θάλασσα που αυτοπροσδιορίζονται με αναφορές σε ελληνικότητες πέραν αυτής του Ελλαδικού έθνους-κράτους.

Το άρθρο αυτό εδράζεται σε μια αυτο-εθνογραφική αφήγηση που αντλεί από εμπειρίες ζωής και εργασίας ενός έτους στην Κύπρο. Βασίζεται σε διαφορετικά στιγμιότυπα συναντήσεων με ελληνοκύπριους, τουρκοκύπριους, ελλαδίτες και άλλους κατοίκους της Λευκωσίας που έγιναν βάσει διαφορετικών ρόλων στην καθημερινότητα. Η ανάλυση αναδεικνύει τις απορίες και τις αντιφάσεις που προκύπτουν από την αναγνώριση των πολλαπλών εκδοχών ελληνικότητας. Επίσης, εντοπίζει τις συγκρούσεις που προκύπτουν όταν μορφές ανήκουν γίνονται αντιληπτές με τρόπους που ανατρέπουν τις κυρίαρχες προσλήψεις των εθνικών ταυτοτήτων (π.χ. ελληνικής, τουρκικής). Αυτές οι απορίες, αντιφάσεις και συγκρούσεις αποκτούν θεωρητική χρησιμότητα καθώς επιτρέπουν την ανάδειξη των εναλλακτικών τρόπων θέασης της σχέσης έθνους και κράτους.

Αθανάσιος Βράντζας

Μεταπτυχιακός φοιτητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Χαρτογραφώντας την Κύπρο: Πολιτικές ταυτότητας και εθνοποίηση

Μια από τις επιτακτικές πραγματικότητες, στο φάσμα των υποχρεώσεων της σχέσης πολίτη - Κράτους της ελληνικής κοινωνίας, είναι η υποχρεωτική στρατιωτική θητεία. Στο πλαίσιο, λοιπόν, αυτής της «αναγκαιότητας» βρέθηκα στην Κύπρο. Συγκριτικά με την ελληνικότητα του Έβρου ή των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου, η *μεθοριακή* ελληνικότητα της Κύπρου, αν και έξω από τα Ελληνικά σύνορα, εδραιώνεται στην ελληνική επικράτεια ως μια ζωτική και αναπαλλοτρίωτη συνιστώσα του οικουμενικού Ελληνισμού, ως σύνορο εκτός συνόρων ή αλλιώς: «Η Κύπρος είναι Ελληνική». Το ερώτημα, λοιπόν, που προκύπτει είναι το εξής: Αφού η ελληνικότητα της Κύπρου στην Ελλάδα είναι αδιαπραγμάτευτη πως η ελληνικότητα της Κύπρου στην Κύπρο αποτελεί έναν πόλο που συγκεντρώνει τόσο διαφορετικές όσο και αντιθετικές ερμηνείες και προσεγγίσεις; Το κράτος, ως πολιτική θέσπιση του έθνους όσο και το έθνος ως νομιμοποιητική ιδεολογία και συστηματοποιημένη ταυτότητα του κράτους, που εγγυώνται τον μετασχηματισμό του πληθυσμού σε πολίτες/υποκείμενα σε ένα πολιτειακό καθεστώς αναδεικνύουν, ιδιαίτερα στην περίπτωση της Κύπρου, όχι μόνο την κυριαρχική αποκλειστικότητα των μονο-εθνοτικών/πολυπολιτισμικών μοντέλων στην ανάγνωση/αναγνώριση του υποκειμένου ως πολίτη, αλλά και την ταυτόχρονη αδυναμία τους να παραγάγουν την ιδιότητα του πολίτη. Ισχυρίζομαι ότι, οι *εθναναγκασμοί* ως πολιτικές ταυτοποίησης αποτελούν ηγεμονικές ιδεολογίες που κανονικοποιούν δια της δικαιοδοσίας του κράτους, την οργάνωση, επεξήγηση και διευθέτηση της κοινωνικής πραγματικότητας, προκρίνοντας και διαμορφώνοντας τους όρους, μέσα από τους οποίους, τα υποκείμενα προσλαμβάνουν τον εαυτό τους και τη σχέση τους στο πλαίσιο μιας διττής ετερότητας. Στο πλαίσιο, λοιπόν, ευρύτερων μετατοπίσεων και ανακατατάξεων σχετικά με την ιδιότητα του πολίτη, την αναδίπλωση στο έθνος-κράτος ως λύση στο πρόβλημα της ταυτότητας και απάντηση στη κινητικότητα των πληθυσμών, θα εξετάσω τα αδιέξοδα και τις προβληματικές των εθνοτικών μοντέλων ως εργαλεία οργάνωσης και διαχείρισης της ταυτότητας, εναλλακτικούς τρόπους συνδεσιμότητας, ως πρακτικές διαχείρισης του εαυτού και του Άλλου, διατυπώνοντας παράλληλα το αίτημα για μια ανοικτή και ευέλικτη συνθήκη συμπερίληψης μέσα από την ιδιότητα του πολίτη.

«Ξένος στον τόπο μου;»: Ελληνίδες (μη-)μετανάστριες/ Έλληνες (μη-)μετανάστες στην Κύπρο, ταξικές διαφορές και επαναδιαπραγματεύσεις εθνικής ταυτότητας

Η παρουσίαση εστιάζει στη μετανάστευση νέων από την Ελλάδα στην Κύπρο στο πλαίσιο πολλαπλών ευρωπαϊκών οικονομικών κρίσεων, προκειμένου να συζητήσουμε πώς αυτά τα μεταναστευτικά ρεύματα συμβάλλουν στην (ανα)παραγωγή συνεχιών και ρήξεων σε μια υποτιθέμενη εθνοτική συγγένεια μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου. Μέσα από την έννοια του «μη-μετανάστη», αναλύω πώς οι νέοι Έλληνες καλούνται να ανταποκριθούν σε μια πολικότητα εθνικής οικειότητας και πολιτισμικής ετερότητας στην Κύπρο. Αν και ταξικά ζητήματα αναδεικνύονται ως σημαντικό στοιχείο στις καθημερινές επαφές και σχέσεις των μεταναστριών/μεταναστών, οι κοινωνικο-πολιτιστικές σχέσεις Ελλάδας και Κύπρου συζητούνται λιγότερο συχνά μέσα από ένα ταξικό πρίσμα. Η παρουσίαση εστιάζει στις ταξικές σχέσεις και συζητά πώς συχνά υπονομεύονται από εθνοτικές ιδεολογίες τόσο σε επίσημες ρητορικές όσο και σε αφηγήσεις μεταναστ-ριών/-ών. Σε άλλες περιπτώσεις, ωστόσο, επαναδιαπραγματεύσεις ταξικής ταυτότητας και σχέσεων αμφισβητούν την «εθνική οικειότητα» και ανοίγουν το δρόμο για νέους κοινωνικούς συσχετισμούς και ταυτότητες.

Θεόδωρος Κούρος

Λέκτορας, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ο Καλαμαράς Ανθρωπολόγος στην Κύπρο: Κάποιες Μεθοδολογικές Προεκτάσεις

Η έρευνά μου στην Κυπριακή Δημοκρατία (ΚΔ) εξέτασε αυτό που ονόμασα «Τακτικιστική πολιτότητα», την εκτεταμένη χρήση καθημερινών τακτικών προκειμένου οι πολίτες να έχουν πρόσβαση στα νόμιμα δικαιώματά τους ή να αποφεύγουν νομικές υποχρεώσεις, μέσω της μελέτης - κυρίως παράτυπων- συναντήσεων με γραφειοκράτες. Οι παράτυπες πρακτικές λαμβάνουν χώρα συνήθως κεκλεισμένων των θυρών εμπλέκοντας μόνο εκείνες που είναι απαραίτητες για την πράξη. Τα πράγματα είναι, όμως, πιο σύνθετα όταν είσαι *καλαμαράς*, δηλαδή Έλληνας που διεξάγει εθνογραφία στην ΚΔ. Από τη μια πλευρά, εξακολουθείς να είσαι ξένος και οι άνθρωποι δεν είναι πάντα πρόθυμοι να σε εμπιστευτούν. Ακόμη, ένα από τα πιο διαδεδομένα στερεότυπα για τους *καλαμαράδες*, είναι ότι στερούνται ηθικής και ότι προσπαθούν να ξεγελάσουν τους Ελληνοκύπριους μέσα από απάτες. Εκφράσεις όπως «καλαμαρά απάτη» και «να είσαι καλαμαράς εν αίππι [ελάττωμα]» είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες. Επιπλέον, οι περισσότεροι Ελληνοκύπριοι τείνουν να προσπαθούν να υιοθετήσουν έναν επίσημο τρόπο ομιλίας όταν απευθύνονται σε έναν *καλαμαρά*, δηλαδή χρησιμοποιούν την τυποποιημένη νεοελληνική αντί για την ελληνοκυπριακή. Αυτό ήταν σχετικά εύκολο να το παρακάμψω, επιμένοντας στη χρήση της κυπριακής ελληνικής. Από την άλλη, η Ελλάδα θεωρείται από τους περισσότερους συνομιλητές μου ότι βρίσκεται σε ακόμη χειρότερη κατάσταση από την ΚΔ σε ό,τι αφορά τη διαφθορά, τον πελατειακό χαρακτήρα και τις παρατυπίες. Αυτό δημιούργησε μια νέα μορφή πολιτισμικής οικειότητας μεταξύ εμένα και των συνομιλητών μου. Θεωρήθηκα πολιτισμικά αρκετά κοντινός τους γιατί η Ελλάδα και η Κύπρος θεωρούνται συχνά πολιτισμικά παρόμοιες, αλλά και ως προερχόμενος από ένα πιο «υπανάπτυκτο» κράτος, τουλάχιστον με τους όρους που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Η πολιτισμική οικειότητα, λοιπόν, αντιστρέφεται μεθοδολογικά στη δουλειά μου, αφού η πλευρά που τώρα γίνεται αντιληπτή ως πολιτισμικά υποδεέστερη βρίσκεται στο ρόλο του εθνογράφου και όχι το αντίστροφο, κάτι που είναι ασυνήθιστο.

ΠΑΝΕΛ 5

Extractivisms and Infrastructures and contested Perspectives on Development

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ:

Dimitris Dalakoglou

Professor, Vrije University Amsterdam

Leonidas Oikonomakis

Postdoctoral Fellow, Vrije University Amsterdam

The two phenomena: extraction of resources, and infrastructures and their flows, have been formidable for modern world and the ways we perceive contemporary world. From extraction and flow of natural gas from Inner Asia to the extraction and transport of building materials for constructing the post 1990 infrastructural boom, the material culture of contemporary world is very much based on infrastructures and extraction. In this panel we wish to gather anthropological and cross-disciplinary approaches on the contestation of the two phenomena and their inter-connections.

Extractivism and Infrastructural capacities have often been linked with an imaginary of development, both in the Global North and in the Global South. However, both development and infrastructural capacities are contested realms that generate equally contested politics, while extractivism can be extended to include processes of various kinds that also generate social conflict over both their utilization and political economy. This panel intends to explore processes that link extractivism and/or infrastructures and development and analyse the contested politics and cosmopolitics these processes often generate.

In this session we welcome:

- a. Theoretical contributions around the contested concepts of extractivism, development, and infrastructures.
- b. Methodological contributions on how to study such contested processes in contested environments.
- c. Empirically based reflections that blend the general theoretical contributions and the specific case-oriented studies.
- d. Audio-visual and multimodal submissions are also welcome.

We welcome paper proposals from various disciplines, including anthropology, sociology, political science, and political economy.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Συνεδρία 1η

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο ▀ Αίθουσα 113, Ισόγειο Παλαιάς Φιλοσοφικής
18:00 – 19:30

24.5.2024

Συντονιστής Πάνελ: Δημήτρης Δαλάκογλου

Anna Giulia Della Puppa

PhD student, Sapienza University

Social Extractivism. Touristification through the lens of infrastructure. The case of Exarchia

As Mezzadra and Neilson suggested in 2013, it is worth looking at the intersection of extractivism, finance and logistics to understand how contemporary capitalism works. By defining extractivism in terms of colonial expropriation of resources, the scholars propose extending this concept to the urban context and the dynamic of value extraction from spaces and the relationships therein (Mezzadra, Neilson 2013). This meaning allows us to consider extractivism as "a dispositif capable of extracting and privatising the value accumulated in a stock of common resources", in which "the particular resource is generally known as heritage, the meaning of which now extends to very diverse areas" (Salerno, 2020). Not unlike classical extractivism, this type of social extractivism requires precise infrastructures to operate, and in the digital age, it is mainly platforms that perform this function.

Tourism is one of the engines of this extractivism. By creating its own space where physical and algorithmic goods are trafficked and enter the production-consumption circuit, tourism consolidates the city as part of the logistical dimension of contemporary capitalism.

However, it should also be noted that it is often the infrastructure of care from below that drives social extractivism. The Exarchia neighbourhood is one of the places where the practice of commoning has allowed people to cope with difficult times and construct spaces and means of a new political lexicon, especially during the economic crisis and in continuity with a long political legacy. As Enright and Rossi note, "the commons is simultaneously a space of resistance to neoliberal accumulation through dispossession" and "a site of social subsumption and commodification within the knowledge-intensive economies of biopolitical capitalism" (2018).

This paper aims to investigate the Exarchia's recent touristic burst, closely related to (the hypostatization of) its commoning practices and spaces, as a frictional ground where multiple layers of infrastructure intersect.

Nikolaos Olma

Postdoctoral Research Fellow, Leibniz-Zentrum Moderner Orient (ZMO) & Adjunct Lecturer, Martin Luther University of Halle-Wittenberg

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

The End of What? Contesting Remediation in a Former Uranium Mining Town in Kyrgyzstan

In Mailuu-Suu, a former uranium mining town in Kyrgyzstan, an international consortium has set to remediate the environmental damage caused by the millions of cubic meters of radioactive uranium mining and processing residues that are scattered in the mountainous area surrounding the town. The completion of this remediation work is seen by the consortium as an “endpoint” that will put a much-delayed closure to Mailuu-Suu’s atomic past and will pave the way for the town’s socio-economic revival away from industrial modernity. Yet, for many locals, remediation brings radiation back into their lives both metaphorically and practically by exposing them to higher than usual doses of radiation due to the negligence and lack of knowledge, accountability, and discipline of the contractors and workers executing the works. Accordingly, it forces them to think about radiation, thus undermining their efforts to downplay the dangers of living in Mailuu-Suu. This paper will examine what happens when Western experts’ scientific knowledge and perceptions of what constitutes an endpoint clash with the locals’ everyday reality. For the experts representing the international consortium, remediation is a process initiated to undo the harms caused by late industrialism and to project a new—still unclear—future onto the town by essentially disentangling town and industry. But for the residents of Mailuu-Suu, the closure associated with an endpoint comes rather early in their lives, when they accept their co-habitation with radiation, after which, with nothing else left to do, they choose to silence the dangers associated with it. Despite the experts’ promises of a better future without radiation, many locals perceive the moving of the waste as an unnecessary harmful activity that, in light of the adverse socio-economic conditions brought along by the town’s rapid neoliberal deindustrialisation, is unlikely to give the town any perspective and change their lives in the slightest.

Giulia Sinatti

Assistant Professor, Vrije University

Studying infrastructures from within: Reflections of an ethnographer in collaborative, interdisciplinary and transnational research to advance HIV cure

In this paper, I reflect on my role as an anthropologist within a six-year research consortium to advance the development of an HIV cure. Cure strategies to fully eliminate the HIV virus, currently unavailable, would have tremendous impact on global health as HIV management today relies on lifelong and costly antiretroviral therapies. A collaborative effort to transcend disciplinary and geographic boundaries, the consortium unites biomedical and social scientists from the Netherlands and selected African countries. The pursuit of an HIV cure depends on advancements in lab-based biomedical discovery. It also requires collaboration across biomedical domains and the active involvement of low- and middle-income countries. A functional cure will likely combine knowledge from genetics, immunology, virology, health technology, and modelling. Also, collaborative efforts involving low- and middle-income countries are essential for a safe, affordable, and globally accessible cure. Presently, HIV cure research predominantly resides in the global North, where it focuses on a subtype that represents only a fraction of global cases, while the majority of people living with HIV reside in Africa and are affected by other subtypes.

Anthropology helps understand and enhance these collaborations by combining theorisation on infrastructures and ethnographic research. Ethnography explores the social and organizational aspects of infrastructures for cure discovery, addressing questions of power and inequality. I reflect here on specific conditions inherent to the nature of the consortium in which this anthropological research is emdedded. First, donor emphasis on interdisciplinary collaboration reshapes otherwise implicit disciplinary hierarchies, placing anthropologists on par with biomedical peers. Anthropologists are empowered to negotiate access to field sites, as they legitimize the work of clinicians and biomedics.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Second, ethnography's exploration of scientists' everyday lives in contrast to controlled lab environments promotes critical thinking and reflexivity and provides real-time insights to adapt research strategies and interventions.

Luisa Schneider

Assistant Professor, Vrije University

Precarious Housing as a Crisis of the Democratic Social Contract. A Socio-Legal Examination of Coping Mechanisms and Social Transformations

European metropolises are grappling with an escalating divide among their inhabitants, characterized by those with access to housing markets and those excluded from them. While extreme exclusion, such as homelessness, has surged by 70% within a decade, the housing crisis now affects middle-income groups. Precarious housing, a lifeshaping circumstance, has profound implications on the social contract. Despite its widespread prevalence, precarious housing has been framed as a personal problem, leading many to normalize it and attempt individualized solutions. This paper studies precarious housing among middle-income groups in the Netherlands as a socio-legal practice, shedding light on coping mechanisms that emerge out of necessity and form powerful behavioral patterns beyond the scope of legal frameworks. How does precarious housing influence life trajectories and decisions related to relationships, children, co-living, employment, and opportunities? What is the impact of coping practices on societal structures, state laws, and the democratic social contract? This paper sheds light on emerging norms and coping patterns in response to insecurity, offering a new lens for understanding the interplay between structure and agency. It explores how people perceive and influence the democratic social contract, trust in the state and its laws, and the adequacy and legitimacy of these laws in the face of their precarity. In doing so, it provides a novel framework for studying insecurity, and offer insights into complex socio-legal transformations.

Συνεδρία 2η

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αίθουσα 3, Όροφος 1^{ος}, Κτίριο ΚΖ
12:00 – 13:30

24.5.2024

Συντονιστής Πανελ: Λεωνίδας Οικονομάκης

Leonidas Oikonomakis

Postdoctoral Fellow, Vrije University

When a wind-turbine flaps its blades in China: Exploring balsa's commodity chain in Ecuadorean Amazonia

Balsa (*ochroma pyramidale*), is a type of timber that flourishes in Ecuadorian Amazonia. In fact, Ecuador is the world's largest balsa producer and it has been so for decades. Apparently the demand for balsa has skyrocketed over the past few years, and illegal balsa trade is -indirectly – responsible for some of the Amazon's illegal deforestation. The – unlikely – reason is green energy: balsa is the core material

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

used in the construction of wind turbin-blades, and since wind-farms have multiplied impressively all over the globe in the quest for green energy solutions, so has the demand for balsa, which is -ironically – bringing about deforestation and other serious social complications in the Amazonia. Of course, extractivism is not a new phenomenon in the Ecuadorian Amazonia. Today it is the turn of balsa to become the “brown gold” of Amazonia’s eternal El Dorado in order to produce the West’s green energy. At the same time, local communities all over the globe also increasingly oppose the installation of wind-farms, the “final product” of the global balsa supply chain. Drawing from already existing literature on the windmills’ installation, I intend to move ‘backwards’ to see the process of extraction, combine findings with previous research on windfarms and thus overall provide a more thorough and complete understanding of the issue, contributing to the literature on balsa commodity chain, green energy, its contradictions, and its lived experience; adding to the genealogy of extractivism, in the Amazonia exploring how this case study adds/ challenges/ contradicts/ furthers what we already know. The presentation is based on my ethnographic fieldwork in the Ecuadorean Amazonia -and is a work in progress.

Dimitris Dalakoglou

Professor, Vrije University

Neo-colonialism against colonialism: Wind turbine developments in Greece

This paper is addressing a paradox that takes place in contemporary Greece. Since the Greek financial crisis of 2011, the growth of renewable energy infrastructures in Greece has been enormous. The focus is especially on wind energy. The terms and conditions of this development are in the context of extreme exploitation of public assets of the country, islands, mountains and forests are ‘privatized’ and destroyed on mass scale via wind turbine development and in the name of Green development. The resistance to these versions of neo-colonial growth is labeled as backwards and anti-ecological from the advocates from the lobby of the wind turbine corporate interests.

However, the Greek case includes some paradoxical conditions. This paper focuses on one of these conditions an island where old school 18th-19th century colonialism in the Eastern Mediterranean is utilitised by local populations in order to resist to neo-colonial development of wind turbines.

Hara Kouki & Giannis Vasilakis

Assistant Professor, University of Crete

Imaginaries of infrastructure development: mobilizations challenging 'green transition' in rural Crete

Crete, an island at the intersection of three continents, has been during the last few years at the epicentre of large-scale, transnational infrastructure projects that concern energy, transport, digitization, and, of course, tourism; in combination, these provide an imaginary of sociotechnical and economic development that washes away the prevailing austerity and uncertainty defining everyday life in Greece.

This study shifts attention to the impact these infrastructural works and investments have upon local populations, their already vulnerable social cohesion and ecological landscape; to do so, we explore the ways communities across the island develop narratives and practices to resist such frenzy transformation. To set the context, we proceed first to a mapping exercise: on the one hand, we present the key infrastructure projects and the socio-economic narratives of progress voiced by stakeholders

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

involved in these; on the other, we refer to grassroots movements that in different spaces across the island react against the adopted development agenda that is exhausting their land, resources, and cultural practices. The main part of the paper focuses on one of the resisting communities that has been mobilizing against industrial Renewable Energy Resources (RES) in a village in South Crete: drawing from qualitative methods, we reconstruct histories and narratives, framings and repertoires of action to identify contested imaginaries of development, environmental and social justice, as well as local identities. The concluding part discusses the emerging conflict over infrastructure development in relation with the 'tradition vs modernity' cultural dualism that defines the ways modern Greek history is understood.

Alyssa Mendez

PhD student, University of Chicago

Saving Agrafa: the role of beauty in the defense of life and freedom in years of climate change

In recent years, the European Union has prioritized the construction of renewable energy infrastructure in its Southern and Eastern peripheries and has authorized countries to advance these energy infrastructural projects using fast track mechanisms that side-step usual procedures. In Greece, the result has been an explosion of permits for new solar and wind installations, most recently including offshore developments in the sea and floating installations in inland lakes. Despite their quick approval, these projects are frequently contested on the ground. Since its informal inauguration in 2019 with a months-long camp and a symbolic, country-crossing hike, the struggle to save Agrafa has become the most emblematic struggle against wind energy infrastructure in Greece. In relation to it several documentary films have been shot, numerous symbolic hikes and demonstrations have been made, and countless articles have been written.

In this presentation, I will explore what the contest over Agrafa reveals about the contested ground of 21st century environmentalism. Drawing upon two seasons of preliminary field work, I will argue that the struggle to save Agrafa is also a struggle over the very meaning of the world we would save from climate change and related 'natural' catastrophes, whether one presumed to be fully subjectable and subjected to scientific knowledge and technological refiguration or one which is acknowledged to exceed such definitive modes of knowing and making. Doing so, this presentation will respond critically to popular works of leftist environmentalism which advocate, without qualification, for the scaling up of green energy infrastructure, while it builds upon works which foreground anti-imperialism and ecology in their anti-capitalist visions of liberated and de-carbonized futures (Bonneuil and Fressoz, 2016; Vettese and Pendergrass, 2022).

Συνεδρία 3η

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο ▀ Αίθουσα 111, Ισόγειο Παλαιάς Φιλοσοφικής
10:00 – 11:30

25.5.2024

Συντονίστρια Πάνελ: Χαρά Κούκη

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Elena Mamoulaki

Assistant Professor, Panteion University

Flight or Fight: Navigating Development, Overtourism, and Community Resilience in Crete's Hinterland

This study delves into the nuanced interplay between the establishment of a new international airport in a rural enclave of Crete and its multifaceted repercussions on the local natural and social environment. As global connectivity intensifies, the proposed airport epitomizes a transformative force that intersects critical discourses on development, overtourism, and the resilient local resistance to the unfolding economic and societal metamorphosis.

The research employs an anthropological lens to unravel the intricate dynamics that underlie the intersection of macro-level global forces and micro-level local realities. It combines qualitative methods such as participant observation, in-depth interviews, and archival analysis in order to scrutinize the potential surge in tourism activities following the airport's establishment, and to analyze its impact on the fragile ecological balance and disruption of local cultural practices. Extending the conceptualization of extractivism to include the social conflicts arising from tourism processes, the research adds nuance to the contested politics and cosmopolitics of infrastructural development.

This research critically examines the multifaceted impacts of the Kastelli airport project in rural Crete through three interconnected aspects. First, in exploring the development dilemmas the study dissects the socio-economic narratives advanced by diverse stakeholders involved in the airport's construction, shedding light on promises and pitfalls. By identifying historical precedents and amplifying local voices, it aims to unravel the broader context shaping development expectations. Second, it explores overtourism's unseen costs to delve into the ecological and cultural repercussions of heightened tourist influx, considering lessons from comparable cases to enrich the analysis. Finally, focusing on local Resilience and resistance, the study foregrounds the narratives of communities grappling with the commodification of their land and heritage. Through in-depth exploration of grassroots movements, alternative visions for sustainable development, and the role of cultural heritage in resistance, the research aims to contribute a comprehensive understanding of how local populations navigate and contest the transformations brought about by the airport project.

Phaedra Douzina Bakalaki

Postdoctoral Researcher, University of Helsinki

On phasing-out lignite, renewing energy sources, and severing ties: Ethnographic notes from Florina

The European Green Deal, announced by the European Council in late 2019, sets out to turn Europe into the first carbon neutral continent in the world by 2050. In the case of Greece, the path to decarbonisation marks the end of the country's long history of lignite dependence. In a speech delivered at the 2019 UN Climate Action Summit, Prime Minister Mitsotakis announced the closing of most lignite-fired power plants by 2023 and a complete end to lignite use by 2028, thus inaugurating the country's post-lignite transition era and turning Greece into a 'frontrunner' in European decarbonisation. This paper explores decarbonisation from the perspectives of those who have historically sustained carbon-dependent energy, but also endured its harms. Drawing on ethnographic material gathered in Florina and the

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

broader region of Western Macedonia between 2022 and 2023, the paper traces the infrastructural, social, and economic worlds that lignite assembled over the years. It then zooms into processes of decay and ruination, and addresses the various renewable energy infrastructures that are taking over the spaces that were once animated by lignite. The paper argues that ongoing energy transition processes suspend various grids of relationality. The land that was previously valuable by means of its extractive potential and established relations of recompense between landholders and the state, is growing worthless. The vast economies of clientelism that were previously fuelled by lignite are gradually giving way to renewable energy mega-projects, the financial benefits of which are questionable and available to select few. Finally, the rapid erection of massive wind turbines and vast photovoltaic fields severs ties between people and their material and social environments – often in irreversible ways.

Paraskevi Zotali

PhD candidate, Panteion University

Community-based ICT internet infrastructures: Insights from Mexican indigenous communities

As referenced in their web page, Wiki Katat is 'the first social and indigenous virtual mobile operator (VMO) in the world'. VPN is the term for an organization entitled to sell mobile call and internet services utilizing infrastructure that is owned by some other entity. Think of the largest telecommunications company in your country. Now imagine that a mountainous community in a remote region of the country can trade telecommunication services of the same level and quality as that giant, within that region. In Cuetzalan, in the state of Puebla, Mexico, nahuatl and totonac indigenous groups are claiming the field of mobile and internet communication in a complex terrain of state intervention, telecommunication companies, supporting organizations and international dominant international discourses on the internet. Drawing from fieldwork and theoretical analysis, I explore 1). how these initiatives make 'visible' the ICT internet infrastructures by re-socializing them into a form of public commons (Edwards, 2002; Dalakoglou, 2016; S. González, 2019), 2). how this techno-resistance is historically rooted in local indigenous movements against industrial projects of extractivism (Eisenstadt, 2011), and 3). how the international development discourse on the 'digital gap' in the Global South (Ginsburg, 2008) and state intervention led to VMO indigenous network emerging as an antagonistic infrastructure to community-owned ICT infrastructure in Mexico (R.J. González, 2020).

Marjo de Theije

Professor, Vrije University

Gold matters and sustainability talk

To the outside world, small-scale mining in the Amazon region is mainly known for its detrimental effects on the native population and natural environments. Many international organizations, NGOs, and national government agencies are taking all kinds of technological, punitive, and formalizing actions to curb these negative effects, mostly without much long-term impact on mining activities or the sustainability of the living environment for people and the conservation of nature. Building on years of anthropological research in the region, especially in Suriname and Brazil, I develop a "lifeways perspective" (Fisher et al. 2021, 2023) on this gold mining activity and how it identifies and uses resources from the natural environment. In this approach the agency of miners and materiality of the landscape dialogue with notions of sustainability and the construction of futures in the Amazon. I will show parts of a 20-minute film shot in Suriname, showing some elements of how gold, people, and things – including ideas, opinions and beliefs - come together within different lifeways. It shows a miner

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

who seek to make a living by extracting gold, steering her course through interactions with different actors, terrains, technologies.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΠΑΝΕΛ 6

Δημόσια Ανθρωπολογία και Κριτική Εθνογραφία στο ρευστό παρόν

Συντονίστριες/ές:

Φωτεινή Τσιμπιρίδου,
Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Ιωάννης Μάνος
Αναπλ. Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Ελένη Σιδέρη
Επ. Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Δρ. Χριστίνα Γραμματικοπούλου

Επιστημονική συνεργάτης στο Εργαστήριο της Μελέτης του Πολιτισμού, των Συνόρων και του Κοινωνικού Φύλου

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια στροφή προς μία πιο δημόσια, κριτική και δεσμευμένη ανθρωπολογία. Οι τρόποι που προτείνονται συχνά ακολουθούν την προσαρμογή σε επείγουσες περιστάσεις (βλ. στρατευμένη και δεσμευμένη ανθρωπολογία) ως συγκυριακή απόκριση στις μεταβολές που προκαλούνται από συνεχείς οικονομικές, πολιτικές και περιβαλλοντικές κρίσεις. Άλλοτε πάλι η ανθρωπολογία αποκτά πιο πειραματικό και κριτικό χαρακτήρα, με τη στροφή σε μορφές πιο κριτικής, συνεργατικής και πειραματικής εθνογραφίας. Ως απόκριση στη διεύρυνση των ταξικών και φυλετικών ανισοτήτων και των διακρίσεων, η ανθρωπολογία συνομιλεί με τα κοινωνικά κινήματα, την τέχνη και ευρύτερα τις σπουδές του πολιτισμού. Παράλληλα εγγράφεται και στον λεγόμενο ψηφιακό εκδημοκρατισμό της γνώσης και την πληροφορία, αυτόν που έχει κάνει μεν εύκολη την πρόσβαση στο δημόσιο λόγο μέσα σε ένα πλαίσιο που αναπαράγει υπάρχουσες ανισότητες και συχνά πυροδοτεί εκδοχές μετα-αλήθειας νεοφιλελεύθερης έμπνευσης.

Το Εργαστήριο της Μελέτης του Πολιτισμού, των Συνόρων και του Κοινωνικού Φύλου έχει ανοίξει από το 2021 μέσω του κύκλου σεμιναρίων Εθνογραφείν, τη διερεύνηση των τρόπων με τους οποίους η ανθρωπολογική έρευνα βρίσκει το δρόμο της στο δημόσιο χώρο και λόγο πρακτικά, κριτικά και αποαποικιακά. Συνεχίζοντας την παραπάνω πορεία, το παρόν κάλεσμα απευθύνεται, αλλά δεν περιορίζεται, σε εθνογραφικά εγχειρήματα, μεθοδολογίες, προσεγγίσεις και ερωτήματα όπως:

- Με ποιους τρόπους (διαλόγου, αφήγησης, χρήσης ψηφιακών τεχνολογιών, τεχνουργημάτων, επιτέλεσης, κ.ά) η εθνογραφική έρευνα ενισχύει κριτικά το δημόσιο χαρακτήρα της ανθρωπολογίας;

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

- Με ποια μέσα (διαλόγου, αφήγησης, χρήσης ψηφιακών τεχνολογιών, τεχνουργημάτων, επιτέλεσης, κ.ά.) η εθνογραφική έρευνα ενισχύει κριτικά το δημόσιο χαρακτήρα της ανθρωπολογίας; Πώς η εμπειρία με τα μέσα αυτά εξελίσσει τις εθνογραφικές μεθόδους αλλά και τροφοδοτεί τις θεματικές της ανθρωπολογικής μελέτης;
- Πώς διαμορφώνεται εντέλει αυτός ο δημόσιος χαρακτήρας της ανθρωπολογίας που βρίσκεται σε συνομιλία όχι μόνο με την κριτική κοινωνική θεωρία, την πολιτισμική και μετααποικιακή κριτική, αλλά με τους ίδιους τους κοινωνικούς δρώντες που τη χρησιμοποιούν (βλ. κοινωνικά, ανταποικιακά, φεμινιστικά κ.ά. κινήματα);

Συνεδρία 1η

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αμφιθέατρο 11, Όροφος 1^{ος}, Κτίριο ΘΗ
12:00 – 13:30

24.5.2024

Συντονίστρια Πάνελ: Φωτεινή Τσιμπιρίδου

Ιωάννης Μάνος

Αναπ. Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Διεισδυτική Ανάλυση, Δημόσια Αορατότητα: Προκλήσεις για την παρουσία της Ανθρωπολογίας ως μορφής παρεμβατικού λόγου στην Ελλάδα

Η επιστήμη της ανθρωπολογίας έχει ιστορικά διαμορφωθεί ως ένα επιστημολογικό υπόδειγμα, το οποίο έχει ασχοληθεί πολυεπίπεδα με τα ζητήματα των κοινωνιών και των πολιτισμών που μελετά. Ιστορικά ο παρεμβατικός χαρακτήρας της επιστήμης έχει αποτυπωθεί μέσα από την χρήση διαφόρων εννοιών, ανάμεσα στις οποίες περιλαμβάνονται η 'εφαρμοσμένη' (applied), 'εμπλεκόμενη/δεσμευόμενη' (engaging), 'δημόσια' (public) και, πιο πρόσφατα, 'συνεργατική' (collaborative) ανθρωπολογία. Κάθε έννοια έχει διαμορφωθεί σε συγκεκριμένα ιστορικά, κοινωνικοπολιτικά και θεωρητικά συμφραζόμενα και εμπεριέχει τις δικές της επιστημολογικές παραδοχές. Στην σύγχρονή της εκδοχή, η ανθρωπολογία επιδιώκει να αναφάνεται ως ένα επιστημονικό πεδίο έντονα πλουραλιστικό και ποικιλόμορφο, που επιδιώκει, όχι απλώς τη μελέτη αλλά και τη συμμετοχή στα δρώμενα των κοινωνιών που μελετά. Σε αυτό έχουν συμβάλει, ανάμεσα σε άλλα, το (κρυπτο)αποικιακό παρελθόν της, η υιοθέτηση της ανάγκης για βαθύτερη γνώση των ιστορικών και πολιτικών συμφραζομένων του πεδίου, η αναγνώριση της σημασίας των βιωματικών, ενσώματων και αισθητηριακών πτυχών της έρευνας, η επιστημολογική παραδοχή της αναστοχαστικής κατανόησης της θεσιακότητας των ερευνητριών/των και η μετατόπιση προς τη χρήση πολυτροπικών μεθοδολογιών και την παραγωγή διαλογικών και πολυφωνικών εθνογραφικών αναπαραστάσεων. Ωστόσο, παρά την αυξανόμενη ακαδημαϊκή παρουσία της επιστήμης, σε παγκόσμιο επίπεδο, διαπιστώνεται ευρέως το ακόλουθο παράδοξο: από τη μία, να είναι ένας επιστημονικός κλάδος που συμβάλλει στην βαθιά γνώση και κατανόηση των ανθρώπινων κοινωνιών και πολιτισμών και, από την άλλη, η δημόσια παρουσία του, σε ό,τι αφορά τις

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

παρεμβάσεις και τις προτάσεις για τα ευρύτερα κοινωνικά ζητήματα των κοινωνιών που μελετά, να είναι περιορισμένη έως και ανύπαρκτη, ιδίως σε αντιπαράβολή με άλλους ακαδημαϊκούς κλάδους. Αυτή η αντίφαση, που δεν είναι καινοφανής και αποτελεί ιστορικά θέμα συζήτησης εντός του κλάδου, εμπεριέχει κρίσιμα ερωτήματα σχετικά με την ορατότητα της ανθρωπολογίας και την ενσωμάτωση των απόψεών της στο δημόσιο λόγο, αλλά και την απλοποιημένη μετάδοση της ανθρωπολογικής γνώσης και πρακτικής στο ευρύτερο, μη-ακαδημαϊκό κοινό. Εγείρει, επίσης, πολιτικά ερωτήματα που σχετίζονται άμεσα με τον προγραμματικό χαρακτήρα της επιστήμης, θεμελιώδη χαρακτηριστικά του οποίου αποτελούν η κριτική των δομών και ασυμμετριών της εξουσίας και η κατάθεση εναλλακτικών τρόπων κατανόησης και αντιμετώπισης της κοινωνικής πραγματικότητας. Μπορεί η ανθρωπολογική πρακτική να είναι πάντα παρεμβατική και/ή συνεργατική; Ποιοι ωφελούνται ή πλήττονται από τις ακαδημαϊκές και/ή δημόσιες ανθρωπολογικές παρεμβάσεις και αναλύσεις; Η ανακοίνωση εξετάζει κριτικά τα ζητήματα αυτά στο σύγχρονο ελληνικό πλαίσιο.

Lorenzo Soprani

Independent Researcher

Conducting militant research in uncertain times and uncertain fields

Conducting critical research on highly politicized topics may require for the researcher, and for the ethnographer in particular, to deal with power dynamics and ethical issues that involve not only the results but the very way of doing ethnography. Critical anthropology has in the last decades benefited from "militant" approaches, doing research inside the same institutions that want to criticize, as well as in the movements fighting for social change. Along with the crisis of political representation and a renewed polarization of public discourse, the public engagement of anthropologists is not exonerated from political scrutiny: although being militant might look as a popular label for critical research (appointed by others or the authors themselves), it seems that the term has not acquired a shared meaning yet, and that the methodological or even ethical specificity claimed are often shared with other modalities of research. Drawing extensively on my experience both as an activist and as a researcher at the border between Croatia and Bosnia Herzegovina, I would like to investigate our understanding of being militant doing research, highlighting benefits and tensions that militant ethnographies could bring to the table. While the boundaries between the figure of the activist and the ethnographer do not always overlap, exposing two different forms of life, being involved in a political and social movement make these two positions inextricable. Although methodologically this approach can provide access to otherwise inaccessible data, expanding the space and time boundaries of our research field, it can also pose restrictions, asking the researcher to assume the same risks the activists usually face and influencing the research. Far from being just another way to voice the activists' claims in the public sphere, I argue that the militant-researcher is continuously asked to interrogate their ethics and their political action.

Χαλήλ Ιμάμογλου

Υπ. Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Αόρατες μορφές αλληλεγγύης από τους πρόσφυγες και μετανάστες, σε Ελλάδα, Μάλτα και Ιταλία. Ο αναστοχασμός των εμπειριών μου ως ακτιβιστής και παρατηρητής το 2015 με 2019

Στην παρούσα εργασία προσπαθώ να αναδείξω τις πρακτικές των ίδιων των προσφύγων και μεταναστών, όπως αυτές τις βίωσα και αναστοχάστηκα, στο πλαίσιο της συμμετοχής μου ως ακτιβιστής και παρατηρητής σε διάφορα εγχειρήματα αλληλεγγύης στην Ελλάδα, Μάλτα και Ιταλία

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

το 2015 με 2019. Σκοπός της εν λόγω εργασίας είναι να αρθρωθούν πρακτικές που συμβάλλουν στην συνοχή της κοινότητας και αποτελούν τα ουσιαστικά χαρακτηριστικά των ανθρωπίνων σχέσεων. Πιο συγκεκριμένα, η αλληλοβοήθεια, οι διαπροσωπικές σχέσεις, η αγάπη για τους άλλους και η φιλία είναι ανοιχτά πεδία δυνατοτήτων, που τα άτομα επιλέγουν να εφαρμόσουν στην καθημερινότητά τους. Μέσα σε ένα περιβάλλον που η αβεβαιότητα και η αναμονή δημιουργούν στασιμότητα και κινδύνους για την επιβίωση των ίδιων των μετακινούμενων, οι αποκαλούμενες ως «αλληλέγγυες πρακτικές», δημιουργούν νέα περιεχόμενα και μορφές δράσεων που συμβάλλουν στην επούλωση των αδιεξόδων των μεταναστευτικών καθεστώτων και στην έστω και προσωρινή ανακούφιση του πόνου που προκαλείται στα άτομα. Μέσα από ένα μωσαϊκό ατομικών και συλλογικών δράσεων νοσηματοδοτείται και διαμορφώνεται το κίνημα αλληλεγγύης στους πρόσφυγες-μετανάστες, όπως αυτό καταγράφεται από πολιτικές ομάδες και οργανώσεις και από τα ίδια τα αλληλέγγυα άτομα. Την ίδια στιγμή, ενυπάρχουν διάφορες δράσεις των ίδιων των προσφύγων και μεταναστών, που μένουν στην αορατότητα και στην αφάνεια του επιστημονικού και πολιτικού Λόγου, που δεν προσδιορίζουν την δράση τους ως αποκλειστικά «αλληλέγγυα», αλλά μέσα από άλλα πολιτισμικά φίλτρα, πραγματώνουν στο εδώ και τώρα την άμεση και σε πολλές περιπτώσεις άνευ όρων αλληλοϋποστήριξη των άλλων, συνταξιδιωτών τους. Θεωρώ πως η καταγραφή και η συζήτηση αυτών των εμπειριών, συμβάλει στην ανάδειξη της πολυπλοκότητας του μεταναστευτικού φαινομένου.

Κοσματόπουλος Νικόλας

Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο της Βηρυτού

Παλαιστινιακός ακτιβισμός, δημόσια ανθρωπολογία και η δυνατότητα του αντιαποικιοκρατισμού σήμερα

Τα σημερινά καταστροφικά γεγονότα στη Γάζα αποτελούν μια λυδία λίθο για το ρόλο και το μέλλον των δημόσιων ανθρωπιστικών επιστημών στη λεγόμενη φιλελεύθερη Δύση, στην οποία η σύγχρονη Ελλάδα αγωνίζεται να ανήκει. Κυνήγι μαγισσών, εκστρατείες εκφοβισμού και εσκεμμένες σιωπές απειλούν να καταστρέψουν τις εναπομείνουσες ψευδαισθήσεις σχετικά με τον διαφημιζόμενο ρόλο των διανοούμενων και των ακαδημαϊκών στην εκπαίδευση, την κριτική και την έκφραση της αλήθειας απέναντι στην εξουσία. Μάλλον, η άνοδος των ειδικών (ΜΚΟ-θινκ τανκς), η νεοφιλελευθεροποίηση της γνώσης και η αντι-διανοουμενική πολιτική στη δημόσια σφαίρα φαίνεται να σηματοδοτούν το τέλος της μοναχικής (ανδρικής, λευκής, μεσοαστικής) φιγούρας του δημόσιου διανοούμενου στην δύση. Από την άλλη, τα αντιαποικιακά κινήματα στον Παγκόσμιο Νότο παράγουν νέες μορφές και μορφές δημοσίων παρεμβάσεων που έχουν τις ρίζες τους στην επανεξέταση της γνώσης και της αλληλεγγύης ως χειραφετητικές απαντήσεις στην (επιστημική) βία της αποικιακής νεωτερικότητας.

Η παρουσίαση συζητά αυτά τα ζητήματα μέσα από το εθνογραφικό πρίσμα της σχέσης μεταξύ κινδύνου και ανταμοιβής στην πολιτική της δημόσιας ανθρωπολογίας σήμερα. Βασισμένη σε μια σειρά από δημόσιες παρεμβάσεις και περισσότερα από 10 χρόνια ακαδημαϊκού ακτιβισμού στην Παλαιστίνη, την Μέση Ανατολή και την Ελλάδα (Ships to Gaza, Stop the War, Decolonize Hellas), η εργασία θα υποστηρίξει την ανάγκη κατανόησης της δημόσιας ανθρωπολογίας ως μια εγγενώς επικίνδυνη και απειλητική διαδικασία, σύμφωνα με την οποία η χειραφετητική γνώση διαμορφώνεται και μοιράζεται μέσω υλικών προσανατολισμένων καθηκόντων αναδιανομής, κατάργησης και αποαποικιοποίησης.

Φωτεινή Τσιμπιρίδου, Δρ. Χριστίνα Γραμματικοπούλου

Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Επιστημονική Συνεργάτης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Όταν η τέχνη συναντά την ανθρωπολογία: δυνατότητες και περιορισμοί, κριτική και δημιουργικότητα, για μια πιο κριτική, δημόσια και δίκαιη γνώση

Μπορεί η συνάντηση ανθρωπολογίας και τέχνης να πάει πέρα από την πολιτισμική και φεμινιστική κριτική; Ποια σχέση τις συνδέει την εποχή της αποαποικιοποίησης στον τρόπο παραγωγής γνώσης και πολιτικής; Πως εμπλουτίζονται τα εργαλεία μιας κριτικής εθνογραφίας και μιας δημόσιας πολυτροπικής ανθρωπολογίας με το είδος και τις υλικότητες της τέχνης, τους τρόπους που συνδέουν υλικά, σώματα, μνήμη και τόπους με τους ποιητικούς, μεταφορικούς, συμβολικούς και τεχνουργηματικούς δρόμους της τέχνης, αυτούς που υπερβαίνουν τις λογοθετικές, ορθολογικές και παιδαγωγικές μεθόδους της ακαδημαϊκής γνώσης και την ηθική της ως κοινότητα;

Πως μπορεί να μάθει η τέχνη από την ανθρωπολογία σχετικά με τη σημασία των ταπεινών οντολογιών και την τετριμμένη ποιητική της καθημερινότητας, υπερβαίνοντας την αποικιακή συνθήκη του κάλλους, της λευκότητας και της πρωτοπορίας για την παραγωγή πολιτικού σχολιασμού και δίκαιης γνώσης;

Η ανακοίνωση παρακολουθεί την πορεία μιας συνεργασίας που ξεκίνησε κατά τα τελευταία 5 χρόνια και σχολιάζει πρακτικές και εργαλεία μιας δημόσιας κριτικής ανθρωπολογίας στη συνάντησή της με την τέχνη. Με αφορμή τη διεξαγωγή της μεταδιδακτορικής έρευνας της Χ. Γραμματικοπούλου, με θέμα την «Αισθητική της Φεμινιστικής Αντίστασης» και με επιβλέπουσα τη Φ. Τσιμπιρίδου, επιχειρήσαμε να χτίσουμε ένα κοινό πεδίο αναφοράς. Στη βάση της ανθρωπολογίας και της καλλιτεχνικής πρακτικής, αλλά και υπερβαίνοντας τις ακαδημαϊκές ιεραρχήσεις της γνώσης και των ατόμων, αλληλοτροφοδοτηθήκαμε μεταξύ μας, όπως και με άλλες συνεργασίες εκτός. Η συνέργεια μεταξύ ανθρωπολογίας και τέχνης δοκιμάστηκε στη διδασκαλία, την έρευνα και τη συγγραφή, αλλά και στη δημόσια κινηματική παρέμβαση. Η ανακοίνωση επιστρέφει, διερευνά και σχολιάζει τους περιορισμούς, τις δυνατότητες, την κριτική και τη δημιουργικότητα που προέκυψαν στις 3 αυτές συνθήκες: αρχικά μέσα από μια σειρά σεμιναρίων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του μαθήματος «Ανθρωπολογία και Τέχνη», του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Τέχνη και Δημόσια Σφαίρα», κατά το 2020-2021, στη συνέχεια μέσα από την ερευνητική και συγγραφική σύμπραξη από τη σκοπιά της αποαποικιοποίησης στη μελέτη περίπτωσης μιας αρτιβιστικής φεμινιστικής κολεκτίβας, και τέλος μέσα από τη σύνταξη μιας ερευνητικής πρότασης με θέμα την μοδιστρική, ως εθνογραφική και καλλιτεχνική μεθοδολογία συρραφής και συγγραφής, για τη μελέτη της θηλυκής εμπειρίας της προσφυγιάς στη Θεσσαλονίκη. Οι εμπειρίες αυτές άνοιξαν κριτικούς και ευφάνταστους δρόμους για έναν πιο κριτικό και δημόσιο χαρακτήρα στην ανθρωπολογία, βασικό ζητούμενο των εκπαιδευτικών και άλλων δράσεων που υποστηρίζονται από το Εργαστήριο Μελέτης του Πολιτισμού, των Συνόρων και του Κοινωνικού Φύλου.

Συνεδρία 2η

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αμφιθέατρο 11, Όροφος 1^{ος}, Κτίριο ΘΗ
18:00 – 19:30

24.5.2024

Συντονιστής Πάνελ: Ιωάννης Μάνος

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Αλέξανδρος Παπαγεωργίου, Αλεξάνδρα Σιώτου

Δρ. Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Δρ. Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Anthrobombing: επιτελώντας (για) μια δημόσια ανθρωπολογία

Το “anthrobombing” αποτελεί ένα εν εξελίξει εγχείρημα δημόσιας ανθρωπολογίας που διερευνά τους όρους διάχυσης της ανθρωπολογικής γνώσης εκτός ακαδημίας και τις δυνατότητες συμμετοχής της ανθρωπολογίας στον δημόσιο διάλογο. Στο πλαίσιο αυτής της διερεύνησης, πειραματιστήκαμε τα τελευταία χρόνια με πολυμεσικές αφηγηματικές τεχνικές, σε μια προσπάθεια να απομακρυνθούμε από τα συμβατικά μέσα επικοινωνίας της ανθρωπολογικής γνώσης, αλλά και από τους καθιερωμένους χώρους έκφρασης και διάδοσής της, και να αναστοχαστούμε πάνω στις συνθήκες παραγωγής της. Παράλληλα, διοργανώσαμε εργαστήρια ανοιχτά στην επιστημονική κοινότητα, επιδιώκοντας την αλληλεπίδραση με ερευνήτριες/-ές-φοιτήτριες/-ές με διαφορετικά επιστημονικά υπόβαθρα, την ανταλλαγή εμπειριών και την συν-παραγωγή γνώσης με συνεργατικούς όρους. Σε αυτή την ανακοίνωση επιθυμούμε να μοιραστούμε προβληματισμούς σε σχέση με την επιτελεσματικότητα της δημόσιας ανθρωπολογίας και τις βεβαιότητες που υπονομεύει. Πώς επαναπροσδιορίζεται η ανθρωπολογία, η πολιτική και η επιστημολογία της, καθώς πειραματιζόμαστε με διαφορετικά μέσα, φόρμες και τρόπους συνεργασίας, όταν συναντιόμαστε και συν-διαμορφωνόμαστε με διαφορετικά κοινά;

Σοφία Ρόζου

Απόφοιτη Τμήματος Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Ακούσια άγαμοι: Προς μία σεξιστική τρομοκρατία

Η εργασία μου, που διεξήχθη στο πλαίσιο του μαθήματος Πολιτικές του φύλου και εξουσία: Δύση, Ισλαμικός κόσμος και παγκόσμιος νότος, αποτελεί ως επί το πλείστον βιβλιογραφική και όχι αμιγώς εθνογραφική ή ανθρωπολογική έρευνα που αντλεί βιβλιογραφικό υλικό φεμινιστικής κριτικής και σπουδών φύλου, εγκληματολογίας, εθνογραφίας, σπουδών ηλεκτρονικών μέσων και σπουδών ασφάλειας και πιο συγκεκριμένα πολιτική βίας, εξτρεμισμού και τρομοκρατίας, ώστε να επιχειρήσω μία διεπιστημονική ανάλυση του φαινομένου «incel» και της βίας που έχει συνδεθεί με αυτό.

Έχοντας ως αρχικό σημείο αναφοράς την ανδρόσφαιρα και τα echochambers σε ψηφιακούς τόπους, οι οποίοι λειτουργούν ως ένα κύκλωμα διαφορετικών φιλικά προσκείμενων ομάδων, επιχειρώ να χαρτογραφήσω την διαδικτυακή διάχυτη κοινότητα της ανδρόσφαιρας ώστε να καταλήξω στους incel που έχουν συνδεθεί με βίαιες δημόσιες επιθέσεις.

Τα βασικά σημεία της ανάλυσης μου είναι ο τρόπος που η ηγεμονική αρρενωπότητα και οι σχεσιακές ιεραρχίες (ανα)παράγουν μεταφεμινιστικά αφηγήματα και ρητορικές, οι επιτελέσεις της αρρενωπότητας και το ετεροκαθοριζόμενο αφήγημα του θηλυκού Άλλου ως τέρατος και ο τρόπος που τα echochambers επιχειρούν να επιτηρήσουν, να επιβάλουν και να αναπαράγουν πραγματικότητες μετά-αλήθειας μίας νεοφιλελεύθερης λογικής της αγοράς.

Οι ρητορικές και οι λόγοι της ανδρόσφαιρας μελετούνται πρόσφατα ολοένα και περισσότερο από μελετητές τρομοκρατίας. Για τους incels ο φεμινισμός, η κριτική και μαρξιστική θεωρία αποτελούν τον εχθρό, μία γυναικοκρατούμενη δικτατορία που θυματοποιεί τους άνδρες. Εντός αυτής της ακραίας μεταφεμινιστικής λογικής αναπτύσσεται μια δυσιστική αντίληψη για τον κόσμο,

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ένα ριζοσπαστικός δυισμός [radical dualism] που υπερτονίζεται περεταίρω μέσω της από-απανθρωποποιητικής γλώσσα για τον Άλλον.

Όσον αφορά στην θεματική του πάνελ, η εργασία μπορεί να αναδείξει το πώς η δημόσια ανθρωπολογία μπορεί να «συνομιλεί» με άλλα γνωστικά πεδία για ζητήματα που αφορούν το δημόσιο χώρο και λόγο, το πώς η χρήση των διαδικτυακών τόπων μπορεί να συνδράμει στη διεύρυνση και την κατανόηση της έννοιας της έμφυλης βίας και να αναδείξει ότι αυτή αποτελεί ένα πολιτισμικό παράγωγο που μπορεί να έχει ως στόχο στην αποκατάσταση ή επιβολή μίας τάξης αλλά και στην διάδοση της (μετά)αλήθειας των υποκειμένων, ενώ η εθνογραφική έρευνα μπορεί να λειτουργήσει στο δημόσιο συμφέρον σε περιόδους κρίσης.

Χρήστος Ζήσης

Ινστιτούτο Ανθρωπολογικών Σπουδών στον πολιτισμό και την ιστορία, Πανεπιστήμιο του Αμβούργου

Οπτικές και υλικές αναπαραστάσεις της ελληνικής μεταπολεμικής εργατικής μετανάστευσης: Η παραγωγή ντοκιμαντέρ του Λευτέρη Ξανθόπουλου. Κριτικές σκέψεις για τη μουσειακή πρακτική, τη δημόσια ανθρωπολογία και ένα μνημονικό αρχείο μετανάστευσης

Στην παρούσα εισήγηση αναδεικνύω μια πτυχή της επιτόπιας έρευνάς μου για την ιστορική περίοδο των Ελλήνων φιλοξενούμενων εργατών/εργατριών στη Δυτική Γερμανία (1960-1973), εστιάζοντας την προσοχή μου στις οπτικές και υλικές αναπαραστάσεις. Ειδικότερα, αναφέρομαι στις οπτικές πηγές και στον τρόπο με τον οποίο τις χρησιμοποιώ στην εθνογραφική μου ανάλυση, αναλύοντας δύο ντοκιμαντέρ του καταξιωμένου Έλληνα σκηνοθέτη Λευτέρη Ξανθόπουλου, από την τριλογία του για τη μετανάστευση, καθώς και τμήματα της επιτόπιας έρευνας μου με τον ίδιο και το ιδιωτικό αρχείο του σκηνοθέτη. Συνεπώς, στοχεύω να προτείνω τι μπορούμε να μάθουμε/αποσπάσουμε από τη συμμετοχική, εθνογραφική και αναστοχαστική παραγωγή ντοκιμαντέρ του Ξανθόπουλου και τέλος, να διατυπώσω ορισμένες κρίσιμες σκέψεις σε σχέση με την έκθεση/επιμέλεια ιστοριών μετανάστευσης στα μουσεία, καθώς και τη δημόσια ανθρωπολογία.

Μέσω της προτεινόμενης έννοιας ενός πολυφωνικού και πολυπρισματικού μνημονικού αρχείου ή ενός Heterarchive/Ετεροαρχείου_θα είναι δυνατόν να περιγραφούν σφαιρικά και να κατανοηθούν «οι πολλαπλές υλικότητες των μεταναστευτικών κόσμων» (Basu, Coleman 2008), καθώς και να ενισχυθεί η έννοια ενός μουσείου με γνώμονα το διάλογο (Harrison 2013) και ένα αρχείο μνήμης «από κάτω» των ενσώματων εμπειριών και γνώσεων των μεταναστών, ικανοποιώντας έτσι τις απαιτήσεις και τα αιτήματα της μεταποικιακής θεωρίας/μουσειολογίας.

Τέλος, το έργο αυτό μπορεί να ενταχθεί στη δημόσια συζήτηση που βρίσκεται σε εξέλιξη σχετικά με την αλλαγή προοπτικής του θέματος της μετανάστευσης στη Γερμανία, αλλά ταυτοχρόνως αντανakλά και αφουγκράζεται τα αιτήματα μιας δημόσιας και δεσμευμένης (engaged) ανθρωπολογίας. Μια τέτοια «κριτική αλλαγή παραδείγματος» μπορεί να εδραιωθεί και να υλοποιηθεί στο πλαίσιο μουσειογραφικών πρακτικών και παρεμβάσεων Δημόσιας Ιστορίας με θέμα την μετανάστευση.

Dr. Durba Chattaraj

Lecturer, Princeton University

The Many Genres of Public Anthropology

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

In what ways, and through what genres does the discipline of anthropology communicate its insights to wider publics? This paper brings together genre analysis and the question of public anthropology to consider the many genres through which anthropology aimed at reaching wider audiences can be expressed. I argue that we should not take the discipline's more-standard genres for granted, but rather should trace a genealogy of how we came to these forms of expression. In particular, I demonstrate how the genre of the scholarly article has transformed over the course of the past century into an increasingly narrow and single-argument-focused genre from earlier, more-capacious forms. Next, paying attention to alternate genres in the discipline's history, through a close analysis of the works of two pioneering practitioners of public anthropology, Zora Neale Hurston and Margaret Mead, as well as through an analysis of the more-contemporary genre of ethnographic poetry, I argue that anthropological insights can and should be widely expressed in a range of literary forms that range far beyond those of the disciplinary standards of the book-length ethnography and the peer-reviewed journal article. Furthering the analysis of contemporary ethnographic poetry, I consider allied genres such as flash and multi-media fiction and non-fiction as other possible forms for the wide-ranging expression of anthropological knowledge.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΠΑΝΕΛ 7

Κάνοντας διδακτορική έρευνα στην Ελλάδα του σήμερα:
Από ποιες 'αβεβαιότητες', μέσω ποιων ευαλωτοτήτων,
σε ποιες συλλογικότητες;

Συντονίστριες/ές:

Παναγιώτης Αντωνιάδης

Υπ. Διδάκτορας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Παρασκευή Ζώταλη

Υπ. Διδασκώρισα, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Έφη Μαστοροδήμου,

Διδασκώρισα, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Ναταλία Μποτονάκη

Υπ. Διδασκώρισα, Universidad Carlos III de Madrid

Βασιλική Πολυκάρπου

Υπ. Διδασκώρισα, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Νεφέλη Ρουμελιώτη

Υπ. Διδασκώρισα, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Το παρόν πάνελ φιλοδοξεί να αποτελέσει το έναυσμα για μια συζήτηση γύρω από το βίωμα και τις συνθήκες διεξαγωγής διδακτορικής έρευνας στην Ελλάδα του σήμερα στην Κοινωνική Ανθρωπολογία αλλά και ευρύτερα στις κοινωνικές επιστήμες. Σημείο εκκίνησης για αυτή τη συζήτηση αποτελεί η διαπίστωση ότι οι εντάσεις που παρατηρούνται μεταξύ της ακαδημαϊκής παραγωγής γνώσης και της αγοράς εργασίας ως πεδίου 'πρακτικής' ανθρωπολογίας (Angelidou, Balandina and Kolonos 2021) διαπερνούν και τις διδακτορικές σπουδές. Από την άλλη, φαίνεται πως συλλογικότητες ερευνητριών, κριτικές επιστημολογίες, αχαρτογράφητα πεδία έρευνας και αναστοχαστικές μεθοδολογίες αναδύονται ως ανάχωμα στους 'αβέβαιους' αυτούς καιρούς. Έτσι, καλούμε σε αυτό το πάνελ διδακτορικές ερευνήτριες να αναστοχαστούν μαζί μας γύρω από το κεντρικό ερώτημα του πώς κάνουμε ανθρωπολογική έρευνα εντός και ενάντια σε συνθήκες διασταυρούμενων 'ευαλωτοτήτων' και πολλαπλών 'κρίσεων' (Brekke, Dalakoglou, Filippidis and Vradis 2014) τόσο των ανθρωπολόγων όσο και των υποκειμένων της έρευνας. Μας ενδιαφέρουν ιδιαιτέρως εισηγήσεις που θα επιχειρήσουν να εθνογραφήσουν εμπειρικά και να αναστοχαστούν κριτικά επί του ίδιου του βιώματος της διεξαγωγής διδακτορικής έρευνας στην ενικότητα του από διαφορετικές κριτικά τοποθετημένες θεσιακότητες με αφορμή τις παρακάτω ενδεικτικές ερωτήσεις.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

- Πώς μετασχηματίζονται η εθνογραφική μεθοδολογία, η ανθρωπολογική επιστημολογία, και η δεοντολογία της έρευνας μέσα από τα βιώματα και τις νοηματοδοτήσεις της 'αβεβαιότητας' των καιρών; Με ποιους τρόπους οι ' κρίσεις' αναδιαμορφώνουν, κλείνουν ή ανοίγουν το ίδιο το εθνογραφικό πεδίο;
- 'Να μείνω? Να φύγω? Έξω είναι αλλιώς ρε παιδί μου!'. Η διϋποκειμενικότητα των ερευνητριών δια των συνόρων, εντός και εκτός Ελλάδας και η ακαδημαϊκή ετερότητα μίας πάντα εξέχουσας Δύσης; Υπάρχουν 'Άλλοι' στο Ελληνικό Πανεπιστήμιο;
- Ποιες εναλλακτικές μορφές συλλογικών τρόπων παραγωγής ανθρωπολογικής γνώσης και συνεργατικών εθνογραφικών μεθοδολογιών που θέτουν υπό αμφισβήτηση το ατομοκεντρικό μοντέλο της διδακτορικής ερευνήτριας αναδύονται σε αυτό το θεσμικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο; Αναζητούμε συνθέσεις του εθνογραφικού φαντασιακού ως ετεροτοπία ή ουτοπία.
- Τί είδους αντι-κοινά αλληλεγγύης και άτυπες συλλογικότητες αντίστασης και φροντίδας γεννιούνται από τα κάτω ως ανάχωμα σε θεσμικές ματαιώσεις, συναισθηματικές εξουθενώσεις, οικονομικές επισφάλειες και την υπονόμηση τόσο της ανθρωπολογίας όσο και συλλήβδην των κοινωνικών επιστημών στην Ελλάδα;

Το πάνελ θα διεξαχθεί στην ελληνική γλώσσα με φυσική παρουσία, χωρίς να αποκλείεται η συμμετοχή στα Αγγλικά, ενώ ενθαρρύνεται η συμμετοχή συλλογικοτήτων και η υποβολή πολυμεσικών εισηγήσεων.

Συνεδρία

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ► Αίθουσα 4, Όροφος 1ος, Κτίριο KZ
10:00 – 11:30

26.5.2024

Συντονίστρια Πάνελ: Ναταλία Μποτονάκη

Παναγιώτης Αντωνιάδης

Υπ. Διδάκτορας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

‘Περνώντας για’ ή η αβάσταχτη αβεβαιότητα του εθνογραφείν

Το 1977, οι Marina Abramović και Ulay στάθηκαν γυμνοί και ακίνητοι κοιτώντας στωικά η μια τον άλλον στα μάτια στην είσοδο μιας γκαλερί στην Μπολόνια της Ιταλίας, αφήνοντας αρκετό χώρο μεταξύ τους ώστε περίπου 350 άτομα να καταφέρουν να περάσουν έως ότου η αστυνομία επενέβη. Σε μια συνέντευξη του 2017, το καλλιτεχνικό δίδυμο σχολίασαν τον τίτλο της ιστορικής τους performance ως εξής: «Αυτό ήταν φυσικά το παιχνίδι που ονομάζεται 'αβεβαιότητα'. Όπου σε ένα κλάσμα του δευτερολέπτου πρέπει να πάρεις μια απόφαση πριν συνειδητοποιήσεις το γιατί.» Η εν λόγω 'απόφαση' αφορά την επιλογή που πρέπει το κοινό να κάνει μεταξύ του να γυρίσει προς την

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

μεριά του άντρα ή της γυναίκας καθώς στριμωχνόταν ανάμεσα στους performers.

Επιστρέφοντας στο εθνογραφικό μου ημερολόγιο μετά την ολοκλήρωση της έρευνάς μου, βρήκα την performance αυτή χρήσιμη τόσο ως μια ακριβή περιγραφή των διλημάτων με τα οποία ήρθα αντιμέτωπος στο πεδίο όσο και ως μια μεθοδολογική εργαλειοθήκη, με έννοιες όπως το 'περνάω' ή την 'αβεβαιότητα', για μια αυτοεθνογραφική κριτική τοποθέτησή μου στο πεδίο. Πιο συγκεκριμένα, αντλώ από την έρευνα μου σε μια πιάτσα για σεξ μεταξύ γκέυ αντρών στο Κέντρο της Αθήνας την οποία και αναλύω ως μια μεταβατική αλλά σεξουαλικά και έμφυλα μαρκαρισμένη 'τυποποιημένη κατάσταση' (Alfred Schutz 1944: 505) που διαπερνάται από πολιτισμικά μοτίβα τα οποία ενορχηστρώνουν την «ανεξέταστη 'πορεία των πραγμάτων'» με φαινομενολογικούς όρους, μοτίβα τα οποία παρέχουν σε εκείνους τους οικείους αγνώστους που τα γνωρίζουν 'ασφάλεια και διαβεβαίωση' αλλά αφήνουν έκθετους στην ευαλωτότητα όσους -σαν κι εμένα- τα αγνοούν.

Συνδυάζοντας την περιπατητική εθνογραφική πρακτική με την ψυχαναλυτικά ενημερωμένη queer θεωρία επί του cruising (Bersani & Philips 2008; Dean 2009) καθώς και οι δυο μοιράζονται έναν κοινό φαινομενολογικό ορίζοντα, επιχειρώ να αναστοχαστώ κριτικά τις εμβυστικές και ενσώματες, καταστασιακές και εφήμερες εκείνες στιγμές κατά τις οποίες το να 'περνάει' κανείς στρατηγικά για απρόσωπος ξένος προσφέρει πρόσβαση στο πεδίο με το κόστος, ωστόσο, της ανάληψης μια συγκεκριμένης έμφυλης επιτέλεσης, ενώ η 'αβεβαιότητα' της λήψης αποφάσεων υποσκάπτει την κυριαρχική εθνογραφική εμπρόθετη δράση διανοίγοντας ωστόσο νέες μεθοδολογικές πιθανότητες.

Ομάδα Αμφι(Φ)λεγόμενες Ανθρωπολόγοι [Δήμητρα Γεωργιάδου - Κατερίνα Σεργίδου - Ειρήνη Συνοδινού]

Υποψήφιες Διδασκίσσες, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Σημειώσεις μιας αυτό-εθνογραφίας της απο-γνώσης

Η φεμινιστική-ακαδημαϊκή ομάδα Αμφι(Φ)λεγόμενες Ανθρωπολόγες είναι μια οικογένεια φροντίδας και αλληλεγγύης που δημιουργήθηκε από τρεις επισφαλώς, άτυπα και αόρατα εργαζόμενες, υπό ή μη αμειβόμενες υποψήφιες διδασκίσσες Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, σε μια προσπάθεια εξανθρωπισμού των συνθηκών παραγωγής ακαδημαϊκής γνώσης. Στην εισήγηση παρουσιάζεται αυτό-εθνογραφικό υλικό για την διαρκή κρίση των εργαζόμενων-άνεργων υ.δ που αμφισβητεί το δίπολο επιτυχία-αποτυχία και εξετάζει τη δημιουργία κοινοτήτων 'απο-γνώσης' ως αναγκαία στρατηγική υλικής και διανοητικής επιβίωσης. Μέσα από διαφορετικές διαδρομές επισφάλειας, εντατικοποιημένης κοινωνικής αναπαραγωγής, πανδημικού εγκλεισμού αλλά και συνδικαλιστικής δράσης, επιχειρούμε να κατανοήσουμε την κρίση που βρίσκεται σε εξέλιξη αναφορικά με την πειθάρχηση της ελληνικής ανώτατης εκπαίδευσης σε διαδικασίες βίαιης νεοφιλελευθεροποίησης, και την προλεταριοποίηση όλο και μεγαλύτερων παρα-μορφωμένων στρωμάτων αυτής. Η γνώση επαναφετιχοποιείται υπό την υπόσχεση μιας μελλοντικής ευημερίας-μονιμότητας για λίγους, ενώ το δημόσιο πανεπιστήμιο ως χώρος εργασίας μετατρέπεται σε ζώνη απλήρωτης, αόρατης και ανασφάλιστης πνευματικής παραγωγής. Τα τμήματα των κοινωνικών επιστημών ενώ αδυνατούν πλέον να υποστηρίξουν μια υπόσχεση «απόσβεσης» διαμέσου μιας επαγγελματικής σταδιοδρομίας «κύρους», όχι μόνο δεν ενεργοποιούνται δυναμικά απέναντι στην υποβάθμισή τους, αλλά σιωπούν απέναντι στη εμμονική συντήρηση ενός κλίματος ανέφικτων υψηλών αποδόσεων. Σε αυτό το πλαίσιο επιχειρούμε να συζητήσουμε τη διαθεματική ρευστότητα που δημιουργεί η επισφάλεια, την μετακίνηση από τις ερευνητικές μελέτες σε άλλα πιο επείγοντα κρισιακά κείμενα και την αναζήτηση των αναλυτικών κατηγοριών απο-γνώσης που αφορούν τις ζωές χιλιάδων ερευνητ(ρι)ών. Πώς αναμετριοούνται με το αφήγημα του «μην τα παρατάς»; Πώς η φιλοδοξία μετατρέπεται σταδιακά σε απορία και εν τέλει σε ταξική οργή; Πώς η γνώση γίνεται απο-γνώση. Με το εθνογραφικό βλέμμα στραμμένο εντός των τειχών καλούμαστε να πάρουμε θέση απέναντι στην επιταχυνόμενη ταξική

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

αναδιάρθρωση, στο φαινόμενο της γυάλινης οροφής και στην επισφαλοποίηση των νέων διδακτορισμών/ων. Καλούμαστε να επανεξετάσουμε τα όρια της κοινωνικής κριτικής που η ανθρωπολογία δύναται να ασκήσει εντός του νεοφιλελεύθερου πανεπιστημίου και να διερευνήσει αναστοχαστικά τις δυνατότητες δράσης και αντίστασής της.

Λένα Θεοδωροπούλου

Λέκτορας, University of Liverpool

Διερευνώντας τις ηθικοπολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις του διλήμματος 'μένω στην Ελλάδα ή φεύγω για σπουδές' σε αβέβαιους καιρούς

Η διδακτορική μου διατριβή (2016-2020) με τίτλο: Πρακτικές φροντίδας στην συναρμογή της απεξάρτησης: μία εμπειρική έρευνα δομών απεξάρτησης στο Λίβερπουλ και την Αθήνα αφορά στη διερεύνηση πρακτικών φροντίδας όπως επιτελούνται σε δύο κέντρα απεξάρτησης ναρκωτικών: Το Genie in the Gutter (Λίβερπουλ) και το 18 Άνω (Αθήνα). Στο πρώτο μέρος της παρουσίασης θα συζητηθούν οι σύγχρονες συνθήκες κοινωνικής παραγωγής του «προσωπικού» διλήμματος 'Μένω στην Ελλάδα ή φεύγω για σπουδές' όπως επίσης και οι επιλογές και τα προνόμια που καθιστούν «το εξω» δυνατό και επιθυμητό. Στην συνέχεια θα αναστοχαστώ πάνω στην δική μου θεσιακότητα ως διδακτορική ερευνήτρια σε Βρετανικό Πανεπιστήμιο που περνά ταυτόχρονα ένα σημαντικό μέρος του ερευνητικού της χρόνου διεξάγοντας έρευνα πεδίου στην και για την Αθήνα. Διαμένοντας στην Αθηναϊκή συναρμογή της «μετά-κρίσης» και διεξάγοντας έρευνα πεδίου σε μία ελληνική δημόσια δομή υγείας ήρθα αντιμέτωπη με τις ίδιες συνθήκες ευαλωτοποίησης στις οποίες εκτίθενται οι ερευνήτριες που εδράζονται στην Ελλάδα. Την ίδια στιγμή, παραμένοντας ανεξάρτητη από το ελληνικό κράτος και πανεπιστήμιο γίνεται σαφές ότι υπάρχει και ένα όριο στις κοινά διαμοιραζόμενες ευαλωτότητες. Το να κάνω έρευνα και να ζω στην Ελλάδα διατηρώντας ταυτόχρονα μία θέση υποψήφιας διδακτορίσας σε Βρετανικό Πανεπιστήμιο ενέχει μία οπορτουνιστική διάσταση και ταυτόχρονα μία συναισθηματική επένδυση σε ένα πλαίσιο που διαρκώς μας απογοητεύει. Αντίστοιχα, ενώ η γνώση που παράγεται έχει την δυνατότητα να υπερβαίνει συχνά ποικίλους περιορισμούς, στην συνθήκη που περιγράφηκε, η μη προσβασιμότητα των συμμετεχουσών και άλλων προσώπων που συνέβαλαν στην παραγωγή αυτής της γνώσης, θέτει το ερώτημα «Για ποι@ παράγεται αυτή η εντόπια γνώση και γιατί;» Η προσδοκία μου είναι ότι θέτοντας αυτά τα ερωτήματα και αναστοχαζόμενη πάνω στην δική μου θεσιακότητα θα μπορούσα να συνεισφέρω σε μία συζήτηση πάνω στις ηθικοπολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις του διλήμματος «μένω ή φεύγω», με σκοπό να δημιουργηθεί μία ερευνητική συλλογικότητα που να εμπεριέχει διαφορετικών πλαισίων και πολλαπλά παραγόμενες ευαλωτότητες.

Παρασκευή (Βούλα) Ζώταλη , Βασιλική (Μπέσυ) Πολυκάρπου

Υπ. Διδακτόρισες, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Θεσμικές κρίσεις, συλλογικές αναζητήσεις: η σύσταση μιας συλλογικότητας στα πλαίσια της διδακτορικής έρευνας στο ελληνικό πανεπιστήμιο

Η παρουσίαση αποσκοπεί στο να διερευνήσει κάποιες από τις (α)δια-νοητές διαδρομές που σκιαγραφεί το κάλεσμά του πάνελ. Μέσα από μία από κοινού άσκηση στη συλλογική σκέψη και γραφή, επιθυμούμε να εξετάσουμε τι σημαίνει να σκεφτόμαστε και να εργαζόμαστε «συλλογικά». Πώς αυτό έρχεται σε σύγκρουση με την εξατομίκευση που επιβάλλει ευρύτερα η υλική αλλά και συμβολική συνθήκη της Ακαδημίας και πιο συγκεκριμένα, του Ελληνικού Πανεπιστημίου; Τέτοιες διερωτήσεις θα εξεταστούν μέσω μιας αναδρομής για το πως συστάθηκε η παρούσα ομάδα, πώς εξελίχθηκε και ποιες οι αναστοχαστικές σκέψεις που προέκυψαν για την

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

λειτουργία της. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, ευελπιστούμε να αναδείξουμε ευρύτερα ζητήματα δυσκολίας της συμμετοχικότητας σε συλλογικότητες. Μας αφορά να υπογραμμίσουμε το κόστος που μπορεί να έχει η αντίφαση ανάμεσα στην ανάγκη να υποστηρίξουμε το Δημόσιο Πανεπιστήμιο και στην απαίτησή μας για ριζικές αλλαγές σε πρακτικές που μας αφήνουν εκτεθειμέν@ και εξουθενωμέν@. Εκεί, δηλαδή, όπου συστήνεται η επισφάλεια εξωθώντας μας σε μετανάστευση ή σε συμβιβασμούς που συγκρούονται με τις επιθυμίες ή τις πολιτικές μας. Θα δώσουμε ιδιαίτερη έμφαση στο πως κάποιες από τις συνθήκες που δυσχεραίνουν καθώς ταυτόχρονα, καθιστούν απαραίτητη την συλλογικότητα, είναι συνυφασμένες με συγκεκριμένες επιστήμες, όπως οι Κοινωνικές και Ανθρωπιστικές. Με όρους κοινωνικής Ανθρωπολογίας θα εξετάσουμε διαδικασίες απόδοσης αξίας στην έρευνα όπως συνδέονται με χρηματοδοτήσεις και αποσυνδέουν τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες από την παραγωγή οικονομικής αξίας. Πώς αυτές δημιουργούν υλικές συνθήκες εξουθένωσης και οδηγούν σε έναν περιορισμό των αντικειμένων έρευνας; Απέναντι στην επιταγή για κάτι «παραγωγικό», κάτι που θα έχει «αξία», τα γραπτά, οι προτάσεις, οι διατριβές συμμορφώνεται με τις ήδη υπάρχουσες διαδικασίες παραγωγής γνώσης και γραφής. Τέλος, θα συζητήσουμε πώς θα γινόταν να συλλάβουμε διαφορετικά το υποκείμενο της διδακτορικής έρευνας εξετάζοντας επιλογές που θα ανακινούσαν τις νοηματοδοτήσεις του τι θεωρείται 'είμαι παραγωγικ@' «όταν είσαι και δεν είσαι» ή αλλιώς, όταν βρίσκεσαι στα όρια της Ακαδημίας.

ΠΑΝΕΛ 8

Εργασιακή επισφαλειοποίηση σε αβέβαιους καιρούς: Εργαζόμενοι/ες στις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες

Συντονίστριες:

Χριστίνα Καρακιουλάφη

Αν. Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Αντιγόνη Παπαγεωργίου

Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Ασπασία (Σίσσυ) Θεοδοσίου

Αν. Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η εργασία στις ΠΔΒ χαρακτηρίζεται από υπέρμετρη ευελιξία, μιας και η αυταπασχόληση, το επονομαζόμενο *freelancing*, η μερική απασχόληση, η διαλείπουσα εργασία (*intermittency*), η ηθελημένη ή επιβεβλημένη πολυαπασχόληση (σε άλλες καλλιτεχνικές/δημιουργικές ή μη δραστηριότητες) αποτελούν τις κυρίαρχες μορφές οργάνωσής της. Οι παραπάνω μορφές ευέλικτης απασχόλησης συνεπάγονται την αβεβαιότητα και την επισφαλειοποίηση των όρων εργασίας στις ΠΔΒ, οι οποίες επιδεινώνονται περαιτέρω σε περιόδους διαδοχικών κρίσεων, όπως οι πιο πρόσφατες. Με όχημα τη μελέτη του καλλιτεχνικού και δημιουργικού πεδίου της εργασίας, το οποίο θεωρείται ως αρχετυπικό του κόσμου της εργασίας στον σύγχρονο καπιταλισμό, το πάνελ φιλοδοξεί να διανοίξει ένα ερευνητικό πεδίο που παραμένει εξαιρετικά περιορισμένο στο ελληνικό συγκείμενο: την κριτική διερεύνηση της εμπειρίας και πρακτικής της εργασιακής αβεβαιότητας και επισφάλειας στις ΠΔΜ στην πολλαπλότητά του. Ταυτόχρονα φιλοδοξεί να αναδείξει ζητήματα που αφορούν τους ευρύτερους μετασχηματισμούς της εργασίας στα εξαιρετικά αρρύθμιστα εργασιακά περιβάλλοντα της νεοφιλεύθερης συνθήκης, τις συνέπειές τους στις κοινωνικές πρακτικές, συνήθειες, σχέσεις, καθώς και τη δυνατότητα των εργαζομένων στις ΠΔΜ για συλλογική προστασία, δράση και αντιπροσώπευση.

Υπό αυτό το πρίσμα προσκαλούμε μελετήτριες και μελετητές του πεδίου που αξιοποιούν την ανθρωπολογική σκέψη ή/και την εθνογραφία - σε συνδυασμό με μεθόδους ποιοτικής έρευνας από όμορα πεδία - α) να διερευνήσουν τις συνθήκες απασχόλησης στις ΠΔΒ, όπως έχουν διαμορφωθεί από τις πρόσφατες αλληπάλληλες κρίσεις, β) να εστιάσουν στις πολιτικές και τους τρόπους διακυβέρνησης, γ) να αναλύσουν τους τρόπους με τους οποίους διαφορετικά χαρακτηριστικά (έμφυλα, ταξικά, ηλικιακά, φυλετικά κ.λπ.) διαμορφώνουν αυτές τις συνθήκες και επιδρούν στην ευαλωτότητα των εργαζομένων.

Ταυτόχρονα το πάνελ φιλοδοξεί να καταγράψει και να αναδείξει νέες διασυνδέσεις και αντιστάσεις, ατομικές και συλλογικές πρακτικές που υιοθετούν οι εργαζόμενοι/ες και εκπρόσωποι εργαζομένων απέναντι στις προκλήσεις (π.χ. πλατφορμοποίηση) και τις

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ανισότητες του χώρου, καθώς και ενδεχόμενες νέες μορφές πολιτικής συμμετοχής και διακυβέρνησης που αναδύονται σε αυτό τον ορίζοντα της αβεβαιότητας.

Συνεδρία 1η

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αίθουσα 16, Ημιόροφος, Κτίριο ΚΖ
18:00 – 19:30

24.5.2024

Συντονιστής Πάνελ: Ιωάννης Τσιουλάκης

Άννα Μπονάρου

Ανεξάρτητη ερευνήτρια

Πουλώντας χειροτεχνήματα στο διαδίκτυο – Η διαμόρφωση μιας νέας ταυτότητας για το σύγχρονο παραγωγό χειροτεχνημάτων

Πολλοί σύγχρονοι παραγωγοί χειροποίητων αγαθών δραστηριοποιούνται σε διαδικτυακές πλατφόρμες προκειμένου να πουλήσουν τα τεχνήματα που παράγουν. Μια από τις πιο γνωστές πλατφόρμες αγοραπωλησίας χειροτεχνημάτων είναι το Etsy (www.etsy.com). Οι ωφέλειες που προσφέρει το Etsy σε χειροτέχνες και χειροτέχνισσες είναι πολύ σημαντικές. Οποιασδήποτε παραγωγός χειροτεχνημάτων από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου μπορεί εύκολα και δωρεάν να δημιουργήσει ένα ή περισσότερα διαδικτυακά καταστήματα. Μέσα από το Etsy οι παραγωγοί αποκτούν πρόσβαση σε ένα τεράστιο αγοραστικό κοινό στο οποίο δεν θα είχαν πρόσβαση αν διέθεταν τα προϊόντα τους μόνο μέσω φυσικών καταστημάτων. Ενδεικτικά αναφέρεται, ότι διάφοροι χειροτέχνες που διαμένουν στην Ελλάδα πωλούν προϊόντα σε χώρες όπως οι ΗΠΑ, το Ισραήλ, τα Αραβικά εμιράτα και αλλού. Παρά, ωστόσο, τα δυνητικά οφέλη που προσφέρει η συγκεκριμένη πλατφόρμα, εντούτοις υπάρχουν σημαντικές δυσκολίες και εμπόδια. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των παραγωγών/ πωλητών είναι τεράστιος. Ας υποθέσουμε για παράδειγμα ότι ένας υποψήφιος πελάτης επισκέπτεται το Etsy προκειμένου να αγοράσει ένα μάλλινο κασκόλ. Γράφοντας, λέξεις κλειδιά όπως «scarf» ή «wool scarf» τα προτεινόμενα προϊόντα που αυτόματα παρουσιάζονται είναι μερικές δεκάδες χιλιάδες. Η δυσκολία να αποκτήσει ένα κατάστημα επισκεψιμότητα αλλά και να μετατραπεί η επισκεψιμότητα σε πραγματικές πωλήσεις, καθιστά τον βιοπορισμό από την παραγωγή και διαδικτυακή πώληση χειροτεχνημάτων αρκετά δύσκολο. Ο σύγχρονος παραγωγός χειροτεχνημάτων θα πρέπει να καλλιεργήσει μια σειρά σύνθετων δεξιοτήτων, όχι μόνο χειροτεχνικών. Για παράδειγμα, θα πρέπει να μάθει να φωτογραφίζει σωστά τα προϊόντα του, να γνωρίζει τις διαδικασίες εκτελωνισμού, να συντάσσει περιγραφικά κείμενα στην αγγλική γλώσσα, να πραγματοποιεί διαδικτυακές διαφημίσεις, να εφαρμόζει τεχνικές βελτιστοποίησης στις μηχανές αναζήτησης, να προστατεύεται από διαδικτυακές απάτες κ.ά. Στο πλαίσιο της εισήγησής μου, χρησιμοποιώντας δεδομένα από εθνογραφική παρατήρηση θα προσπαθήσω να σκιαγραφήσω αυτήν την νέα εκδοχή ταυτότητας που συγκροτείται για τους σύγχρονους χειροτέχνες μέσα από τη δραστηριοποίησή τους σε πλατφόρμες διαδικτυακής πώλησης χειροτεχνημάτων, όπως είναι το Etsy.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Θεόδωρος Κούτρος

Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

«Εργασιακοί ακροβάτες στην πόλη»: η εργασία στις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες ως επισφαλές πεδίο στο αστικό γίγνεσθαι

Οι παραγωγικοί μετασχηματισμοί των τελευταίων δεκαετιών, οι οποίοι εκφράζονται κυρίως με τη μετατόπιση από τον δευτερογενή στον τριτογενή τομέα της «νέας οικονομίας» των υπηρεσιών έχουν σηματοδοτήσει πολυάριθμες μεταβολές για τον κόσμο της εργασίας. Η απασχόληση σε δεδομένους χώρους των εργοστασίων, σταδιακά υποκαθίσταται από νέες μορφές εργασίας, οι οποίες αποκτούν «άυλο» χαρακτήρα λόγω του διανοητικού περιεχομένου τους, διαμορφώνοντας νέα πεδία ρευστότητας για την εργασία και τη διαβίωση. Ο σύγχρονος εργαζόμενος ως πηγή «διανοητικού κεφαλαίου» καλείται να εξελιχθεί σε ένα νέο εργασιακό περιβάλλον, το οποίο γίνεται ολοένα και πιο ευέλικτο και ανταγωνιστικό. Η μαζική εισδοχή των γυναικών στην απασχόληση, παρά την ικανοποίηση των κοινωνικών αιτημάτων της ισότητας, φαίνεται να συντέλεσε στη μεταφορά των έμφυλων στερεοτύπων και διακρίσεων από τη σφαίρα της αναπαραγωγής σε εκείνη της εργασίας, διαμορφώνοντας συνθήκες επισφάλειας και νέες διαιρέσεις σε βάρος των πλέον ευάλωτων, οι οποίοι εκτίθενται έτσι περαιτέρω στο ρίσκο και στον κίνδυνο. Υπό το παραπάνω περίγραμμα, οι εργαζόμενοι των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών εμφανίζονται ως μία «δημιουργική τάξη», η οποία κατέχει όλα εκείνα τα επιθυμητά χαρακτηριστικά του τρέχοντος προτύπου, τα οποία δυνητικά μπορούν να διατρέξουν το σύνολο των επαγγελματιών στο πλαίσιο της γενικευμένης προώθησης της «δημιουργικότητας» ως απαραίτητης δεξιότητας στην εργασία, συγκροτώντας το νέο «εργοστάσιο της Δημιουργικής Εποχής». Ωστόσο, πληθώρα ερευνητών έχει αναδείξει μία σειρά διαστάσεων που καθιστούν τους δημιουργικούς εργαζόμενους ως επισφαλές αντί-παράδειγμα. Αξιοποιώντας, τα διδάγματα της κοινωνικής ανθρωπολογίας, η εισήγηση θα επιχειρήσει να αναδείξει και να επεκτείνει ευρήματα ποιοτικής έρευνας στο αστικό γίγνεσθαι, το οποίο νοείται ως πεδίο εντός του οποίου συντελείται η εργασιακή πρακτική των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών, με δεδομένες τις νέες μορφές αστικής πολιτικής, όπως εκείνη της «δημιουργικής πόλης». Σε αυτή τη διαδικασία, θα επιχειρηθεί η παρουσίαση των αντιλήψεων των εργαζομένων αυτών σε ένα περιφερειακό κέντρο, καταλήγοντας στις συνεργατικές μορφές απασχόλησης, οι οποίες μπορούν να αναδειχθούν ως κοινωνικό-πολιτικό διακύβευμα ενάντια στην επισφάλεια, λόγω των δημοκρατικών και συμπεριληπτικών μορφών διακυβέρνησής τους ή τουλάχιστον ως ιστορικό συγκείμενο των πρόσφατων κρίσεων.

Zlatina Bogdanova

Senior Assistant Professor, Bulgarian Academy of Sciences

Labour precariousness and uncertainty in the creative districts "Kapana" (Plovdiv) and "Talyana" (Varna), Bulgaria

The formation of the "creative districts" "Kapana" (Plovdiv) and "Talyana" (Varna) is the result of local governance and cultural strategies related to the valorization of the historical and architectural heritage in the city centers. In the course of "European Capital of Culture – Plovdiv 2019" campaigning, the district "Kapana" has become a center of attraction for cultural operators from the country and abroad, who, with the assistance of "Plovdiv 2019" Municipal Foundation, managed to revitalize this desolate urban space since 2014. Unlike "Kapana", where the project started with financing project proposals with a focus on "creative industries", the concept of "Talyana" in Varna is to promote self-generated business initiatives that set a good example of "economic accessibility to cultural heritage", as they are mainly developed inside buildings certified as cultural values. In relation to these urban cores, the paper will present examples of cultural entrepreneurs, artists, representatives of the cultural and creative industries

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

who carry out their projects and activities within these districts. The accent is placed on labour precariousness and uncertainty characterizing the work in the CCLs. The issues of relevant policies and modes of governance are also considered. The ongoing research is based on a long-term ethnographic field work in the mentioned districts in Plovdiv and Varna; the methods include participant observation, digital ethnography, multi-sited ethnography, anthropology at home.

Συνεδρία 2η

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αμφιθέατρο 11, Όροφος 1^{ος}, Κτίριο ΘΗ
12:00 – 13:30

25.5.2024

Συντονίστρια Πάνελ: Ασπασία (Σίσσυ) Θεοδοσίου

Ασπασία (Σίσσυ) Θεοδοσίου και Ελένη Καλλιμοπούλου

Αναπ. Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Επικ. Καθηγήτρια, Εθνικό καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

«Επιχειρηματίας του εαυτού σου»: Γυναίκεία μουσική εργασία στην ελληνική δημοφιλή μουσική σκηνή

Η στροφή προς τη μελέτη της δημιουργικής και καλλιτεχνικής εργασίας έχει αναδείξει τα καλλιτεχνικά επαγγέλματα ως εμβληματικά νέων μορφών εργασίας που τείνουν σήμερα να εδραιωθούν στο ευρύτερο εργασιακό πεδίο. Οι καλλιτέχνες και άλλοι/ες εργαζόμενες στις δημιουργικές βιομηχανίες ενσαρκώνουν, σύμφωνα με την άποψη αυτή, την κατάσταση που αντιμετωπίζουν όλοι οι εργαζόμενοι/ες, κατάσταση που συνοψίζεται στην υπερβολική ευελιξία, τη συνεπακόλουθη επισφάλεια, αλλά και την ανάγκη για επιχειρηματική δράση και αυτοπροώθηση. Τα χαρακτηριστικά αυτά τείνουν να ταυτιστούν στη βιβλιογραφία με την κυριαρχία του νεοφιλελευθερισμού, όμως σε ό,τι αφορά τη δημοφιλή / λαϊκή μουσική φαίνεται να έχουν διαχρονική παρουσία. Στην πλειονότητά τους, οι μουσικοί της λαϊκής / δημοφιλούς μουσικής ήταν ανέκαθεν αυτοαπασχολούμενοι/-ες ελεύθεροι επαγγελματίες σε επισφαλείς συνθήκες εργασίας, τις οποίες αντιμετώπιζαν μέσα από «περισσότερο ή λιγότερο επιτυχημένες μικρο-επιχειρηματικές προσπάθειες» (Weber 2004). Αν ιστορικά η επιχειρηματικότητα χαρακτηρίζει σε μεγάλο βαθμό την εργασιακή εμπειρία στη λαϊκή/δημοφιλή μουσική, σε τι βαθμό και σε ποιες εκδοχές παραμένει κεντρική σήμερα, σε μια εποχή «αυταρχικού» νεοφιλελευθερισμού;

Η παρούσα ανακοίνωση μεταφέρει τους παραπάνω προβληματισμούς στο ιδιαίτερα ρευστό εργασιακό τοπίο της μουσικής «πίστας». Μέσα από εθνογραφική έρευνα, εξετάζουμε πώς βιώνουν και μιλούν για την εργασιακή τους εμπειρία νέες γυναίκες τραγουδίστριες στα πρώτα βήματα της μουσικής τους σταδιοδρομίας. Τι σημαίνει σήμερα να είσαι «επιχειρηματίας του εαυτού σου», και τι επενδύσεις της υποκειμενικότητας σου, εντός και εκτός πίστας, προϋποθέτει και προδιαγράφει ο στόχος μιας επιτυχημένης καριέρας. Με αφορμή τις εργασιακές στρατηγικές και πρακτικές που υιοθετούν και αναπτύσσουν οι γυναίκες αυτές, σκεφτόμαστε πάνω στη συνθήκη του

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

«συναισθηματικού καπιταλισμού» (Illouz 2007), όπου το επιχειρηματικό ρίσκο συμπορεύεται με την επιταγή για μια «εργασία γεμάτη πάθος» (Mc Robbie 2016).

Καρακιουλάφη Χριστίνα και Κόκκινου Χαρά

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Υποψήφια Διδασκίσσα, Πανεπιστήμιο Κρήτης

«Εμπειρίες εργασιακής επισφάλειας των ηθοποιών εν μέσω οικονομικής και της πανδημικής κρίσης»

Η παρούσα εισήγηση εστιάζει στις εργασιακές εμπειρίες και διαδρομές των ηθοποιών τα τελευταία χρόνια και ειδικότερα κατά τις περιόδους της οικονομικής και της πανδημικής κρίσης, αντλώντας από τα ευρήματα ποιοτικής έρευνας (στη βάση ημι-δομημένων συνεντεύξεων) που πραγματοποιείται στο πλαίσιο του χρηματοδοτούμενου από το ΕΛΙΔΕΚ Ερευνητικού Έργου «Εργασιακή επισφάλεια και κοινωνική συνοχή: Η περίπτωση των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών». Ήδη πριν το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης, η αγορά εργασίας των ηθοποιών εμφάνιζε στοιχεία απορρύθμισης, καθώς και εργασιακής επισφάλειας και οικονομικής ανασφάλειας. Εντούτοις, εν μέσω οικονομικής κρίσης, τα παραπάνω φαινόμενα εντάθηκαν, ενώ η κατάσταση επιδεινώθηκε μετά την κατάρρευση της συλλογικής σύμβασης που αφορούσε τους ηθοποιούς στο ελεύθερο θέατρο. Αυτή είχε μεταξύ άλλων ως συνέπειες: την καθιέρωση των ιδιωτικών συμφωνικών· την απασχόληση με συμβάσεις έργου ή ημερήσιες συμβάσεις, με εργόσημα, ή στην καλύτερη περίπτωση με τρίμηνες συμβάσεις· τη γενίκευση της αδήλωτης και απλήρωτης εργασίας· τη συμπίεση των αμοιβών, οι οποίες σε μεγάλο βαθμό έγιναν ωρομίσθιες (πληρωμή με την παράσταση)· τις σχεδόν πλήρως απλήρωτες πρόβες· την αμοιβή με ποσοστά επί των εσόδων της παράστασης, κ.ο.κ. Τα παραπάνω, βεβαίως, σε συνδυασμό με την καλπάζουσα ανεργία στον κλάδο, το πρώτο λοκντάουν του Μαρτίου 2020 και το κλείσιμο των θεάτρων έφεραν στο προσκήνιο τα διαχρονικά εργασιακά προβλήματα του κλάδου, μεγιστοποιώντας τα και εντείνοντας περαιτέρω την εργασιακή και οικονομική επισφάλεια, ενώ πολλοί ηθοποιοί (όπως και άλλοι καλλιτέχνες) «βρεθήκαν στον αέρα» και αποκλειστήκαν από την επιδοματική πολιτική. Παρά το γεγονός ότι οι εμπειρίες της επισφαλούς εργασίας και της οικονομικής αβεβαιότητας θεωρούνται κοινός τόπος και φαίνεται να αποτελούν μια «κανονικότητα» στον εργασιακό βίο των καλλιτεχνών, η πανδημία αμφισβήτησε ακόμα και αυτήν τη «φυσιολογική αβεβαιότητα» προκαλώντας μια πολυεπίπεδη ή επιπρόσθετη ανασφάλεια. Πέραν των εμπειριών της επισφαλούς εργασίας εξετάζονται και οι στρατηγικές ατομικής και συλλογικής αντιμετώπισης της εργασιακής επισφάλειας (πολυαπασχόληση και ετεροαπασχόληση, συνεργατικά σχήματα, κοινωνική δικτύωση, συνδικαλιστική ενεργοποίηση και συλλογική δράση, κ.ο.κ.)

Ασπασία (Σίσσυ) Θεοδοσίου και Ιωάννης Τσιουλάκης

Αναπλ. Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Αναπλ. Καθηγητής, Queen's University Belfast

Οι μουσικοί ως επισφαλείς εργαζόμενοι/ες: ακούγοντας τις πολλαπλές κρίσεις

Οι μουσικοί δημιουργούν και εργάζονται σε πεδία απασχόλησης όπου συναντώνται πολλαπλές πολιτιστικές βιομηχανίες με ποικίλα και συχνά αντιφατικά καθεστώτα απασχόλησης. Ένα σταθερό, ωστόσο, χαρακτηριστικό της εργασίας τους σε όλους αυτούς τους τομείς είναι ο επίμονος και εξουθενωτικός ρόλος της επισφάλειας στις διάφορες εκφάνσεις της: εργασία χωρίς χαρτιά, εποχιακή απασχόληση, μη ρυθμισμένα εργασιακά καθεστώτα, έλλειψη κοινωνικής ασφάλισης και αποδυνάμωση των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Οι συνθήκες αυτές έχουν επιδεινωθεί τα

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

τελευταία 15 χρόνια στην Ελλάδα, πρώτα ως αποτέλεσμα της ελληνικής «οικονομικής κρίσης» και στη συνέχεια λόγω της πανδημίας του Κόβιντ-19.

Εκκινώντας από την μακροχρόνια εθνογραφική μας έρευνα στα ελληνικά αστικά κέντρα και την περιφέρεια, και το πρόσφατο ερευνητικό πρόγραμμα «*Εργασιακή επισφάλεια και κοινωνική συνοχή στις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες*», στην παρούσα ανακοίνωση θα διερευνήσουμε πώς οι μουσικοί στην Ελλάδα διαμορφώνουν τη σταδιοδρομία, τη δημιουργικότητα και την εμπειρία τους μέσα σε ένα πλαίσιο συσσωρευμένων κρίσεων. Με βάση την εθνογραφική μας παρατήρηση, συνεντεύξεις με μουσικούς και τη συνεργασία μας με συνδικάτα και συλλογικότητες, θα ανιχνεύσουμε τις μεταβαλλόμενες συνθήκες της μουσικής εργασίας και τις επιπτώσεις της στο βίο των εμπλεκόμενων εργαζομένων μουσικών, καθώς και στην πολιτιστική παραγωγή και κατανάλωση. Η παρούσα ανακοίνωση θα εστιάσει πιο συγκεκριμένα στα ακόλουθα ερωτήματα:

- Πώς βιώνεται, εννοιοποιείται και αφηγείται η επισφάλεια από τους μουσικούς;
- Ποιοι είναι οι ενοποιητικοί και διαφοροποιητικοί παράγοντες αυτής της εμπειρίας με βάση τις πολλαπλές και διασταυρούμενες ταυτότητες των μουσικών; (φύλο, εθνικότητα, ηλικία, διάρκεια καριέρας, τοποθεσία, ταξικό υπόβαθρο, συνθήκες απασχόλησης κ.λπ.)
- Πώς επηρεάζει η εμφάνιση διαφόρων μορφών κρίσης (οικονομικής, πολιτικής, δημόσιας υγείας κ.λπ.) τη συλλογικότητα, τη συνδικαλιστική οργάνωση και τις υιοθετούμενες μορφές διαμαρτυρίας των ίδιων των μουσικών;
- Μπορούν οι έννοιες της «φωνής» και του «ήχου» (καθώς και οι αντιστροφές τους, «αποσιώπηση/σίγαση» και «σιωπή») -έννοιες με ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά τη μουσική δημιουργικότητα- να μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε εθνογραφικά τις δυσχέρειες καθώς και τις μορφές εμπρόθετης δράσης των ίδιων των επισφαλών μουσικών;

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΠΑΝΕΛ 9

Αλγόριθμοι, μεγάλα δεδομένα και τεχνητή νοημοσύνη: Εθνογραφικές αναζητήσεις

Συντονιστής:

Πέτρος Πετρίδης

Επικ. Καθηγητής, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Η ολοένα αυξανόμενη εμπλοκή των κοινωνικών υποκειμένων με αλγοριθμικά συστήματα, σύνολα μεγάλων δεδομένων και προγράμματα τεχνητής νοημοσύνης (TN) επιφέρει σημαντικούς μετασχηματισμούς σε ένα ευρύ φάσμα πολιτισμικών και κοινωνικών διεργασιών. Αυτοί οι μετασχηματισμοί διατρέχουν τα πεδία της εκπαίδευσης και της μάθησης, της εργασίας και της παραγωγής αξίας, της επικοινωνίας και της διασκέδασης, του έρωτα και της επιθυμίας, της υγείας και της ευζωίας, του πένθους και του θανάτου, του πολέμου, των υποδομών και του περιβάλλοντος, της λήψης πολιτικών αποφάσεων, της αντίληψης για την ίδια την πραγματικότητα. Οι ανθρωπολογικές και εθνογραφικές προσεγγίσεις παρέχουν σημαντικά εφόδια και αναδεικνύουν ποικίλες προοπτικές για τη διερεύνηση των πολύπλοκων αλληλεπιδράσεων μεταξύ αυτών των τεχνολογιών και των ανθρώπινων κοινωνιών, δεδομένου ότι βασίζονται στην κριτική διερεύνηση της εμπειρίας, των πρακτικών και των αφηγήσεων των ίδιων των κοινωνικών υποκειμένων.

Το συγκεκριμένο πάνελ απευθύνεται σε ερευνήτριες και ερευνητές από τον χώρο της ανθρωπολογίας και άλλων επιστημών που προσεγγίζουν εθνογραφικά ζητήματα που εμπίπτουν στις παρακάτω –ενδεικτικές αλλά όχι αποκλειστικές– θεματικές:

- Μεθοδολογικές προσεγγίσεις και προκλήσεις της ψηφιακής εθνογραφίας
- Αλγόριθμοι, TN και εργασία: ψηφιακή εργασία, διαμοιραστικές οικονομίες, καπιταλισμός της πλατφόρμας, καπιταλισμός της επιτήρησης
- TN και εκπαίδευση
- Ζητήματα δεοντολογίας και ηθικής της TN και των μεγάλων δεδομένων· βιωμένες εμπειρίες ανθρώπων που επηρεάζονται από την αλγοριθμική λήψη αποφάσεων (κωδικοποιήσεις ταξικών, έμφυλων και φυλετικών ανισοτήτων/στερεοτύπων στα αλγοριθμικά συστήματα και στα προγράμματα TN, αξιολογικές κρίσεις και ιδεολογικές συνδηλώσεις)
- Κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις της συλλογής δεδομένων και της ψηφιακής επιτήρησης· φορετές (wearable) συσκευές και ποσοτικοποιημένος εαυτός (σώμα, υγεία, ευζωία, ομορφιά, γήρας)
- Μνήμη, πένθος, θάνατος και TN
- Αποσταθεροποιώντας το πραγματικό: ψευδείς ειδήσεις, θεωρίες συνωμοσίας, Deepfake, TN και επιστημονική φαντασία

Συνεδρία 1η

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▣ Αίθουσα 3, Όροφος 1^{ος}, Κτίριο ΚΖ
18:00 – 19:30

24.5.2024

Συντονιστής Πάνελ: Πέτρος Πετρίδης

Πέτρος Πετρίδης

Επικ. Καθηγητής, Πάντειο Πανεπιστήμιο

**Εισαγωγικά σχόλια: Αλγόριθμοι, μεγάλα δεδομένα και τεχνητή νοημοσύνη:
εθνογραφικές αναζητήσεις**

Ελένη Λαζαρίδου

Υπ. Διδακτόρισα, Πάντειο Πανεπιστήμιο

**Πενθώντας τα άβαταρ στα διαδικτυακά παιχνίδια: Μια πολυτροπική εθνογραφική
αποτύπωση της αποσύνθεσης και ανασύνθεσης των αλγοριθμικά
διαμεσολαβημένων (α)ορατών σωμάτων**

Ο θάνατος, το πένθος και το επέκεινα παρέχουν διαχρονικά ένα εννοιολογικό πλαίσιο για την κατανόηση των διυποκειμενικών σχέσεων και των σχέσεων εξουσίας. Οι εθνογραφικές καταγραφές των εμπειριών και των πρακτικών πένθους, όπως και της διαχείρισης των νεκρών σωμάτων αναδεικνύουν την εξέλιξη των σχέσεων μεταξύ ζωντανών, νεκρών και πενθούσας κοινότητας σε συνάρτηση με το κοινωνικό, πολιτικό, θρησκευτικό και τεχνολογικό συγκείμενο. Ως συνέπεια της τεχνολογικής καινοτομίας και της ανάπτυξης του διαδικτύου, η επιτέλεση του πένθους μετασχηματίζεται και νέες εθιμοτυπίες εκκολάπτονται. Η παρούσα εθνογραφική μελέτη των διαδικτυακών παιχνιδιών ρόλων πολλαπλών παικτών ως δημόσια πεδία σύμμιξης νεκρών και ζωντανών προσβλέπει στην αποδόμηση του ψηφιακά επιτελούμενου πένθους, όπως αναδύεται από τα μετα-δεδομένα των παικτών. Η πολυτροπική αποτύπωση και ερμηνεία της εμπειρίας του θανάτου και των πεποιθήσεων για τα νεκρά άβαταρ των ιδίων και των άλλων παικτών, των παιχνιδικών χαρακτήρων που δεν καθοδηγούνται από παίκτες, όπως και τη δυνατότητα ανάστασης τους, εκκινεί τον κριτικό αναστοχασμό σχετικά με τη διείσδυση αλγοριθμικά προσαρμοσμένων κατηγοριοποιήσεων, την εμπορευματοποίηση αξιών και ταυτοτήτων και τη διαιώνιση υφιστάμενων συστημικών ανισοτήτων. Η αβίαστη ή ακούσια εκχώρηση ψηφιακών δεδομένων στους αλγορίθμους και η μεροληπτική ή αποσπασματική ορατότητα νεκρών σωμάτων αποκλινόντων υποκειμένων αμβλύνουν την ατομική και συλλογική αυτονομία έκφρασης και την ορθοκρισία, ενσταλάζοντας μια αίσθηση διάχυτης και απροσδιόριστης απειλής.

Παρότι η ψηφιακά διαμεσολαβημένη κοινοποίηση της αποσύνθεσης και του θανάτου μπορεί να συμβάλλει εν μέρει στην αποστιγματοποίηση τους, ως επί το πλείστον το νεκρό σώμα απαξιώνεται, εργαλειοποιείται και χρησιμοποιείται καταχρηστικά με σκοπό την προδιαγεγραμμένη έκφραση του πένθους και τους αποδέκτες αυτού, ως άλλη μορφή πειθάρχησης από τα ηγεμονικά δίκτυα. Συνεπώς,

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

η ταχύτητα ακμάζουσα αλγοριθμική «συνεπιμέλεια αποφάσεων», η εν εξελίξει υπονόμηση της σωματικοποιημένης εκδοχής του εαυτού έναντι του αντίστοιχου ψηφιακού και η αποικιοποίηση των δεδομένων και των διαδικτυακών παιχνιδιών καθιστούν επιβεβλημένη την επανενοιολόγηση της γήρανσης, του θανάτου, του πένθους και κατ'επέκταση της αντίληψης για το σώμα και τη ζωή.

Μελ Καλφαντή και Πένυ Πασπάλη

Υποψήφ@ Διδασκτορ@, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Διδακτορική Ερευνήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Αλγοριθμικά τραυματοπία: οι καταγγελίες έμφυλης βίας ως τρόποι (ανα)παραγωγής δικτυωμένου συν-αισθήματος στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Στην παρούσα ανακοίνωση, επιχειρούμε να προσεγγίσουμε την έννοια του δικτυωμένου συν-αισθήματος (networked affect) (Hillis, Paasonen, and Petit 2015) ως τρόπου κατανόησης των συνδέσεων και αλληλεπιδράσεων μεταξύ διαφορετικών δρώντων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (ΜΚΔ). Χρησιμοποιώντας ως «σημείο εισόδου» την πρακτική καταγραφής καταγγελιών περιστατικών έμφυλης βίας, επικεντρωνόμαστε στο αλγοριθμικό τραύμα (algorithmic trauma) (Richardson 2023) ως ένα συν-αίσθημα που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτών των καταγγελιών. Με αυτό, εξετάζουμε την έννοια της μεσοποιημένης μαρτυρίας (mediated witnessing) (Papailias 2016), η οποία δημιουργεί συν-αισθηματικές συνδέσεις με τις ιστορίες της βίας και του τραύματος που διακινούνται στα ΜΚΔ. Αντλούμε υλικό από τις συγγενεύουσες εθνογραφικές έρευνές μας για τα κουήρ και φεμινιστικά κινήματα στην Ελλάδα: η μία εθνογραφία μελετά τις πρακτικές κουήρ και φεμινιστικής αυτοάμυνας βλέποντας τις συνέχειές της και στις ψηφιακές κοινότητες, και η δεύτερη εθνογραφία ερευνά τα ψηφιακά φεμινιστικά κινήματα κατά των γυναικοκτονιών. Εκκινώντας με δεδομένη τη συνθήκη ψηφιακού-φυσικού συνεχούς, συζητάμε τους τρόπους με τους οποίους οι δημοσιεύσεις καταγγελιών έμφυλης βίας και η κυκλοφορία τους σε σελίδες στα ΜΚΔ χρησιμοποιούνται ως πρακτικές αυτοάμυνας, δηλαδή ως πρακτικές διαχείρισης της έμφυλης βίας. Δίνοντας έμφαση στην πολλαπλότητα των καθημερινών, από τα κάτω, καταγραφών, και όχι σε κάποιο συγκεκριμένο ενικό τραυματικό γεγονός, παρατηρούμε πως αυτές συμβάλλουν στην «ατμοσφαιρικότητα της βίας» (Φανόν 1982): έτσι, αντλώντας από τις έννοιες του αλγοριθμικού τραύματος και του τραυματοπίου (traumascapes) (Tumarkin 2005), προτείνουμε την προσέγγιση των ΜΚΔ ως αλγοριθμικών τραυματοπίων. Με αυτήν τη μελέτη, διερευνούμε από τη μία το πώς τα ΜΚΔ συνιστούν τόσο τόπους όσο και ενεργούς δρώντες για την (ανα)παραγωγή και κυκλοφορία του δικτυωμένου συν-αισθήματος, και από την άλλη το κατά πόσο αυτό το δικτυωμένο συν-αίσθημα μπορεί να συντελέσει στη συγκρότηση συλλογικών υποκειμένων.

Δημήτρης Τσιντσάρης

Μεταπτυχιακός Φοιτητής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Εθνογραφικές πτυχές του αλγοριθμικού πολέμου: Η περίπτωση της επιχείρησης «Σιδερένια Ξίφη»

Η εργασία στοχεύει στην ανάδειξη των κοινωνικών μετασχηματισμών που σημειώνονται στο πεδίο των πολεμικών συγκρούσεων ένεκα της αλγοριθμοποίησης του πολέμου. Η ανάπτυξη εξελιγμένων τεχνολογιών Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ) και η συναφής εκπαίδευση ευφύων συστημάτων συλλογής και επεξεργασίας μεγάλων δεδομένων έχει οδηγήσει στην εμφάνιση του φαινομένου του αλγοριθμικού πολέμου. Διακρίνεται μια τάση σταδιακής αποσύνδεσης του ανθρώπινου υποκειμένου από την επιλογή και εξολόθρευση εχθρικών έμφυλων στόχων, απαλείφοντας τον ήδη χαλαρό κοινωνικό δεσμό μεταξύ των παρισταμένων στο πεδίο της μάχης, εμπόλεμων και αμάχων. Η

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ενδεχόμενη παραβίαση θεμελιωδών διατάξεων του Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου και ο παρατηρούμενος εξοβελισμός του ανθρώπινου παράγοντα φαίνεται να οδηγούν στην ανάδυση ενός μετα-κοινωνικού σταδίου στην ιστορική εξέλιξη των πολεμικών πρακτικών. Ο πόλεμος λαμβάνει τη μορφή μιας βιομηχανικής διαδικασίας παραγωγής ολέθρου προς μαχόμενους και αμάχους. Προάγγελος μιας τέτοιας μετάπτωσης φαίνεται να είναι η τρέχουσα σύγκρουση στη Λωρίδα της Γάζας μεταξύ των Ισραηλινών Αμυντικών Δυνάμεων και των μαχητών της σουνιτικής οργάνωσης Χαμάς. Η αξιοποίηση από τον ισραηλινό στρατό εξελιγμένων εργαλείων ΤΝ με σκοπό την μαζική αξιολόγηση υποψήφιων στόχων και η συνακόλουθη υπαγωγή των αποφάσεων περί πολεμικής τακτικής στους χρησμούς του «μαντείου» των λειτουργικά αδιαφανών μηχανών φαίνεται να οδηγούν – σε πλήρη αντίθεση με τα όσα ενίοτε εξαγγέλλονται περί ηθικοποίησης του πολέμου δια της ΤΝ – σε προοδευτική οντολογική απαξίωση τόσο του αντιπάλου όσο και των πολυπληθών αμάχων, με τους τελευταίους να αντιμετωπίζονται ως αναπόφευκτες παράπλευρες απώλειες της διαδικασίας εξολόθρευσης.

Ακολούθως, η ΤΝ, ένεκα της ιλιγγιώδους υπολογιστικής ταχύτητας και της αναλυτικής ακρίβειας που διαθέτει, εν πολλοίς χρησιμοποιείται ως τεχνολογικό παραπέτασμα που αποκρύπτει αλλά και διευκολύνει την απορρύθμιση του σύγχρονου διεθνώς αποδεκτού κανονιστικού πλαισίου για τη ρύθμιση της διεξαγωγής του πολέμου. Βιωμένες μαρτυρίες κοινωνικών υποκειμένων που βρίσκονται στα περιβάλλοντα άσκησης και εξαπόλυσης της αλγοριθμικής βίας φωτίζουν ενδελεχώς εθνογραφικές πτυχές του καινοφανούς φαινομένου του αλγοριθμικού πολέμου.

Μαριάννα Χαριτωνίδου

Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, ΑΣΚΤ

Ψηφιακός οικουμενισμός, Οικουμενόπολη και αστική διακυβέρνηση στη σκέψη των Κωνσταντίνου Δοξιάδη και Adriano Olivetti: Ψηφιακά δίδυμα αστικής κλίμακας και ζητήματα ηθικής της τεχνητής νοημοσύνης και των μεγάλων δεδομένων στην αστική εθνογραφία

Η εισήγηση επιχειρεί να εξετάσει το ρόλο των κοινών πρακτικών στις κοινωνίες που βασίζονται στα ψηφιακά δεδομένα, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην ψηφιακή εργασία στην αρχιτεκτονική και τις πρακτικές πολεοδομικού σχεδιασμού. Λαμβάνει υπόψη τη διάκριση ανάμεσα στην έννοια "commons" και στην έννοια "commoning" (Bresnihan 2016; Stavridis 2016) όσον αφορά στην ανάλυση του αντίκτυπου των κοινών πρακτικών στις σχέσεις μεταξύ των πολιτών εντός των κοινωνιών στις οποίες κυριαρχούν τα μεγάλα δεδομένα. Τα ψηφιακά δίδυμα αστικής κλίμακας (urban scale digital twins) είναι ψηφιακά αντίγραφα πόλεων ή μερών πόλεων που χρησιμοποιούνται για την προσομοίωση σεναρίων σχετικά με περιβαλλοντικά ζητήματα ούτως ώστε να συγκριθούν διαφορετικές στρατηγικές αστικών πολιτικών κατά τη διαδικασία λήψεων αποφάσεων σχετικά με τον πολεοδομικό και αστικό σχεδιασμό (Charitonidou 2022). Η εισήγηση δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην ανάλυση του ρόλου της ψηφιακής εργασίας στην περίπτωση των ψηφιακών διδύμων αστικής κλίμακας. Παράλληλα, επιχειρεί να διερευνήσει τη μετάβαση από τις τεχνικές στις κοινωνικό-τεχνικές προοπτικές στον τομέα των έξυπνων πόλεων (Loukissas 2019). Παρά τις φιλοδοξίες των ψηφιακών διδύμων αστικής κλίμακας να ενισχύσουν τη συμμετοχή των πολιτών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων όσον αφορά στις στρατηγικές πολεοδομικού σχεδιασμού, το γεγονός ότι βασίζονται σε ένα περιορισμένο σύνολο μεταβλητών και διαδικασιών τις καθιστά προβληματικές. Η εισήγηση στοχεύει να ρίξει φως στην ένταση μεταξύ του πραγματικού και του ιδεατού που διακυβεύεται κατά τις διαδικασίες δημιουργίας και χρήσης ψηφιακών διδύμων αστικής κλίμακας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις κριτικές του «ψηφιακού οικουμενισμού» ή του «οικουμενισμού δεδομένων» (Loukissas 2019; Charitonidou 2022), στην έννοια της Οικουμενόπολης στο έργο του Κωνσταντίνου Δοξιάδη (Doxiadis 1962) και στη συσχέτιση της αστικής διακυβέρνησης στη σκέψη των Κωνσταντίνου Δοξιάδη και Adriano Olivetti με τις σύγχρονες πρακτικές αστικού και πολεοδομικού

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

σχεδιασμού που βασίζονται στη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και των μεγάλων δεδομένων. According to Doxiadis, Ecumenopolis would “form a continuous, differentiated, but also unified texture consisting of many cells, the human communities” (Doxiadis 1968).

Στο επίκεντρο της εισήγησης βρίσκεται η διαμόρφωση μεθοδολογικών εργαλείων που προσφέρουν τη δυνατότητα ανάπτυξης νέων μορφών συμμετοχικού σχεδιασμού μέσω της σύνδεσης της χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης και των μεγάλων δεδομένων στον αστικό και πολεοδομικό σχεδιασμό με την ολιστική προσέγγιση της οικιστικής του Κωνσταντίνου Δοξιάδη. Επιπλέον, ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην κατανόηση των μεθόδων πολεοδομικού σχεδιασμού από τον Adriano Olivetti ως συγκεκριμένες ουτοπίες (Olivetti 1945; 1960). Στο επίκεντρο της εισήγησης βρίσκεται η ανάπτυξη μεθοδολογικών εργαλείων που προσφέρουν τη δυνατότητα ανάπτυξης νέων μορφών συμμετοχικού σχεδιασμού συνδέοντας τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης και μεγάλων δεδομένων στον πολεοδομικό σχεδιασμό με τις ολιστικές προσεγγίσεις του πολεοδομικού σχεδιασμού των Κωνσταντίνου Δοξιάδη και Adriano Olivetti. Η εισήγηση εστιάζει, επίσης, σε ζητήματα δεοντολογίας και ηθικής της τεχνητής νοημοσύνης και των μεγάλων δεδομένων στην περίπτωση των ψηφιακών διδύμων αστικής κλίμακας. Η εισήγηση έχει ως στόχο να αναλύσει τις προβληματικές γύρω από τη χρήση των ψηφιακών διδύμων αστικής κλίμακας κατά τη λήψης πολιτικών αποφάσεων σχετικά με τις πολεοδομικές στρατηγικές.

Ευχαριστίες: Το ερευνητικό έργο υποστηρίχτηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.) στο πλαίσιο της Δράσης «3η Προκήρυξη ερευνητικών έργων ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. για την ενίσχυση Μεταδιδακτορικών Ερευνητών/τριών» (Αριθμός Έργου: 7833)

Συνεδρία 2η

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο ▀ Αίθουσα 7, Υπόγειο Παλαιάς Φιλοσοφικής
10:00 – 11:30

25.5.2024

Συντονιστής Πάnel: Πέτρος Πετρίδης

Ελένη Τσατσαρώνη

Υποψ. Διδασκώρισα, Ε.Κ.Π.Α.

Απομυθοποιώντας την Τεχνητή Νοημοσύνη: Επιστημονική Φαντασία και Πραγματικότητα μέσα στα σύγχρονα τεχνολογικά εργαστήρια

Η επιστημονική φαντασία αναπαράγει σταθερά τη μεταφορά του ελαφρώς αλλοπρόσαλλου, ερημίτη επιστήμονα που βρίσκεται απομονωμένος, είτε σε κάποιο προσωπικό εργαστήριο πέρα- πέρα μακριά (όπως απεικονίζεται στην ταινία ExMachina) είτε μαζί με άλλους ελαφρώς αλλοπρόσαλλους ερημίτες σε ένα εργαστήριο πέρα-πέρα μακριά (όπως στο παράδειγμα της σειράς Devs). Η αναπαράσταση του εκκεντρικού μοναχικού επιστήμονα που εισάγεται στη λογοτεχνία του φανταστικού από τον Δρ. Φρανκενστάιν, επιμένει μέχρι σήμερα έχοντας εξελιχθεί, με την άνοδο του πολιτισμού των σπασίκλων, σε ένα πιο κομψό αλλά εξίσου αναγνωρίσιμο αρχέτυπο: αυτό του περίπλοκου, αντικοινωνικού αλλά και γοητευτικού, κυρίως άντρα εργαστηριακού επιστήμονα. Αντίστοιχα, στο

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

πεδίο της τεχνολογικής μας καθημερινότητας, ένα μυστήριο περιβάλλει την τεχνολογική επιστήμη, η οποία διατηρεί μια σχεδόν μυστικιστική απόσταση από την υπόλοιπη κοινωνία -εργαστήρια απομακρυσμένα από την κοινή θέα. Φανταζόμαστε την τεχνολογική καινοτομία ως αινιγματική, παντοδύναμη και πέρα από τα επίπεδα της κοινής κατανόησης, με τα τεχνολογικά μας εργαστήρια να τοποθετούνται έξω από τον κοινωνικό ιστό, κυριολεκτικά και μεταφορικά απομονωμένα από το κέντρο της κοινωνικής δραστηριότητας.

Βασισμένη σε εθνογραφική έρευνα που βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τεχνολογίας του ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος, στόχος αυτής της παρουσίασης είναι να ανοίξει μια συζήτηση σε σχέση με την αλληλεπίδραση μεταξύ επιστημονικής φαντασίας και επιστημονικής πραγματικότητας, εκκινώντας από τη φαντασίωση του κοινωνικώς απομονωμένου, ιδιόρρυθμου, συχνά τρελού επιστήμονα. Με ποιο τρόπο η επιστημονική φαντασία επιστρέφει στο εργαστήριο και πώς επηρεάζει τις επιλογές που πραγματοποιούν οι επιστήμονες και οι μηχανικοί κατά την επιτέλεση του έργου τους; Πώς καταλήξαμε σε αυτήν την ανοίκεια φαντασίωση της τεχνολογικής καινοτομίας ως καθοδηγούμενης αυτά τα αντικοινωνικά ιδιοφυή πλάσματα; Επιβεβαιώνεται αυτή η φαντασίωση από την καθημερινή εμπειρία στον τομέα της επιστημονικής έρευνας; Τα ερωτήματα αυτά θα αποτελέσουν τη βάση προκειμένου να διερευνήσουμε την περίπλοκη σχέση ανάμεσα στους φαντασιακούς κόσμους της μυθοπλασίας και την απτή πραγματικότητα των εργαστηριακών πρακτικών, αναζητώντας τους τρόπους με τους οποίους διαμορφώνονται οι σύγχρονες αντιλήψεις της τεχνολογικής καινοτομίας και των πρωταγωνιστών της.

Δανάη Μυρτζανή

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Ο.Π.Α.

Τι σημαίνει να είσαι «δημιουργικός» στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης;

Η παρούσα μελέτη εξετάζει την μεταβαλλόμενη αντίληψη της έννοιας της δημιουργικότητας στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης (TN) και τον τρόπο με τον οποίο η ενσωμάτωση της TN αναδιαμορφώνει τη δημιουργική διαδικασία, ενισχύοντας και, ταυτόχρονα, περιορίζοντας τις ανθρώπινες δημιουργικές ικανότητες. Βασιζόμενη σε εις βάθος συζητήσεις με συναδέλφους και στην ανάλυση των αλληλεπιδράσεων των ψηφιακών κοινοτήτων στα Discord κανάλια Midjourney και Pika, η εργασία αποτελεί μια πλούσια εμπειρική βάση για την εξέταση της δυναμικής αλληλεπίδρασης μεταξύ της TN και των δημιουργικών πρακτικών.

Κεντρικό ρόλο αποτελεί η διερεύνηση των δυνατοτήτων της TN για «γνήσια δημιουργικότητα» και η αλληλεπίδρασή της με την ανθρώπινη διαίσθηση και δημιουργικότητα. Εξετάζονται διεξοδικά χαρακτηριστικά παραδείγματα όπως το Théâtre D'opéra Spatial, διερευνώντας την εξέλιξη των ρόλων του δημιουργού και του δημιουργήματος και τα περίπλοκα ζητήματα που αφορούν την πνευματική ιδιοκτησία στην τέχνη που παράγεται από την TN. Αυτό οδηγεί σε μια κριτική εξέταση των κοινωνικών και πολιτισμικών αντιλήψεων για την τέχνη που παράγεται από TN, ιδίως όσον αφορά την αυθεντικότητα, την αξία και το ήθος της «σκληρής δουλειάς» στην καλλιτεχνική δημιουργία.

Στόχος είναι να παρουσιαστεί μια θεώρηση της έννοιας της δημιουργικότητας στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης, αναγνωρίζοντας πλήρως τις προκλήσεις, τις ευκαιρίες και τις ηθικές διαστάσεις που προκύπτουν από αυτή την πολύπλοκη αλληλεπίδραση. Παράλληλη επιδίωξη αποτελεί η διερεύνηση του πώς η TN όχι μόνο αναδιαμορφώνει τα εργαλεία και τις μεθόδους δημιουργίας, αλλά και επηρεάζει την ίδια την ουσία του να είσαι δημιουργός. Η μελέτη σκοπεύει να συμβάλει στον ευρύτερο διάλογο για τη διασταύρωση της τεχνολογίας και

της δημιουργικότητας, υπογραμμίζοντας τον μετασχηματιστικό ρόλο της ΤΝ στον επαναπροσδιορισμό των δημιουργικών διαδικασιών και αντιλήψεων στη σύγχρονη κοινωνία.

Η διαμόρφωση της παρούσας περίληψης επιτεύχθηκε με τη βοήθεια του ChatGPT, το οποίο αξιοποιήθηκε τόσο για την ελληνική όσο και για την αγγλική έκδοση του κειμένου.

Ηρακλής Βογιατζής

Υπ. Διδάκτορας, Ε.Κ.Π.Α.

Προσεγγίζοντας την Τεχνητή Νοημοσύνη ως ανθρωπομηχανική συναρμογή: η ψηφιακή εργασία και οι φόβοι για το «τέλος της εργασίας»

Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ) έχει πυροδοτήσει μια έντονη συζήτηση σχετικά με το μέλλον της εργασίας. Στο δημόσιο και ακαδημαϊκό διάλογο κυριαρχούν προβλέψεις σχετικά με την απαξίωση της ανθρώπινης εργασίας από τις ολοένα και πιο εξελιγμένες μηχανές. Αυτή η παρουσίαση προσεγγίζει την ΤΝ ως μια ανθρωπομηχανική συναρμογή, εξετάζοντας τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι και οι μηχανές συνυφαίνονται στην παραγωγική διαδικασία.

Αντλώντας στοιχεία από ανθρωπολογικές και κοινωνιολογικές μελέτες, οι οποίες προέρχονται από το νεοσύστατο διεπιστημονικό πεδίο της Ψηφιακής Εργασίας, υποστηρίζω ότι η ΤΝ δεν εκτοπίζει την ανθρώπινη εργασία από την παραγωγή. Αντιθέτως, γινόμαστε μάρτυρες της ανάδυσης νέων μορφών αλληλεπίδρασης μεταξύ ανθρώπων και μηχανών, οι οποίες λαμβάνουν χώρα σε ψηφιακές πλατφόρμες. Φαινομενικά απλές εργασίες σε πλατφόρμες μικροεργασίας (που ονομάζονται μικροαναθέσεις, *microtasks*), όπως η αναγνώριση αντικειμένων σε μια εικόνα ή η μετάφραση ήχου σε κείμενο, τροφοδοτούν τα μοντέλα μηχανικής μάθησης, συντηρώντας την ανθηρή βιομηχανία της ΤΝ.

Σε αντίθεση με τις επικρατούσες αφηγήσεις για το τέλος της εργασίας, οι ανθρωπολογικές και κοινωνιολογικές προσεγγίσεις εστιάζουν στις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας, στα αλγοριθμικά περιβάλλοντα που διαμεσολαβούν την ανθρώπινη εργασία και στους τρόπους με τους οποίους ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής τις σχηματοποιεί ως περιοχές εξαγωγής υπεραξίας. Η παρουσίαση αποτελεί κριτική μελέτη σχετικά με τον ψηφιακό μετασχηματισμό της εργασίας και φιλοδοξεί να προσφέρει στον διάλογο για τον ψηφιακό μετασχηματισμό, παρουσιάζοντας μια χαρτογράφηση του σύνθετου αυτού φαινομένου.

Συνεδρία 3η

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αίθουσα 3, Όροφος 1^{ος}, Κτίριο ΚΖ
12:00 – 13:30

25.5.2024

Συντονιστής Πάνελ: Πέτρος Πετρίδης

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Βιολέττα Κουτσούκου

Υπ. Διδακτόρισα, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Ψηφιακές Πρακτικές (Αυτό-)φροντίδας: το Παράδειγμα των Εφαρμογών Γιόγκα και Διαλογισμού

Την περίοδο της πανδημίας της covid-19, οι λόγοι και οι αφηγήσεις γύρω από την ψυχο-σωματική υγεία ήταν πανταχού παρούσες. Τα ευάλωτα στον ιό σώματά μας και η ασταθής ψυχικό-συναισθηματική κατάσταση που οι κοινωνικο-πολιτικές προεκτάσεις της πανδημίας έφεραν, φαίνεται να έδωσαν έμφαση στις πρακτικές (αυτό-)φροντίδας και ολιστικής υγείας. Σε μία ήδη ολοένα διογκούμενη βιομηχανία γύρω από τη φροντίδα και την ευζωία (wellness industry), η πανδημία covid-19 ανέδειξε, ταυτόχρονα, τη διάχυτη κοινωνική συνθήκη της αφροντισιάς (Κολεκτίβα της Φροντίδας 2022) την οποία οι ταξικές, έμφυλες, φυλετικές και ικανοκεντρικές διακρίσεις του σύγχρονου νεοφιλελεύθερου ατομοκεντρικού μοντέλου επιτείνουν καθημερινά.

Αντλώντας από την εθνογραφική έρευνα με κοινότητες του διαδικτύου σε ψηφιακά περιβάλλοντα που σχετίζονται με τη φροντίδα του/της εαυτού/-ής μέσω των γιόγκα και διαλογιστικών πρακτικών -πρακτικών που έγιναν ιδιαιτέρως δημοφιλείς κατά την πανδημία- ενδιαφέρομαι για τις διαπλοκές του πνευματικού(spiritual) με το σωματικό(physical/somatic) όπως αυτές εμφανίζονται στην κοσμική(secular) αλλά ταυτόχρονα έντονα πνευματική θεώρηση του «εαυτού ως όλου». Με σημείο εκκίνησης την έννοια του σωματικού οριενταλισμού (Putcha 2020) αναρωτιέμαι: ποια τα κοινά νήματα που διατρέχουν τους λόγους για τη φροντίδα του τρίπτυχου «σώμα/νους/πνεύμα» (body/mind/spirit) στις εφαρμογές ευζωίας (wellness applications); Πώς οι αλγοριθμικές ταυτότητες και ο ποσοτικοποιημένος εαυτός (Lupton 2015, Πετρίδης 2020) εμπλέκονται με τεχνοπρακτικές που στοχεύουν στην ολιστική υγεία;

Μέσα από τη σκοπιά της ψηφιακής ανθρωπολογίας και εξετάζοντας κριτικά τις νέες τεχνολογίες που αφορούν την (αυτό-)φροντίδα, στην παρούσα ανακοίνωση ενδιαφέρομαι για μία γενεαλογία των εφαρμογών γιόγκα και διαλογισμού (yoga and meditation apps), οι οποίες ως ψηφιακές υποδομές φροντίδας κρίνω πως συνομιλούν δημιουργικά με τις θεωρίες των νέων μέσων και του συν-αισθήματος, με τη μεταποικιακή κριτική των αλγορίθμων και των μεγάλων δεδομένων (Dzodan 2019) καθώς και με τη φεμινιστική κριτική της φροντίδας και των πρακτικών του ελεύθερου χρόνου (Hagan 2021) στο νεοφιλελεύθερο παγκοσμιοποιητικό συγκείμενο.

Έρικα Τσιουκαντάνα

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ανακαλύπτοντας τη Miquela: Δικτυακά σύμπαντα και virtual influencers στη Web 3.0 εποχή

Η εργασία επικεντρώνεται στην περίπτωση της Miquela Sousa, μίας 19χρονης virtual influencer, και στη διαδικασία δημιουργίας ενός σύμπαντος μέσα από την ιστορία αυτής της influencer. Με αφετηρία την έρευνα σε πλατφόρμες όπως το YouTube και το Instagram, εξετάζει κριτικά τους ανθρωποκεντρικούς τρόπους με τους οποίους προσεγγίζεται η έννοια των virtual influencers και ιχνογραφεί τη συγκρότηση ενός σύμπαντος από την εταιρεία που εκπροσωπεί τη Miquela, την Brud. Ακολουθώντας τη θεωρητική προσέγγιση των Latour, Galloway και Thacker πάνω στα δίκτυα, η διαδικασία συγκρότησης του σύμπαντος προσεγγίζεται ως μία διαδικασία δημιουργίας ενός δικτύου με τα δικά του δρώντα (actors), τους δικούς του κόμβους, και το οποίο αναδεικνύεται μέσα από συγκεκριμένα γεγονότα. Στο πλαίσιο του σύμπαντος αυτού, όροι όπως αυτοί των ρομπότ, του

δράματος και του hacking επαναπροσδιορίζονται, ενώ το ίδιο το σύμπαν αντλεί από υπάρχουσες πραγματικότητες για να συγκροτήσει μία νέα.

Καθώς η Miquela υπάρχει ταυτόχρονα σε πολλαπλές πλατφόρμες, το δικτυακό σύμπαν εξαπλώνεται σε αυτές ακολουθώντας την transmedia αφήγηση των ταυτοτήτων της ως ρομπότ, μοντέλο, influencer, τραγουδίστριας, ακτιβίστριας. Το «Brud universe» δεν διεκδικεί απλά την ιδιότητα ενός δικτύου στο οποίο προσκολλώνται ανθρώπινα και μη όντα και το οποίο εναλλάσσει πλατφόρμες. Στην εποχή του Web 3.0 και των NFTs μετατρέπεται σε ένα νέο είδος επιχείρησης, γίνοντας ένας Αποκεντρωμένος Αυτόνομος Οργανισμός, εμπλέκοντας ενεργά όσα ακολουθούν τη Miquela στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ως εργαζόμενα στην επιχείρηση, τα οποία ακολουθώντας πληρώνονται σε κρυπτονομίσματα. Σε μία εποχή που το ChatGBT περνά με επιτυχία μαθήματα πανεπιστημίου και προγράμματα τεχνητής νοημοσύνης παράγουν βίντεο με την ελάχιστη προσφορά δεδομένων, η εργασία αυτή είναι όχι μόνο επίκαιρη, αλλά πολύ περισσότερο βοηθητική στον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουμε το μη ανθρώπινο στοιχείο ως δράστη, πέρα από τα δίπολα φυσικού και ψηφιακού, πραγματικού και ψεύτικου, πέρα από υποκείμενα και αντικείμενα, και κυρίως, πέρα από ταυτίσεις του ανθρώπινου με το a priori αληθινό.

Δημήτρης Βαγιανός

Διδάκτωρ, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Από τον «Ηγεμόνα» στην Ηγεμονία: Το πολιτικό υποκείμενο της ψηφιακής εποχής

Μια μελέτη που σχετίζεται με την αναδρομή του πολιτικού υποκειμένου από την έλευση της νεωτερικότητας έως τη σημερινή ψηφιακή εποχή, παρουσιάζει πολλαπλές προκλήσεις, τόσο διεπιστημονικές όσο επιστημολογικές & μεθοδολογικές. Ακόμη και αν προσπελάσουμε τον σκόπελο της οντολογικής διείσδυσης ελλοχεύει ο κίνδυνος του λαϊκισμού, του ιστορικού αναθεωρητισμού, της μη ορθολογικής επιλογής «απεκδυομένης» από κάθε πολιτική ιδεολογία για το αντικείμενο που πραγματευόμαστε. Η διαλεκτική (κυρίως εγελιανή) που καλούμαστε να ακολουθήσουμε για την πορεία και τις μεταβολές του πολιτικού υποκειμένου στο χωροχρόνο, από τον νεωτερικό και «αναλογικό» άνθρωπο της εποχής του Machiavelli, στον σημερινό υπήκοο της ψηφιακής «πραγματικότητας», αποσκοπεί στη διερεύνηση του πολιτικού υποκειμένου ως κοινωνικοπολιτικό και κοινωνικοανθρωπολογικό φαινόμενο. Ο λόγος στο μετανεωτερικό άτομο που αποτελεί (;) πολιτικό «απομεινάρι» του πάλαι ποτέ συλλογικού υποκειμένου, με μια προκαθορισμένη από άλλους ατζέντα, συμβιβασμένο με τους όρους του «παιχνιδιού» που ηγεμονεύονται από πολιτικά-οικονομικά συμφέροντα, σύμφωνα με τις μετανεωτερικές αφηγήσεις που παραθέτουμε εν είδει διακυβεύματος και όχι τελολογίας. Απαραίτητη συνθήκη για τη διερεύνηση του διαχρονικού πολιτικού υποκειμένου, είναι η αναφορά στο «περιβάλλον», από τον νεωτερικό κόσμο και τις εξελίξεις του, στο βιομηχανικό και στο σύγχρονο ύστερο καπιταλιστικό, της νεοφιλελεύθερης μεταδημοκρατίας (;), των κρυπτονομισμάτων, των εταιριών υψηλής τεχνολογίας (big techs), των αλγόριθμων, της μηχανικής μάθησης και των παραγώγων της. Από τις μεγάλες αφηγήσεις (βλ. ιδεολογίες) και επαγγελίες της νεωτερικότητας έως τη διάψευσή τους (;) από την έλευση αντιδιαφωτιστικών δυνάμεων που αρνούνται την πρόοδο, από το Volksgeist στο Zeitgeist, με ό,τι αυτό σημαίνει για το ύστερο εξατομικευμένο πολιτικό υποκείμενο που καλείται να απορροφήσει τους ως άνω κραδασμούς. Τέλος, ειδική αναφορά θα πραγματωθεί για το ατομικό υποκείμενο της Τεχνητής Νοημοσύνης (A.I.), με την Αριστοτελική τρόπον τινά μέθοδο της «Διαίρεσης», από τα γενικά κατηγορήματα στα υποσύνολά τους, ώστε να αναζητηθεί η «ουσία (essentia) των πραγμάτων».

ΠΑΝΕΛ 10

Smartness at the margins: ethnographies of de-centered cities

Συντονίστριες:

Anna Giulia Della Puppa

PhD student, Sapienza University

Caterina Ciarleglio

PhD student, Polytechnic University of Turin

In the contemporary world, we are witnessing an increasingly pervasive influence of digital technologies and the devices that make them accessible. It is not just the individual choices and inclinations of people that mediate their relationships, of whatever nature, through such devices and technologies. However, this trend facilitates and is inherent in the one we are discussing. Indeed, it is also the fact that a growing number of cities, local administrators, planners, as well as visionary entrepreneurs owning means and plots of land are adopting or intending to adopt technological solutions, the avant-garde of which they magnify, in order to improve the performance of their services and infrastructures, often betting on the supposed sustainability of these "intelligent" choices.

The debate on smart cities is indeed an open one and involves a plethora of social phenomena such as tourism, financialisation, enclavation, logistics, migration, labour and gentrification. As the anthropologist Katryen Pype has shown in her work on Kinshasa (2017), the processes of smartification that take place outside the hegemonic centres of the Global North do not merely repeat what happens elsewhere, but have their own dimension from below, deeply embedded in the sense and history of the places and animated by specific intentions, as specific as the spatial injustices they determine.

The need to grasp the dynamics of urban transformations taking place on the margins of the hegemonic centres and discourses of the so-called Global North has been emphasised by urban scholars such as Oren Yftachel, who has stressed the importance of acquiring a "Southeastern" perspective (2020), but also by Mary Lawhon et al. (2017) and Jonathan Silver (2019).

Our panel would like to give space to contributions that ethnographically explore the relationships with and through pervasive technologies and the frictions and conflicts they bring about in marginal cities and contexts.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Συνεδρία

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ► Αίθουσα 16, Ημιόροφος, Κτίριο ΚΖ
10:00 – 11:30

25.5.2024

Συντονίστριες Πάνελ: Anna Giulia Della Puppa, Caterina Ciarleglio

Marianna Charitonidou

Principal Investigator and Postdoctoral Researcher, Athens School of Fine Arts

Urban Scale Digital Twins and Smartness in Urban Planning: Big Data and Urban Planning Scenarios

The paper analyses the role of the urban scale digital twins in how we conceive and design urban spaces. The urban scale digital twins are virtual replicas of cities. Within the current context of data-driven societies, they are often used to test scenarios related to sustainable environmental design. An important reorientation for the role of the urban scale digital twins in urban planning is that from technical to the socio-technical perspectives. The debates on smart cities often focus on technical issues, neglecting the social aspects of urban planning. At the core of the paper is the idea that in order to combine environmental equity and social equity, it is pivotal to bring together the social and the technical viewpoints of urban planning. This can become possible through the adoption of socio-technical perspectives. Many cases of urban planning decision-making that include the use of urban scale digital twins are based on a rhetoric that promotes participatory design methods. However, the dependance of the urban scale digital twins on a limited set of variables and processes makes it difficult to take decisions in a way that takes into account social aspects and non-quantitative aspects concerning urban planning. Urban scale digital twins are based on the abstraction of sets of variables and processes. The paper explores the role of complexity perspectives based on new types of urban data in reshaping urban planning decision making methods. It pays special attention to datafication, Smart Cities, digital exclusion, Big Data, IoT, AI, Machine Learning, automated data collection, and data analytics.

At the core of the paper is the investigation of how urban scale digital twins can measure, describe and analyse complex phenomena. Particular emphasis is placed on how urban scale digital twins help develop new data driven scenarios, promote sustainable development goals, and shape new participatory design methods.

Giacomo Pozzi

Assistant Professor, IULM University

Smart city and the right to the city. Urban transformations, digital governance, and housing struggles in Milan

Housing inequalities are an integral part of urban life. These seem to have become more acute since the advent of capitalism. The multifaceted development of the same has greatly affected urban

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

vulnerabilities, which today are shaped according to profit logics determined, to an increasing extent, by the dematerialization of the economy, transnational dynamics and the financialization of speculative investments.

If the urban tends to adhere to global models (Sassen 2003), within which we can also situate the smart city, dialectically – and at times anticipating this process – unions, social movements and local interest groups structure their practices in the same direction (Appadurai 2012, Juris 2012). In this sense, the transition to the smart city – as indeed any urban transformation – is never only top-down, but also bottom-up (Pype 2017, Walton 2019). More importantly, in both directions, this is never pacified and linear, but dense with conflicts, mediations, and negotiations. In sum, the struggle for a more inclusive, just, and equitable urban space is no longer conducted only in the direction of a right to the city, but also in the direction of a right to the smart city Cardullo, Di Felicianantonio, Kitchin 2019).

The reflection proposed here is developed through five stages: firstly I outline the main rhetorics and policies concerning the Milan smart city moment, highlighting some aspects of the narrative that remain in the shadows; secondly I show how the smart city model has also taken root in the city's housing dimension; thirdly I sketch the concept of “right to the city,” testing the potential of its application to the smart city; fourthly I illustrate, through three ethnographic paths, how the smart policies of contemporary Milan are simultaneously criticized and reproduced by some social actors who promote the need for greater urban social justice; finally I offer some concluding reflections.

Niccolò Cuppini

Lecturer-researcher at the University of Applied Sciences and Arts of Southern Switzerland

Socio-technical urban frictions. Perspectives from Bologna

The presentation will focus on a theoretical overview, the presentation of a case study, and the presentation of some hypotheses for future research streams. Firstly, I will discuss how three processes characterizing the digital revolution at the urban level are currently overlapping. The first trend is that of the “smart city”, a concept that emerged from 2010 onwards (crucial in this regard is the document “Smarter Cities Challenge” produced that year by IBM) and emphasizes the public side of cities, or rather the need to adapt public services and administrative forms to the new potentials of digital technology. The second trend is that of so-called “platform urbanism”, a notion that has gained prominence in recent years in academic debates, indicating the growing influence of private corporate entities such as digital platforms (Airbnb, Uber, Amazon, etc.) in defining new urban infrastructures and forms of life. The third, more recent trend relates to the new frontier opened up by the mass diffusion and accessibility of so-called Artificial Intelligences. The urban adoption of this technology for urban governance purposes or even for profit extraction opens up the scenario of what we can define as the “urban automation” scenario.

The presentation will discuss the interweaving of these three observed processes in the city of Bologna. The viewpoint of observation is that of the frictions through which these innovations are defined. In particular, the definition of the “smart city” is investigated through the lens of struggles in logistics that have organized at the Interporto of Bologna since 2012. The struggles of the riders (2017-2020) will be the perspective through which to investigate the processes of platformization of the urban fabric of Bologna. Finally, the tension towards urban automation indicated by projects such as the Tecnopolo and the development of the Digital Twin of Bologna will be examined starting from the recent struggles for the right to housing that have developed since 2023.

In the conclusions, these three scans will be presented as an analytical prism for future research capable of investigating both the techno-social transformations of the urban and the processes of subjectivation.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΠΑΝΕΛ 11

Consuming Volatile Culture in Uncertain Times: Ethnographies of Food, Music and Leisure

Συντονίστριες/ές:

Nir Avieli

Professor, Ben Gurion University

Vassiliki Yiakoumaki

Assistant Professor, University of Thessaly

Συγκεκριμένες πολιτισμικές αρένες, ή τομείς, ή παραγωγές, παρουσιάζουν ίσως αυξημένο βαθμό μεταβλητότητας, η οποία διαφαίνεται περαιτέρω σε περιόδους αβεβαιότητας, αναταραχής και ριζικών κοινωνικών αλλαγών, όπως αυτή που διατρέχουμε. Σε αυτό το πάνελ αναρωτιόμαστε: Πώς διαπραγματεύονται τις ταυτότητές τους άτομα και κοινότητες, και πλοηγούνται στις πολυπλοκότητες των κοινωνικών αναταραχών και αλλαγών, στο πλαίσιο συγκεκριμένων πολιτισμικών πεδίων; Προσπαθούμε να διερευνήσουμε τις περίπλοκες σχέσεις μεταξύ κουλτούρας και μεταβλητότητας μέσα σε τρεις τέτοιους δυναμικούς χώρους: τη γαστρονομική σφαίρα, τη μουσική σκηνή, και το πεδίο των πρακτικών αναψυχής (δεν υπονοούμε ότι οι τομείς αυτοί είναι εξαντλητικοί του θέματος· η επιλογή τους όμως δεν επιθυμεί να φαίνεται αυθαίρετη, μια και αντλεί από εκτεταμένες έρευνες πεδίου).

Η γαστρονομική σφαίρα, και ιδίως οι «παραδοσιακές» ή «τοπικές» κουλτούρες τροφής/φαγητού, συχνά αντιπροσωπεύουν «σταθερότητες» και «πατροπαράδοτες» πρακτικές και συνέχειες. Αυτό, ωστόσο, έρχεται σε αντίθεση με την ίδια την ουσία των γαστρονομικών προϊόντων/παραγωγών/τεχνουργημάτων, τα οποία γίνονται αντικείμενο επεξεργασίας, μαγειρεύονται, σερβίρονται, τρώγονται, χωνεύονται, αφοδεύονται, απορρίπτονται, ή χαλάνε μέσα σε λίγες ώρες. Το πάνελ έχει ως στόχο να εμβαθύνει στην πολύπλοκη αλληλεπίδραση μεταξύ της έννοιας της πολιτισμικής σταθερότητας στο φαγητό και της φευγαλέας φύσης της υλικότητάς του, επιδιώκοντας να κατανοήσει πώς άτομα και κοινότητες κατασκευάζουν τις ταυτότητές τους μέσω των πρακτικών του φαγητού, ιδιαίτερα σε αβέβαιους καιρούς. Η μουσική θέτει διαφορετικές προκλήσεις στη σταθερότητα: συχνά βιωμένη ως φευγαλέα, η εμπειρία της ακρόασης της μουσικής είναι δύσκολο να προσληφθεί και να περιγραφεί με λέξεις, καθώς η ίδια η γλώσσα βρίσκεται σε αντιπαράθεση με την εννοιολόγηση τέτοιων εμπειριών. Το πάνελ προσκαλεί μελετητές και μελετήτριες που διερευνούν τους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι ασχολούνται με τη μουσική και βρίσκουν νόημα σε αυτήν, στο πλαίσιο ενός ταχέως μεταβαλλόμενου πολιτισμικού τοπίου.

Οι πρακτικές αναψυχής συχνά παραπέμπονται στις περιφέρειες της πολιτισμικής μας ζωής και θεωρούνται δευτερεύουσες σε σχέση με «σημαντικά» ζητήματα, όπως η εργασία ή οι

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

«δουλειές». Ωστόσο, οι πρακτικές αυτές αρνούνται να ενταχθούν σε σταθερές κατηγορίες, και αποτελούν μια διαρκή απειλή για την κοινωνική τάξη λόγω της σημασίας τους – ιδιαίτερα στο σύγχρονο πλαίσιο της αβεβαιότητας και του νεοφιλελεύθερου καταναλωτισμού. Το πάνελ φιλοδοξεί να προσφέρει μια ολοκληρωμένη διερεύνηση αυτών των «ασταθών» πολιτισμικών πεδίων και να στοχαστεί πάνω σε νέες ιδέες για τη δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ πολιτισμού, μεταβλητότητας και ταυτότητας σε αβέβαιους καιρούς.

Συνεδρία 1η

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αμφιθέατρο 14, Ισόγειο
10:00 – 11:30

25.5.2024

Συντονιστής Πάνελ: Rafi Grosplik

Ersi Malagiorgi & Vassiliki Yiakoumaki

Doctor, University of Thessaly

Assistant Professor, University of Thessaly

Greekness “discovered:” Experiences of taste, sound, and leisure (or, as leisure), in Israelis of Greek-Jewish descent

Moments of commensality and “free time” are ethnographically privileged material, when it comes to tracing our interpretive potential –by now, a classic anthropological certainty. Speaking and living today with the “second generation” (a particularly debatable and politicized term) of Israelis of Greek-Jewish descent, and through extensive fieldwork, we observe a host of things about the process of perceiving the self as an ethnic/ethnic subject, particularly in historical moments/periods of transition, uncertainty, or paradigm shift.

In many individuals who have been integrated/grouped in this generation, in the state of Israel by now, either in -emic or -etic ways, we observe an earlier attitude towards the issue of “origin,” which can be summed up as an unnecessary and non vital identification with “Greekness,” and/or a denial regarding inclusion of (Greek) ethnicity in the subjects’ personal trajectory. From the 1980s onwards, emerge new approaches to the management of the family’s past, and therefore to the management of Greekness, which can be summed up as (desired and pursued) inclusion of this aspect in various ways, in the subject’s biography and self-perception.

We will address ways in which subjects today choose to publicly ‘showcase’ what seems to be a more complex identity (with the added Greek signifier), when emphasizing contexts of commensality, music, and recreational practices (the two being overlapping arenas). We shall discuss how food/gastronomy, music, or travel, (for instance), become spaces of positing desire for the “other” “motherland,” and of performing Greekness; and we shall explain this shift through historical-political conjunctures and institutional politics of memory in the modern state, which testify to the fact that collective certainties and uncertainties may govern such affective shifts.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Nir Avieli

Professor, Ben Gurion University

Why don't the locals swim in the lake? : Leisure, ecology, social trust and cultural propensities in Greek Makedonia

During April through August of 2023, I conducted ethnographic fieldwork in Edessa (Greek Makedonia), focused on the local leisure practices and their meanings. While driving up mount Kaimaktsalan, I "discovered" a huge lake that none of my interlocutors mentioned, which turned out to be lake Vegoritida (locally called Lake Arnissa). Coming from an arid country with only one lake (the sea of Galilee), I was excited about the lake and the promises of leisure it involved, for both research and fun. I contacted Dino, the founder of the lake's nautical club, who recounted the activities of swimming, yachting, wind surfing, Supping and even a sailing school. However, it quickly turned out that my family as well as my mostly Israeli guests, along with Dino and a couple of his friends, made for the bulk of the lake enthusiasts. "Why don't the locals swim in the lake?", I kept asking my local friends, in Arnissa, Edessa and other regions of Greece. The answers can be grouped into three common arguments: "Its dirty", "Its dangerous", and "we don't swim in lakes and rivers". In this paper I elaborate on each of these explanations, contextualizing them in the lake's recent history, government-citizen's relations (and the lack of trust they involve), as well as perceptions of safety and danger. However, since I was told time and again how "we are only one hour drive from the beaches in Katerini and two hours from Chalkidiki" (both estimates based on extreme wishful thinking), I tried to understand why a busy and expensive beach, two or three hours away at best, would be preferred over a deserted beach some 20 minutes up the road. My interlocutors suggested that pollution and danger notwithstanding, cultural dispositions and preferences are important factors for shunning the lake. Leisure practices are therefore presented in this article as deeply embedded in historical, political and cultural propensities.

Marilena Gatsiou

PhD candidate, Panteion University

"Are You Up for Progress?": Studying the articulations of cosmopolitanism and nationalism at the "Sunny Hill" festival

This paper examines, from an anthropological perspective, the most recognizable cultural event of post-war Kosovo; the "Sunny Hill" popular music festival. It annually invites artists and performers from Kosovo, Albania and big international names. Drawing on transcripts of conversations with people associated with the festival, ethnographic notes and a wide range of data from the local and international media (publications, TV and radio broadcasts, blogs, etc.), the festival has been a major source of information for the festival. etc.), the researcher explores the connections between pop culture and politics, local narratives of pride, unity, as well as practices of promoting cosmopolitanism and nation branding that stem from the festival. The normalization of the Kosovar political scene and the subsequent consolidation of the country's pro-European orientation has, since 2008, allowed for the rise of alternative narratives of national identity. At the same time, the ever-present feelings of unity and articulations of a shared hopeful future that emerge during the festival can be seen as a way of strengthening the sense of belonging in the wider post-socialist present that includes frequent social upheavals and uncertainties. Thus, this festival can be seen as part of a contradictory reality, consisting of strategies of establishment and recognition with a European horizon, but also of practices of redefining national identity newly constituted around a post-conflict narrative. The above considerations open up the debate on the articulations of traditional-modern, old-new, authentic-

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

commercial in a field that is constantly being constituted within artistic practice and positioned in a continuously changing cultural landscape.

Elia Vardaki

Senior Research Assistant, ERC

On the potent of autonomous vehicles in reimagining urban space as leisure space

In the new era of Autonomous Vehicle, the new abiotic actor, i.e., the car-bot, is possible to decenter human agency, and restructure the urban landscape, the flow, and the rhythms of transportation, in ways which can only be imagined. The paper wishes to explore the potent of this abiotic agent in the shaping of a fully accessible transportation-scape. Towards this end, I will present data collected from my fieldwork concerned with AV transportation and People with Disabilities, and the subsequent changes in their mobility. Despite the certainty of the positive effects that AV will have in making transportation equally accessible to all, the uncertainty regarding a successful implementation is still very high. In so far, the hybridity of the car /driver formulates an inextricably tied social unit, a sympoietic agent (Haraway 2016), which produces the urban landscape as a landscape of dense synergetic transportation. The daily routes and routines of our transportation practices reflect the complicated pattern of daily movements and cultural structures of in/equalities. The AV, as the new abiotic agent, will feature in new forms of transportation, which would ideally alter the conditions of density of transportation practices, the environmental impact of automobiles in the deterioration of the urban landscape, the failing infrastructures, the congestions, and the lack of accessibility for part of the population. A rich and diverse literature focuses on the impact of AV in the shaping of future urban landscape, depicting it, among others, as a landscape of leisure, and as an accessible open free public space. Whether this future would come as anticipated, remains to be seen. The ethnographic data already emerging on this topic offers opportunities for interpreting, and reflecting on, a not-so-distant social condition.

(Haraway, D.2016 *Staying the trouble: making kin in the chthulucene*. Durham, NC: Duke University)

Συνεδρία 2η

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο ▀ Αίθουσα 111, Ισόγειο Παλαιάς Φιλοσοφικής
12:00 – 13:30

25.5.2024

Συντονίστρια Πάνελ: Βασιλική Γιακουμάκη

Michal Rozanis & Rafi Grosplik

PhD candidate, Ben Gurion University

Assistant Professor, Ben Gurion University

Dynamic Palates: Greek Tavernes, Tourist Gazes, and Culinary Evolution

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

This paper explores the evolving social dynamics embedded in Greek *tavernes*, analyzing the intricate negotiation of identities amidst contemporary sociocultural transformations. Based on a multi-sited ethnography conducted in the Greek culinary sphere since 2010, our paper focuses on the culinary practices within Greek *tavernes*, shedding light on the complex interplay between tradition, locality, and the influence of external socio-cultural forces. Greek *tavernes*, as a prominent social institution in the Greek public space, find themselves at the nexus of competing forces – serving both as generators of local identity and catering to the demands of an ever-expanding tourist industry. In our analysis of the "social biography" of Greek *Tavernes*, an establishment that scholars of Greek culture have left unattended, we employ the concept of the "tourist gaze," which describes the dominant sensory engagements and preconceived imaginaries of foreign tourists, and the ways in which it shapes culinary heritage and tradition in Greek *tavernes*. We contend with the potential challenges posed to sustained cultural practices while simultaneously identifying the dynamic modifications of residents' tastes as a counter-mechanism. This mechanism is realized in the "*nees tavernes*" (new tavernas), emerging over the past decade as culinary and cultural innovators. Operating in urban centers and tourist resorts catering to domestic visitors, these establishments navigate the delicate balance between tradition and change. By incorporating local ingredients, modifying traditional recipes, and adapting to contemporary taste preferences, *nees tavernes* respond to the evolving dynamics of the local culinary landscape. Our paper reveals that Greek *tavernes* and *nees tavernes* function as dynamic spaces, catering to both the tourist gaze and the evolving preferences of the local population. This delicate interplay ensures the preservation and development of culinary traditions, preventing them from stagnation and offering a nuanced perspective on identity negotiation in times of uncertainty and change.

Emile Tsékénis

Assistant Professor, University of the Aegean

The Gender of Food: Ritual, Personhood and Memory in the Cameroon Grassfields

In Batié, a community lying in the southern Grassfields (west Cameroon), crops/food, persons and collectives are perceived as gendered. In both ritual and daily contexts, persons and collectives produce, exchange, and consume (gendered) crops/food thus constituting (and de-constituting) each other. These percepts and practices presuppose an ontological continuity between crops/food and (gendered) bodies/persons/collectives – that is: between their *materialities*. This ontological continuity, in turn, reveals that, like crops/food, persons and collectives are 'perishable' and, consequently, need to be continually (re-)composed. I consider the rites of passage by which persons and collectives are constituted as a 'network' as defined by Bruno Latour in his Actor-Network-Theory (ANT), bringing out its main insights and, at the same time, underlining some of its weaknesses. Latour urges us not to consider 'society' and collectives more generally as given and homogeneous but as a 'network' or an 'assemblage' which includes human as well as non-human entities. In compelling us to turn our attention to the agency of objects and non-human entities, ANT allows us to overcome the anthropocentrism and the assumptions (nature/culture, subject/object, etc. dichotomies) characterizing many of our theoretical perspectives. Of course, like any other theory, ANT has its weaknesses and limitations, one of them being that, precisely, it has no limits: indeed, how and by which criteria can one delimit the 'network' – that is, his object of study – which has the propensity to expand uncontrollably, multiplying the hybrids it includes. I will attempt to reflect on these issues through the ethnographic material I gathered during fieldwork conducted in 1995-1997 and 2011. The paper comprises three sections. In the first section I describe the space where people non-human entities dwell and the gendered division of (agricultural) labor, and sketch the local cosmology and the beliefs pertaining to conception and gestation, focusing on what I call the 'gastronomical metaphors' Grassfielders use to speak about these. In the second, I describe the most crucial sequences of birth rites, marriage exchanges and funerals in order to bring out the means by which persons constitute and de-constitute each other through the exchange and consumption of crops/food. In the third and final section I bring

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

out the insights offered by *ANT* as pertaining to my ethnography underlining at the same time some of their 'incompatibilities'.

Konstantinos Serpezis

B.A. student, University of Thessaly

"Coffee is an excuse": The Ottoman coffeehouse as a space of certainty during uncertain times

Every day practices related to what we call "leisure" can themselves be grounds of experiencing uncertainty; in this process, they may undergo changes themselves. Over the centuries the Ottoman coffeehouse established its importance in the urban areas of the ottoman world as a place of leisure, pleasure, communication, consumption, spectacle, preaching, lobbying and politics. Coffee consumption within the world of the coffeehouse became a common ground and an integral part of urban life. In this presentation I examine the changes that the traditional Ottoman-style coffeehouse undergoes, during the transition from the empire to the nation-state, in mid-19th century Greece. What are the continuities and what are the ruptures? How do individuals conceive these changes in these new political and social conditions? *Does coffee "taste" different in this new context?* How does the "architecture" of the coffeehouse adapt to the new political/ideological movement (i.e of nationalism), and how does this affect subject formation and political processes during the era? To address these questions, I shall open the door to a coffeehouse, sit with the clients and listen to them speaking, sipping coffee and "drinking" tobacco and opium. I shall attempt to showcase this aspect of the Ottoman past drawing on anthropological and historical methods. To do this, I will rely on a substantial number of archives, memoirs, and miniatures of this era pertaining to this subject, which may provide a great way to understand the workings of leisure practices during uncertainty and transition.

Alim Koray CENGİZ

Postgraduate Research, Hatay Mustafa Kemal University

The Effect of Nutrition Culture on the Reconstruction of Antakya After the Earthquake of February 6, 2023

In social and cultural anthropology, food and nutrition practices are important beyond being mere objects of consumption. Nutritional practices are important because they allow us to have information about the social and cultural values of a society. Antakya, one of the ancient cities of the Roman Empire, is a city known not only for its historical importance but also for its nutritional practices and cuisine. Although the urban population has increased very rapidly in the last 50 years, traditional food production continued. In 2019, the city was included in the UNESCO Creative Cities Network in the field of gastronomy, and thus, many visitors started to come to the city in the field of gastronomy. Nutrition culture also appears to be an important part of entertainment culture. The earthquake that occurred on February 6, 2023 caused the city to be completely destroyed. After the major disaster, city residents faced basic humanitarian problems such as shelter, nutrition and communication. As a result, hundreds of thousands of people had to leave the city due to negative living conditions after the disaster.

During the post-disaster recovery process, many container cities were established on the main arteries of the city and earthquake victims began to live in these container cities. In this process, some cafes and restaurant owners involved in the entertainment culture moved to Arsuz within Hatay province, and moved to Adana and Mersin provinces from nearby cities outside Hatay province. On the other hand, the food supply chain appears to be the fastest growing sector in the city's reconstruction process. Women's cooperatives, especially those in cooperation with agricultural production, have become active again. In addition, businesses producing local food have started to operate.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

With the destruction of most of the city after the earthquake, the residents of the city lost their relatives, their places of residence, and their personal belongings. This traumatic event is negatively reflected in the collective memory of the urban residents. Actual social media posts of city residents are cultural instruments related to the nutrition and entertainment culture in Antakya before the earthquake. The re-opening of restaurants, cafes and local businesses during the city's reconstruction process is welcomed with joy. Implementation of nutritional practices, activation of the food supply chain where local foods are produced, and the opening of businesses related to this sector play a motivating role in the post-disaster recovery and city reconstruction process.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΠΑΝΕΛ 13

Κρίση

Συντονίστριες/ες:

Κωνσταντίνος Καλαντζής

Επίκ. Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Θοδωρής Ρακόπουλος

Καθηγητής, Πανεπιστήμιο του Όσλο

Αλεξάνδρα Μπακαλάκη

Αναπ. Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο

Από το 2010 και έπειτα, ο όρος «κρίση» κατέχει κυρίαρχη θέση τόσο στο δημόσιο λόγο όσο και στο λόγο της ανθρωπολογίας. Ειδικότερα στην Ελλάδα, η εθνογραφική έρευνα γύρω από τις πολιτικές λιτότητας που εφαρμόστηκαν κατά τη δεκαετία του 2010, καθώς και γύρω από τη μετέπειτα «προσφυγική κρίση» έχει παράξει μία πλούσια βιβλιογραφία που περιλαμβάνει διαφορετικές προσεγγίσεις της κρίσης και αναδεικνύει πολλαπλές όψεις των συνθηκών ως προς τις οποίες έχει χρησιμοποιηθεί ο όρος. Στις συνθήκες αυτές προστίθενται πρωτόγνωρες περιβαλλοντικές συγκυρίες (καταστροφές υποδομών, πανδημίες, κοκ) οι οποίες και αυτές εμφανίζονται στο δημόσιο αλλά και τον ανθρωπολογικό λόγο ως «κρίσεις». Το παρόν πάνελ θέτει την έννοια «κρίση» υπό διερεύνηση. Επιχειρεί μία κριτική ματιά στην έννοια της κρίσης, όπως έχει προκύψει στην ανθρωπολογική βιβλιογραφία και διερευνά τα ερωτήματα που οι ανθρωπολογικές χρήσεις της «κρίσης» ανέδειξαν αλλά και ενδεχομένως αποθάρρυναν. Πιο συγκεκριμένα, θα προσπαθήσουμε να εξετάσουμε τις διαφορετικές εννοιολογήσεις που αποκτά η έννοια ως ανθρωπολογικό εργαλείο και τροπικότητα (η κρίση ως αναπαράσταση, η κρίση ως πολιτική κριτική, η κρίση ως ιστορική συνθήκη, κοκ) και να σκεφτούμε πάνω στις μεταξύ τους σχέσεις, καθώς και τη χρησιμότητα και τα όριά τους. Ταυτόχρονα, το πάνελ προσκαλεί στοχασμό πάνω στην κεντρική θεματική του συνεδρίου ενόψει του ότι η κρίση είναι ο ορισμός του αβέβαιου αλλά και του καιρού – κατά τον Koselleck, αλλά και κατά τη σχετική ανθρωπολογική συζήτηση. Πώς και σε ποιο βαθμό διαταράσσει η κρίση τη σχέση βεβαιότητας-αβεβαιότητας και πώς παράγει νέους συσχετισμούς τους; Άλλα ενδεικτικά ερωτήματα τα οποία απευθύνει το πάνελ: Τι σημαίνει κρίση σε διαφορετικά κοινωνικά πλαίσια; Τι είδους προσλήψεις της κοινωνικής και πολιτικής εμπειρίας περιλαμβάνει η ανθρωπολογική μελέτη της κρίσης και τι είδους υποκείμενα και σχέσεις αναδεικνύει; Τι εθνογραφικές μέθοδοι και εργαλεία είναι χρήσιμα στην προσέγγιση της έννοιας κρίση; Ποια είναι η συμβολή των εθνογραφικών προσεγγίσεων της κρίσης στην προβληματική γύρω από τη χωρική και τη χρονική διάσταση των κοινωνικών σχέσεων και αντιστρόφως; Οι επιμελητές/τρια του εν λόγω πάνελ ασχολήθηκαν με διάφορες διαστάσεις, από σημειωτικές ως πολιτικοοικονομικές, της κρισιακής πραγματικότητας αλλά και ήγειραν αμφιβολίες για την ανάπτυξη μιας κρισιακής «ταυτότητας» στον στοχασμό της ελληνικής εμπειρίας στον

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

21^ο αιώνα και προσκαλούν ανθρωπολογική διερεύνηση με, δια, και παρά την έννοια της κρίσης.

Συνεδρία

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▣ Αμφιθέατρο 11, Όροφος 1^{ος}, Κτίριο ΘΗ
10:00 – 11:30

26.5.2024

Συντονιστής Πάνελ: Κωνσταντίνος Καλαντζής

Κωνσταντίνος Καλαντζής

Επικ. Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Κρίση: μια εισαγωγή

Robin Jaslet

Υπ. Διδακτορίσσα, Πανεπιστήμιο de Neuchâtel

Crisis as Cosmos: Tentative Assemblages and Speculative Anxieties

"Crisis" is usually appended with qualifiers (economic, political, ecological) which typically do not exhaust its multifaceted expressions in the daily lives of the people impacted. The anthropological emphasis on the uncertainties wrought or revealed by crises denotes the heuristic value of the concept in eliciting local or emergent modes of engagement or critique (Cabot 2023). In this presentation, I would like to attend to the ways in which the concept of "crisis" is used by my informants, goat herders on the island of Samothraki, as a means to assemble a new cosmo-meteorological order. The unpredictability of the "crisis" moment (in Samothraki's case, an ongoing "ecological crisis") compounds a reflexive evaluation of one's place within broader processes (political, ecological etc.), with an ethical anxiety towards possible and desirable ways of living. This leads these shepherds to engage with their environment in an open-ended dialogue, mapping out new, previously unsuspected, actors who reconfigure a disjointed world and ecology. Weaving ethnographic vignettes together with a series of ethnographic detours, I will attempt to make present the emerging roles of the mountain, the rains, and the soil as active agents indexing shepherds' anxieties and hopes concerning ethical normativity on the island. Rather than trying to unveil the consequences of "crisis" as an externally structuring event, this presentation will follow quotidian processes that make "crisis" a creative, demiurgic, and intimate ongoing moment of collective negotiation at the crossroads between place-making and ethics.

Ana Luleva

Professor, Bulgarian Academy of Sciences

Discourses about Crisis in post-socialist Bulgaria. Strategies for coping with Uncertainty

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

When the global economic crisis launched in 2008, my interview partners would say: “so we are constantly in crisis, we have not been out of it!” This exclamation expresses their conviction that they are living in an ongoing, never-ending crisis – in a state of instability and uncertainty in the present, which makes plans for the future uncertain. “Crisis”, as Narotzky and Besnier write, “refers to structural processes generally understood to be beyond the control of people, yet, simultaneously expressing people’s breach of confidence in the elements that provided relative systemic stability and reasonable expectations for the future” (2014, 4). How the post-socialist crisis is described, reflected and experienced; is it only an economic, or there are a set of crises (multiple crisis); what are the causes and what are the consequences of the feeling of living in a constant crisis?

The object of my study is to outline the main dominant public discourses about crisis after the end of state socialism in Bulgaria and to analyse how they influence the people’s reflections on the same time – to investigate how ordinary people experience and reflect on the economic crisis, caused by the post-socialist transformation; what strategies they use for coping with precarity and uncertainty, which became the new post-socialist reality.

The study will contribute to the understanding of the relationship between crisis, uncertainty, and precarity in the context of the dominating public distrust in Bulgaria by using theoretical approaches originating in the economic anthropology of post-socialism, anthropology of uncertainty, anthropology of informality, and moral anthropology.

The analysis is based on an ethnographic study of the everyday lives of families with different social, religious and age profiles, which I have been conducting within the research project “Anthropology of Uncertainty”(2021-2024) supported by the Bulgarian Science Fund.

Γεωργία Ρίνα

Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Crisis, labor, and precarity in a multinational company of door-to-door sales and marketing

Over the last fifteen years, global crises have significantly altered the economic, social, and political landscape worldwide. Among these, the enduring impacts of the global financial crisis (2008/09) and the COVID-19 health crisis have been particularly profound. This study draws on extensive long-term field research (Oct. 2013-Feb. 2017) conducted within subsidiary companies of a multinational corporation operating in direct sales and marketing in Thessaloniki. It sheds light on the influence of the economic crisis within the workplace. Aligning with previous anthropological researches, this study underscores the tendency for direct-selling enterprises to thrive in nations experiencing crisis or in transition. Such dynamics were observed in Greece, where economic instability prompted individuals to seek immediate albeit modest income opportunities. Concurrently, these companies adeptly capitalized on the prevalent fear of unemployment and financial insecurity, catering to evolving market demands. Employment within these entities provided individuals within the precariat, with an avenue to escape unemployment, fostering financial autonomy. This announcement seeks to elucidate the dual role of the economic crisis in shaping the precariat. Specifically, it endeavors to elucidate how the crisis and associated unemployment serve as both tools for corporate discourse, fostering discipline, manipulation, and intimidation, while paradoxically acting as a motivator for individuals seeking respite from their financial struggles.

Ευθύμιος Παπαταξιάρχης

Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

«Κρίση»: Σχολιασμός

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΠΑΝΕΛ 14

Εθνογραφικοί τόποι: Μετατοπίσεις, συναρθρώσεις

Συντονίστριες:

Δήμητρα Κόφτη

Επικ. Καθηγήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Κατερίνα Ροζάκου

Επικ. Καθηγήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Πώς περιγράφουμε, ορίζουμε και φανταζόμαστε τους εθνογραφικούς τόπους σήμερα; Η προβληματοποίηση των εννοιών του οριοθετημένου πεδίου και της τοπικότητας, και η εισαγωγή αναλυτικών κατηγοριών, όπως της παγκοσμιότητας και της παγκοσμιτοπικότητας, έχουν στρέψει τις ανθρωπολογικές διερευνήσεις σε κατανοήσεις του τόπου ως διαρκώς μετακινούμενου και μεταβαλλόμενου. Στο πλαίσιο αυτό, οι έννοιες της απεδαιφικοποίησης, της ρευστότητας και της πολυτοπικότητας έδωσαν έμφαση, με διαφορετικό τρόπο και βαρύτητα η καθεμία, στις πολλαπλές συναντήσεις που διεξάγονται στον εκάστοτε τόπο και στις σύγχρονες πολυσχιδείς συνδέσεις. Οι εθνογραφικές αναζητήσεις των τελευταίων δεκαετιών συχνά υπογραμμίζουν την έννοια του τόπου ως σχέσης και προτείνουν τη διεξαγωγή πολυτοπικών ερευνών ή ερευνών, που διεξάγονται μεν σε έναν τόπο, λαμβάνουν, ωστόσο, υπόψη τις πολλαπλές συναντήσεις τοπικών και παγκόσμιων σχέσεων.

Με αφορμή τις μετατοπίσεις του εθνογραφικού πεδίου, στη συνεδρία αυτή, θα θέλαμε να συζητήσουμε μια σειρά από ευρύτερα ερωτήματα. Πώς συγκροτείται το εθνογραφικό πεδίο στις έρευνές μας; Ποιες προκλήσεις αντιμετωπίζουμε στην προσπάθεια να οριοθετήσουμε ή να διευρύνουμε τα γεωγραφικά αλλά και θεωρητικά όρια του πεδίου μας; Με ποιες πολιτικές διαδικασίες συνδέονται αυτοί οι επιστημολογικοί και μεθοδολογικοί προβληματισμοί; Με άλλα λόγια, πώς οι τόποι της ανθρωπολογικής έρευνας, η συνάρθρωση τοπικού-παγκόσμιου ή ακόμα και η υπέρβαση τέτοιων δυϊσμών, απηχούν και σχετίζονται με σύγχρονες συνθήκες και εμπειρίες μετακίνησης και συνοριακότητας, καπιταλιστικής παραγωγής, νέων μορφών τεχνολογίας και ψηφιακότητας, έντονων πολιτικών, οικονομικών, οικολογικών μετασχηματισμών και πολλαπλών κρίσεων;

Συνεδρία 1η

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο ▀ Αίθουσα 7, Υπόγειο Παλαιάς Φιλοσοφικής
10:00 – 11:30

24.5.2024

Συντονίστρια Πάνελ: Δήμητρα Κόφτη

Γιώργος Πουλημενάκος

Υποψ. Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Vrije

**Από την επιστημολογία στο εθνογραφικό στοιχείο: Η διαλεκτική
παγκόσμιου/τοπικού ως μεταφορές ταξικών προδιαθέσεων**

Η κριτική της εννοιολόγησης του εθνογραφικού πεδίου ως το χωρικό ισοδύναμο μιας περίκλειστης και σαφώς οριοθετημένης πολιτισμικής «ουσίας» είναι κοινός τόπος στην ανθρωπολογία. Από την ανάδειξη της βούλησης για δύναμη πίσω από κάθε χωρική παραγωγή της διάκρισης εαυτός-άλλος από τον Έντουαρντ Σαίντ, την παραδοχή της κειμενικής φύσης της εθνογραφικής «συνάντησης» από την πολιτισμική κριτική, αλλά και τις πολιτικές και τεχνολογικές εξελίξεις από το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα, το «πεδίο» το οποίο μελετάμε σπανίως ταυτίζεται με μια συγκεκριμένη εδαφική επικράτεια ή με ένα στατικό σύνολο κοινωνικών υποκειμένων υπό μελέτη.

Ωστόσο, αυτό που έχει λιγότερο συζητηθεί είναι πως τα ίδια τα εθνογραφικά υποκείμενα προσδιορίζουν το πεδίο στο οποίο κινούνται σε σχέση με τις έμφυλες, ταξικές, εθνοτικές τους εμπειρίες και παραστάσεις και πως η ακαδημαϊκή κριτική του ερευνητή συμπίπτει ή αντιφάσκει με τα βιώματα των υποκειμένων.

Αντλώντας από ένα χρόνο εθνογραφικής έρευνας στο προσφάτως ιδιωτικοποιημένο λιμάνι του Πειραιά, αυτή η ανακοίνωση θα επιχειρήσει να αναδείξει τα όρια και τις εντάσεις μεταξύ επιστημολογικής κριτικής και κοινωνικού βιώματος από το οποίο διάφοροι δρώντες αρχίζουν να σκέφτονται και να παράγουν συμβολικές γεωγραφίες.

Για την παλαιά γενιά των λιμενεργατών, η πώληση του λιμανιού σε Κινεζικά συμφέροντα και η απορρύθμιση της λιμενεργασίας στον σταθμό εμπορευματοκιβωτίων του λιμανιού, σήμανε την «κινεζοποίηση» του Πειραιά, ήτοι την «εισβολή» στην Ελλάδα, αλλά και την Ευρώπη, μιας εργασιακής κουλτούρας ερχόμενης από την Κίνα και βρισκόμενη στον αντίποδα της παράδοσης των εργασιακών δικαιωμάτων που γνωρίζουμε στη Δύση. Για τη νεότερη όμως γενιά, που προσλαμβάνεται στο λιμάνι μετά την ιδιωτικοποίηση και που ως επί τω πλείστον ο εργασιακός τους βίος ορίζεται από την επισφαλή εργασία στον «βαθύ» ιδιωτικό τομέα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της Ελλάδας, οι εργασιακές αυτές σχέσεις και οι στρατηγικές εύρεσης εργασίας στο λιμάνι δεν απέχουν από την ελληνική κανονικότητα.

Είναι ο Πειραιάς ένας Κινεζικός «θύλακας», ένα παγκοσμιο-τοπικό, απεδαφικοποιημένο πεδίο, ένα σημείο στην κατά Χάρβεϊ συμπύκνωση του χώρου και του χρόνου, ή ένα πεδίο συνέχειας της ελληνικής, «ιδιότροπης», συσσώρευσης κεφαλαίου; Η ανακοίνωση αυτή προτείνει ότι μέσω των διάφορων εννοιολογήσεων του πεδίου από τους ίδιους του πληροφορητές μαθαίνουμε περισσότερα

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

για τις ταξικές προσλαμβάνουσες των υποκειμένων παρά για το πεδίο καθ' αυτό. Από την επιστημολογία περνάμε στην εθνογραφία.

Κωνσταντίνος Διαμαντής

Υποψ. Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Επαναπροσδιορίζοντας τους εθνογραφικούς χώρους στη ψηφιακή εποχή: Γκράφιτι, ορατότητα και ο μετασχηματισμός της έννοιας του τόπου

Η παρούσα έρευνα μελετά τη δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ ψηφιακότητας, εθνογραφικών χώρων και της κοινότητας του γκράφιτι μέσα από προσωπικές εμπειρίες αλλά και ευρύτερα ανθρωπολογικά ερωτήματα. Πιο συγκεκριμένα εξετάζει τη μεταστροφή της σημασίας των "graffiti spots" (σημείων που επιλέγονται για την δημιουργία γκράφιτι) στο πλαίσιο ενός μεταβαλλόμενου κοινωνικο-πολιτισμικού τοπίου, πλαισιωμένου από τη προσωπική σύνδεση του ερευνητή με το θέμα και το πεδίο. Δίνεται έμφαση σε βασικές ιδέες όπως αυτές της εκτόπισης, της ρευστότητας και της πολυτοπικότητας, εξετάζοντας τις σύνθετες συναντήσεις στους τόπους του σήμερα αλλά και τις πολύπλοκες συνδέσεις τους με παγκόσμια και τοπικά δίκτυα.

Η ομιλία – ταυτόχρονα – εμβαθύνει στους τρόπους λειτουργίας του Instagram, αναλύοντας τον ρόλο του ως ένα ψηφιακό άλμπουμ φωτογραφιών/βίντεο και ταυτόχρονα ως νέου δημόσιου χώρου που εξυπηρετεί και μετασχηματίζει τις πρακτικές του γκράφιτι. Το Instagram, ως ένας τρόπος δικτύωσης για την κοινότητα, προβάλλεται όχι απλώς ως εργαλείο επικοινωνίας αλλά ως χώρος όπου καλλιεργούνται σχέσεις, αναδεικνύοντας την σκέψη του Lev Manovich ότι τα άτομα γίνονται τα ίδια τα μέσα.

Η συγκεκριμένη εθνογραφική έρευνα εστιάζει στην υποκουλτούρα του γκράφιτι παρέχοντας μια διαφοροποιημένη κατανόηση του "spot" του γκράφιτι, που συνήθως περιορίζεται ερευνητικά σε φυσικούς χώρους μέσα σε βιομηχανικά και αστικά τοπία. Υπογραμμίζεται η στροφή προς τις ψηφιακές πλατφόρμες, επαναπροσδιορίζοντας τον τρόπο και τις στρατηγικές που τα γκράφιτι-υποκείμενα επιλέγουν τις τοποθεσίες/spots στο φυσικό χώρο. Το άρθρο υποστηρίζει ότι στην εποχή των ψηφιακών κοινωνικών μέσων οι αναρτήσεις graffiti στο διαδίκτυο αποτελούν τα νέα εικονικά graffiti spots, αμφισβητώντας τις συμβατικές έννοιες του τόπου και του κοινού.

Εξετάζονται από μια ανθρωπολογική σκοπιά οι ραγδαίες αλλαγές στις πρακτικές του γκράφιτι και της εννοιολόγησης των εθνογραφικών χώρων μέσα στο ψηφιακό τοπίο. Η έρευνα επεκτείνεται σε ιδέες σχετικά με την ανάδυση νέων κατηγοριοποιήσεων τόσο σε ζητήματα ταυτότητας για τα δρώντα υποκείμενα με την εμφάνιση γκραφιτάδων παγκόσμιας κλίμακας όσο και ζητημάτων συγγένειας με την σύσταση διαδικτυακών graffiti crew, θέτοντας το ερώτημα αν η κοινότητα και η κουλτούρα του γκράφιτι υφίσταται θεμελιώδης αλλαγές.

Εν κατακλείδι, η έρευνα λειτουργεί αναστοχαστικά στις προσδοκίες, στην προσωπική στάση του ερευνητή και συμβάλλει σε έναν ευρύτερο διάλογο για το πως μεταβάλλεται η πολιτιστική έκφραση στην εποχή της ψηφιακότητας, αναδύοντας τις πολύπλευρες συνδέσεις μεταξύ φυσικών και εικονικών, δημόσιων και ιδιωτικών χώρων. Επιδιώκεται ο επαναπροσδιορισμός εννοιών όπως του τόπου, της ορατότητας και του πως διαδίδονται οι πολιτισμικές πρακτικές σε παγκόσμιο επίπεδο μέσα σε μια διαρκή μεταβαλλόμενη κατάσταση που διαμορφώνει το σύγχρονο πολιτισμικό τοπίο σε συνάρτηση με την ψηφιακή συνθήκη.

Αλέξανδρος Παπαγεωργίου

Διδάκτορας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Οι συναντήσεις και τα έγγραφα ως εθνογραφικό πεδίο. Πώς τα (ευρωπαϊκά) ερευνητικά πρότζεκτ παράγουν τόπους, γνώση και υποκειμενικότητες

Για την παρουσίαση αυτή αντλώ από τη διδακτορική διατριβή μου (2023), στην οποία εξέτασα τα πρότζεκτ ως τεχνολογία διακυβέρνησης και υποκειμενοποίησης, ειδικά για την έρευνα που διεξάγεται εντός ρυθμιστικών και χρηματοδοτικών πολιτικών-πλαισίων της Ε.Ε. Μέσα από τη συμμετοχή μου ως εθνογράφος σε ένα πρότζεκτ τεχνο-κοινωνικής καινοτομίας διαπίστωσα την κεντρικότητα των συναντήσεων -ανοιχτών ή κλειστών, επίσημων ή άτυπων, δια ζώσης ή εξ αποστάσεως- και των εγγράφων λογοδοσίας, των διαβόητων παραδοτέων, για την οργάνωση και νοηματοδότηση της δραστηριότητας, για την παραγωγή τόπων, υποκειμενικότητων, αξίας και «γνώσης». Άλλωστε, σε αντίθεση με ό,τι ίσχυε στην προγενέστερη πειθαρχική συνθήκη, τα πρότζεκτ του (δικτυακού) ύστερου καπιταλισμού αποτελούν τεχνολογία που συμβάλλει στην απεδαφικοποίηση του χρόνου και του χώρου προκειμένου να τους επανεμφανίσει ως δραστηριότητα (Jensen et al. 2016), ενώ η διάχυση της σύγχρονης «προτζεκτοποίησης των πάντων» (ό.π.) συμπίπτει ιστορικά με την άνοδο των «κουλτουρών ελέγχου» (Strathern 2000).

Οι συναντήσεις και άλλες οργανωμένες εκδηλώσεις (εργαστήρια, ημερίδες, κ.ά.) είναι συμβάντα όπου η φαντασία ενεργοποιείται, σχέσεις διαμορφώνονται και ιεραρχίες -οι συμπεριλήψεις και οι αποκλεισμοί του/σε πρότζεκτ- (ανα)παράγονται. Τόσο τα ίδια τα πρότζεκτ, όσο και η, απαραίτητη για τη σημερινή (προτζεκτιακή) οικονομία της γνώσης, υποκειμενικότητα των ειδικών που τα διεξάγουν συγκροτούνται, επιτελούνται και επικυρώνονται μέσα από τον σχεδιασμό και τη διοργάνωση διαφόρων συναντήσεων, και, ταυτόχρονα, μέσα από τις προγραμματικές και τις απολογιστικές περιγραφές αυτών. Ιδιαίτερη σημασία οφείλεται στην ισχυρή αλληλεξάρτηση και συνδιαμόρφωση συναντήσεων και εγγράφων λογοδοσίας (και τεκμηρίωσης της επιτυχίας) των πρότζεκτ, καθώς «όπως τα έγγραφα παράγουν συναντήσεις, έτσι και οι συναντήσεις παράγουν έγγραφα» (Brown et al. 2017). Στην παρουσίαση αυτή θα συζητήσω διάφορες μεθοδολογικές, επιστημολογικές, δεοντολογικές και πολιτικές επιλογές και προεκτάσεις της εθνογραφικής εργασίας όταν αυτή αφορά τις ίδιες τις συνθήκες εντός των οποίων εργαζόμαστε και παράγουμε γνώση.

Συνεδρία 2η

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο ▀ Αίθουσα 7, Υπόγειο Παλαιάς Φιλοσοφικής
18:00 – 19:30

24.5.2024

Συντονίστρια Πάνελ: Κατερίνα Ροζάκου

Ευανθία Πατσιαούρα

Αναπλ. Καθηγήτρια, ΑΠΘ

Τοπικές, διατοπικές και μετατοπικές θεσιακότητες κατασκευής πεδίου

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Στην παρούσα εισήγηση συζητώ τη διαδικασία συγκρότησης του εθνογραφικού πεδίου μέσω τρίπτυχου ανταστοχασμού σε τοπικές, διατοπικές και μετατοπικές θεσιακότητες έρευνας και συγγραφής του πεδίου. Αντλώ από πολυτοπική έρευνα κατά την περασμένη δεκαετία σε κοινότητες νιγηριανικού πεντηκοστιανικού προσανατολισμού στην Ελλάδα, τη Βραζιλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Νιγηρία και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ο ακαδημαϊκός λόγος τείνει να τοποθετεί τέτοιες κοινότητες ως διασπορικές εκφράσεις της μεταποικιοκρατικής έκρηξης του (νέο)πεντηκοστιανικού κινήματος από την Αφρική προς τον υπόλοιπο κόσμο υπό σύγχρονα ρεύματα παγκοσμιοποίησης, από τα οποία αντλούν και τα οποία μορφοποιούν. Ωστόσο, οι διαφοροποιήσεις που παρουσιάζονται στη σύσταση, τις πνευματικές πρακτικές και γενικότερες αντιλήψεις αυτών των κοινοτήτων είναι τόσο σημαντικές ώστε να αμφισβητούν τη δοκιμότητα όρων όπως η διασπορά και παγκοσμιοποίηση, καθώς αυτοί περιορίζουν την κατανόηση του εθνογραφικού πεδίου και των ανθρώπων του σε συγκεκριμένα σημεία καταγωγής και παρωχημένες σχέσης κέντρου-περιφέρειας. Σε αυτό το πλαίσιο, προτείνω την τοπικότητα-διατοπικότητα-μετατοπικότητα ως αναλυτικό συνεχές προς κατανόηση και εννοιολόγηση της συγκρότησης του εθνογραφικού πεδίου εντός, μεταξύ και πέρα των διακριτών φυσικών και ψηφιακών τόπων έρευνας. Συγκεκριμένα, προσεγγίζω το τοπικό ως αυτό το οποίο συγκροτείται μέσω κοινών πρακτικών και ζωσών εμπειριών οικειότητας, το διατοπικό ως αυτό το οποίο αναδύεται στην επικάλυψη οικειοτήτων και το μετατοπικό ως μια χειρονομία επαναδιαμόρφωσης της οικειότητας. Υπό αυτή την ανάλυση, προάγω τα πλεονεκτήματα της πολυτοπικής εθνογραφίας προς μια αδιαχωριστότητα της έρευνας πεδίου σε φυσικά και ψηφιακά περιβάλλοντα, καθώς εξετάζω την πολυτοπικότητα υπό τοπικών, διατοπικών και μετατοπικών δυναμικών. Κυρίως, κάνω λόγο για τον πολιτικό αντίκτυπο της συγκρότησης εθνογραφικού πεδίου μέσω αναθεώρησης προσδιορισμών τους οποίους η ίδια χρησιμοποιούσα για να πλαισιώσω το πεδίο έρευνάς μου ως «νιγηριανική πεντηκοστιανική διασπορά». Εισάγοντας μια γνωριμία με τοπικά, διατοπικά και μετατοπικά, έναντι ατόμων δέσμιων σε εθνικότητα, δόγμα και διασπορική συνθήκη, αμφισβητώ προσδιορισμούς ταυτότητας και επιχειρώ την αποσταθεροποίηση της ολοποίησης και του δίπολου ετερότητας-εαυτότητας.

Χριστίνα Κορκοντζέλου

Υποψ. Διδακτόρισα, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Διεθνή τηλεφωνικά κέντρα: ορίζοντας το εθνογραφικό πεδίο της εργασίας στο παγκόσμιο «ψηφιακό εργοστάσιο»

Η παρούσα συμβολή θα επιχειρήσει να συζητήσει όψεις διαδικασιών απεδαφικοποίησης και τοπικοποίησης της εργασίας παροχής ψηφιακών υπηρεσιών με βάση εκπονούμενη διδακτορική έρευνα με εργαζόμενους/ες σε διεθνείς υπεργολαβικές επιχειρήσεις τηλεφωνικών κέντρων στην Σόφια και στην Αθήνα. Τα περισσότερα διεθνή τηλεφωνικά κέντρα, μέσω οικονομικών πρακτικών outsourcing ή/και offshoring, αναλαμβάνουν έργα παροχής υπηρεσιών, όπως η εξυπηρέτηση πελατών, η τεχνική υποστήριξη ή οι πωλήσεις, για λογαριασμό πολυεθνικών εταιρειών με έδρα τον Παγκόσμιο Βορρά. Οι ντόπιοι εργαζόμενοι/ες που στελεχώνουν την παραγωγή σε αυτές τις επιχειρήσεις, καλούνται να παρέχουν υπηρεσίες είτε στη μητρική τους γλώσσα είτε σε κάποια ξένη γλώσσα, αναλόγως με το σε ποια αγορά παγκόσμιων πελατών απευθύνονται τα προϊόντα του εξωτερικού αναθέτη. Παράλληλα, σημαντικό είναι και το ποσοστό ξένων μεταναστών εργαζομένων στα τηλεφωνικά κέντρα, προερχόμενων τόσο από τον Παγκόσμιο Βορρά όσο και από τον Παγκόσμιο Νότο, που συχνά συνυπάρχουν σε διαφορετικές ή μικτές ομάδες παραγωγής με τους ντόπιους/ες εργαζόμενους/ες.

Οι πολλαπλές συναντήσεις παγκόσμιου και τοπικού στην ψηφιακή παραγωγή που λαμβάνει χώρα στα τηλεφωνικά κέντρα μέσω των νέων τεχνολογιών, από την σχέση πελάτη και εργαζόμενου μέχρι τις σχέσεις εργαζόμενου και εξωτερικού αναθέτη/εταιρείας και τις σχέσεις των εργαζομένων μεταξύ

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

τους -ειδικά αν συνυπολογιστεί εδώ και ο παράγοντας της μεταναστευτικής κινητικότητας-, συγκροτούν ένα δι-εθνικό (transnational) τόπο της εργασίας που υπερβαίνει εδαφικά και κρατικά όρια σε πραγματικό χρόνο. Επιπλέον, το καθεστώς τηλεργασίας που έχει επιβληθεί στα περισσότερα τηλεφωνικά κέντρα με το ξέσπασμα της πανδημίας του Covid-19 δημιουργεί νέες κινητικότητες και «ακινήσεις» της σύγχρονης ψηφιακής εργασίας και εμπλέκει με νέους τρόπους τον οικιακό χώρο ως χώρο (ανα)παραγωγής. Συνεπώς, πώς τα εργαζόμενα υποκείμενα στα τηλεφωνικά κέντρα βιώνουν και νοηματοδοτούν την καθημερινότητα τους εντός μεταβαλλόμενων χωρικοτήτων της εργασίας; Εθνικές, έμφυλες, και ταξικές ασυμμετρίες, που διαμεσολαβούνται από ιστορικά διαμορφωμένες τοπικές πολιτισμικές πραγματικότητες, συναρθρώνονται τόσο εντός όσο και εκτός της παραγωγικής διαδικασίας. Οι ιεραρχίες αυτές όχι μόνο δίνουν μορφή στον καταμερισμό της εργασίας εντός του τηλεφωνικού κέντρου και στις σχέσεις εξουσίας, αλλά αναδεικνύουν και μοτίβα άνισης καπιταλιστικής ανάπτυξης σε δύο περιφερειακές περιοχές της Ευρώπης που βιώνουν τα αποτελέσματα πολλαπλών κρίσεων με διαφορά εικοσαετίας.

Αλεξάνδρα Μπακαλάκη

Αναπ. Καθηγήτρια, ΑΠΘ

Η μεθοδολογική επινόηση της «αυθαίρετης τοποθεσίας» και το «μπέρδεμα» της Θηρασίας

Σύμφωνα με τον Matei Candea, η οριοθέτηση του τόπου διεξαγωγής της εθνογραφικής έρευνας δεν υπαγορεύεται από κάποια δεδομένα και αυτονόητα σύνορα που τον διαχωρίζουν από το παραέξω του, αλλά, αντίθετα, από την επίγνωση ότι το εύρος της εθνογραφικής προσοχής είναι αναπόφευκτα πεπερασμένο και, συνεπώς, είναι αδύνατο να συλλάβει το σύνολο των συνδέσεων μέσω των οποίων οι επιμέρους τόποι διαρκώς (ανα)συγκροτούνται. Η μεθοδολογική επινόηση της «αυθαίρετης τοποθεσίας» ("arbitrary location") αντιβαίνει στην τάση των εθνογράφων να υποστασιοποιούν τα όρια των εθνογραφικών τους τόπων και συμβάλλει στην εγρήγορσή τους ως προς τη ρευστότητα και την πολλαπλότητα τόσο των εσωτερικών τους διαιρέσεων όσο και των ευρύτερων χωρικών διευθετήσεων στις οποίες αυτοί εγγράφονται. Στην ανακοίνωση επιχειρώ να συσχετίσω την πολυπλοκότητα και την ακαταστασία της κοινωνικής ζωής που καθίστανται ορατές μέσω της προσέγγισης του εθνογραφικού τόπου ως «αυθαίρετης τοποθεσίας» με τις καθημερινές αντιξοότητες και αβεβαιότητες τις οποίες οι κάτοικοι της Θηρασίας συνοψίζουν με τη φράση «εδώ είναι μπέρδεμα». Πιο συγκεκριμένα, θα προσπαθήσω να υποστηρίξω ότι το «μπέρδεμα» μπορεί να αποτελέσει πρίσμα για την κριτική επανεξέταση των αντι-ουσιακρατικών προδιαγραφών και των οικουμενικών συνδηλώσεων της μεθοδολογικής πρότασης του Candea.

Συνεδρία 3η

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αίθουσα 16, Ημιόροφος, Κτίριο KZ

10:00 – 11:30

26.5.2024

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Ελίνα Καπετανάκη
Ανεξάρτητη Ερευνήτρια

Μεταπτώσεις του χώρου, της εργασίας και του εθνογραφικού πεδίου με αφορμή την κατασκευή ενδυμάτων στον Φραγκομαχαλά

Τον Δεκέμβριο 2023 σε είσοδο πολυκατοικίας στον «Φραγκομαχαλά» τοιχοκολλήθηκε στα ελληνικά και αγγλικά μια αγγελία προκειμένου για την εύρεση μοδίστρας-γαζώτριας σε ατελιέ. Πράγματι, στο δυτικό κέντρο της Θεσσαλονίκης, μετά το πέρας του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου – συχνά έως και σήμερα, άνθρωποι μετακινούμενοι από διαφορετικούς τόπους αναζήτησαν εργασία στον άλλοτε αναδυόμενο εμπορικό κόσμο των βιοτεχνιών, εργαστηρίων φασόν και ατελιέ ή στον τομέα της εμπορίας ειδών ραπτικής. Το ταξίδι τους στον χώρο, οι εργασιακές τους επιλογές και οι εμπορικές τους συναλλαγές συχνά αποκάλυπταν καμπές της εντόπιας, αλλά και παγκόσμιας οικονομίας, της κοινωνικής και πολιτικής συνθήκης της εποχής στην οποία διαβιούσαν.

Για τον Clifford το ταξίδι δεν είναι παρά ένας μεταφραστικός όρος. Είναι όρος που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στρατηγικά, ώστε να αναδείξει τους ενέχοντες περιορισμούς, της ίδιας της μετακίνησης. Επί του παρόντος, οι μετακινήσεις στον χώρο, όπως το ταξίδι μιας μεταχρονολογημένης επιταγής, ο τόπος παραγωγής ενός σακακιού, οι τόποι πώλησης και κατανάλωσής του εν λόγω ενδύματος, αλλά και οι μετακινήσεις του ίδιου του σώματος μιας εργαζόμενης στον τομέα της κατασκευής ενδυμάτων από πόλη σε πόλη, έρχονται με αφορμή το δυτικό ιστορικό κέντρο της Θεσσαλονίκης να συναρθρωθούν προκειμένου να περιγράψουν τη δυναμική διαδικασία σύνθεσης του/των πεδίου/ων εθνογραφικής έρευνας. Στην παρουσίαση αυτή, με αφορμή τον γεωγραφικό χώρο του κέντρου της Θεσσαλονίκης θα ιδωθούν όψεις της μετακίνησης προϊόντων και ανθρώπων – σχετικών με την κατασκευή και εμπορία ενδυμάτων – και τελικά μορφοποιήσεις του ίδιου του ερευνητικού πεδίου με χρονοτοπική σημασία. Μιας και σύμφωνα με τον Appadurai είναι ίσως αδύνατο για τους εθνογράφους να διαχωρίσουν τον τόπο από τον χρόνο και το φαντασιακό πλέγμα της μνήμης, αφού το μνημονικό πεδίο του φαντασιακού λειτουργεί «ως καταστατικό χαρακτηριστικό της σύγχρονης υποκειμενικότητας». Στόχος, είναι η δυναμική της κίνησης στο χώρο, αλλά και οι μνημονικές μετατοπίσεις στο χρόνο να περιγράψουν πολλαπλές κρίσεις της καπιταλιστικής παραγωγής και οικονομικούς μετασχηματισμούς που συνυφαίνονται με την παύση της σχάσης ανάμεσα στο τοπικό και το παγκόσμιο.

Ζαχαρίας (Ζάχος) Βαλιάντζας

Υπ. Διδάκτορας, ΑΠΘ

Ετερότητα και (α)ορατότητα στο ακρότατο της πόλης. Ενσώματες παρουσίες και πρακτικές ανάδυσης της βιωμένης ατμόσφαιρας στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης

Η παρούσα έρευνα εστιάζει στις διασταυρώσεις της μεταναστευτικής κατοίκησης και της βιωμένης ατμόσφαιρας (ambience) της πόλης, με βάση το θεωρητικό πλαίσιο που θέτει η σύγχρονη κριτική αστική θεωρία, η ανθρωπογεωγραφία αλλά και μεθοδολογικές πτυχές της κριτικής εθνογραφίας.

Τοποθετημένη στο μεταβαλλόμενο καθημερινό περιβάλλον της Θεσσαλονίκης ως εθνογραφικό τόπο, μέσω της αποτύπωσης αντιθέσεων, συγκρούσεων και αμφιθυμιών εντός του, η μελέτη διερευνά τους τρόπους ανάδυσης νέων μορφών βιωμένης ατμόσφαιρας στους τόπους της πόλης. Συναισθηματικών (affective) ατμοσφαιρών κοινότητας, φροντίδας και αλληλεγγύης που ξεδιπλώνονται τόσο στο τοπικό όσο και στο ευρύτερο μητροπολιτικό πεδίο, αναδεικνύοντας τις δυνατότητες συνύπαρξης στη δημόσια σφαίρα παρά τις σχέσεις εξουσίας και πέρα από αυτές, αλλά και υπέρβασης των δυνάμεων τοπικό-παγκόσμιο και αορατότητας-ορατότητας. Με αφετηρία τις κριτικές

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

προσεγγίσεις απέναντι στις νεοφιλελεύθερες κινήσεις στην καθημερινότητα της πόλης και μέσα από ένα πρίσμα που δίνει έμφαση στις μετασχηματιστικές δυνατότητες της ενσώματης παρουσίας, προσεγγίζεται μια άλλη κοινωνικο-χωρική ποιητική των μεταναστών στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Τα ζητήματα εξετάζονται μέσα κριτική βιβλιογραφική επισκόπηση καθώς και από εμπειρική μελέτη περίπτωσης που βασίζεται σε ποιοτικές εθνογραφικές μεθόδους στην πρώτη προβλήτα του λιμανιού της Θεσσαλονίκης, προσεγγίζοντάς το ως οριοθετημένο πεδίο αλλά και ως τόπο συνάρθρωσης και υπέρβασης συνοριακοτήτων υλικών και ατμοσφαιρικών.

Σε αυτό το οριακό σημείο του κέντρου της πόλης, η μελέτη μας φωτίζει περιπτώσεις οικειοποίησης του χώρου μέσω πρακτικών των υποκειμένων της ετερότητας, όπως επίσης το πώς τέτοιες πρακτικές ξεπερνούν τα ατμοσφαιρικά σύνορα της πόλης και δημιουργούν μια νέα συλλογικά βιωμένη αστική ατμόσφαιρα, καθιστώντας δυνατή την υπέρβαση πολλαπλών και διασταυρούμενων φυσικών, κοινωνικών και ατμοσφαιρικών συνόρων. Η χωρικότητα αλλά και η χρονικότητα της μελέτης στον εθνογραφικό τόπο, δύναται να ανοίξει διαύλους επικοινωνίας τόσο αναφορικά με τη γενικευσιμότητα των πρακτικών εντός των τοπικοτήτων της, όσο και να τονίσει τη σημασία που οι εμπειρίες της μετανάστευσης και της μετακίνησης δημιουργούν στο μεταβαλλόμενο σύγχρονο αστικό πεδίο.

Αρεζού Ρεζαϊάν

Διδασκτορίσσα, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Κάνοντας εθνογραφία με «κινούμενη άμμο»

Η ανακοίνωση αυτή αποσκοπεί να συμβάλει στις συζητήσεις του πάνελ για τη συνάρθρωση μεταξύ παγκοσμίου και τοπικού, αλλά και για τις σύγχρονες συνθήκες κίνησης, ακινησίας και περιθωριοποίησης. Βασισμένη στο εθνογραφικό υλικό που συλλέχθηκε σε 14 μήνες στο διάστημα 2019-2020 με τις Αφγανές και Ιρανές μητέρες-κατοίκους της Δομής Φιλοξενίας του Ελαιώνα της Αττικής (ΑΦΕΑ), έθεσα ως επίκεντρο τα ζητήματα της συγγενειακότητας, της μητρότητας αλλά και των έμφυλων σχέσεων σε συνθήκες παρατεταμένης διαμονής και περιθωριοποίησης των αιτούντων άσυλο. Η εθνογραφία πραγματοποιήθηκε με έναν πληθυσμό που ήταν σαν «κινούμενη άμμος» καθώς οι οικογένειες που συμμετείχαν στην έρευνα δεν ήθελαν να μείνουν στην Ελλάδα και τα μέλη τους εξαφανίζονταν απροειδοποίητα από την Ελλάδα. Οι οικογένειες, εκμεταλλευόμενες στρατηγικά τα ασφυκτικά περιθώρια που αφήνει το ευρωπαϊκό πλαίσιο γύρω από το άσυλο και τις διαδικασίες οικογενειακής επανένωσης, πολλές φορές αποφάσιζαν να διασπαστούν ώστε να αποκτήσουν πρόσβαση σε κινητικότητα και σε νόμιμο καθεστώς σε άλλες χώρες. Ποια μορφή οικογένειας αναδύεται σε αυτές τις συνθήκες; Πώς οι οικογένειες των Αφγανών και Ιρανών προσαρμόζονται στους δυτικοκεντρικούς ορισμούς της συγγενειακότητας και της γονεϊκότητας προκειμένου να αποκτήσουν πρόσβαση στην κινητικότητα; Ποιοι παράγοντες καθορίζουν την επιλογή του μέλους που θα ταξιδέψει; Το φύλο του μέλους τι ρόλο παίζει; Ποιοι συλλογισμοί μεσολαβούν μέχρι να ληφθεί η απόφαση; Τέλος, σε τέτοιες συνθήκες κινητικότητας πώς πραγματοποιείται η ανθρωπολογική έρευνα;

ΠΑΝΕΛ 15

Εθνογραφώντας Ρομά Υποκείμενα: Φυλετικοποίηση και Αμφίσημη Ορατότητα σε Συνθήκες Δομικής Αβεβαιότητας στη Συγκυρία του Αυταρχικού Νεοφιλελευθερισμού

Συντονίστριες:

Ασπασία Θεοδοσίου

Αναπ. Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Σύνθια-Ελένη Μαλακάση

Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Ε.Υ. της ερευνητικής μελέτης CitRepJus

Οι Ρομά στην Ευρώπη διαβιώνουν σε ένα καθεστώς διαστρεβλωμένης ή αμφίσημης ορατότητας, καθώς φαίνεται να καταλαμβάνουν αντιφατικές θέσεις στο ευρωπαϊκό φαντασιακό: «ενοχλητικοί» επαίτες εξαρτώμενοι από το κράτος πρόνοιας, περιθωριακοί υπεξούσιοι, «ευάλωτοι» αλλά και «επικίνδυνοι», υπόκεινται σε καθεστώτα φυλετικού ρομαντισμού και εξωτικοποίησης, την ίδια στιγμή που ήδη από τη δεκαετία του 1990 η πολιτισμική διαφορά τους και η προστασία της ιδιαιτερότητάς τους, στο πλαίσιο των ποικίλων πολιτικών (ευρωπαϊκών και εθνικών) ενσωμάτωσης φαίνεται ότι ελάχιστα περιόρισαν τη φτώχεια τους, ενώ ταυτόχρονα συνεισέφεραν στην κυβερνησιμότητά τους και στην ενίσχυση της αμφίσημης ορατότητάς τους.

Η πρόσφατη εκρηκτική ορατοποίηση των Ρομά υποκειμένων στην ελληνική δημόσια σφαίρα – σε επίπεδο άρθρωσης δημόσιων πολιτικών αλλά κυρίως σε επίπεδο θανατοπολιτικής – σε συνδυασμό με τη σαφή επιδείνωση (υλική και συμβολική) των όρων ύπαρξής τους ειδικά μετά του καθεστώτος λιτότητας – την ίδια στιγμή που ο Ρομά πληθυσμός στη χώρα μας αποτελεί την πολυπληθέστερη εθνοπολιτισμική ομάδα στην οποία πιο πρόσφατα έχουν προστεθεί και άλλες ομάδες όπως π.χ. οι Βαλκάνιοι Ρομά – καθιστούν επιτακτική τη διερεύνηση των νέων εκφάνσεων αυτής της αμφίσημης ορατότητας.

Υπό αυτό το πρίσμα, προσκαλούμε μελέτες πεδίου που αξιοποιούν την ανθρωπολογική σκέψη ή/και την εθνογραφία σε συνδυασμό με άλλες μεθόδους έρευνας, και οι οποίες έρχονται να πυροδοτήσουν ανα-θεωρήσεις κομβικών ζητημάτων σε σχέση με τη συνολική θεσιακότητα των Ρομά υποκειμένων στην ελληνική κοινωνία – τις βαθύτερες αιτίες αποκλεισμού, διάκρισης και βίας σε βάρος τους – αλλά και σε σχέση με το τι το παράδειγμά τους έρχεται να φωτίσει αναφορικά με την κυρίαρχη «λευκή» ελληνική ταυτότητα.

Με έμφαση στις υλικότητες, τις μορφές κυβερνησιμότητας, την πολιτική οικονομία των

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

συνθηκών ύπαρξής τους αλλά και στη δυναμική των αναπαραστάσεων που τα αφορούν, το παρόν πάνελ φιλοδοξεί να εστιάσει στις διαδικασίες φυλετικοποίησης που συντηρούν και ρυθμίζουν ποικιλοτρόπως την παρούσα συνθήκη των Ρομά ως υπεξούσιων υποκειμένων. Ταυτόχρονα το πάνελ φιλοδοξεί να καταγράψει και να αναδείξει νέες διασυνδέσεις και αντιστάσεις, ατομικές και συλλογικές πρακτικές που υιοθετούν τα Ρομά υποκείμενα και κοινότητες, καθώς και ενδεχόμενες νέες μορφές πολιτικής συμμετοχής και ακτιβισμού που αναδύονται σε αυτό τον ορίζοντα της αβεβαιότητας.

Συνεδρία

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αμφιθέατρο 11, Όροφος 1^{ος}, Κτίριο ΘΗ
10:00 – 11:30

25.5.2024

Συντονίστρια Πάνελ: Ασπασία (Σίσσυ) Θεοδοσίου

Φωτεινή Τσιμπιρίδου

Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Ταπεινά καλαθοτεχνουργήματα και κριτικές σπουδές Ρομά: μια αποαποικιακή ανθρωπολογική ματιά στο εγχείρημα του Μουσείου Καλαθοπλεχτικής των Ρομά (Θρυλόριο Κομοτηνής)

Με αφορμή τη ξενάγηση στο Μουσείο Καλαθοπλεχτικής των Ρομά στο Θρυλόριο Κομοτηνής, η παρούσα ανακοίνωση αναπτύσσει μια ανθρωπολογική αποτίμηση για το πώς το Μουσείο και η συλλογή των καλαθοτεχνουργημάτων ανοίγουν το δρόμο για πιο κριτικές σπουδές των Ρομά στην Ελλάδα και ευρύτερα στα Βαλκάνια. Η ίδια η συλλογή, ως μοναδική στο είδος και στην περιοχή, ο εμπνευστής και δημιουργός της, το τοπίο, οι δράσεις και η στάση των εμπλεκόμενων μερών, ανοίγουν ένα πεδίο διερεύνησης της ζωής των Ρομά που ξεκινά με/από τα δικά τους τεχνουργήματα, τα κάθε λογής καλάθια, αναδεικνύει τρόπους ζωής, κοσμολογίες, μαγεία, σοφία και πρακτική γνώση αυτών των φτωχών περιθωριακών και μετακινούμενων Ρομά πληθυσμών, όπως και τα περιστατικά διακρίσεων και ρατσισμού σε βάρος τους.

Το Μουσείο δεν παρέχει μόνο εκπαιδευτικό έργο σε ταπεινές κοσμολογίες (βλ. καλαθοτεχνουργήματα), προκειμένου να ευαισθητοποιήσει στη διαφορετικότητα, την ανεκτικότητα ή την συμπόνια. Στο περιθώριο της κυρίαρχης εθνικής αφήγησης για τις παραδοσιακές κοινωνίες, λειτουργεί ως Μουσείο αναστοχασμού για ξεχασμένες ή αποσιωπημένες γνώσεις και υλικότητες, αυτές που εξοστρακίζονται ως ταπεινές τεχνικές, ή καταδικάζονται ως μαγικές γνώσεις. Η ανάδειξη της τοπικής σοφίας και των πρακτικών επιβίωσης με όρους τεχνουργηματικής συμπερίληψης της φύσης και της ανθρώπινης κοινωνίας, των ανθρώπινων και μετα-ανθρώπινων, δεν αποκλείουν ωστόσο τις προσπάθειες αφηγηματικής συμμόρφωσης ή/και λογοθετικής υπεραναπλήρωσης σε κυρίαρχες μουσειολογικές προτάσεις, όπως συχνά συμβαίνει με τις εθνοκεντρικές λαογραφικές συλλογές.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Με όλους αυτούς τους τρόπους, αυτό το Μουσείο φτιάχνει μια τεχνουργηματικά γνωσιακή υλικότητα και οδηγεί με τη σειρά του τον δημιουργό, ίσως και κάποιους από τους συνομιλητές και επισκέπτες του σε νέα μονοπάτια οικολογικής σκέψης/δράσης, αντιρατσισμού, φροντίδας φτωχών, συμπερίληψης αποκλεισμένων και ζώων και άλλων πλασμάτων. Έτσι όπως εγγράφονται στις συγκεκριμένες υλικότητες, τεχνουργήματα και επιτελέσεις, περιχέουν τη συνάντηση της ιθαγενούς πρακτικής σοφίας παράλληλα με την μοντέρνα φιλολογική ταξινόμηση. Τα εμπλεκόμενα μέρη, τόποι, υλικά και σώματα, αλλά και οι συνδέσεις που οδηγούν σε γνώσεις με κοινωνικό, πολιτικό και συμβολικό περιεχόμενο, όπως και τα συγκινητικά πάθη όλων αυτών των δράσεων κατά την επιτέλεσή τους, υποδεικνύουν νέες οικολογίες γνώσεων και κριτικής κατανόησης. Όλο αυτό μας παραπέμπει στο είδος των αποαποικιακών επιστημολογιών του Νότου, μεταξύ σκέψης και πράξης, τοπικής σοφίας και μοντέρνας ταξινόμησης που παράγει εν δυνάμει κριτική και κοσμοπολιτική/κοσμοπολιτισμό των υπεξουσίων.

Παρόλες τις παραδοξότητες, μπορούμε έτσι να φανταστούμε τη συγκρότηση πιο κριτικών σπουδών Ρομά από τα κάτω, ακολουθώντας απλά τις υλικότητες και τα τεχνουργήματά τους. Αν παράλληλα και συγκριτικά ανοίγαμε το φάσμα της ομόκεντρης νεωτερικής εθνοδυτικοκεντρικής αποικιακότητας, ακολουθώντας και άλλες υλικότητες, τεχνουργήματα και επιτελέσεις άλλων μειονοτικών και προσφυγικών κατηγοριών, θα αναδεικνύαμε την εμπρόθετη δράση και τα βιώματα εμπνευστών ανάλογων εγχειρημάτων, σε αυτό το τοπίο και τους τόπους της βόρειας Ελλάδας ή/και της νότιας βαλκανικής, που προσφέρονται για να ιδωθούν με το φακό ενός μεταποικιακού αρχείου.

Αναστασία Μητροπάνου

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

«Η γενιά των τσιγγανοπαίδων»: αποικιακότητες, ηγεμονίες και δίκτυα στο περιθώριο των Ρομά της Θεσσαλονίκης

Οι κοινότητες Ρομά αποτελούν διαχρονικά πεδίο πειραματικών δοκιμών με στόχο την «ένταξη», την «ενδυνάμωση» και τον «εκσυγχρονισμό» τους. Αρωγοί και ιδιοκτήτες των «ανθρωπιστικών επιχειρήσεων» είναι δεκάδες ΜΚΟ, οι οποίες έχουν εγκατασταθεί «μόνιμα» σε μια πληθώρα Ρομά κοινοτήτων και εφαρμόζουν τις (βιο)πολιτικές των ευρωπαϊκών και εθνικών θεσμών, μένοντας πιστές στις νεοφιλελεύθερες επιταγές του κατακερματισμού και της αποκρατικοποίησης των κοινωνικών υπηρεσιών και παροχών. Μέσω της έρευνάς μου στον οικισμό Ρομά του Δενδροποτάμου Θεσσαλονίκης θέλησα να διερευνήσω τις επιδράσεις των εν λόγω Αποικιακών – με όλες τις παραλλαγές και επικαιροποιήσεις των τεχνολογιών τους – παρεμβάσεων και προγραμμάτων στα δίκτυα, στις ιεραρχίες, στις ηγεμονίες και εν τέλει στην ταυτότητα των Ρομά υποκειμένων, τα οποία καλούνται να επαναπροσδιορίσουν και να επαναπροσδιοριστούν, να σώσουν και να σωθούν. Η ζύμωση με τον κόσμο και τις δράσεις των Οργανώσεων της Κοινωνίας των πολιτών έχει οδηγήσει, μεταξύ άλλων, στη συγκρότηση μιας «ελίτ» Ρομά υποκειμένων που στην πλειοψηφία της ανήκει στη λεπτή φλοίδα των ωφελούμενων «τσιγγανοπαίδων» της προηγούμενης δεκαετίας: Παιδιά που προετοιμάστηκαν και ενδυναμώθηκαν πιλοτικά ώστε να βρίσκονται πλέον σε θέση να μετασχηματίσουν και να εμψυχήσουν στα «αργοπορημένα» μέλη της κοινότητάς τους ιδέες, αξίες και πρακτικές που αποσκοπούν στη «θεραπεία» όλων όσων η λευκή, ευρωπαϊκή ματιά ταξινόμησε ως προβληματικά. Συντελείται κατ' αυτόν τον τρόπο μια παράδοση διαδικασίας αποπολιτισμοποίησης και ταυτόχρονης φυλετικοποίησης με «καλές προθέσεις».

Η παρούσα μελέτη επιχειρεί μέσω της κριτικής προσέγγισης των πολιτικών και πρακτικών «σωτηρίας» των Ρομά κοινοτήτων να επισημάνει τις «παράπλευρες απώλειες» των ανθρωπιστικών δοκιμών καθώς και τη δυναμική διαδικασία συναίνεσης/αντίστασης εντός τους: να αναδείξει τη γραμμή σκέψης και το πρίσμα θέασης υπό το οποίο τα Ρομά υποκείμενα κρίνονται πάντα ανέτοιμα

να συμπεριληφθούν στην κοινωνία και μένουν οριστικά εγκλωβισμένα στο αντιφατικό και κάπως ειρωνικό status του/της υπεξουσίου/ας (αλλά) «ωφελομένου/ης».

Θεοδόσιος Παραλίκας (πατήρ Σέργιος)

Επίκ. Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Εθιμικές πρακτικές Ρομά και βιοεξουσία: Το παράδειγμα των Λαρισαίων Ρομά

Η βιοεξουσία με το πρόσχημα της διοικητικής ορατότητας και με σημαία τον σεβασμό στις εθιμικές πρακτικές των υποκειμένων, κατασκευάζει ζητήματα, τα οποία εγγράφονται με «απλουστευμένες διοικητικές διαδικασίες» στα σώματα των υποκειμένων. Στην προκείμενη περίπτωση, τα ζητήματα αφορούν κυρίως στην οικογένεια, στην κοινωνική ασφάλιση και στην υγεία. Εντούτοις, τα υποκείμενα, χρησιμοποιώντας κατά περίπτωση είτε εθιμικές πρακτικές είτε την αδυναμία ελέγχου των μηχανισμών εξουσίας, αντιστέκονται κατά το δοκούν, καθιστώντας τα υπαρκτά για την κοινωνική πολιτική ζητήματα αόρατα και μη υφιστάμενα στο κοινωνικό σώμα τους.

Στο πλαίσιο αυτό επιχειρείται ένας σχολιασμός της σχέσης των Λαρισαίων Τσιγγάνων με το «θεραπευτικό κράτος». Η έννοια του «θεραπευτικού κράτους» συλλαμβάνει τον χαρακτήρα της κοινωνικής πολιτικής και της δημόσιας υγείας και αφορά στο πλαίσιο που η βιοεξουσία, στο όνομα της «καλής» υγείας και ευημερίας, επιχειρεί παρεμβάσεις στον τρόπο ζωής των ανθρώπων μέσω «στοργικών» στρατηγικών. Υπό το πρίσμα αυτό επιχειρείται μια προσέγγιση του τρόπου που η βιοεξουσία επιχειρεί την κοινωνική ορατότητα του απομονωμένου, περιθωριοποιημένου, αόρατου τσιγγάνου, αλλά και του τρόπου που το σώμα των τσιγγάνων αντιστέκεται στις παρεμβάσεις αυτές των μηχανισμών εξουσίας. Γίνεται επίσης μια προσπάθεια διερεύνησης αφενός των εργαλείων που χρησιμοποιεί η βιοεξουσία προκειμένου να καταστήσει ορατό το κοινωνικό σώμα των Ρομά. Αφετέρου των τρόπων που η βιοεξουσία αναπτύσσει πολιτικές διαχείρισης με σκοπό να το μετατρέψει σε ένα πειθαρχημένο κοινωνικό σώμα, απαλλαγμένο από εθιμικές και πολιτισμικές πρακτικές που τυχόν το διαφοροποιούν από την ευρύτερη κοινωνία.

Χρήστος Ηλιάδης

Μεταδιδακτορικός Ερευνητής, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Διαδικασίες ταυτοποίησης και περιθωριοποίησης των Ελλήνων Ρομά: Υπάρχει σύνδεση;

Σύμφωνα με πρόσφατες Ευρωπαϊκές έρευνες, οι Ρομά στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν σημαντική περιθωριοποίηση, με τη χώρα να παρουσιάζει μία από τις χειρότερες επιδόσεις όσον αφορά την συμπερίληψή τους (FRA, 2022). Παρά το γεγονός αυτό, υπάρχει αξιοσημείωτη έλλειψη κοινωνικών μελετών που να εστιάζουν στις εμπειρίες συγκεκριμένων Ρομά κοινοτήτων σε σχέση με τις δομικές συνθήκες της ζωής τους και τις προσπάθειές τους για πρόσβαση σε δικαιώματα και υπηρεσίες. Αποκτά λοιπόν σημασία να εμβαθύνουμε σε αυτές τις εμπειρίες προκειμένου να μελετήσουμε το πώς τα ίδια μέλη των κοινοτήτων ερμηνεύουν την αλληλεπίδρασή τους με τους θεσμούς του κράτους. Έτσι μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα τις δομικές ανισότητες που αντιμετωπίζουν, οι οποίες επηρεάζουν την πρόσβασή τους σε υπηρεσίες στήριξης και αναπαράγουν τον κοινωνικό τους αποκλεισμό.

Πιλοτική έρευνα δείχνει ότι παρά την κατηγοριοποίησή τους ως «Ρομά», πολλές κοινότητες αυτοπροσδιορίζονται με διαφορετικούς τρόπους, ενώ ο τρόπος αυτοπροσδιορισμού δεν είναι άσχετος με τις δομικές συνθήκες διαβίωσής και τις κοινωνικές ιεραρχίες. Ως εκ τούτου, αντλώντας

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

ET-NOFEST

twixt^{lab}

από εκτεταμένη έρευνα πεδίου, στόχος είναι να διερευνηθούν οι διαδικασίες αυτοπροσδιορισμού στο εσωτερικό διαφορετικών κοινοτήτων Ρομά στην Αθήνα και να διερευνηθεί κατά πόσον αυτές σχετίζονται με την κοινωνική τους θέση και την ικανότητά τους να έχουν πρόσβαση σε δικαιώματα και υπηρεσίες. Όπως προτείνουμε, προσδιορισμοί όπως Ρομά, Τσιγγάνοι, Έλληνες-Ρόμα και άλλοι, συνδέονται με την κοινωνική θέση και επηρεάζονται επίσης από τις προσπάθειες των υποκειμένων να καλύψουν το δομικό χάσμα που τους χωρίζει από την κοινωνική πλειοψηφία. Η διερεύνηση αυτή μπορεί επίσης να ρίξει φως στους λόγους για τους οποίους οι προς μελέτη κοινότητες δεν έχουν ακολουθήσει άλλες κοινότητες Ρομά στην διατύπωση αιτημάτων αναγνώρισης και προστασίας.

Enkelejda Sula-Raxhimi

Επικ. Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Saint Paul (Καναδάς)

Ο οικείος ξένος: Μια εθνογραφία των σχέσεων των Ρομά με το κράτος και τη μη Ρομά πλειοψηφία

Η παρούσα εργασία διερευνά τη δυναμική των σχέσεων μεταξύ του κράτους, των Ρομά και των μη Ρομά στην Αλβανία και στην Ελλάδα. Βασιζόμενη σε βιβλιογραφική επισκόπηση και εθνογραφική επιτόπια έρευνα, η εργασία θα εξετάσει ιδιαίτερα τον τρόπο με τον οποίο οι σχέσεις αυτές έχουν κρατήσει τους Ρομά στη χαμηλότερη κοινωνική θέση, περιθωριοποιημένους και αόρατους γεωγραφικά, κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά. Η ανάλυση εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιούνται διάφοροι φορείς διαχείρισης του πληθυσμού, εργαλεία και τεχνολογίες εξουσίας, και πώς οι κοινότητες των Ρομά γίνονται πολιτικό υποκείμενο. Αυτή η φουκωική προσέγγιση θέτει στο επίκεντρο την εμπειρική ανάλυση των πολιτικών, των πρακτικών και των λόγων που αφορούν τους Ρομά στην Αλβανία και Ελλάδα, και προσπαθεί να συλλάβει τα αποτελέσματα αυτών των διαδικασιών ρατσισμού. Οδηγούμενοι στους χώρους της περιθωριοποίησης και του αποκλεισμού, οι Ρομά είναι σήμερα ο ξένος, ο αποδιοπομπαίος τράγος, ο αποκλίνοντας, και παρείσακτοι, των οποίων η ένταξη στην κοινωνία πραγματοποιείται μόνο μέσω του αποκλεισμού τους και ενός υποδεέστερου καθεστώτος. Ως εκ τούτου, θα υποστήριζα περαιτέρω ότι αυτή η σχέση είναι μάλλον μια σχέση διάκρισης, όπου το φυλετικό ζήτημα δεν εκφράζεται συχνά, αλλά παραμένει στην καρδιά αυτών των συνθηκών.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΠΑΝΕΛ 16

Strange Weather: Ecologies of Resistance and Repair

Συντονίστρια:

Πηνελόπη Παπαηλία
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η Μακρινίτσα, όπου εδρεύει το Pelion Summer Lab, δέχτηκε το Σεπτέμβριο του 2023 την υψηλότερη μηνιαία βροχόπτωση που έχει καταγραφεί ποτέ στην Ευρώπη. Τον Ιούλιο του 2023 είχαμε διοργανώσει συμπόσιο με θέμα «Παράξενος καιρός: Οικολογίες της αντίστασης και της αποκατάστασης». Αυτό το πάνελ προτείνει την επιστροφή στα θεωρητικά πλαίσια που προωθήθηκαν στα δύο προηγούμενα θερινά εργαστήρια με θέμα "After/lives" (2022) και "Ec/o/ntologies" (2023) για την ανάλυση των πρόσφατων καταστροφικών πλημμυρικών φαινομένων στο Βόλο, το Πήλιο και την υπόλοιπη περιοχή της Θεσσαλίας τον Σεπτέμβριο του 2023 («Δανιήλ» & «Ηλίας»).

Είναι τόσο παράξενος ο καιρός τελευταία. Ακραία καιρικά φαινόμενα, από τις φονικές πλημμύρες και την οξίνιση των ωκεανών ως την ερημοποίηση και ανεξέλεγκτες δασικές πυρκαγιές, διαλύουν τις αυταπάτες περί διαφυγής από την κλιματική κρίση που τώρα μας κατακλύζει πλέον όλους. Αυτός ο καιρός δεν είναι ούτε «περιστασιακός ούτε συμπτωματικός· είναι ένα δια-δραστικό, φυσικο-πολιτισμικό φαινόμενο»· είναι «οι εξωτερικές συνθήκες που δομούν ... την καθημερινή ύπαρξη», «την ύπαρξη που νιώθουμε μέσα σε- και ως τα [πορώδη] σώματά μας» (Neimaris). Πρέπει να μάθουμε να ζούμε με αυτά τα περισσότερο-από-ανθρώπινα τραύματα. Αυτός ο παράξενος καιρός έχει τον τρόπο του να μην αφήνει καμία και κανέναν ανεπηρέαστο.

Μετά την καταστροφή που προκάλεσε ο «παράξενος καιρός» που έπληξε τη Θεσσαλία, υπήρξε μια βιασύνη να αποκατασταθούν τα πράγματα όπως ήταν: υποδομές, τοπία, οικονομικές συνήθειες, με έμφαση στις τεχνολογικές λύσεις. Αυτό το πάνελ θα αναζητήσει εθνογραφικές προσεγγίσεις που θα εξετάζουν 1) η κοινωνικο-ιστορικό παραγωγή του «παράξενου καιρού», η αρπαγή του νερού, του αέρα και της στο πλαίσιο του ρατσισμού, της αποικιοκρατίας, της πατριαρχίας και του καπιταλισμού στο νερό, τον αέρα, τη γη, τις άνισες γεωγραφίες της καταστροφής, 2) αγώνες για φυλετική, ιστορική, πολιτική και περιβαλλοντική δικαιοσύνη και κοινωνικά κινήματα βοήθειας και αλληλεγγύης που προϋπήρχαν ή αναδύθηκαν στο πλαίσιο του «παράξενου καιρού», ανταλλαγές και εκμάθηση 'δεξιοτήτων' και 3) μέλλοντα που αναδύονται μετά τις πλημμύρες και τη φαντασίωση ενός περισσότερο-από-ανθρώπινου κόσμου που «επισκευάζεται» για να γίνει (περισσότερο) βιώσιμος και συμπεριληπτικός, πλανητική ηθική της επιβίωσης-αντίστασης (survivance).

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Συνεδρία

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αμφιθέατρο 14, Ισόγειο
12:00 – 13:30

25.5.2024

Λυδία Καραζαρίφη

Υπ. Διδακτόρισα, Scuola Normale Superiore (Φλωρεντία)

Το Νερό ως Κοινό: Συλλογικές Δράσεις, Διαδικασίες των Κοινών και Οικολογίες της Φροντίδας

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να διερευνήσει το νερό ως κοινό αγαθό σε περιόδους πολλαπλών κρίσεων φροντίδας που συνδέονται με έκτακτες καταστάσεις κλιματικής αλλαγής. Αποτελεί μέρος μιας εν εξελίξει διδακτορικής έρευνας στις πολιτικές επιστήμες και την κοινωνιολογία στη Scuola Normale Superiore της Φλωρεντίας. Η έρευνα ακολουθεί τις κατευθύνσεις της ποιοτικής εθνογραφικής έρευνας προς το ζήτημα του νερού ως κοινού αγαθού και των διαδικασιών των κοινών σε πλαίσια που συνδέονται με αμεσοδημοκρατικούς μηχανισμούς και την αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων.

Σήμερα, ίσως περισσότερο από ποτέ, υπάρχει ανάγκη για επανεξέταση της συνύπαρξης μεταξύ του ανθρώπινου και του 'πέρα από τον ανθρώπινο' τρόπου ζωής, που σχετίζονται με τις τρέχουσες δομές και υποδομές που συνδέονται με τις οικολογίες της φροντίδας. Τα κοινά μπορούν να προσφέρουν χώρους προβληματισμού για τα συστήματα διαβίωσης, καθώς και προτάσεις για εναλλακτικές λύσεις πέρα από την αγορά και το κράτος (Federici 2019). Επιπλέον, τα κοινωνικά κινήματα έχουν συμβάλει διαχρονικά στις διαδικασίες εκδημοκρατισμού και στην παραγωγή γνώσης από τη βάση προς την κατεύθυνση της κοινωνικής αλλαγής (Della Porta 2013; Della Porta and Zamponi 2022). Έχουν διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στη διακυβέρνηση των κοινών αγαθών (Villamayor Tomas and García López 2018). Από την άλλη πλευρά, τα οντολογικά ερωτήματα σχετικά με τη συναναστροφή και τις αλληλεξαρτήσεις πολλών ειδών εισάγουν έναν άλλο φακό των οικολογιών της φροντίδας προς την επανεξέταση των σχέσεων συνεργασίας μεταξύ ανθρώπων και όχι μόνο ανθρώπων (Gaard 2017; Tsing 2015).

Η παρούσα εργασία θα διερευνήσει το ζήτημα του νερού ως κοινό αγαθό μέσω της εμπειρικής περίπτωσης των Σταγιατών στην Ελλάδα, όπου έχει συγκροτηθεί μια λαϊκή συνέλευση, η οποία χαρακτηρίζεται από άμεσες κοινωνικές και συλλογικές δράσεις γύρω από το νερό ως κοινό. Ταυτόχρονα, η εργασία αυτή θα περιηγηθεί στις κοινωνικοπολιτικές συζητήσεις σχετικά με τις οικολογίες της φροντίδας και της αντίστασης πέρα από το Ανθρωπόκαινο σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης για την κλιματική αλλαγή, διερευνώντας τις δομές και τις ιστορικές και κοινωνικές σχέσεις που συμβάλλουν στις διαδικασίες κοινών και σχετίζονται με το νερό στις Σταγιατές. Εκτός αυτού, θα σκιαγραφηθούν οι χώροι της (ανα)παραγωγής των κοινών σε όλη τη διάρκεια των οργανωτικών δυναμικών στο πλαίσιο των διαδικασιών κοινών, των σχέσεων με τα κοινά αγαθά και των δυνατοτήτων εναλλακτικής διακυβέρνησης του νερού από τα κάτω που συνδέονται με τη συμμετοχή, τη διαβούλευση, την αλληλεγγύη και την άμεση δράση.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Εν κατακλείδι, το παρόν έγγραφο έχει ως στόχο να απεικονίσει την δυναμική κατασκευή οντολογικής πολιτικής στα κοινά, μέσω συλλογικών δράσεων σε σχέση με το νερό και να προσφέρει ορισμένες ιδέες που σχετίζονται με το νερό ως κοινό σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Gene Ray

Associate Professor, Geneva University of Art and Design

Commoning for Abolition and More-than-Human Survivance

The object of intense theoretical reflection over the last several decades, the concept of *the commons* and the political principle of *the common* have mapped out a zone of social construction that operates complexly between public and private, and between state and capitalist economy. Meanwhile, more than four decades of dominant neoliberal politics have seen states gut public service infrastructures and largely evacuate traditional obligations to care for the welfare of their citizens. Now, as climate chaos and biospheric meltdown begin to bite hard, and as viral pandemics attack the bonds of sociability, mutualist practices of commoning are perhaps simply what people will do to cope abandonment by the state. The politics of business-as-usual is evidently failing to address the drivers of planetary heating and degradation. How can the commons be rethought in this context and become a factor in a new planetary politics of social justice and more-than-human “survivance”? How and to what extent can commoning shift the social metabolism with the planet and work toward the reparation of capitalist modernity’s disastrous “metabolic rift.” If the planetary imperative, bluntly put, is to disarm, power down and abolition capitalism, how can the mutualist projects of commoning articulate themselves with a politics of radical abolition? This paper engages with recent thinking about the commons and offers some propositions for practical politics in the current crises.

Αντώνης Πετράς

Μεταπτυχιακός Φοιτητής Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Τα τείχη που μας κρύβουν: Ιστορίες επιβίωσης, εγκατάλειψης και περιβαλλοντικού τραύματος σε μια πλημμυρισμένη πόλη

Η ιστορική λειτουργία του τείχους ως κοινωνικής υποδομής είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την υπόσχεση της ασφάλειας μέσω της απόλυτης οριοθέτησης του τι βρίσκεται εντός και τι εκτός του. Οι πρόσφατες, καταστροφικές πλημμύρες στον Βόλο και την Θεσσαλία, έφεραν στο επίκεντρο της συζήτησης για την κλιματική κρίση την έννοια των «αντιπλημμυρικών έργων», με τα τείχη, τα φράγματα και τα αναχώματα να αποτελούν πρωταρχικό διακύβευμα. Όμως, η βιωμένη πραγματικότητα και αναποτελεσματικότητα αυτών των συμπαγών υποδομών, υπενθύμισε με τον πλέον βίαιο τρόπο τον συστημικό ρατσισμό, τις ταξικές πολιτικές και την δομική διαφθορά με την οποία είναι εμποτισμένες.

Ως προς τις ποιότητες ή το μέγεθος τους, ίσως μια εθνογραφική έρευνα αδυνατεί να προσφέρει αξιόπιστα πορίσματα που να αφορούν την μηχανική τους αποτελεσματικότητα. Εντοπίζοντας όμως είδη τειχών εντός του αστικού ιστού, δύναται να μιλήσει για την εμπειρία της συνύπαρξης με αυτά, για την αλληλεπίδραση του τσιμέντου με το νερό, αλλά και για τις ταυτότητες που διαρθρώνονται σε συνάρτηση με αυτές τις υλικότητες. Ιδιωτικοί τοίχοι οριοθέτησης, αυτοσχέδια τείχη προστασίας και τείχη περιχαράκωσης μεγάλων υποδομών, όλα αποτελούν πλέον κομμάτι του οπτικού ορίζοντα της πόλης σε τέτοιο βαθμό ώστε να καθίστανται πρακτικά αόρατα.

Όπως όμως και με τόσες άλλες πτυχές της «νεωτερικότητας», σε μια πλημμυρισμένη πόλη αναβλύζουν οι καθόλα πραγματικές ιστορίες των ανθρώπων που ζουν δίπλα τους, που τα

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

χρειάζονται για να επιβιώσουν ή που καταστρέφονται από την ύπαρξη τους. Αναδεικνύονται αναπόφευκτα, οι αποκλεισμοί που παράγουν, η βία που προϋποθέτουν και ο παραλογισμός της ανέγερσής τους. Η παρούσα ανακοίνωση αποπειράται να αναδείξει κάποια τέτοια παραδείγματα από την πόλη του Βόλου μέσω περιορισμένης εθνογραφικής έρευνας και προσωπικής εμπειρίας. Προσπαθεί επίσης να εντάξει το τείχος ως τεχνολογία διακυβέρνησης στις γενεαλογίες της αποικιοκρατίας και του νεοφιλελευθερισμού, επιχειρώντας να συνομιλήσει με την θέση που λαμβάνει το δουλεμπορικό πλοίο, η φυτεία και το barracoon στην κριτική φυλετική θεωρία.

Γεωργία Χαϊκάλη

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, ΕΚΠΑ

Το νερό ως στοιχείο λαϊκού πολιτισμού και πηγής σύγχρονων συγκρούσεων: Η περίπτωση των Σταγιατών Πηλίου

Στην προβιομηχανική κοινωνία το νερό αποτελούσε ένα σημαντικό αγαθό, απαραίτητο για τη ζωή, τις καλλιέργειες και την κτηνοτροφία, γεγονός που αποτέλεσε αιτία λατρείας ή «δαιμονοποίησης» και ενέπνευσε διάφορες αφηγήσεις. Παράλληλα οι πηγές και οι βρύσες αποτελούσαν κομβικό στοιχείο του λαϊκού πολιτισμού, ένας χώρος κοινόχρηστος και σύμβολο της συλλογικής ζωής του παραδοσιακού πολιτισμού.

Στο σύγχρονο κόσμο το νερό εξακολουθεί να είναι ένα στοιχείο βιολογικά και οικονομικά απαραίτητο για τον άνθρωπο, ωστόσο έχει, εν πολλοίς, αλλάξει ο τρόπος διάθεσης και εκμετάλλευσής του.

Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί τμήμα μιας γενικότερης έρευνας που γίνεται στα πλαίσια της διπλωματικής μου εργασίας. Αντικείμενο είναι η διερεύνηση και κατανόηση των τρόπων με τους οποίους μια βρύση, ένα στοιχείο που κατείχε σημαντική θέση στις παραδοσιακές κοινωνίες, εξακολουθεί και σήμερα να λειτουργεί ως συνεκτικός δεσμός τόσο μεταξύ των μελών μιας κοινότητας όσο και μεταξύ ανθρώπων που ζουν πολύ μακριά από την κοινότητα αυτή. Το ερευνητικό ενδιαφέρον για το θέμα αυτό μου δημιουργήθηκε λίγα χρόνια πριν, όταν ένα μεγάλο τμήμα ενός χωριού, των Σταγιατών Πηλίου, έπαψε να υδροδοτείται από την πηγή του την Κρύα Βρύση επειδή οι δημοτικές αρχές αποφάσισαν να την ιδιωτικοποιήσουν. Οι κάτοικοι του χωριού διαμαρτυρήθηκαν και στο πλευρό τους στάθηκαν πολλές ομάδες και μεμονωμένα άτομα, γεγονός που εμπόδισε τουλάχιστον την ιδιωτικοποίησή της.

Στις Σταγιατές υπάρχει μια διαλεκτική μεταξύ του παλαιού και του νέου που καθιστά την Κρύα Βρύση σημαντικό στοιχείο της ταυτότητας των κατοίκων του. Ένα από τα ερευνητικά ερωτήματα που προσπάθησα να απαντήσω είναι πώς ένα στοιχείο του παρελθόντος μπορεί και σήμερα να αποτελεί στοιχείο ταυτότητας ενός ολόκληρου χωριού, ενώ ένα δεύτερο είναι αν, και κατά πόσο, μπορεί να ενώσει (στα πλαίσια της αλληλεγγύης και της αντίστασης) ανθρώπους οι οποίοι δεν επηρεάζονται άμεσα από το γεγονός της αποστέρησης του νερού από τους κατοίκους και με ποιους τρόπους εκφράζεται η ένωση αυτή.

Έτσι, θα προσπαθήσω να αναδείξω ότι το νερό είναι στοιχείο του λαϊκού πολιτισμού, όχι μόνο του παρελθόντος αλλά και του παρόντος και ότι από σύμβολο συλλογικότητας μπορεί να μετασχηματιστεί σε σύμβολο αντίστασης.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΠΑΝΕΛ 17

Επισφαλείς Κινητικότητες και Πολιτικές Θανάτου στα Σύνορα της Ευρώπης: Εθνογραφίες της Διακινδύνευσης και της Αορατότητας στη Μεσόγειο

Συντονίστριες/ές:

Γιώργος Τσιμουρής

Αναπ. Καθηγητής, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Παντελής Προμπονάς

Υποψ. Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Έφη Δούση

Δικηγόρος, MSc Κοινωνική Ανθρωπολόγος, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Τα τελευταία είκοσι χρόνια η επισφάλεια της κινητικότητας στη Μεσόγειο έχει ενταθεί όχι μόνο λόγω των γεωπολιτικών εξελίξεων και των πολέμων στην ευρύτερη περιοχή αλλά και λόγω της αυστηροποίησης του καθεστώτος ελέγχου και της ασφαλειοποίησης των συνόρων της Ευρώπης. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία που καταγράφει η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, η Μεσόγειος έχει μετατραπεί σε νεκροταφείο χιλιάδων ανθρώπων. Η διακινδύνευση της ζωής ή/και ο θάνατος των μεταναστών/προσφύγων κατά τη διάρκεια του επισφαλούς ταξιδιού στην Ευρώπη, το σύγχρονο «φάντασμα που πλανιέται» πάνω από τα σύνορα, είναι αποτέλεσμα της ασφαλειοποίησης και της στρατιωτικοποίησης των συνοριακών πολιτικών. Ταυτόχρονα, οι θανατοπολιτικές αποτελούν είδηση, υλικότητα, μαρτυρία που δεν μπορεί και δεν πρέπει να αποσιωπηθεί και να γίνει αποδεκτή χωρίς κριτικό αναστοχασμό. Η συνθήκη αυτή αποτελεί ένα κρίσιμο ηθικοπολιτικό ζήτημα διακυβέρνησης που αφορά τη λογοδοσία των Δυτικών δημοκρατιών που εμπλέκονται ενεργά στα συμβάντα αυτά. Ταυτόχρονα, είναι σημαντική η διερεύνηση της παραγωγής δημόσιου λόγου για τους θανάτους στα σύνορα αλλά και η ανάδειξη των δράσεων αλληλεγγύης και του ακτιβισμού που αφορούν τις θανατοπολιτικές. Η εθνογραφική μελέτη της επισφαλούς μεταναστευτικής εμπειρίας και των πολύνεκρων ναυαγίων στη Μεσόγειο τα τελευταία χρόνια έχει πυροδοτήσει μια γόνιμη και πολυεπίπεδη συζήτηση, η οποία συμβάλλει στον αναστοχασμό της ηθικής και πολιτικής ευθύνης του/της εθνογράφου και της πράξης της εθνογραφίας. Ποια είναι λοιπόν τα όρια της δι-υποκειμενικής σχέσης εθνογράφου - υποκειμένου σε συνθήκες διακινδύνευσης, πώς ανα-πλαισιώνεται και ανα-θεωρείται η πράξη της εθνογραφίας σε ένα διαρκώς μεταλασσόμενο περιβάλλον που χαρακτηρίζεται απ' την «κατάσταση του επείγοντος», πώς αντιμετωπίζουμε, ως εθνογράφοι, τη συνάντησή μας και ενδεχόμενα εμπλοκή μας με μηχανισμούς εξουσίας και κρατικές υπηρεσίες ασφάλειας, πώς «συνομιλούμε» με την ηθική

της ευθύνης και πώς η εθνογραφική πράξη μπορεί να αλληλεπιδρά με τη δημόσιο διάλογο και τους λόγους περί μετανάστευσης; Το πάνελ στοχεύει να συμβάλλει σε αυτή τη συζήτηση φέρνοντας σε επικοινωνία τρέχοντα ερευνητικά εγχειρήματα που αφορούν επισφαλή ταξίδια και πολύνεκρα ναυάγια προσφύγων/μεταναστών στη Μεσόγειο και θέτοντας ερωτήματα που αφορούν όχι μόνο την εμπειρία των επισφαλών υποκειμένων που μετακινούνται αλλά και για το πώς η ηγεμονική, λευκή, αποικιακή, χριστιανική «γηραιά ήπειρος», παράγει, προκαλεί, πλαισιώνει και νοηματοδοτεί την επισφάλεια αυτή.

Συνεδρία 1η

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο ▀ Αίθουσα 7, Υπόγειο Παλαιάς Φιλοσοφικής
12:00 – 1:30

25.5.2024

Σοφία Ζησάκου

Υπ. Διδασκώρισα, Lund University (Σουηδία)

Αποδεικνύοντας το φύλο και τη σεξουαλικότητα στο (ομο)εθνικιστικό ελληνικό σύστημα ασύλου.

Σε συνέχεια του ξεσπάσματος της λεγόμενης «προσφυγικής κρίσης», υπό το πρόσχημα της «κατάστασης εξαίρεσης», η πρόσληψη του «αλλού» ως απειλή για την ασφάλεια και στη σταθερότητα της Ευρώπης μετατράπηκε σταδιακά σε κανονιστική βάση του δικαιώματος των εθνών κρατών να σκοτώνουν στα σύνορα της ΕΕ. Σε αυτό το νεκροπολιτικό πλαίσιο, όπου οι ζωές των μεταναστριών δεν αναγνωρίζονται ως βιώσιμες, τα κουίρ αιτούντα άσυλο θεωρούνται οι εκλεκτοί πρόσφυγες, που ταιριάζουν απόλυτα στον ορισμό του πρόσφυγα. Η «σωτηρία» των κουίρ αιτούντων άσυλο από τις «καταπιεστικές» κοινωνίες τους, συνάδοντας με τις Ευρωπαϊκές σεξουαλικές πολιτικές, αναπαριστά την Ευρώπη ως μια γεωγραφία προόδου, δικαιολογώντας έτσι βίαιες πρακτικές αποκλεισμού. Ωστόσο, το δικαίωμα εισόδου των κουίρ προσφύγων στην Ευρώπη δεν είναι απόλυτο αλλά άρρηκτα συνδεδεμένο με την απόδειξη της σεξουαλικής τους αλήθειας. Με τον τρόπο αυτό, η ΕΕ διατηρεί μια διπλή ατζέντα στις πολιτικές κατασκευής συνόρων. Από τη μία, μέσω της ασφαλοποίησης και του ελέγχου στα σύνορα, και από της άλλη, προωθώντας τα ΛΟΑΤΚΙ δικαιώματα. Αυτές οι δύο φαινομενικά αντιφατικές ατζέντες συνυπάρχουν και εξυπηρετούν την ίδια πολιτική: Την κατασκευή συνόρων μέσω της πολιτισμικής αναπαράστασης του μετανάστη ως άλλου. Στόχος αυτής της παρουσίασης είναι να αναλύσει τις προσδοκίες των Ελληνικών αρχών για μια αξιόπιστη αφήγηση στις κουίρ αιτήσεις ασύλου. Όπως απεικονίζουν οι αφηγήσεις των υπευθύνων λήψης αποφάσεων, μέσα από 27 ημι-δομημένες συνεντεύξεις, προκειμένου να θεωρηθούν «αξιόπιστα κουίρ» τα αιτούντα αναμένεται να έχουν περάσει από μια επίπονη, λογοθετικά αφηγήσιμη διαδικασία συνειδητοποίησης και να έχουν υποφέρει στις «κουιροφοβικές και καταπιεστικές» χώρες καταγωγής τους. Ταυτόχρονα, αναμένεται να έχουν βρει ασφάλεια και προστασία στην Ελλάδα, ακολουθώντας ένα γραμμικό «συναισθηματικό ταξίδι» από την «καταπίεση» στην «απελευθέρωση, την ευτυχία και την υπερηφάνεια». Ωστόσο, όπως υποστηρίζει η έρευνα, τα υπεύθυνα λήψης αποφάσεων δεν συμμορφώνονται πάντα με τις κανονιστικές προσδοκίες, αλλά, ταυτόχρονα, μέσω των συναισθηματικών, επιτελεστικών αξιολογήσεών τους, τις υπερβαίνουν. Με αυτόν τον τρόπο, δεν αναπαράγουν μόνο, αλλά ταυτόχρονα αντιστέκονται σε ένα

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

ET-NOFEST

twixt^{lab}

ομοεθνικιστικό, λογοθετικό κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την αναγνωρισιμότητα στη διαδικασία του άσυλου. Ένα πλαίσιο που βασίζεται σε ευρωκεντρικούς και λευκοκεντρικούς λόγους για τον «καλό και ευτυχισμένο σεξουαλικού πολίτη». Αντλώντας από αυτήν την τοποθετημένη, από τα κάτω κριτική, καθώς και από τη μεταποικιακή φεμινιστική και κουίρ θεωρία, αυτή η παρουσίαση επιδιώκει να διανοίξει φυλετικοποιημένους, έμφυλοποιημένους και ταξικοποιημένους, κανονιστικούς ορισμούς του κουίρ, σε διαφορετικές δυνατότητες που δεν συνάδουν με τις νεοφιλελεύθερες σεξουαλικές πολιτικές στη μετανάστευση και στο άσυλο.

Sula-Raxhimi Enkelejda

Assistant Professor, Saint Paul University (Καναδάς)

The Mediterranean extraterritorial heterotopias: an ethnography of two refugee camps in Lampedusa and Albania

In his discussion of heterotopias, Michel Agier (2013) lucidly illustrates how the urban camps, as a refuge for people in need – refugees, Roma, internally displaced people, among others – even in their most outlawed forms, could be considered the beginning of a new form of urban life; it is the beginning of a new neighborhood or a city, for which “the horizon is the ghetto” (Agier 2013, 13). The camps as a form of heterotopia is always close to the city, but not part of the city (Agier 2013). What interests us in the multitude of heterotopias as urban refugee camps are those which are self-established and represent the most precarious, unstable, invisible and swiftly transforming forms of urban space. Such heterotopias of displacement and precariousness, resist regulatory territorial policies and are, more often than not, situated in opposition to the city’s urban policies. Heterotopias are not just the marginal places next to big cities but also include the forms of urban camps to be part of a larger process of creating a global landscape of precarious spaces (Agier 2013; 2019). Agier defines such spaces as “extraterritorialities”, spaces of inhospitality, of ban, exception, and exclusion. It is precisely this kind of Mediterranean heterotopias of displacement, migration and ban that I would like to explore in this paper by focusing particularly on the refugee camp of Lampedusa (Italy) and the newly to be established one in Gjader (Albania). The paper will address particularly how these Mediterranean sites have become the Europe’s extraterritorial heterotopias for the most precarious refugees escaping war-torn places, severely hit countries by climate change effects, or simply fleeing the long-term deleterious effects of colonial exploitation and the structural violence they have produced. The paper will further discuss the ways in which these extraterritorial heterotopias illustrate how the colonial powers of the “old continent” continue to avoid the responsibilities for the suffering and exploitation they have created, by delegating the task to third parties to keeping the most precarious refugees outside of their borders.

Κωνσταντίνος Κολοβός

Διδάκτωρ, Πάντειο Πανεπιστήμιο

«Πρόσφυγες από το κακό μας»: Αφηγήσεις διάσχισης συνόρων προσφυγισσών στην Ελλάδα, επιζώσων έμφυλης βίας

Η ανακοίνωση εστιάζει σε αφηγήσεις διακινδύνευσης, εμπειριών διάσχισης συνόρων από γυναίκες προσφύγισες, επιζώσες έμφυλης βίας, που παγιδεύτηκαν στην Ελλάδα στην προσπάθειά τους να φτάσουν σε έναν άλλο ευρωπαϊκό προορισμό. Επιχειρώ να κατανοήσω τα κατασκευασμένα -από τις ίδιες- αφηγηματικά σενάρια, μέσα από τα οποία προσπαθούν να αρθρώσουν τις οδυνηρές τους εμπειρίες, μέσω από το λόγο τους ή τη σιωπή τους, σε συγκεκριμένα σημεία καμπής κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων. Κύριος σκοπός μου είναι να μελετήσω τη διαδικασία διαχείρισης

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

σωρευτικών τραυμάτων, των οποίων οι φορείς ζουν στην προσωρινότητα, περιμένοντας το επόμενο βήμα, χωρίς τη δυνατότητα να σχεδιάσουν το κοντινό τους μέλλον. Συχνά, οι δυσκολίες επιβίωσης στις κοινωνίες υποδοχής, που πλαισιώνονται από τις πολιτικές της Ελλάδας και της ΕΕ έχουν καταλυτικό αντίκτυπο στο μέλλον των προσφύγων. Οι αντιδράσεις των γυναικών δεν εξετάζονται μόνο έπειτα από το ταραχώδες ταξίδι τους, όταν φτάνουν σε κατάσταση σοκ στην Ελλάδα, αλλά διερευνούμε τις τραυματικές φάσεις που μπορούν να παραταθούν (γεγονότα και μεταγεγονότα) πολύ μετά την άφιξή τους. Βασικό στοιχείο αυτής της εθνογραφικής έρευνας αποτελεί η πορεία που η κάθε προσφύγισσα διαγράφει άμα τη αφίξει της στη χώρα υποδοχής, εν προκειμένω την Ελλάδα.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις αφηγηματικές στρατηγικές που ανέπτυξαν οι συνομιλήτριές μου, αγωνιζόμενες να συμβιβαστούν με έντονα τραυματικές εμπειρίες που δύσκολα θα μπορούσαν να διατυπωθούν και να επικοινωνηθούν. Τραύμα που πηγάζει από εμπειρίες διέλευσης συνόρων, αλλά και από τα αόρατα καθημερινά σύνορα που πρέπει να διασχίσουν στο δρόμο για την ανάκαμψη και την ένταξη. Το αν η διαδικασία της αφήγησης μπορεί να δράσει θεραπευτικά, εξαρτάται από τη χρονική στιγμή που πραγματοποιείται, την ενσυναίσθηση του ακροατή, την τοποθεσία που λαμβάνει χώρα και τη χωροχρονική απόσταση από το τραυματικό γεγονός. Επιπλέον, μελετώ πώς το εκπεφρασμένο τραύμα (μαρτυρία θανάτου, κράτηση, διάβαση συνόρων, βασανιστήρια, βιασμός) επηρεάζει την ταυτότητα των πληροφορητριών μου.

Caterina Borelli

Marie Skłodowska-Curie fellow, Ca' Foscari and The New School for Social Research

Meet the smugglers. Decolonising the mind, questioning the border

My proposal delves into the precariousness of Mediterranean crossing and the criminalisation of facilitation created by the increasing securitisation of European borders by telling a small story that raises huge issues. This story is about two smugglers and a social worker. The traffickers, two brothers, are former guests of the Italian reception system for asylum seekers, who were arrested under the accusation of being part of an international criminal network smuggling Syrian refugees via Italy to the rest of Europe and were recently sentenced in the first instance to 13- and 8-years imprisonment, respectively. The social worker was me, who initially felt outraged and fooled after learning the news but slowly started wondering whether human smuggling should not be seen from a different perspective, one that looks at "borders from below" (Khosravi & Khesavarz, 2021). That shift allowed for a radically different reading of the two accused's entire business, that is, as a giant mockery of the EU border regime: luxury passages on stolen yachts and sailing boats to fool border patrols only searching for shabby dinghies and a fleet of vehicles ready to distribute migrants all over Europe, in defiance of the Dublin regulation. In the paper, after analysing my positionality as a social worker first and later as a researcher, I review the international and national legal framework defining and disciplining human smuggling and trafficking and counterbalance it with ethnographic accounts of illegalised border crossings on the ground that show how it is restrictive immigration policies that create the systemic conditions for demand for smuggling services in the first place. Mine is an attempt to contribute to the deconstruction of the dominant narrative surrounding the figure of the smuggler, as much as it is an acknowledgement that that same narrative had also colonised my thinking, and of the loss of naivety that followed after "meeting the smugglers".

Michelle von Dach

PhD Researcher, University of Zurich

Navigating Precarity and the Informality of Rome

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

While it is a common belief that the challenges for so-called 'irregular' migrants conclude upon reaching Europe, with the journey deemed the most arduous part, the reality is that new obstacles arise for migrants, encompassing legal, bureaucratic, and social dimensions. Since the new Italian government came to power in October 2022, migration policies became increasingly harsh. Through an active engagement with local informal non-profit organizations and activist groups in Rome committed to support migrants and bridging governmental service gaps, I have gained first-hand insights into the challenges migrants encounter upon their arrival and during their stay in Italy. Many migrants remain undocumented, living in precariousness and being excluded from essential welfare services such as health, education and access to the labor market. They are expected to perform 'refugeeness', conforming to societal expectation in order to qualify for receiving papers. Governmental institutions, media and, at times the local society perpetuate methodological nationalist narratives reproducing stereotypes that frequently tend to categorize migrants as helpless victims without agency. In my research project I focus on the meaning and experiences of precarity and of forms of migration (im)mobility experienced by migrants that 'irregularly' reached Italy; I reflect on how forms of (im)mobility are connected to bordering practices and migration policies and on how migrants navigate precarity through informal channels in the capital city Rome.

Συνεδρία 2η

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αίθουσα 3, Όροφος 1^{ος}, Κτίριο KZ
10:00 – 11:30

26.5.2024

Δημήτρης Παρσάνογλου, Βασίλης Τσιάνος

Αναπ. Καθηγητής, Ε.Κ.Π.Α.

Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κιέλου

Το ευρωπαϊκό συνοριακό καθεστώς και οι πολιτικές της εχθρότητας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη

Η παρουσίαση αυτή εστιάζει σε μια όψη του μετασχηματισμού του ευρωπαϊκού συνοριακού καθεστώτος, όπως αυτό πραγματώνεται και εξειδικεύεται στη νοτιοανατολική ευρωπαϊκή συνοριακή ζώνη. Ως αφετηρία παίρνουμε τη διαπίστωση ότι η καθημερινή πρακτική της πραγμάτωσης του συνόρου έχει μετασχηματιστεί αποφασιστικά τα τελευταία χρόνια. Βίαιες πράξεις όπως οι απωθήσεις έχουν γίνει de facto κανόνας σε πολλά τμήματα των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ. Η κράτηση των μεταναστών/τριών κατά μήκος των συνόρων πολλαπλασιάζεται και η πολιτική της σκόπιμης μη παροχής βοήθειας στις βάρκες των προσφύγων αυξάνει περαιτέρω τη διακινδύνευση κατά τη διάσχιση των συνόρων. Στόχος της παρουσίασης αυτής δεν είναι να καταγράψει τις φρικαλεότητες που διαπράττονται στα σύνορα της Ευρώπης, οι οποίες έχουν καταγραφεί σχολαστικά τα τελευταία χρόνια και έχουν αναδειχθεί ακόμα και από τα κυρίαρχα μέσα ενημέρωσης. Παίρνουμε τη νέα κανονικοποίηση των βίαιων πρακτικών ελέγχου των συνόρων και την ανάλυση που προκύπτει από την αναστολή του κράτους δικαίου στα σύνορα της Ευρώπης ως αφετηρία για να διερευνήσουμε τις πολιτικές, κοινωνικές και χωρικές λογικές που διέπουν αυτές τις πρόσφατες δυναμικές. Θεωρούμε ότι οι πολλαπλές και δομικές παραβιάσεις του διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου στα σύνορα της Ευρώπης δεν αποτελούν ατύχημα, ούτε μια απλή παρέκκλιση

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

από το παράδειγμα του κράτους δικαίου. Αντιθέτως, υποστηρίζουμε ότι λόγω της αποτυχίας του παραδείγματος διαχείρισης της κινητικότητας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως αποδείχθηκε από την «προσφυγική κρίση» του 2015-16, οι πρακτικές ελέγχου των συνόρων επαναφέρουν στο κέντρο τις εθνικές λογικές τις οποίες το ευρωπαϊκό εγχείρημα, και ιδίως ο εξευρωπαϊσμός της μετανάστευσης και των συνοριακών πολιτικών, είχαν μόνο επιφανειακά καταστείλει στο πλαίσιο του μετα-εθνικού μετασχηματισμού τους. Ένα επιπλέον στοιχείο στην παρούσα επισφαλώς μετα-επείγουσα φάση πραγμάτωσης του ευρωπαϊκού συνοριακού καθεστώτος, είναι ότι σημαντικό χώρο καταλαμβάνουν τυπικές και άτυπες μορφές «πολιτικής της εχθρότητας» (Mbembe 2016). Αυτές καταλαμβάνουν σημαντικό χώρο τόσο στην ανάγκη των συνόρων να αναπαράγονται διαρκώς και επανειλημμένα μέσω της «εργασίας των συνόρων», δηλαδή μέσα από συνεχή μπαλώματα και εργασίες επιδιόρθωσης, όσο και στον ανακλαστικό χαρακτήρα των συνοριακών πολιτικών, δηλαδή στην αντίδραση των πολιτικών στις συνοριακές κρίσεις, είτε αυτές είναι πραγματικές είτε κομμάτι του συνοριακού θεάματος ή και των δυο μαζί, είτε ανήκουν στο παρελθόν είτε αναμένονται στο μέλλον.

Παντελής Προμπονάς

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Εκλογικεύοντας τον θάνατο: Δεδομένα, πληθυσμός και διακυβέρνηση του αποκλεισμού

Τα τελευταία 23 χρόνια η Μεσόγειος Θάλασσα έχει γίνει ομαδικός τάφος για δεκάδες χιλιάδες πρόσφυγες που προσπαθούν να περάσουν στην Ευρώπη. Τι συμβαίνει όμως με τους νεκρούς; Μέσω ποιων τεχνολογιών, διαδικασιών και βιοπολιτικών επενδύσεων καθίστανται διανοητοί οι θάνατοι από τη διέλευση των συνόρων στη Μεσόγειο ως πολιτικά και κοινωνικά γεγονότα και με ποιο αποτέλεσμα;

Αντλώντας από εκτεταμένη εθνογραφική έρευνα, η παρούσα ανακοίνωση διερευνά τις πρακτικές των κρατών, των διεθνικών οργανισμών και των υπηρεσιών ασφαλείας στη συλλογή, επεξεργασία, αρχειοθέτηση, εξέταση και διάθεση των σωμάτων των προσφύγων. Συγκεκριμένα, υπογραμμίζει τους τρόπους με τους οποίους τα ετερογενή δεδομένα και τα συνοριακά καθεστώτα έχουν αμοιβαία εμπλακεί μέσω αυτών των πρακτικών ως μέρος αυτού που αποκαλώ «διακυβέρνηση αποκλεισμού»: τη συγκέντρωση γραφειοκρατικών και εγκληματολογικών τεχνικών, τεχνοκρατικών διαδικασιών, ξενοφοβικών λόγων και ψηφιακών τεχνολογιών που αφορούν στην διακυβέρνηση των νεκρών σωμάτων που στην πραγματικότητα αποκλείει την ορατότητα και την υλικότητα του θανάτου των προσφύγων ως διαμεσολαβημένο γεγονός, ως αντικείμενο ανθρωπιστικής διακυβέρνησης και ως αντικείμενο πολιτικών συζητήσεων για τα ευρωπαϊκά σύνορα, τις ζωές και την ασφάλεια.

Με βάση τις θεωρητικές βάσεις που έθεσε ο Foucault για τη βιοεξουσία, διευρύνθηκαν από μελετητές όπως οι Giorgio Agamben, Roberto Esposito, Mike Hill, Warren Montag και ριζοσπαστικοποιήθηκαν από την έννοια της νεκροπολιτικής του Achille Mbembe, αυτή η ανακοίνωση συμβάλλει στην κατανόηση των μηχανισμών μέσω των οποίων οι θάνατοι των προσφύγων καθίστανται διανοητοί και συγκαλύπτονται ταυτόχρονα, αποδεικνύοντας έτσι πώς ο θάνατος και η βία παραμένουν κεντρικές τεχνολογίες στις σύγχρονες ευρωπαϊκές βιοπολιτικές επενδύσεις της διακυβέρνησης. Δίνεται έμφαση στον τρόπο με τον οποίο η συλλογή, η συγχώνευση, η σύνθεση και η αναπαράσταση δεδομένων από διάφορες και η δευτερογενής επεξεργασία τους από κρατικούς φορείς, ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και δημοσιογράφους, αντικειμενοποιεί τους βίαιους συνοριακούς θανάτους και τα συνοριακά καθεστώτα που είναι υπεύθυνα για αυτά.

Με βάση αυτή την ανάλυση, η ανακοίνωση εξετάζει πώς η διακυβέρνηση αποκλεισμού χαρακτηρίζει ολόκληρη την ελληνική δημόσια σφαίρα ως ένα είδος θανατοπεδίου, όπου ο ανθρώπινος θάνατος φιλτράρεται μέσα από ένα που παράγει αποκλεισμούς στα πεδία της νομιμότητας, της φυλής, της

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

κοινωνικής τάξης και της προσωπικής ευθύνης, ενισχύοντας έτσι μια κοινωνική πολιτική διαδικασία που ομαλοποιεί και εξορθολογίζει τη βία και την αποσιώπηση των θανάτων στα σύνορα.

Φοίβος Συμεωνίδης

Υποψ. Διδάκτορας, Durham University

Habeas Data: Δια-ροές δεδομένων γύρω από τους μη-αναγνωρισμένους νεκρούς στα ελληνοτουρκικά σύνορα

Από το 2015 και το διαβόητο πλέον «καλοκαίρι της μετανάστευσης» υπάρχει ένα ανανεωμένο ενδιαφέρον, τόσο από ακτιβιστές όσο και από ερευνητές/τριες γύρω από εκείνους/ες που πέθαναν κατά τη διέλευση των συνόρων της ΕΕ ή ως αποτέλεσμα της διέλευσης αυτής. Ενώ πολλοί από αυτούς που χάθηκαν έχουν ταυτοποιηθεί, άλλοι έχουν εντοπιστεί μα παραμένουν χωρίς όνομα, ή εξακολουθούν να χάνονται πίσω από ένα πέπλο εξαφανισιμότητας. Η έννοια αυτή διερευνάται μέσω υλικών και άυλων στοιχείων, αλλά και μέσω μιας διχοτόμησης, μεταξύ της εμπειρίας αυτού που περνά τα σύνορα, και του κράτους που καθιστά μια τέτοια διέλευση θανατηφόρα.

Η παρουσίαση αυτή, αντλώντας από επιτόπιες σημειώσεις από την περιοχή των ελληνοτουρκικών χερσαίων συνόρων του Έβρου, και των νησιών του Αιγαίου, καθώς και από τις εμπειρίες του εισηγητή μέσα από την πρακτική της διερεύνησης περιστατικών παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, επιθυμεί να εξετάσει περαιτέρω τις σχετικές συστοιχίες δεδομένων και τη διαμόρφωσή τους. Μέσα από αυτούς τους σχηματισμούς δεδομένων και τις ελλείψεις τους, τα όσα υπολείπονται του οπτικού και αισθητικού μας πεδίου, η παρουσίαση κάνει λόγο για επανεξέταση του πεδίου της έρευνας, όπως αυτή αντλεί πληροφορία από τις μαρτυρίες που συλλέγονται μέσω επιζώντων και παρευρισκομένων, καθώς και από την απομακρυσμένη πρόσβαση στον χώρο που τελείται μία παραβίαση. Επιπλέον, σε μια προσπάθεια επαναπροσδιορισμού του βαθμού στον οποίο η επιστημονική κοινότητα μπορεί να οδηγήσει στη διαμόρφωση μερικώς ή πλήρως διαθέσιμων στο κοινό συνόλων δεδομένων, θα διερευνηθεί η σύνδεση ερευνητών-νομικών, και η αναδυόμενη χρήση της στην Ελλάδα και πέραν αυτής. Αντιστρέφοντας το βλέμμα προς μια εθνογραφία που περιλαμβάνει και την παρατήρηση των αρμόδιων αρχών και των ακούσιων διαρροών δεδομένων τους, η παρουσίαση επιθυμεί να επανεξετάσει, με βάση μια αρνητική μεθοδολογία, την ίδια την κατασκευή ενός αρχείου γύρω από το εκάστοτε περιστατικό.

Τέλος, η παρέμβαση θα επιδιώξει να προτείνει έναν κοινό τόπο μεταξύ μελετητών και άλλων επαγγελματιών, των οποίων το κοινό έργο μπορεί τελικά να αμφισβητήσει τη θέση του ερευνητή, ενός ερευνητή που φαινομενικά είναι πάντα παρών σε αντίθεση με τις πληροφορίες που αναζητά.

Δούση Έφη

Δικηγόρος, MSc Κοινωνική Ανθρωπολογία, Πάντειο Πανεπιστήμιο

«Πού είναι ο αδελφός σου, ο Αβελ;» Η σχέση του «εγώ» προς τον «απείρω» Άλλο» και η ανάληψη της ηθικής ευθύνης «ου φονεύσεις» στο ναυάγιο της Πύλου

«Είχε βρει το μυστικό του να κρατά για πάντα σε φυγή τη θεμελιώδη ανικανότητα της ανθρωπότητας - είχε το μυστικό της ζωής, εκείνος ο μπερδεμένος ετοιμοθάνατος, και έκανε τον εαυτό του κυρίαρχο κάθε στιγμής της ύπαρξής μας.»

— Τζόζεφ Κόνραντ, Ο Νέγρος του Νάρκισσος

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Η προβληματική που θα αναπτύξουμε εντοπίζεται κατ' αρχήν σ' ένα κρίσιμο ερώτημα αν έχουμε το δικαίωμα να εγείρουμε το ερώτημα της ηθικής ευθύνης στο χώρο της ανθρωπολογίας υπονοώντας ή και νομιμοποιώντας ένα νέο υπόρρητο συμβόλαιο, μια υποτιθέμενη συνάφεια, ως προς το ερώτημα και τον εθνογραφικό τόπο στον οποίο αυτό λαμβάνει χώρα, το Ναυάγιο της Πύλου.

Μέσα από ένα «νέο φασματικό» επέκεινα της αντίθεσης «ζωής»/ «θάνατος», «παρουσίας/απουσίας», «δικαίου»/ «Δικαιοσύνης» όπως εμφανίζεται στο ναυάγιο της Πύλου, επεξεργαζόμαστε την έννοια της απειρότητας του Άλλου, εκείνου του προσώπου που εκλιπαρεί για τη βοήθειά μου προστάζοντάς με να μην τον σκοτώσω. Με οδηγό τον τρόπο που συγκροτείται η λεβινασιανή διυποκειμενική σχέση και την κριτική στην ιδιοποίηση του πάσχοντος (ευάλωτου) Άλλου από το Εγώ, της απορρόφησης της ριζικής ετερότητάς του εντός του δυτικού εννοιολογικού και πραξιολογικού ορίζοντα, εξετάζουμε την εντολή ανάληψης του Άλλου από το πράττον υποκείμενο, δηλαδή την εντολή να μην το αφήσει μόνο του να υποφέρει, απροστάτευτο, ενδεή, αβοήθητο, πεινασμένο, πνιγμένο διαμορφώνοντας ένα τρόπο ατομικής και συλλογικής ζωής που μας καθιστά ικανούς να αφουγκραστούμε τη «φωνή» του Άλλου, δηλαδή την ίδια την ενσώματη ύπαρξή του, ως ύπαρξη ριζικά διάφορη από τη δική μας και άρα μη αναγώγιμη στα αιτήματα της επιστήμης και της γνωσιοθεωρίας.

Παράλληλα διερευνούμε δοκιμαστικά πώς η ουσιαστική θετικότητα της παθητικής τρωτότητας που αντλείται μεταξύ άλλων και από τον Levinas μπορεί να προσφέρει έναν ακόμα τρόπο αναδείξουμε την πολιτική σημασία της τρωτότητας του ανθρώπου, του σώματός του. Αναστοχαζόμαστε πως το αίτημα του υπερβατικού Άλλου για βοήθεια δεν προσδένει το υποκείμενο απλώς σε μια παθητική ευθύνη, καθιστώντας αυτό «όμηρο του Άλλου», αλλά γίνεται και το θεμέλιο του λεβινασιανού «ανθρωπισμού του άλλου ανθρώπου», δηλαδή ο βαθύτερος λόγος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Εκκινώντας από το πως η ηθική απαίτηση του Άλλου προσώπου θέτει σε συζήτηση την ίδια την ελευθέρια του υποκειμένου καθώς η στιγμή της «απόφασης» είναι αποκλειστικά δική του υπόθεση, αναρωτιόμαστε αν ηθική της φιλοξενίας ως ηθικής της ευθύνης του «ελθέ» στον οίκο μου, στο σύνορο, στη εδαφική επικράτεια μπορεί να μας οδηγήσει σε μια νέα εμπειρία της δικαιοσύνης και της πολιτικής όπου θα υπάρχει μέσα τους η απορία; Με τρόπο ειλικρινά προκαταρκτικό επιχειρούμε μια ανάγνωση της ανθρωπολογίας μέσω της φιλοσοφίας ελπίζουμε κινητοποιητική διατηρώντας την απορητική διάσταση της θεωρίας και το σε «τελική ανάλυση» πάντα ελευσόμενο συνειδητοποιώντας κατ' αρχήν ότι η στιγμή της ευθύνης, της «απόφασης» και άρα της δράσης [σώζω ή ρυμουλκώ ή εγκαταλείπω] δεν μπορεί παρά να είναι «η στιγμή ενός άλματος», ετερογενής προς τη γνώση, τη μάθηση, τη θεωρία, δηλαδή μιας άλλης τάξης, που μάλλον είναι σκοτεινή αλλά σίγουρα μοναχική.

Ηλιάννα Παπαγγελή

Δημοσιογράφος

Witnessing the unseen: anthropological approaches in investigative journalism on pushback and refugee shipwrecks

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΠΑΝΕΛ 18

Πολιτικές της Ακρόασης και η Ηθική της Μαρτυρίας

Συντονίστριες:

Αθηνά Αθανασίου

Καθηγήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Νέλλη Καμπούρη

Επίκουρη Καθηγήτρια Παντείου

Άννα Παπαέτη

Επιστημονικά υπεύθυνη ERC CoG MUTE, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Το πάνελ διερευνά ζητήματα ακρόασης περιστάσεων ή συνθηκών βίας (όπως: ρατσιστικής, αντιμεταναστευτικής, έμφυλης, αποικιακής, πολεμικής). Εξετάζοντας τους τρόπους με τους οποίους ακούμε μαρτυρίες που μιλούν για τραυματικές εμπειρίες, καθώς και τους ήχους και τις σιωπές – επιβεβλημένες και μη – με τις οποίες συνδέονται εμπειρίες δομικής βίας, θέτει τα εξής ερωτήματα: Πώς ακούμε τους ήχους, τις σιωπές και τις αντιφάσεις που συχνά εμπεριέχουν οι μαρτυρίες αυτές, αλλά και αυτό που αντιστέκεται στη συμβολοποίηση και την ακουστότητα; Πώς ακούμε τις φωνές που έχουν αποσιωπηθεί ή τις φωνές που οι ίδιες επιλέγουν τη σιωπή και την «εξαφάνιση» από τον δημόσιο χώρο; Πώς μπορεί η ακρόαση να δημιουργήσει κοινότητες και δίκτυα φροντίδας και υποστήριξης, και να γίνει μια πρακτική μέσω της οποίας μπορούν να διασταυρωθούν αγώνες και αιτήματα; Πώς μπορεί η ακρόαση να υπονομεύσει την κυρίαρχη κατανομή της (δημόσιας) ακουστότητας, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για μια ανακατανομή του ποια έχει δικαίωμα να μιλά και να ακούγεται; Ασκώντας κριτική στη ναρκισσιστική μεθοδολογία που διατείνεται ότι «δίνει φωνή σε όσες/ους/α δεν έχουν», και υποστηρίζοντας μια (ανα)πολιτικοποίηση της ηθικής, το πάνελ συζητά την ηθικοπολιτική της ακρόασης, της ευθύνης και της απόκρισης σε συνθήκες συστημικής βίας και διαθεματικής αδικίας. Η διερεύνηση αυτή προτείνεται να συζητηθεί από τη σκοπιά της διαθεματικής μεθοδολογίας, της φεμινιστικής και κούιρ θεωρίας, της μετααποικιακής / αντιαποικιακής κριτικής, των σπουδών αναπηρίας και των σπουδών του ήχου.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

ET-NOFEST

twixt^{lab}

Συνεδρία 1η

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αμφιθέατρο 14, Ισόγειο
12:00 – 13:30

24.5.2024

Συντονίστρια Πάνελ: Αθηνά Αθανασίου

Νένη Πανουργιά

Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κολούμπια

Γάζα-Λέρος-Γάζα «Μ' ακούτε;». Μαθήματα ήχου

Μετά την απόρριψη της φιλοσοφίας από τον Μαρξ ως ανεπαρκούς και ανυπόφορης ομφαλοσκοπικής ενασχόλησης, έχουμε διασχίσει ωκεανούς (όπως λέμε στα αγγλικά) και πελάγη (όπως λέμε στα ελληνικά)—πελάγη που έχουν γίνει θαλάσσιοι τάφοι για χιλιάδες ανθρώπους που μεταφέρονται βίαια από την γνώση της πραγματικότητάς τους στην πραγματικότητα του άγνωστου. Οι αλήθειες τους διεκδικούνται από άλλους, οι φωνές τους φαινομενικά ακούγονται μέσω της επιστημικής και πολιτικής βίας πολλαπλών διαμεσολαβήσεων και παραστάσεων, η παρουσία τους διασχίζοντας τα πελάγη υπενθυμίζει την ερώτηση του Stephen Tyler «Πώς θα εντοπίσουμε την *επιστημοπολιτική* αυτής της αλήθειας;» Αποσυνθέτοντας τις θεμελιώδεις αρχές της ανθρωπολογικής επιστημολογίας, ο Tyler ελέγχει την αλληλουχία ακρόασης-γραφής διερευνώντας την πολιτική της. Μπορεί να θεωρηθεί Δονκιχωτική ή μαρξιστική αυτή η αναζήτηση, αλλά, αγαπητή εθνογράφε, το θέμα δεν είναι να αναπαρασταθεί ο κόσμος: το θέμα είναι να περιγραφεί, να ακουστεί ο ήχος του, να ακροασθεί η γνώση του, και να εγγραφεί εκ νέου στο χείλος της κατανόησης επινοώντας τρόπους του υπάρχειν από κοινού, υπό, στο πλευρό, πολλαπλών υποκειμενικοτήτων του ανθρώπινου όντος. Το θέμα είναι να επιμεινουμε στην θέση της αδυνατότητας αναπαράστασης και μετάφρασης, να αρνηθούμε να «δανείσουμε φωνή», να αρνηθούμε να υποθέσουμε την γνώση του άλλου και, αντ' αυτού, να κατανοήσουμε, να παραδεχθούμε ότι «η μετάφραση, ακόμη και από την ίδια γλώσσα, είναι πάντα, τελικά, σαν να κοιτάς την πίσω πλευρά μιας ταπισερί», πόσο μάλλον η μετάφραση της γνώσης. Να παραδεχτούμε και αποδεχθούμε ότι δεν είμαστε καθόλου πιο κοντά σε μια ηθική θέση διαμεσολάβησης από ό,τι ήμασταν στις απαρχές της «κρίσης της εκπροσώπησης».

Τί να κάνουμε, λοιπόν, με αυτές τις λέξεις, τους ήχους που ακούσαμε και δεν μπορούμε να ξε-ακούσουμε; Τα λόγια του ανθρώπου που έφυγε από τη Γάζα το 2014, έφτασε στην Λέρο το 2015, έζησε στο hotspot και εργάστηκε στην πόλη μέχρι το 2021, απορρίφθηκε η αίτηση ασύλου που κατέθεσε, άσκησε έφεση στις Βρυξέλλες το 2022 απ' όταν και παραμένει σε κλειστή δομή ενώ παρακολουθεί τη γενοκτονία στη Γάζα στο κινητό του ανήμπορος να κάνει το οτιδήποτε ενώ ακούει τις φωνές των παιδιών και της γυναίκας του όταν υπάρχει σύνδεση; Τι να κάνουμε με τις λέξεις που δεν έχουν ειπωθεί ποτέ από ψυχιατρικούς ασθενείς που μεταφέρθηκαν στη Λέρο με ελληνική φρεγάτα το 1958; Τι να κάνουμε με τα ονόματα των ανθρώπων που δολοφονήθηκαν από την αστυνομία και η ανάκλησή τους θεωρείται πολιτική πράξη; Πώς να διαπραγματευτούμε την περιγραφή του ήχου των κυμάτων που αναποδογυρίζουν μια ψαρόβαρκα στη μέση της Μεσογείου; Ποια είναι η γνωσιολογική και πολιτική μου ευθύνη απέναντι στον γενόμενο ήχο, στην εκφωνημένη λέξη, στο ξεφωνημένο όνομα;

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Πόλεμος, ακρόαση και ηχητικές στρατηγικές της εξαπάτησης

Κατά την πρόσφατη στρατιωτική σύγκρουση μεταξύ του Ισραήλ και της Χαμάς στη Λωρίδα της Γάζας, ένα μάλλον δυσάρεστο βίντεο κυκλοφόρησε στα κοινωνικά δίκτυα με ισραηλινούς στρατιώτες να παίζουν επί ώρες και επανειλημμένα ένα ισραηλινό παιδικό τραγούδι σε κουκουλοφόρους αιχμαλώτους. Η πρακτική αυτή δεν είναι σε καμία περίπτωση καινούργια. Την είδαμε το 2003, από τις αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες όταν βασάνιζαν κρατούμενους με την χρήση μουσικής από τη παιδική εκπομπή *Sesame Street* στο Γκουαντάναμο και το Αμπού Γκράιμπ. Το πιο ανησυχητικό όμως στο παραπάνω επεισόδιο είναι ότι το βίντεο με τους στρατιώτες κυκλοφόρησε μεταξύ των Ισραηλινών πολιτών, οι οποίοι επαναλάμβαναν θεατρικά τις κινήσεις των κρατουμένων, και τραγουδούσαν το τραγούδι με τους φίλους τους, τους συμμαθητές τους, ακόμη και με τα παιδιά τους.

Στα δόγματα των Ψυχολογικών Επιχειρήσεων του στρατού, η χρήση της μουσικής δεν σταματά στην αναγκαστική και επαναλαμβανόμενη ακρόαση. Η συμμετοχή των Ισραηλινών πολιτών γίνεται μέρος των επιχειρήσεων του στρατού κατά της Χαμάς, καθώς λειτουργεί αποσταθεροποιητικά στη ψυχολογία των Παλαιστινίων πολιτών. Στα στρατιωτικά δόγματα του 21ου αιώνα, η στρατιωτική εμπλοκή δεν οδηγεί ποτέ μόνη της σε μια πολεμική νίκη. Είναι η σύγχυση, η διχογνωμία, ο διχασμός και η υπόσχεση μιας άλλης προοπτικής για το μέλλον που αποκτούν την μεγαλύτερη σημασία, για τη διασφάλιση της επιβολής απέναντι στην αντίπαλη πλευρά.

Η παρούσα ανακοίνωση χρησιμοποιεί παραδείγματα χρήσης της μουσικής και του ήχου από τον πόλεμο του Ιράκ, το Βιετνάμ και τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ανάμεσα σε άλλους, για να κατανοήσει το πώς η ανάπτυξη στρατηγικών εξαπάτησης και ψυχολογικής σύγχυσης διαμεσολαβεί στους τρόπους με τους οποίους παράγεται και κυκλοφορεί η μουσική στη δημόσια σφαίρα. Στόχος της είναι να εξετάσει κριτικά τα μέσα και τις συνθήκες με τις οποίες συγκροτείται η ακρόαση στον 21ο αιώνα, και το πώς γίνονται αντικείμενα οικειοποίησης στα δόγματα των σύγχρονων στρατιωτικών επιχειρήσεων.

Άννα Παπαέτη

Επιστημονικά υπεύθυνη ERC CoG MUTE, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Πέρα από την πράσινη γραμμή: ακρόαση και η ηθική της μαρτυρίας

Αφετηρία της ανακοίνωσης είναι η ακρόαση σε συνθήκες σύρραξης. Επικεντρώνεται στον τρόπο με τον οποίο το Κυπριακό πρόβλημα —αναφορικά με τα τραύματα της Τουρκικής εισβολής— έχει αποτυπωθεί ηχητικά και ακουστικά μέσα από το ραδιόφωνο στην καθημερινότητα. Συγκεκριμένα, διερευνά τον τρόπο με τον οποίο το ραδιόφωνο και η ακρόαση λειτούργησαν δυνητικά ως μια διαδικασία διάρρηξης των τετελεσμένων πράσινης γραμμής, υπονομεύοντας την αποσιώπηση των ιστοριών και των φωνών που επέβαλε ο ανυπέρβλητος διαχωρισμός που επήλθε από το 1974 μέχρι το 2003. Η ανακοίνωση εξετάζει δύο ραδιοφωνικά προγράμματα: τα μηνύματα προς τους εγκλωβισμένους που ακούγονταν στο κρατικό ραδιόφωνο (PIK) καθημερινά μέχρι το 2003, καθώς και στην εκπομπή *Peace Garden* στον ραδιοφωνικό σταθμό ΑΣΤΡΑ από το 1999 μέχρι το 2003 με την Τουρκοκύπρια ποιήτρια και συγγραφέα Neşe Yaşın. Διερευνώνται ζητήματα που αφορούν την ακρόαση σε σχέση με τον πολυετή διαχωρισμό αλλά και τα πολλαπλά τραύματα της σύγχρονης Κυπριακής ιστορίας. Πώς αφουγκραζόμαστε και πώς αποκρινόμαστε σε τραυματικές μαρτυρίες που μιλούν για πολιτική βία, εν προκειμένω κοινοτικές και ενδοκοινοτικές ταραχές και συγκρούσεις,

ακόμα και όταν αυτές είναι αντίθετες με τα δικά μας βιώματα ή μνήμες; Πώς αποκρινόμαστε σε μαρτυρίες στις οποίες οι πληροφορήτριές μας είναι θύματα αλλά και θύτες μαζί, με τρόπο ο οποίος να υποστηρίζει μια ηθική της ακρόασης;

Χαρά Κότσαλη, Εύη Νάκου

Χορογράφος/Performer

Μουσικός

Το παράφωνο, το θορυβώδες και το άναρθρο ως διαφεύγουσα μαρτυρία. Μια επιτελεστική εισήγηση για την εκπομπή και την ακρόαση των κοινωνικών υπο-ήχων.

Ένα σώμα κρυμμένο σε ένα καρτοτηλέφωνο ουρλιάζει σχίζοντας την επιτηρούμενη κυκλοφορία της λεωφόρου.

«Δε σ' ακούω, πάρε το μηδέν!»

Μηδέν: η μεγαλύτερη διαδρομή προς το αναλογικό κέντρο. Η διαδρομή με την περισσότερη ισχύ. Η διαδρομή που καθαρίζει τη γραμμή. Η διαδρομή που θα καθαρίσει τη φωνή από το άγχος, τον πανικό, την επιθυμία, την έλλειψη.

Επικοινωνία αναλογική. Υλικά φθαρτά. Φθαρτή επικοινωνία. Παρασιτική επικοινωνία. Παραγλωσσική ακατανόησία. Αποτυχία αναφοράς. Κακή ερμηνεία. Φευγαλέα φαντασία. Διφορούμενη κατανόηση. Κίνδυνος αναγνώρισης. Αναταραχή.

Ένας υπό-κόσμος, ένας συχνотικός βυθός εκπέμπει σε ανήκουστο φάσμα από ημι-υπόγεια διαμερίσματα. Δίποδα περνούν βιαστικά και αναζητούν εναγωνίως ανοιχτά wi-fi δίκτυα για να ηχογραφήσουν το επόμενο ηχητικό μήνυμα. Οι οθόνες κινητών τηλεφώνων γεμίζουν με κυματομορφές. Εισπνοή, φλυαρία, κράτημα, βήχας, σπάσιμο φωνής, σιωπή, φαλτσέτο, τσιρίδα, θόρυβος, κακοφωνία, θολή άρθρωση, γρύλισμα, παράσιτο, εκπνοή. Κοινωνικοί υπο-ήχοι που δεν περνούν το κατώφλι της κυρίαρχης ακουστότητας, και η μάχη για να μη καταγραφούν οι φωνές και οι ιστορίες μας από λάθος χέρια σε λάθος αρχεία. Η ανηχοϊκή, ακατάληπτη, άναρθρη, ανορθόγραφη «φωνή» ως «δύσκολη» μαρτυρία που αναζητά διαφορετικούς τρόπους ακρόασης, που αντιστέκεται ή και υπονομεύει την κυρίαρχη πολιτική τάξη πραγμάτων. Υποκείμενα που αδυνατούν να αναπαραχθούν μέσα στην ιδεολογία του ορατού ή του ακουστού και διαφεύγουν της καταμέτρησης, υποκείμενα που αιτούνται διαφορετικής ακρόασης για να διατυπώσουν τελικά ένα άλλο παράδειγμα.

Ποια γλώσσα και ποιος ήχος παράγεται από τη βία του ταξικού, έμφυλου, φυλετικού και πολιτικού αποκλεισμού και ποιες μορφές παίρνει για να διασχίσει το κατώφλι της ακουστότητας; Ποιες ρωγμές αντίστασης δύνανται να διανοιχτούν στο κενό κατανόησης, στην παραγλωσσική ακατανόησία, στον άναρθρο θόρυβο;

Η εισήγηση των Χαρά Κότσαλη και Εύη Νάκου επιχειρεί να ιχνηλατήσει τις (α)δυνατότητες του μη ακουστού αλλά και του θορύβου ως μαρτυριών που αντιστέκονται στην καταγραφή και τη νεοφιλελεύθερη μετρησιμότητα, προβληματοποιώντας το διακύβευμα της ακουστότητας. Αντλεί εργαλεία από τη διαθεματική μεθοδολογία, τη φεμινιστική θεωρία και τις σπουδές ήχου, την ποίηση, το χορό και τη μουσική και θα λάβει τη μορφή επιτελεστικής διάλεξης (performance-lecture).

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Συνεδρία 2η

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο ► Αίθουσα 7, Υπόγειο Παλαιάς Φιλοσοφικής
10:00 – 11:30

25.5.2024

Συντονίστρια Πάνελ: Νέλλυ Καμπούρη

Αθηνά Αθανασίου

Καθηγήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Στον απόηχο: Κοινωνικές χρονικότητες της ακουστότητας

Αυτή η παρουσίαση συζητά τις κοινωνικές χρονικότητες και τη δημόσια επιτελεστικότητα της αφήγησης και της ακρόασης, με ιδιαίτερη έμφαση στο θέμα της ηθικής και πολιτικής θεσιακότητας της ακρόασης: πώς και από πού ακούμε; Επιζητεί να στρέψει την προσοχή προς τρόπους με τους οποίους ο απόηχος, ως κριτική επαν-οικειοποίηση, μπορεί να πιέζει εποικοδομητικά τα όρια του αρχείου της βίας. Ενδιαφέρεται να ανιχνεύσει πώς δημιουργούμε και υπερασπιζόμαστε δημόσιους χώρους για να ακούμε και να ακουγόμαστε χωρίς έμφυλη βία και ρατσισμό, να μοιραζόμαστε «αδύνατες ιστορίες» στον απόηχο της συστημικής βίας, και να οργανώνουμε την καταστατική δυνατότητα των πραγμάτων να είναι αλλιώς. Πώς η ανθρωπολογία και οι συνυφασμένες με αυτήν κριτικές επιστημολογίες όπως η φεμινιστική/κουίρ θεωρία και οι μεταποικιακές/αντιαποικιακές σπουδές αποκρίνονται στις αφηγήσεις, εξιστορήσεις, σιωπές και αποσιωπήσεις, αναγνώσεις, ακροάσεις που αποτυπώνουν το απελπιστικό παρόν της βίας και της αδικίας; Πώς συμμετέχουν στους τρόπους με τους οποίους αυτό το παρόν αποκτά (δημόσια) παρουσία; Πώς κρατούν ανοικτό το μέλλον της κριτικής; Πώς (δεν) αλλάζει το συντελεσμένο της έμφυλης και ρατσιστικής βίας, και πώς μετατοπίζονται τα όρια του αρχείου; Επιχειρώντας να συζητήσω αυτά τα ερωτήματα, θα εστιάσω στις κοινωνικές χρονικότητες που παράγουν και διαδραματίζουν οι αφηγήσεις της έμφυλης και ρατσιστικής βίας -είτε εκείνες που λέγονται είτε εκείνες που δεν έχουν (ακόμη) ειπωθεί ή ακουστεί. Διερευνώντας την ενσώματη επιτελεστικότητα του αρχείου και της μνήμης, με ενδιαφέρουν τα ερωτήματα: Ποια υποκείμενα μιλούν, ποια ακούνε και ποια ακούγονται; Πώς ακούμε τις αφηγήσεις που δεν έχουν εξιστορηθεί ακόμη; Υπό αυτό το πρίσμα, η έννοια του «απόηχου» αποκτά ειδικό βάρος ως επακόλουθο, αντίκτυπο, απήχηση και ασαφής ήχος που μόλις ακούγεται.

Παναγιώτης Αντωνιάδης

Υπ. Διδάκτορας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

‘Πέρα από τη straight σοβαρότητα’: Camp ειρωνεία και το τραύμα της πιθανής μετάδοσης του HIV

Θέμα της παρούσας εργασίας αποτελεί η μελέτη του ρητορικού ιδιώματος της camp ειρωνείας ως αφηγηματικού μέσου συμβολοποίησης του τραύματος της πιθανής μετάδοσης του HIV μεταξύ ομοφυλόφιλων αντρών στα μετα-AIDS queer τοπία της Ελλάδας. Για την πλειοψηφία των συνομιλητών μου, το ενδεχόμενο της μετάδοσης του ιού μέσω σεξουαλικής επαφής βιώνεται σαν την ‘κρίση κανονικότητας’ (Berlant 2011) του να ‘ζει κανείς με τον HIV’, ένα βιοκοινωνικό συνεχές του

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

σχετίζονται και επιθυμείν που αναπόδραστα διαμεσολαβείται από τις ψυχο/βιο/πολιτικές της πρόληψης και θεραπείας.

Κατά την διάρκεια των εθνογραφικών συναντήσεων με ορισμένους gay 'θηλυπρεπείς' άντρες που έχουν βιώσει 'το ενδεχόμενο της μετάδοσης να γίνεται μια τρομακτικά πραγματική πιθανότητα', η προσφυγή στο ρητορικό είδος (genre) της camp ειρωνείας -με την διαλεκτική της απόκρυψης και φανέρωσης, συναισθηματικής αποστασιοποίησης και εγγύτητας, ρεαλιστικής αφήγησης και επιτελεστικής ανασήμανσης αυτής- φάνηκε να αποτελεί μια προσπάθεια αφηγηματοποίησης του τραύματος του HIV που υπονομεύει τις κρατούσες συναισθηματικές και αναπαραστατικές οικονομίες του τραυματολογικού λόγου. Ταυτόχρονα, συνιστά και έναν αμυντικό 'τρόπο διαχείρισης της κρίσης' όταν η φαντασίωση του ασφαλούς σεξ με την οποία τα υποκείμενα σχετίζονται σε μια σχέση 'βάνουσης αισιοδοξίας' (cruel optimism) διασχίζεται ανεπανόρθωτα (Berlant 2011; 2018, 157). Ενόψει του αξεδιάλυτου του τραύματος του HIV με αυτό της θηλυκοφοβίας, η camp ειρωνεία επίσης συμβάλλει στην κατασκευή μιας εφήμερης θηλυκοποιημένης 'πληρεξούσιας ταυτότητας' (proxy identity) (Halperin 2012) που επιτρέπει στα υποκείμενα να επισκεφτούν ψυχικά το διττό αυτό τραύμα μέσα από ένα ασφαλές παιχνίδισμα έμφυλων ταυτίσεων το οποίο θεματοποιεί σε επίπεδο ρητορικής αυτό που απαρνείται ειρωνικά σε επίπεδο περιεχομένου, δηλαδή την πολιτισμική εννοιολόγηση τόσο της ευαλωτότητας στον HIV όσο και της ταυτότητας του εν γένει τραυματισμένου υποκειμένου ως θηλυκές/εκθηλυντικές.

Έχοντας ως σημείο εκκίνησης τις τρεις αυτές εθνογραφικές παρατηρήσεις, θα επιχειρήσω να διερωτηθώ αναστοχαστικά πώς η camp ειρωνεία αναδιατάσσει τους ηθικοπολιτικούς όρους δυνατότητας της ακουστότητας ως αποκρισιμότητας/απευθυνσιμότητας (response-ability/addressability) (Oliver 2019) μεταξύ πληροφορήτριας και εθνογράφου, όταν τα ίδια τα τραυματισμένα queer υποκείμενα αμφισβητούν την 'straight σοβαρότητα' (Sontag 1966, 288) των κυρίαρχων αφηγηματικών ειδών του τραύματος, όταν αυτό του οποίου η εθνογράφος γίνεται μάρτυρας τίθεται πέραν της αναγνώρισης μιας τραυματισμένης ταυτότητας ως έτερης στην περίπτωση μιας οικείας/οίκοι ανθρωπολογικής έρευνας (Oliver 2001). Αν η camp ειρωνεία συνιστά έναν 'αυτοσχεδιασμό του είδους εν μέσω της διάχυτης αβεβαιότητας' (Berlant 2011, 6) του να ζει κανείς με τον HIV και καθιστά ηχηρούς τους αποσιωπημένους όρους της ευηκοότητας στην ακροαματική διαλογική συνθήκη μιας συνέντευξης, τότε σε ποιους μετέωρους αυτοσχεδιασμούς *ειρωνικής ακουστότητας* καλείται η εθνογράφος να μετέλθει ώστε να ακούσει αυτό που η camp ειρωνεία επιχειρεί κρυπτικά να αρθρώσει;

Αθηνά Πηγκλίδου

Επικ. Καθηγήτρια, Α.Π.Θ.

Μετρώντας γυναικοκτονίες: από τη σιωπή των δεδομένων στους αριθμούς ως μαρτυρίες

Ο όρος γυναικοκτονία, αν και αμφισβητείται (Dayan, 2018- Howe και Alaatinoglu, 2019- Weil et al., 2018), όταν χρησιμοποιείται στον δημόσιο λόγο περιγράφει συνήθως τη δολοφονία μιας γυναίκας από άντρα με τον οποίο έχει ή είχε στο παρελθόν ερωτική, συντροφική ή συζυγική σχέση (intimate femicide). Όταν συντελείται στο πλαίσιο δεσμών αιματοσυγγένειας συνήθως χρησιμοποιείται ο όρος παιδοκτονία, αδελφοκτονία ή μητροκτονία και δεν περιγράφει σχεδόν ποτέ τη δολοφονία θηλυκοτήτων, ηλικιωμένων γυναικών, κοριτσιών από θύτριες και θύτες. Η αναφορά στις γυναικοκτονίες εστιάζει συνήθως στα χαρακτηριστικά της θανατηφόρας πράξης και στην εξαιρετικότητα και στην ασυνέχειά της (στα βιογραφικά στοιχεία των θύτη και θύματος, στα κίνητρα του δράστη, στη βιαιότητα της πράξης) και στη συχνότητά τους μέσα από ετήσιες μετρήσεις γυναικοκτονιών σε εθνικό επίπεδο που βασίζονται σε δημοσιογραφικά ρεπορτάζ τα οποία

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

δημοσιεύουν γυναικοκτονίες οι οποίες παρουσιάζουν χαρακτηριστικά δραματοποίησης (Καψαμπέλη, 2019). Τόσο η διάχυση του όρου (και η νομική του αναγνώριση) όσο και οι μετρήσεις [ενδεικτικοί φορείς καταμέτρησης όπως το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τη Γυναικοκτονία/European Observatory on Femicide (E.O.F) (2018), Counting Dead Women (2018, Αυστραλία), Femicide Census (2016, Αγγλία), Canadian Femicide Observatory for Justice and Accountability (2019)] αποτελούν τους δύο βασικούς άξονες της αυξανόμενης δημόσιας συζήτησης και κινητοποίησης τόσο σε παγκόσμιο όσο και τοπικό πλαίσιο ανάδειξης της έμφυλης βίας, της δομικής βίας του κράτους και των θεσμών μέσα από τη μη καταγραφή και την ανυπαρξία στοιχείων. Συνομολογείται ότι οι ορισμοί είναι σημαντικοί για τη μέτρηση (Dawson και Carrigan, 2020) και η μέτρηση είναι σημαντική για τη λήψη μέτρων (Walklate et al., 2020). Αντανακλώντας τη σημασία της μέτρησης για την πρόληψη, τα Ηνωμένα Έθνη κάλεσαν το 2017 για τη δημιουργία παρατηρητηρίων σε κάθε χώρα, υποστηρίζοντας ότι η ύπαρξη σαφών δεδομένων θα υποστηρίξει τη δημόσια και νομοθετική αναγνώριση της γυναικοκτονίας (ACUNS, 2017: 1).

Οι αριθμοί φαίνεται ότι διαθέτουν στην παγκοσμιοποιημένη συνθήκη τη συμβολική αξία της αντικειμενικότητας, της σύγκρισης, της προνομιακής γνώσης (Oakley, 2000), των σκληρών «δεδομένων», της μαρτυρίας παρά μια πραγματική η οποία θα χρειαζόταν ένα consensus και τον συντονισμό κρατικών φορέων και υπηρεσιών. Μήπως η καταμέτρηση ως μαρτυρία της ακραίας έμφυλης βίας τουλάχιστον με τον τρόπο που σήμερα συμβαίνει αποσιωπά και συγκαλύπτει τη συνθήκη «της αργής γυναικοκτονίας» (Walklate et al) που ασκείται στα θηλυκά σώματα καθημερινά σε θεσμικό, οικογενειακό και διαπροσωπικό επίπεδο. Στόχος της ανακοίνωσης είναι, αφού συζητήσει ιστορικά τη διασύνδεση μαρτυρίας και βίας, να προβληματοποιήσει την ποσοτικοποίηση ως μαρτυρία και να αναδείξει τη σημασία μιας «πυκνής καταγραφής» (Geertz, 1973) των γυναικοκτονιών δίνοντας έμφαση όχι στο ποιος κάνει τι σε ποια, αλλά με ποιο τρόπο, σε ποιο μέρος, με ποιους, σε ποια χρονική στιγμή, σε ποιο πλαίσιο συστημικής βίας και ανισότητας.

Ειρήνη Αβραμοπούλου

Επίκ. Καθηγήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Οι βάνουσες χρονικότητες της έμφυλης βίας στα δημόσια καθεστώτα ακουστότητας

Πώς μετατρέπεται η έμφυλη βία σε ένα δημόσιο 'φλέγον' ζήτημα σε συγκεκριμένες χρονικές στιγμές ενώ διαπερνά την καθημερινή ζωή επανειλημμένα και κατά συρροή; Αλλά και πώς αυτές οι δημόσιες αφηγήσεις μπορούν να αναπαράγουν (βίαια) στερεότυπα την ίδια ώρα που αναζητούν την επίλυση του κοινωνικού τραυματισμού που έχουν υποστεί οι λεγόμενες 'ευάλωτες' κοινωνικές ομάδες, και ενώ η δικαίωση της αδικίας εις βάρος τους βρίσκεται συνεχώς σε εκκρεμότητα; Και, ταυτόχρονα, πώς θα μπορούσαμε να επιτελέσουμε μια κριτική δημόσια ανθρωπολογία που στόχο δεν έχει μόνο ή κυρίως τη συνηγορία και την ανοιχτή καταγγελία της βίας με τους ίδιους όρους που θέτει η κοινωνία αλλά την προτροπή να φανταστούμε και να μιλήσουμε για τις ανθρώπινες σχέσεις και τους έμφυλους ρόλους μέσα από το πρίσμα μιας φροντιστικής «ηθικής αφοσίωσης» (Das 2020) στους αμφίσημους, περίπλοκους και παράδοξους τρόπους μέσα από τους οποίους υφαίνονται οι πολλαπλές μορφές της βίας στον ιστό της καθημερινής ζωής;

Εστιάζοντας στο συν-αισθηματικό πεδίο που παράγεται μέσα από τις αλληπάλληλες δημόσιες αφηγήσεις έμφυλης βίας, αλλά και στην εξαιρετικά προβληματική δημόσια προτροπή 'να σπάσει (μια γυναίκα) την σιωπή της' που προκλήθηκε από τον θόρυβο που δημιούργησε τόσο η καμπάνια του #MeToo όσο και οι εξαγγελίες για θεσμική προστασία της έμφυλης κακοποίησης κατά την περίοδο της πανδημίας, και βασιζόμενη σε συνεντεύξεις με φροντίστριες, ακτιβίστριες, δικηγόρινες και ψυχολόγους που εργάζονται στο πεδίο της έμφυλης βίας, το κείμενο αυτό αναδεικνύει το πώς ο χαρακτήρας του κατεπείγοντος, ο οποίος συμπαρασύρει και τις μεθοδολογίες της κοινωνικής έρευνας, αφήνει σε εκκρεμότητα κομβικά ερωτήματα που η κριτική θεωρία εμπνευσμένη από την

κριτική μεθοδολογία των σπουδών φύλου και σεξουαλικότητας αλλά και των κουίρ και μεταποικιακών σπουδών, όπως και των σπουδών αναπηρίας, έχουν αναδείξει. Για παράδειγμα, μας ωθούν να διερωτηθούμε: Πώς αυτό που αποκαλούμε 'γλώσσα' ή αλλιώς τα καθεστώτα (συν-)ομιλίας που παράγονται σε ένα νεοφιλελεύθερο πλαίσιο διακυβέρνησης και βιοπολιτικής άσκησης εξουσίας, επανατραυματίζουν ή δύνανται να επανατραυματίσουν τα υποκείμενα ενώ προσπαθούν να συνηγορήσουν υπέρ τους; Ταυτόχρονα, εάν ένα από τα κύρια διακυβεύματα της δημόσιας ανθρωπολογίας είναι «να ειπωθεί η αλήθεια στην εξουσία», όπως υποστηρίζει ο Didier Fassin (2017), αυτό που εμφανίζεται ως φλέγον ερώτημα είναι, όπως υποστηρίζω, η αρκετά προβληματική σχέση της με εκείνα τα καθεστώτα ακουστότητας (Αθανασίου 2016) που τείνουν να ενισχύουν τη ρητορική της ευεργετικής δράσης της δημόσιας αφήγησης ως κατάθεσης ψυχής και άρα εξιλέωσης και συνάμα ως υπόσχεσης για μια πολιτική ακουστότητας, αφύπνισης και ενδυνάμωσης που όμως πάντα εκκρεμεί, στερώνοντας μας τη δυνατότητα να αναδείξουμε τον κομβικό ρόλο που παίζει η κριτική σκέψη και θεωρία στην προτροπή διαμόρφωσης άλλων φαντασιακών, άλλων αρθρώσεων, άλλων λεξικών, άλλων κοινών, και τελικά «αντι-κοινών» (Warner 2002).

Συνεδρία 3η

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αμφιθέατρο 14, Ισόγειο

10:00 – 11:30

26.5.2024

Συντονίστρια Πάνελ: Άννα Παπαέτη

Νέλλη Καμπούρη

Επικ. Καθηγήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Ακούγοντας προσεκτικά: Γυναικείες μεταναστευτικές διαδρομές και οι πολιτικές της μετάφρασης

Ο χώρος και η ορατότητα κατέχουν προνομιακή θέση στο πώς αντιλαμβανόμαστε το πολιτικό: χαρτογραφήσεις, εικόνες, αναπαραστάσεις, και η ορατή παρουσία στον δημόσιο χώρο καθορίζουν τους τρόπους με τους οποίους σκεφτόμαστε την πολιτεϊότητα, τη μετανάστευση, τις ταυτότητες και τις αντιστάσεις. Σ' αυτή την εισήγηση, θα προσπαθήσω να μιλήσω για το πώς μπορούμε να αντιληφθούμε διαφορετικά την έννοια του πολιτικού όταν στρεφόμαστε στην προσεκτική ακρόαση αφηγήσεων, ήχων και μουσικών.

Η εισήγηση βασίζεται σε μια σειρά εργαστηρίων αφήγησης, μουσικής και ήχου που διοργανώσαμε στο πρόγραμμα MUTE σε συνεργασία με το γυναικείο μεταναστευτικό δίκτυο Μέλισσα κατά την περίοδο Ιουλίου-Δεκεμβρίου 2023. Στη διάρκεια αυτών των εργαστηρίων, που σκοπό είχαν την παραγωγή podcasts, ακούσαμε προσεκτικά μια σειρά από αφηγήσεις, ήχους και μουσικές για τις διαδρομές μεταναστριών διαφορετικών εθνοτήτων, φυλών και γλωσσών. Εκείνο, όμως, που κυριάρχησε στις συναντήσεις και τις ηχογραφήσεις μας ήταν ήχοι που αρχικά θα μπορούσαν να απορριφθούν ή να αγνοηθούν σαν βούισμα ή θόρυβος που δεν βγάζει κανένα νόημα. Ήταν, όμως, οι ήχοι πολλαπλών ταυτόχρονων μεταφράσεων στις οποίες στράφηκε η προσοχή μου.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Επηρεασμένη από την ανάλυση των πολιτικών της μετάφρασης από τον Νακόι Σακάι σαν πολιτικές οριοθέτησης συνόρων (bordering) αλλά και περάσμάτος τους μέσω της ετερογλωσσίας (heterolinguality), θέτω ερωτήματα πρώτον σχετικά με τη γυναικεία μεταναστευτική παρουσία στον χώρο και δεύτερον σχετικά με τη διαμόρφωση «οριακών υποκειμενικότητων» και συλλογικοτήτων μέσα από ήχους και μουσικές της μετάφρασης. Η προσεκτική ακρόαση της ετερογλωσσικής μετάφρασης επιτρέπει να προβληματιστούμε αναφορικά με τα όρια της ακουστικότητας του φύλου, της φυλής και της εθνότητας, τα οποία δεν περιορίζονται στο πρόταγμα του «να δώσουμε φωνή» στις μετανάστριες στον δημόσιο χώρο, αλλά ανοίγουν διόδους για να σκεφτούμε το πολιτικό πέρα από την λογική της ομοιογένειας των φύλων, των φυλών και των εθνοτήτων.

Ισμήνη Γάτου

Διδακτόρισα, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Αφηγηματικές, αισθητηριακές και συν-αισθηματικές ροές στο πλαίσιο μιας κινητικής ακρόασης στην πλατεία Αμερικής

Βασιζόμενη σε υλικό από τη διδακτορική έρευνα που πραγματοποίησα στην περιοχή της Πλατείας Αμερικής (Αθήνα, 2019–2022), θα επιχειρήσω να διερευνήσω πτυχές των πολιτικών της ακρόασης, έτσι όπως αυτές προέκυψαν σε δύο – άμεσα συνυφασμένα μεταξύ τους – στάδια: αυτό της έρευνας πεδίου και αυτό της επανα-τοποθέτησης και εν-κίνησε ακρόασης μέρους του υλικού της έρευνας, στον ίδιο αυτό χώρο, μέσα από το ηχητικά-βασισμένο τοποθεσιακό (locative) έργο *america*². Η έρευνα αφορούσε στη διερεύνηση των πολλαπλών τρόπων μέσα από τους οποίους οι συνομιλήτριές μου – υποκείμενα με διαφορετικό κοινωνικο/πολιτισμικό και ηλικιακό υπόβαθρο – βιώνουν τον εν λόγω χώρο, όπου και κατοικούν, εστιάζοντας σε ζητήματα κίνησης, κινητικότητας/μη κινητικότητας και αισθητηριακότητας και στο πώς αυτά δύνανται να εκφραστούν ως φωνή, ως ήχος, ως δόνηση, ως σιωπή, ως παύση. Ακολούθησα μια διεπιστημονική και διαθεματική προσέγγιση που επιχείρησε να φέρει κοντά θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα από τις πολιτισμικές σπουδές, τις σπουδές ήχου και μέσων, με την ανθρωπολογία του χώρου και των αισθήσεων, τη θεωρία του συν-αισθήματος και τη μετααποικιακή/αποαποικιακή φεμινιστική θεωρία. Η μεθοδολογία «αφηγήσεις σε-κίνηση» – την οποία και ανέπτυξα στο πλαίσιο μιας έρευνας-δημιουργίας (research-creation) (Truman & Springgay, 2015) – υπήρξε το βασικό πολυτροπικό εργαλείο για τη συλλογική διερεύνηση των τρόπων με τους οποίους οι συνομιλήτριές μου σχετίζονταν με τον – για πολλούς λόγους «δύσκολο» αυτό – χώρο της πλατείας Αμερικής. Σε ένα επόμενο στάδιο, το τοποθεσιακό έργο *america*² επανέφερε το ηχητικά-βασισμένο ερευνητικό υλικό στον ίδιο χώρο όπου αυτό παράχθηκε (και στον οποίο αφορά) αποτελώντας – ή επιθυμώντας να αποτελέσει – ανοιχτή πρόσκληση για μια εκ νέου, επιτελεστική ακρόασή του. Η παρούσα πρόταση αφορά στο να προσπαθήσω να προσεγγίσω (και να μοιραστώ) από τη μία πλευρά τα πολλαπλά επίπεδα των πολιτικών της ακρόασης, όπως αυτά προέκυψαν στο πλαίσιο της μεθοδολογίας «αφηγήσεις σε-κίνηση» στην πλατεία Αμερικής, και από την άλλη, να στο ανιχνεύσω εκείνες τις αφηγηματικές, αισθητηριακές και συν-αισθηματικές ροές και μετα-τοπίσεις, αλλά και τα δυνητικά πεδία συν-ήχησης, συν-κίνησης και συν-άντησης που φαίνονται να παράγονται στο πλαίσιο της κινητικής ακρόασης του *america*.

Νεφέλη Ρουμελιώτη

Υπ. Διδακτόρισα, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Από την σαγήνη και την κοινοτοπία προς μία ηθικοπολιτική της ακρόασης του ψυχικού πόνου των εκτοπισμένων Άλλων

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Στην παρούσα εργασία, θα επιχειρηθεί η διερεύνηση της αδυνατότητας αλλά και των όρων δυνατότητας ακρόασης του ψυχικού πόνου των εκτοπισμένων πληθυσμών στα πλαίσια των κλινικών συναντήσεων μεταξύ επαγγελματιών ψυχικής υγείας και προσφύγων, επιζησάντων και επιζησασών βασανιστηρίων σε Κέντρο Ψυχικής Υγείας για πρόσφυγες/ισσες και μετανάστες/τριες στην Αθήνα. Στο πλαίσιο του βιοπολιτικού μηχανισμού του ασύλου, οι ψυχολογικές κλινικές συναντήσεις με και «για πρόσφυγες» αποτελούν έναν από τους κατεξοχήν θεσμικούς τόπους κατάθεσης και ακρόασης της ψυχικής οδύνης των εκτοπισμένων πληθυσμών. Αποτελεί, πράγματι, ερώτημα ποια μπορεί να είναι η επίπτωση αυτών των ιδιωτικών και θεσμικών μορφών ακρόασης σε πιο συλλογικά εγχειρήματα διεκδίκησης ακρόασης των αποκλεισμένων πληθυσμών και στην δημιουργία κοινοτικών δικτύων φροντίδας. Ωστόσο, παραμένει ένα κρίσιμο πολιτικό διακύβευμα το πώς αποκρίνεται κανείς και καμία- είτε ως εθνογράφος είτε ως ψυχολόγος- στις αφηγούμενες μαρτυρίες βίας μέσα στην ενικότητα τους· αποκρίσεις που μπορεί να έχουν πολιτισμικές και πολιτικά κρίσιμες διαφοροποιήσεις μεταξύ τους. Πιο συγκεκριμένα, στην παρούσα εργασία θα μελετηθούν οι συναισθηματικές διαστάσεις της ακρόασης αφηγήσεων βίας από επαγγελματίες ψυχικής υγείας και οι μεταβολές που παρουσιάζουν μέσα στον χρόνο, από την έναρξη της επονομαζόμενης «προσφυγικής κρίσης» του 2015 μέχρι και σήμερα. Από την «κρίση» στην κανονικοποίηση της κρίσης. Εάν το συναισθηματικό της σαγήνης και το επακόλουθο αίσθημα κοινοτοπίας έχουν καθορίσει εν πολλοίς την συναισθηματική οικονομία της ακρόασης των εμπειριών βίας των προσφύγων, μέσα στο χρόνο, καθιστώντας τις/τους αντικείμενα σωτηρίας ή/και τοποθετώντας τους/τις σε θέση απορρίμματος, στην παρούσα εργασία θα αναζητηθούν ποιότητες ακρόασης και απόκρισης που ενδεχομένως να καθιστούν τους εκτοπισμένους πληθυσμούς υποκείμενα της οδύνης. Θα διερευνηθεί το τι δύναται και τι όχι να ακούσει κανείς και καμία από τις αφηγήσεις βίας και βασανιστηρίων και πώς η ακουστότητα στο πλαίσιο των κλινικών συναντήσεων είναι άμεσα συνυφασμένη με τις κανονιστικές νόρμες της συγκίνησης και τις φυλετικές, έμφυλες και ταξικές ιεραρχήσεις που τις συγκροτούν. Προκειμένου να προσεγγίσω τα παραπάνω ερωτήματα θα επιχειρήσω να ανοίξω έναν διάλογο μεταξύ της ψυχαναλυτικής θεωρίας και συγκεκριμένα μίας ψυχαναλυτικής ηθικής της ακρόασης, των εθνογραφικών δεδομένων που έχουν συλλεχθεί κατά την διάρκεια έρευνας πεδίου και των προσωπικών, αυτοεθνογραφικών βιωμάτων που αντλούνται από την εργασία μου ως ψυχολόγου σε δομή ψυχικής υγείας «για πρόσφυγες».

Σούλα Μαρινούδη

Διδασκτορίσσα, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Ανάπηρες φωνές και υδάτινες αντηχήσεις. Μεταανθρώπινες επαφές αυτιστικών και νερών

Οι δυνατότητες που ανοίγονται για αυτιστικά άτομα μέσα στο νερό είναι απενεργοποιημένες σε υλικο-λογοθετικά περιβάλλοντα όπου οι συνθήκες κανονικοποίησης και υποχρεωτικής σωματικής ικανότητας τα ορίζουν ως αποκείμενα που εκπίπτουν από τη σωματική νόρμα. Όπως προκύπτει από επιτόπια έρευνα, οι εμπειρίες των αυτιστικών κάτω από την επιφάνεια του νερού δείχνουν μια αισθητηριακή σχέση με τον υδάτινο κόσμο που διαφεύγει του φαλλικού νοήματος και διαθλάται σε πολλαπλές κατευθύνσεις. Τα σώματα των αυτιστικών –οι μη φαλλικές φωνές, τα ασταθή βλέμματά τους, η κιναισθητική «αδεξιότητα»– προκαλούν το σεξουαλικοποιημένο άγχος των κανονικοποιημένων σωμάτων. Εστιάζοντας στις φωνές, οι σωματοποιήσεις αυτές μπορούν να διακόπτουν καθιερωμένες προσδοκίες για την επαφή και την επιθυμία αλλά και να δημιουργούν τις προϋποθέσεις για έναν ευαίσθητο ενδιάμεσο χώρο, απρόβλεπτο και αντίστοιχο με αυτόν που αναφέρει η Αντριάννα Καβαρέρο ως «αμοιβαία επικοινωνία των φωνών». Πρόκειται για έναν τρόπο διασωματικής πολιτικής που συνίσταται όχι στην ανάδειξη των φωνών, αλλά στην ίδια τη διάθλαση που συμβαίνει στη φωνή όταν εκτίθεται. Αυτές οι σωματικές δυνατότητες δύνανται να διερευνηθούν μέσα από βιώματα αυτιστικών σωμάτων σε υδάτινα περιβάλλοντα, όπου η προσοχή και οι απολαύσεις τους δεν περιορίζονται στο κανονικοποιημένο ετεροσεξουαλικό αναπαραγωγικό

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

μοντέλο επιθυμίας, αλλά στρέφονται σε πολλαπλές κατευθύνσεις. Σε αντίθεση με την προωθούμενη εξαγωγή αξίας από αφομοιωμένα σώματα, η έρευνα παρέχει ακρόαση σε φωνές που αντηχούν πέρα από τα όρια του λογικού νοήματος, στις συνθήκες αίσθησης ενός ενσώματου «εαυτού» εν τω γίγνεσθαι, που ρέει ανάμεσα σε κατηγορίες που αλλάζουν και εμπλέκεται με ανθρώπινα, μη ανθρώπινα και μη οργανικά όντα.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΠΑΝΕΛ 19

Εθνογραφία και Παραστατικές Τέχνες

Συντονίστριες/ές:

Μάριος Χατζηπροκοπίου

Επίκ. Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Αρετή Κονδυλίδου

Κοιν. Ανθρωπολόγος, ΥΠΠΟ

Ολοένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει τελευταία η αλληλεπίδραση μεταξύ κοινωνικών επιστημών και παραστασιακών τεχνών. Καλλιτεχνικοί δημιουργοί χρησιμοποιούν εθνογραφικές μεθόδους και το θέατρο ντοκουμέντο, ή θέατρο ντοκιμαντέρ, ή του πραγματικού, προτιμάται ολοένα και συχνότερα για να καλύψει θέματα κοινωνικού προβληματισμού και επικαιρότητας που δεν καλύπτει η δραματουργία.

Οι συσχετίσεις μεταξύ εθνογραφικών μεθοδολογιών και παραστασιακών τεχνών, μέσα από μελέτες περιπτώσεων, αποτελούν την πρότασή μας για το 2^ο Συνέδριο του ΑΣΚΕ. Με τον Μάριο Χατζηπροκοπίου ως συντονιστή του πάνελ, ο οποίος θα προλογίσει πάνω στην θεματική, προτείνουμε 4 εισηγήσεις σχετικές με το θέατρο ντοκουμέντο, τις εθνογραφικές μεθόδους και τις ανθρωπιστικές επιστήμες.

Η Μάρθα Μπουζιούρη θα εισηγηθεί μια θεματική διαχείρισης του τραύματος αναφερόμενη στην τελευταία της δραματουργική και σκηνοθετική δουλειά «Pietà», που πραγματεύεται το ζήτημα των γυναικοκτονιών στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, μετά από έρευνα με μητέρες που έχασαν τις κόρες τους σε περιστατικά ακραίας έμφυλης βίας.

Ο Χάρης Πεχλιβανίδης θα συζητήσει, για τις όψεις του πολιτικού στο θέατρο ντοκιμαντέρ με αφορμή την παράσταση «801,5M», της οποίας υπογράφει τη δραματουργία και σκηνοθεσία και η οποία πραγματεύεται το περιστατικό θανάτου του Βαγγέλη Γιακουμάκη, του φοιτητή της Γαλακτοκομικής Σχολής που γινόταν βορρά χλευασμού από τους συμφοιτητές του.

Η Κορίνα Βασιλειάδου θα μιλήσει σχετικά με την πιο πρόσφατη δουλειά της, την σκηνοθεσία των «Τοπικών Τροπικών», βασισμένη στην ποίηση του Μάριου Χατζηπροκοπίου, που συνδιαλέγεται με την παράδοση της δημοτικής ποίησης μέσω μία κουήρ προσέγγισης και τον τρόπο με τον οποίο μετατράπηκε σε μια μουσική παράσταση.

Η Αρετή Κονδυλίδου θα παρουσιάσει την περίπτωση της αξιοποίησης εθνογραφικού υλικού για μια θεατρική εγκατάσταση για τον Πολυχώρο Πολιτισμού Ισλαχανέ-σε σκηνοθεσία Νίκου Διαμαντή-και τη δυνατότητα παραγωγής αντίστοιχου υλικού, τόσο εθνογραφικού όσο και καλλιτεχνικού, σε ένα μουσείο.

Η Στυλιάννα Γκαλινίκη θα προσεγγίσει, με αφορμή τη «Λούνα», μια παράσταση θεάτρου σε λεωφορείο, σε σκηνοθεσία Δαμιανού Κωνσταντινίδη, βασισμένη στο βιβλίο της Ρίκας

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Μπενβένιστε, την αίσθηση του θεατή απέναντι στην ιστορική μαρτυρία της επιβιώσασας εβραίας ράφτρας.

Συνεδρία

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας ▀ Αίθουσα 16, Ημιόροφος, Κτίριο ΚΖ
12:00 – 13:30

24.5.2024

Συντονιστές Πάnel: Μάριος Χατζηπροκοπίου, Αρετή Κονδυλίδου

Μάριος Χατζηπροκοπίου

Επικ. Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Εθνογραφία, επιτέλεση, μυθοπλασία: μεθοδολογικές προσεγγίσεις

Ιχνηλατώντας το πέρασμα από μια πληροφοριακή σε μια επιτελεστική εθνογραφία, εννοιολογώντας τη συμμετοχική παρατήρηση ως «συν-επιτελεστική μαρτυρία» και με άξονα τις προτάσεις του David Conquergood για τη διαλογική επιτέλεση ως ηθική και πολιτική πράξη, η εισήγηση αναδεικνύει την επιτέλεση της εθνογραφίας ως εναλλακτική οδό μεταστοιχείωσης και επικοινωνίας της επιτόπιας έρευνας. Η εισήγηση διερευνά εν συνεχεία δύο περιπτώσεις μελέτης από την πρόσφατη ποιητική και επιτελεστική παραγωγή, όπου η 'εθνογραφική μυθοπλασία' αναδεικνύεται ως μέσο ανθρωπολογικής γνώσης.

Μάρθα Μπουζιούρη

Διδασκίσσα, Πάντειο Πανεπιστήμιο

**Προσεγγίζοντας το τραύμα: αισθητική, ηθική κι ανθρώπινες σχέσεις
στο θέατρο ντοκιμαντέρ**

Πώς «οικειοποιούμεστε» ιστορίες άλλων ανθρώπων, ειδικά όταν αυτές έχουν στον πυρήνα τους τραυματικά γεγονότα; Με ποιο τρόπο και σε ποιο βαθμό εμπλέκουμε τα πραγματικά πρόσωπα στη δημιουργική διαδικασία και πώς διασφαλίζουμε ότι δεν θα τα (ξανα)τραυματίσουμε; Τι σημαίνει η μεταγραφή του προσωπικού βιώματος σε δραματουργικό υλικό κι από εκεί σε καλλιτεχνικό έργο (θεατρική παράσταση); Θέτει η μαρτυρία-εμπειρία όρια στην καλλιτεχνική ελευθερία; Πόσο δόκιμη είναι τελικά η ενασχόληση με ζητήματα του παρόντος ή του πρόσφατου παρελθόντος, χωρίς το δίχτυ ασφαλείας της ιστορικής και συναισθηματικής απόστασης;

Με άξονα τα παραπάνω ερωτήματα, η εισήγηση διερευνά τους παραστατικούς και δεοντολογικούς κώδικες του θεάτρου ντοκιμαντέρ, εστιάζοντας στις ιδιαιτερότητες και προκλήσεις που συνεπάγεται η δημιουργία μιας παράστασης που αντλεί από/εμπλέκει πραγματικά πρόσωπα, και ξετυλίγεται γύρω από ένα τραυματικό γεγονός. Η σκηνοθέτης και κοινωνική ανθρωπολόγος Μάρθα Μπουζιούρη παραθέτει κομμάτια της βιωματικής και δημιουργικής διαδρομής μιας παράστασης

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

ET-NOFEST

twixt^{lab}

θεάτρου ντοκιμαντέρ, εστιάζοντας στις σχέσεις που δημιουργούμε με τα πρόσωπα που μας εμπιστεύονται τις ιστορίες τους: σχέσεις που προηγούνται και έπονται της σύντομης ζωής μιας παράστασης. Παράλληλα, επιχειρεί να αναδείξει τους τρόπους με τους οποίους η ερευνητική πρακτική, η μεθοδολογία και οι ηθικές διαστάσεις της εθνογραφικής μεθόδου συνομιλούν με τα αντίστοιχα εργαλεία και τους δεοντολογικούς κώδικες του θεάτρου ντοκιμαντέρ, μέσα από τη χρήση σχετικών παραδειγμάτων.

Χάρης Πεχλιβανίδης

Υπ. Διδάκτορας, Α.Π.Θ.

Η ανθρώπινη πράξη και η αισθητική της επιτέλεση. Το θέατρο ντοκουμέντο ως μέσο πολιτικής χειραφέτησης και κοινωνικής επανανοηματοδότησης

Το τεύχειν κατά τον Καστοριάδη αποτελεί τον κοινωνικό-ιστορικό θεσμό που συμπυκνώνει την ανθρώπινη πράξη, εκείνες δηλαδή τις ανθρώπινες δραστηριότητες που παροντοποιούν τις φαντασιακές σημασίες. Κοινωνικο-πολιτικά γεγονότα, ιστορικά δεδομένα αλλά και η ίδια η τέχνη βρίσκονται υπό τη σκέπη της πράξης/πρακτικής. Η τέχνης ως αποτέλεσμα της ιστορικής δημιουργίας φέρει νέους χώρους έκφρασης και ανάδυσης οπτικών που έως την εμφάνιση τους δεν υπήρχαν. Στο πεδίο του θεάτρου ντοκουμέντο, η αισθητική επιτέλεση ενός πολιτικού φαινομένου αναδημιουργεί καινούργιους χώρους επεξεργασίας και κριτικής του κοινωνικού δεδομένου. Η παρούσα εργασία θέτει ως κεντρικό της ερώτημα: Πως μπορούν να οριστούν οι νέοι χώροι ανάμεσα στο κοινωνικό-ιστορικό γεγονός, την πολιτική και την αισθητική;

Η μελέτη θα στηριχθεί σε δύο θεματικούς πυλώνες α) την πολιτική θεωρία (Κ. Καστοριάδης – Ζακ Ρανσιέρ) και β) τη σχεσιακή αισθητική θεωρία (Nicolas Bourriaud). Ως πεδίο έρευνας ορίζεται το θέατρο ντοκουμέντο όπου θα επεξεργαστούν στοιχεία και εκφάνσεις του είδους με στόχο την ανάδειξη των πρακτικών της σχεσιακής αισθητικής ως μέσο που επιδιώκει στην αυτονόμηση και στη χειραφέτηση του θεατή. Ο φιλόσοφος της αυτονομίας έθετε ως *έσχατο βαθμό* της πράξης το *μετασχηματισμό του δεδομένου*. Η παρούσα εισήγηση στοχεύει στην ανάδειξη των μηχανισμών μετασχηματισμού του υπάρχοντος μέσω της διάδρασης μεταξύ θεατρικής τέχνης και πολιτικής θεωρίας.

Στυλιάνα Γκαλινίκη

Διδασκώρισα Ε.Μ.Π., Αρχαιολόγος

Λούνα, μια συνεπιβάτης: η θεατρική θέαση ως υπόδυση της μαρτυρίας

Στην κινούμενη θεατρική σκηνή ενός αστικού λεωφορείου που διασχίζει την πόλη της Θεσσαλονίκης, η θεατρική ηρωίδα Λούνα, μια φτωχή Σαλονικιά Εβραία, κάθεται ανάμεσά μας και παρακολουθεί τους αφηγητές να διηγούνται την ιστορία της. Μια ιστορία τόσο αληθινή όσο και η κίνηση στους δρόμους, οι γειτονιές, εμείς. Το έργο του σκηνοθέτη Δαμιανού Κωνσταντινίδη «Λούνα-θέατρο στο λεωφορείο», βασισμένο στο βιβλίο της Ρίκας Μπενβενίστε *Λούνα: ένα δοκίμιο ιστορικής βιογραφίας*, μοιάζει να δραματοποιεί την ίδια την πόλη, καθιστώντας τη θεατρική δράση 'πραγματική'. Και εμείς; Είμαστε απλώς οι επιβάτες, ένα παθητικό κοινό;

Αρετή Κονδυλίδου

Κοιν. Ανθρωπολόγος, ΥΠΠΟ

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Ισλαχανέ: δραματοποιώντας εθνογραφικά το μουσείο

Μελετώντας τη θεατρική εγκατάσταση «Ισλαχανέ: ένας τόπος συνάντησης πολιτισμών» του Νίκου Διαμαντή θα αναφερθούμε στην ευτυχή συγκυρία της αφήγησης των ιστοριών ενός τόπου/μνημείου/μουσείου μέσω μιας παραστατικής επιτέλεσης.

Ή πώς η ιστορική, αρχαιολογική και εθνογραφική έρευνα, με αφορμή ένα ιστορικό κτίριο που μετατράπηκε σε θεσμικό πολυχώρο πολιτισμού, μετατρέπεται σε ένα παραστασιακό γεγονός δραματοποιώντας την τοπική ανθρωποϊστορία. Όταν «η έρευνα συναντά την τέχνη και η τέχνη την τεκμηρίωση» γεννιούνται νέα βλαστάρια δρωμένων που στηρίζονται στις εθνογραφικές μεθοδολογίες και κινούνται στο χώρο των τοποειδικών επιτελέσεων του μουσειακού θεάτρου και του θεάτρου ντοκουμέντου ή του πραγματικού.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Πάνελ #2

Ruxandra Ana is a Romanian-born, Polish-trained, Italy-based anthropologist whose research focuses on cultural heritage in relation to entrepreneurship and social change in Cuba. Her doctoral dissertation (2021, University of Warsaw, Poland) is an ethnography of dance-related practices as part of alternative networks of economic and emotional exchange that emerge in touristic spaces in Havana. Currently a postdoctoral researcher at Adam Mickiewicz University in Poznań, Poland, she is working on a research project that analyses dance labor in migratory contexts, focusing on Cuban migrants in Italy and Germany. She has been a research fellow at the Ibero-American Institute in Berlin and is the recipient of the Foro Europa-Cuba Early Career Researcher Award (2020). Her doctoral and postdoctoral projects were funded by the Polish National Science Center. Her articles appeared, among others, in *Journal of Ethnic and Migration Studies*, *Leisure Studies*, *Ethnologie Française*, *Ethnologia Europaea*.

Hannah Wadle obtained her PhD from the University of Manchester. She is assistant professor of Social Anthropology at the Institute of Anthropology and Ethnology at Adam-Mickiewicz University in Poznań. Her research and publications concern tourism and heritage in Post-Cold War Europe, esp. post-Prussian Poland, the anthropology of longing and places of longing, cultural and film production on the backdrop of the COVID-19 pandemic, and, most recently, new anthropological approaches to risk and uncertainty. Her essay (with A. Lis-Plesińska) *From a Hegemony of Risk to Pedagogies of Uncertainty: An Anthropological Proposition* won the Intergenerational Justice Award 2023.

Πάνελ #3

Ο **Ανδρέας Βάββος** είναι υποψήφιος διδάκτορας στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Saint Andrews και στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Το έργο του Ανδρέα διερευνά πώς η κριτική ρεαλιστική έννοια της κριτικής μέσης της εξήγησης θα μπορούσε να διευρυνθεί μέσω της χρήσης συνεργατικών μεθοδολογιών όπως η συνεργατική εθνογραφία. Πιο συγκεκριμένα, ο Ανδρέας επιχειρεί να τοποθετήσει την εξήγηση στον πυρήνα των κοινωνικών επιστημών σε αντίθεση με την ερμηνεία ή την πυκνή περιγραφή. Ο Ανδρέας διεξάγει εκτεταμένη ανθρωπολογική επιτόπια εργασία στην Ελλάδα. Με πρωταρχικό στόχο να εξηγήσει αιτιολογικά το φαινόμενο της αντίστασης στην ενεργειακή μετάβαση στην Ελλάδα και να ασκήσει κριτική σε άλλες απόπειρες εξήγησης αυτού του φαινομένου, συνεργάζεται με ενεργειακές συλλογικότητες. Ο Ανδρέας έχει λάβει κρατική υποτροφία από το Ίδρυμα-ΙΚΥ σε συνεργασία με το Fulbright Greece. Θα σπουδάσει για το τρίτο έτος στο Πανεπιστήμιο Rice στο Χιούστον του Τέξας, από την 1η Νοεμβρίου 2023 έως τις 30 Απριλίου 2024, υπό την καθοδήγηση της Δρ. Cymene Howe. Ο Ανδρέας τελείωσε το μεταπτυχιακό του στην Κοινωνιολογία στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και το πτυχίο του στην Ψυχολογία εκεί.

Ο **Μανόλης Τζανάκης** έχει σπουδάσει δημοσιογραφία και κοινωνιολογία, και είναι Αναπληρωτής Καθηγητής στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται σε ζητήματα κοινωνιολογίας της ψυχικής υγείας και των σπορ αναψυχής, αντικείμενα τα οποία προσεγγίζει με τη χρήση ποιοτικών μεθόδων. Έχει δημοσιεύσει πλήθος άρθρων στην ελληνική, γαλλική και αγγλική

γλώσσα. Έχει επιμεληθεί, μαζί με τον Αντώνη Λιοδάκη και τη Βίκυ Τσούρτου, το συλλογικό τόμο Τέχνη και ψυχιατρική, ΕΠΕΚΕΙΝΑ/Focus on Health, 2007, μαζί με τη Σεβαστή Τρουμπέτα και τη Λήδα Παπαστεφανάκη το συλλογικό τόμο Διερευνώντας τις κοινωνικές σχέσεις με όρους υγείας και ασθένειας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, 2013 και μαζί με την Αίγλη Χατζούλη και τον Γιώργο Αλεξιά, το συλλογικό τόμο Σώμα υπό επιτήρηση. Ηθικές και πολιτικές συνδηλώσεις της ιατρικής τεχνολογίας και της κοινωνικής φροντίδας, Πεδίο, 2014. Είναι συγγραφέας των βιβλίων Πέραν του Ασύλου. Η κοινοτική ψυχιατρική και το ζήτημα του υποκειμένου, Αθήνα, Συνάψεις, 2008, Ψυχική ασθένεια και σύγχρονες πρακτικές του εαυτού. Μια μαρτυρία ζωής, Πεδίο, 2012 και Scuba Diving Practices in Greece. An Historical Ethnography of Technology, Self, Body and Nature, Palgrave Macmillan, 2024.

Πάνελ #4

Ο **Παυσανίας Καραθανάσης** είναι διδάκτορας Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και ασχολείται ερευνητικά με αστικά περιβάλλοντα στην ανατολική Μεσόγειο. Τα ενδιαφέροντά του περιλαμβάνουν την πολιτική ανθρωπολογία, τον οπτικό πολιτισμό, τους αστικούς πολιτισμούς, το δημόσιο αστικό χώρο, το γκραφίτι και την τέχνη του δρόμου, όπως και τα αμφισβητούμενα και συνοριακά τοπία. Τα κύρια πεδία έρευνας είναι η διαιρεμένη Λευκωσία (Κύπρος), η Αθήνα και η Μυτιλήνη (Λέσβος), όπου έχει συνεργαστεί με ομάδες νέων, ομάδες πολιτικών και πολιτιστικών ακτιβιστών και καλλιτεχνών. Έχει δημοσιεύσει άρθρα στα ελληνικά και στα αγγλικά σε συλλογικούς τόμους και ακαδημαϊκά περιοδικά και είναι συγγραφέας δύο βιβλίων για το γκραφίτι και την τέχνη του δρόμου στην Αθήνα. Έχει διδάξει στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (2023) και ήταν μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου στη Μυτιλήνη (2021-2022) και στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (2020-2022). Έχει διατελέσει Συντονιστής Ακαδημαϊκών και Εκπαιδευτικών Δράσεων του Φεστιβάλ Εθνογραφικού Κινηματογράφου της Αθήνας-Ethnofest (2017-2022), έχει συνεργαστεί με τη Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση ως ερευνητής στο φεστιβάλ Fast Forward (2017-2019), ήταν Συντονιστής του Παρατηρητήριου της Προσφυγικής και Μεταναστευτικής Κρίσης στο Αιγαίο (2017-2018), και είναι στο ΔΣ του Συλλόγου Κοινωνικών Ανθρωπολόγων Ελλάδος (ΣΚΑΕ) από το 2020.

Ο **Θοδωρής Ρακόπουλος** είναι καθηγητής Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο του Όσλο. Έχει πραγματοποιήσει έρευνα πεδίου στη Σικελία, τη Θεσσαλονίκη, και την Κύπρο. Οι δημοσιεύσεις του εστιάζουν σε ζητήματα όπως η διαχείριση γης και η συνεταιριστική εργασία, η σιωπή και η προδοσία, τα ηθικά σύνορα και η νομική ετερότητα, η συνωμοσιολογία κι ο φασισμός, ο ανδρισμός και η βία, η πολιτειότητα και η εξαγορά της. Στην παρούσα περίοδο γράφει για ζητήματα κυριαρχίας και ιδιοκτησίας στην Κύπρο, ενώ διερευνά συζητήσεις αποαποικιοποίησης. Είναι συγγραφέας των μονογραφιών From clans to co-ops: Confiscated mafia land in Sicily (2017, Οξφόρδη: Berghahn, ιταλική μετάφραση 2022, Μιλάνο: Meltemi) και Passport Island: The market for EU citizenship in Cyprus (2023, Μάντσεστερ: Manchester University Press) κι επιμελητής των τόμων The global life of austerity (2018, Berghahn) και Towards an anthropology of wealth (2019, Routledge).

Πάνελ #5

Leonidas Oikonomakis holds a Ph.d in Social and Political Sciences from the European University Institute (EUI). He currently holds a postdoctoral Marie Skłodowska Curie Individual

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Fellowship at the Department of Social and Cultural Anthropology at Vrije Universiteit Amsterdam. He is also affiliated with the Center on Social Movement Studies (COSMOS) at the Scuola Normale Superiore. In the past he has held research and teaching positions at the Department of Anthropology, Durham University (COFUND Marie Curie Junior Research Fellow), the Department of Sociology, University of Crete (Adj. Lecturer) and the Hellenic Open University (lecturer at MA program "Social and Solidarity Economy") .

Dimitris Dalakoglou is Professor of Social Anthropology at Vrije Universiteit Amsterdam, he is researching the Albania, Greece and the Balkans since 2004. He ran two large research projects in Greece, *infra-demos.net* (NWO, 2017-2022) studying infrastructures and democracy in Greece and *crisis-scapes* (ESCR, 2012-2014) studying public spaces, crisis and collective actions in Athens. Currently he runs the project *LOREC-pilot* on an anthropology of energy communities in Europe.

Πάνελ #6

Η **Φωτεινή Τσιμπιρίδου** είναι Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Διευθύντρια του Εργαστηρίου Culture-Borders-Gender/LAB). Σπούδασε Γαλλική Φιλολογία στο ΑΠΘ και είναι Δρ. Εθνολογίας-Ανθρωπολογίας της EHESS-Paris. Κάνει επιτόπια εθνογραφική έρευνα σε Ελλάδα, Τουρκία και Μέση Ανατολή. Γράφει και δημοσιεύει για ζητήματα μειονοτήτων, φύλων, κουλτούρας, πολιτικής και κινηματικής δράσης. Μέλος της κollectίβας *décolonize hellás*. Πρόσφατες δημοσιεύσεις: Τσιμπιρίδου, Φ. 2023. «Το μοιρολόι της Ευθαλίας. Το προσφυγικό ως μεταποικιακό, πολιτισμικό και μειονοτικό αρχείο, πριν και μετά το 1922: Μια σύντομη εθνο-τοπο-βιο-γραφία. ΤΕΥΧΟΣ #14·1922-23: ΣΕ ΠΟΙΑ ΠΕΤΡΑ, ΣΕ ΠΟΙΟ ΧΩΜΑ. Marginalia. Σημειώσεις στο περιθώριο. <https://marginalia.gr/arthro/to-moiroloi-tis-eythalias/>, Tsiibiridou, F., 2022. «On Honor and Palimpsest Patriarchal Coloniality in Greece, the Western Balkans, and the Caucasus. Anthropological Comparative Accounts from a Post-Ottoman Decolonial Perspective», *Genealogy* 6, σ. 73. doi:10.3390/genealogy6030073, Τσιμπιρίδου, Φ. 2020. «Σκότωση τη Σεχραζάτ»: Παράδοξες οικειότητες, εθνογραφία και καθημερινότητα Μετά την «καθ' ημάς Ανατολή», στο Τσιμπιρίδου, Φ. (επιμ.) *Εθνογραφία και καθημερινότητα στην 'καθ' ημάς Ανατολή'*. Αθήνα Κριτική 2020.

Ο **Ιωάννης Μάνος** είναι αναπληρωτής καθηγητής της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Βαλκανικού Χώρου στο Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Α.Π.Θ. και Κοινωνική Ανθρωπολογία στα πανεπιστήμια Αμβούργου της Γερμανίας και Sussex της Μεγ. Βρετανίας. Είναι κάτοχος διπλώματος στη μεθοδολογία της κοινωνικής έρευνας από το Graduate School in Social Sciences του πανεπιστημίου Sussex, όπου και εργάστηκε ως Full Time Visiting Research Fellow (Sussex European Institute). Είναι Europe regional editor του περιοδικού *Teaching Anthropology* (Royal Anthropological Institute, Λονδίνο). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, με ιδιαίτερη έμφαση στα σύνορα, τον εθνικισμό, τον χορό, την εκπαίδευση, τη μετανάστευση και τη μεθοδολογία έρευνας. Οι δημοσιεύσεις του περιλαμβάνουν άρθρα σε ελληνικούς και αγγλικούς συλλογικούς τόμους, περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων καθώς και συν-επιμέλειες συλλογικών τόμων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Η **Ελένη Σιδέρη** ολοκλήρωσε το διδακτορικό της κοινωνικής ανθρωπολογίας στο SOAS/University of London. Έκανε εκτεταμένη έρευνα πεδίου στον Καύκασο, στην πρώτη Γιουγκοσλαβία (Σεράγεβο) και στην Ελλάδα. Δίδαξε κοινωνική ανθρωπολογία σε διάφορα

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

τμήματα και έχει δημοσιεύσει σε διάφορες γλώσσες. Τα ακαδημαϊκά ενδιαφέροντά της συμπεριλαμβάνουν τη Εθνογραφίες της Μαύρης Θάλασσας και του Καυκάσου, διεθνική μετανάστευση και διασπορές, πολιτικές του πολιτισμού στον κινηματογράφο. Το 2023 κυκλοφόρησε τη μονογραφία της, *Coproducing Europe. An Ethnography of Film Markets, Identity and Creativity* (Berghahn Publishers).

Η **Χριστίνα Γραμματικοπούλου** είναι Ιστορικός Τέχνης (PhD, Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης). Η μεταδιδακτορική της έρευνα στο Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, υπό την εποπτεία της καθ. Φωτεινής Τσιμπιρίδου, επικεντρώθηκε στην αισθητική της φεμινιστικής αντίστασης. Η διδασκαλία της (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας) εστιάζει στις ψηφιακές ανθρωπιστικές σπουδές, τις σπουδές φύλου και τις σπουδές πολιτισμού. Ως μέλος της καλλιτεχνικής / ερευνητικής ομάδας #purplenoise, έχει διερευνήσει τα θέματα του φεμινισμού και της τεχνολογίας μέσω καλλιτεχνικής πρακτικής. Εργάζεται ως επιστημονική συνεργάτης στο Εργαστήριο της Μελέτης του Πολιτισμού, των Συνόρων και του Κοινωνικού Φύλου.

Πάνελ #7

Ο **Αντωνιάδης Παναγιώτης** είναι υποψήφιος διδάκτορας στο τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, και μεταξύ των επιστημονικών του ενδιαφερόντων συγκαταλέγονται οι Σπουδές Φύλου και Σεξουαλικότητας, η διεπιστημονική συνάντηση της ανθρωπολογίας με την ψυχαναλυτική και κριτική θεωρία, και η ανθρωπολογία της υγείας και του σώματος. Η διδακτορική του διατριβή υπό την επίβλεψη της καθηγήτριας Αθηνάς Αθανασίου και με προσωρινό τίτλο 'Το σεξ ως ηθικοπολιτική συνάντηση: Οι ψυχο/βιο/πολιτικές της οικειότητας και η παιδαγωγική της επιθυμίας στα μετα-AIDS κούρ τοπία της Ελλάδας' αποτελεί μια εθνογραφική μελέτη τόσο της σεξουαλικής οικειότητας μεταξύ ομοφυλόφιλων αντρών όσο και των βιοπολιτικών και βιοκοινωνικοτήτων που αναπτύσσονται γύρω από τη συνθήκη του να ζει κανείς με τον HIV. Είναι απόφοιτος της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ενώ ακολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές στο τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Αποτελεί μέλος της φοιτητικής κολεκτίβας 'Τι διατριβή θα παραδώσεις μωρ@;'.

Η **Έφη Μαστοροδήμου** είναι Διδασκώρισα του τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (Πάντειο Πανεπιστήμιο) και μελετά ζητήματα στεγαστικής επισφάλειας και συναισθηματικής οικονομίας στη βιοπολιτική της κρίσης. Είναι απόφοιτη του τμήματος Ιστορίας Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και του ΠΜΣ Διεπιστημονικές προσεγγίσεις στις Ιστορικές, Αρχαιολογικές και Ανθρωπολογικές Σπουδές (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας). Σε προηγούμενες εθνογραφικές έρευνες εξέτασε ζητήματα ανθρωπολογίας της υγείας και των αισθήσεων με έμφαση στην ιατροποίηση του γυναικείου σώματος, μελετώντας λόγους γύρω από τον καρκίνο του μαστού και διερευνώντας συναισθηματικές «ρουτίνες» και εναλλακτικές πρακτικές της εγκυμοσύνης και της γέννας. Εργάστηκε ως ερευνήτρια στο πρόγραμμα ΕΛΜΕΓΟ που διακρίθηκε με το Βραβείο «Ευρωπαϊκό Σήμα Γλωσσών» 2012 της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ως βοηθός έρευνας για τις ανάγκες εκπόνησης της δδ του Andreas Streinzer εξετάζοντας αποτυπώσεις της κρίσης και πρακτικές εναλλακτικής οικονομίας σε νοικοκυριά της Μαγνησίας. Η έρευνα διακρίθηκε με το Sowidoc Award 2019, ως καλύτερη διατριβή στη Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, (Πανεπιστήμιο Βιέννης). Η Μαστοροδήμου έχει δημοσιοποιήσει τη δουλειά της σε ομιλίες και ανακοινώσεις σε εγχώρια/διεθνή συνέδρια, σε δημοσιεύσεις σε

εγκεκριμένα περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Από το 2006 μέχρι σήμερα, έχει εργαστεί ως ερευνήτρια, συντονίστρια και εκπαιδεύτρια σε χρηματοδοτούμενα προγράμματα που απευθύνονται σε άτομα προερχόμενα από ευάλωτα περιβάλλοντα (ρομά, πρόσφυγες, μετανάστες, κρατούμενους) και ως εμψυχώτρια σε σεμινάρια για το σώμα, τις αισθήσεις, τα συν-αισθήματα, την έκφραση και την κίνηση. Έχει συνεργαστεί σε διεπιστημονικά και καλλιτεχνικά πρότζεκτ με κείμενα, σκηνοθεσία/επιμέλεια βίντεο, χορογραφία, περφόρμανς, σχεδιασμό κουστουμιών. Συμμετέχει στη συλλογικότητα «Τι διατριβή θα παραδώσεις μωρ@;». Η δουλειά της βασίζεται σε πολυτροπική και πολυαισθητική μεθοδολογία και συνομιλεί με τη θεωρία του συν-αισθήματος, την πολιτισμική και φεμινιστική θεωρία και κριτική.

Η **Παρασκευή (Βούλα) Ζώταλη** είναι υποψήφια διδακτορίσσα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, σύμβουλος ποιότητας και καθηγήτρια χημείας. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εξελίσσονται γύρω από την επιστήμη και την τεχνολογία, το φύλο και τη σεξουαλικότητα, τις εναλλακτικές καταστάσεις συνείδησης και τις ανατρεπτικές μεθοδολογίες για την παραγωγή γνώσης. Σπούδασε Κοινωνική Ανθρωπολογία (BA) στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και Χημικός Μηχανικός (BA) και Επιστήμη & Μηχανική Υλικών (MSc) στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Η διδακτορική της έρευνα διερευνά αυτοχθονικές (indigenous) πρωτοβουλίες που οικειοποιούνται την παραγωγή/σχεδιασμό ψηφιακών τεχνολογιών δημιουργώντας νέες κοσμοτεχνολογίες. Προσπαθεί να πραγματώνει τις αξίες της μέσα από τη ζωή και τη δουλειά της: πρωτοτυπία, ενότητα, χιούμορ, ισότητα και μάθηση. Είναι μέλος του ΔΣ του ΣΚΑΕ (2022-2024) και συμμετέχει στη Συλλογικότητα 'Τι διατριβή θα παραδώσεις μωρ@;' από τον Ιούνιο του 2023.

Η **Νεφέλη Ρουμελιώτη** είναι υποψήφια διδακτορίσσα του τμήματος Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Είναι απόφοιτος του τμήματος Ψυχολογίας (BA) του Πανεπιστημίου Κρήτης και ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στην Κοινωνική Ψυχιατρική του τμήματος Ιατρικής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και στη συνέχεια στην Κοινωνική και Πολιτισμική Ανθρωπολογία του Παντείου Πανεπιστημίου. Εργάζεται εδώ και πολλά χρόνια ως ψυχολόγος σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις στο ευρύτερο πεδίο του «προσφυγικού». Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν σε θεματικές που βρίσκονται στις διασταυρώσεις των δύο γνωστικών κλάδων, της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της ψυχολογίας ή/και της ψυχανάλυσης. Στη διδακτορική της διατριβή με προσωρινό τίτλο «Μεταξύ πολιτικής της ζωής και νεκροπολιτικής. Επιτελέσεις της ευαλωτότητας στο πλαίσιο της «προσφυγικής κρίσης» στην Ελλάδα» διερευνά τις συναρθρώσεις μεταξύ των πολιτικών της ευαλωτότητας και της παραγωγής των ψ-λόγων και πρακτικών στο πλαίσιο του πολιτικού μηχανισμού του ασύλου στην Ελλάδα. Η εθνογραφική της έρευνα επικεντρώνεται στις διυποκειμενικές συναντήσεις μεταξύ επαγγελματιών ψυχικής υγείας και προσφύγων και στις επιτελέσεις της ψυχικής οδύνης σε κλινικές δομές ψυχικής υγείας «για πρόσφυγες». Είναι μέλος της συλλογικότητας «Τι διατριβή θα παραδώσεις μωρ@» που αποτελεί συνεχή πηγή έμπνευσης και κινητοποίησης για τη συνέχιση της διατριβής.

Η **Ναταλία Μποτονάκη** είναι υποψήφια διδακτορίσσα στο τμήμα Ανθρωπιστικών Επιστημών (κλάδος Φιλοσοφίας, Γλώσσας και Λογοτεχνίας) του πανεπιστημίου Carlos III de Madrid, όπου έκανε και το μεταπτυχιακό της (MA) στη Θεωρία και Κριτική της Κουλτούρας (Teoría y Crítica de la Cultura). Σπούδασε Δραματικές και Θεατρικές Τέχνες στο Trinity College Dublin (BA) δίνοντας έμφαση στη χρήση αυτών σαν διδακτικές μεθοδολογίες. Η διδακτορική της έρευνα έχει τίτλο "Constellations of contemporary protest: violence, performativity, and aestheticization". Πρόκειται για μία θεωρητική κριτική προσέγγιση στις κοινωνικές και πολιτικές κινηματοποποιήσεις του 21ου αιώνα, με έμφαση στο χώρο της Ελλάδας, με σκοπό να αναδειχθούν οι πτυχές που τις διαφοροποιούν

ποιοτικά από προηγούμενες μεγάλες περιόδους «αναταραχών». Οι τρεις έννοιες που εμφανίζονται στον τίτλο αποτελούν και τους τρεις άξονες γύρω απ' τους οποίους γίνεται αυτή η αναζήτηση. Έχει εργαστεί ως δασκάλα ξένων γλωσσών και παραδίδει μαθήματα σε διάφορες σχολές του Carlos III με την ιδιότητα της contracted predoctoral investigator in training. Ο συνδυαστικός κρίκος στις παράταιρες σπουδές της είναι η επίμονη αναζήτηση συλλογικών και διεπιστημονικών τρόπων και χώρων παραγωγής γνώσης (με μία παράλληλη προσπάθεια να διευρυνθούν τα όρια του τι αποτελεί «γνώση»). Η συλλογικότητα «Τι διατριβή θα παραδώσεις μωρ@;» αποτελεί έναν τέτοιο χώρο που δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια της ακαδημαϊκής της επίσκεψης στο τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου με ΥΔ με κοινές ανησυχίες και αναζητήσεις.

Η **Μπέσυ Πολυκάρπου** είναι υποψήφια διδακτορίσσα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Ολοκλήρωσε τις προπτυχιακές σπουδές της στη Φιλοσοφία και την Ιστορία της Επιστήμης και τις μεταπτυχιακές σπουδές της στην Πολιτική Επιστήμη και την Κοινωνιολογία, στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Πραγματοποίησε τρία εξάμηνα κινητικότητας Erasmus στο Πανεπιστήμιο Paul-Valéry Montpellier III και στο Πανεπιστήμιο Sorbonne Paris Nord, στα τμήματα Φιλοσοφίας και Ανθρωπολογίας αντίστοιχα. Η διδακτορική της διατριβή με τίτλο «Πολιτικές συμμαχίες για καλύτερους μελλοντικούς κόσμους: βία, αλληλεγγύη και έμφυλες αντιστάσεις στη σύγχρονη Αθήνα» μελετά τις διασταυρώσεις της βιωμένης εμπειρίας και τις απόπειρες γεφύρωσης των πολιτικών αιτημάτων και πρακτικών στο εσωτερικό των αθηναϊκών φεμινιστικών χώρων. Αποσπάσματα της δουλειάς της γύρω από την πολιτική βία, την εθνογραφία και τις φεμινιστικές σπουδές έχουν παρουσιαστεί σε συνέδρια, εκδηλώσεις και δημοσιευμένα κείμενα. Έχει εργαστεί σε διάφορους τομείς του ιδιωτικού τομέα και παίρνει κουράγιο από τη συλλογικότητα «τι διατριβή θα παραδώσεις μωρ@;» για να συνεχίζει στην έρευνα.

Πάνελ #8

Η **Χριστίνα Καρακιουλάφη** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Είναι απόφοιτη του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (Πάντειο Πανεπιστήμιο) και πραγματοποίησε τις μεταπτυχιακές και διδακτορικές τις σπουδές στη Γαλλία (Conservatoire National des Arts et des Métiers και Université Paris 1 – Panthéon Sorbonne). Παράλληλα, διδάσκει ως μέλος ΣΕΠ (από το 2005) και είναι συντονίστρια στη ΘΕ «Ειδικά Θέματα Ευρωπαϊκού Πολιτισμού» στο ΕΑΠ. Οι επιστημονικές της δημοσιεύσεις αφορούν σε θέματα: εργασιακής επισφάλειας, ανεργίας, κοινωνιολογίας των επαγγελματιών (με έμφαση στα καλλιτεχνικά επαγγέλματα), ψυχοκοινωνικών κινδύνων στους χώρους εργασίας, εργασιακών σχέσεων και συνδικαλισμού (με έμφαση στις εξελίξεις κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης). Είναι συγγραφέας των μονογραφιών Οι εργάτες της τέχνης. Το επάγγελμα του ηθοποιού στην Ελλάδα σε καιρούς κρίσης (Παπαζήσης, 2023) και Εργασιακές Σχέσεις: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εμπειρικά ζητήματα (Παπαζήσης, 2012) και συν-συγγραφέας της μονογραφίας Ανεργία και εργασιακή επισφάλεια. Διαστάσεις και επιπτώσεις σε καιρό κρίσης (INE-ΓΣΕΕ, 2014). Έχει συνεπιμεληθεί (με τον Μ. Σπυριδάκη) τους συλλογικούς τόμους Εργασία και Κοινωνία (Διόνικος, 2010) και Ανεργία, Κοινωνία και κοινωνική αναπαραγωγή (Gutenberg, 2017). Στην παρούσα φάση διερευνά τις επιπτώσεις της πανδημίας στις εργασιακές σχέσεις και τη συλλογική δράση των καλλιτεχνών, εστιάζοντας στο επάγγελμα του ηθοποιού. Είναι επιστημονικά υπεύθυνη του ερευνητικού προγράμματος Εργασιακή επισφάλεια και κοινωνική συνοχή: Η περίπτωση των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών (Labour Precarity and Social Cohesion: The

Case of the Cultural & Creative Industries) (LaPreSC) που χρηματοδοτείται από το ΕΛΙΔΕΚ (ΑΡ. 16313) [Φορέας Υποδοχής: Πανεπιστήμιο Κρήτης (KA-11454)].

Η **Αντιγόνη Παπαγεωργίου** είναι μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου. Έχει εκπονήσει τη διδακτορική της διατριβή στο Πανεπιστήμιο του Λιντς (υποτροφία AHRC) και έχει συμμετάσχει σε ερευνητικά έργα που αφορούν στους συνεργατικούς χώρους εργασίας, τις έμφυλες πτυχές της εργασίας στις ΠΔΒ, τη νεανική απασχολησιμότητα και την αξιολόγηση πολιτικών. Έχει διδάξει στο Τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού «Εισαγωγή στη Πολιτιστική Διαχείριση» και «Πολιτιστικές Δημιουργικές Βιομηχανίες» και είναι Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στη Θεματική Ενότητα «Φύλο και Πολιτισμός».

Η **Ασπασία (Σίσσυ) Θεοδοσίου** είναι κοινωνική ανθρωπολόγος και Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Απέκτησε το μεταπτυχιακό και το διδακτορικό της στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ. Υπήρξε μέλος MC του διεθνούς ερευνητικού δικτύου "Remaking eastern borders in Europe" και συμμετείχε στο πρόγραμμα "Crosslocations" του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι. Έχει εξάλλου συμμετάσχει σε διάφορα ερευνητικά προγράμματα και προγράμματα αξιολόγησης. Είναι επίσης μέλος της πρωτοβουλίας Decolonize Hellas. Στην ερευνητική της εμπειρία περιλαμβάνεται η πολύχρονη επιτόπια έρευνα με Τσιγγάνους/Γύφτους μουσικούς στην Ήπειρο (ελληνοαλβανικά σύνορα) και πιο πρόσφατα με Μιζραχί πληθυσμούς και τις πολιτικές και πρακτικές που σχετίζονται με την «ελληνική» μουσική στο Ισραήλ. Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα κινούνται μεταξύ άλλων γύρω από την ανθρωπολογία της μουσικής, ζητήματα εθνικισμού και επικράτειας, τα σύνορα και τις εθνοτικές ομάδες, και τις πολιτικές του πολιτισμού και της συγκίνησης γύρω από τη δημοφιλή/λαϊκή μουσική. Πιο πρόσφατα, την ενδιαφέρει το ζήτημα της καλλιτεχνικής εργασίας, η πολιτική της κουλτούρας και της επιδραστικότητας γύρω από τη δημοφιλή μουσική, οι κουλτούρες των θαυμαστών, οπολιτισμικός ρατσισμός και οι κληρονομίες της εθνικής καθαρότητας και της λευκής υπεροχής. Τα τρέχοντα εθνογραφικά της έργα επικεντρώνονται στην πολιτική και τις πρακτικές που σχετίζονται με την ελληνική λαϊκή μουσική στο σύγχρονο Ισραήλ και στην καλλιτεχνική εργασία δημοφιλών γυναικών μουσικών/τραγουδιστριών καθώς και στην περίπτωση της καλλιτεχνικής εργασίας σε μεταναστευτικά πλαίσια. Τέλος, συν-γράφει εθνογραφία για την καλλιτεχνική παρουσία της Γλυκερίας στο Ισραήλ.

Πάνελ #9

Ο **Πέτρος Πετρίδης** είναι Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Είναι απόφοιτος του τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και του μεταπτυχιακού προγράμματος «Κοινωνική Μεταβολή: Διαστάσεις Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας». Η διδακτορική του διατριβή με τίτλο «Ψηφιακά αρχεία και πρακτικές ανταλλαγής: Μια ανθρωπολογική προσέγγιση των ομότιμων δικτύων» (2011) εκπονήθηκε στο τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας. Η διδακτορική του διατριβή συνδυάζει θεωρίες της κοινωνικής ανθρωπολογίας και των σπουδών νέων μέσων με σκοπό τη διερεύνηση της ψηφιακής πειρατείας. Πιο συγκεκριμένα, διερευνά τις αντιλήψεις των χρηστών του διαδικτύου αναφορικά με την έννοια της πνευματικής ιδιοκτησίας, τις πρακτικές ανταλλαγής ψηφιακών αρχείων στο πλαίσιο των ομότιμων δικτύων και τις διαδικασίες συγκρότησης διαδικτυακών κοινοτήτων με σημείο αναφοράς την ψηφιακή πειρατεία μουσικής,

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

κινηματογραφικών ταινιών, ψηφιακών παιχνιδιών και λογισμικών. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα καλύπτουν θεματικές όπως η ψηφιακή ανθρωπολογία και εθνογραφία, η χρήση των ψηφιακών μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία και στη διδασκαλία της κοινωνικής ανθρωπολογίας, τα ψηφιακά παιχνίδια και οι τεχνικές παιχνιδοποίησης, οι νέες μορφές ψηφιακής εργασίας και ψηφιακής επιτήρησης, οι αλγοριθμικοί πολιτισμοί και οι μουσικοί πολιτισμοί του διαδικτύου. Έχει εκπονήσει μεταδιδακτορική έρευνα με τίτλο «Ψηφιακή Εργασία, Theorcraft και Βάσεις Δεδομένων στο πλαίσιο των Μαζικών Πολυχρηστικών Διαδικτυακών Παιχνιδιών Ρόλων» στο Κέντρο Έρευνας για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες. Έχει εργαστεί σε πολλά ερευνητικά προγράμματα σε συνεργασία με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα, διερευνώντας τη σχέση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, χρόνου και εκπαίδευσης, τις εκπαιδευτικές διαστάσεις των ψηφιακών παιχνιδιών, τη δημιουργία ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού (βίντεο, podcast) και τη σχέση της άκρας δεξιάς με τα ψηφιακά μέσα.

Πάνελ #10

Anna Giulia Della Puppa (She/her) After graduating from the Department of Cultural Anthropology, Ethnology and Ethnolinguistics at Ca'Foscari University in Venice with a thesis in urban anthropology, I did a research experience at the VU University in Amsterdam and attended two postgraduate courses in museum and art anthropology and urban anthropology, both at the University of Milan Bicocca, while working as a facilitator of participatory processes for social cooperation and child education. I am part of the public anthropology research group "Montagne in Movimento" (Mountains in Movement), based in Italy, and I have collaborated with several museum organisations in the city of Parma, particularly on projects focusing on the resemantization of material and immaterial heritage. I am currently a PhD student in Urban Anthropology at the Department of Civil, Constructional and Environmental Engineering at La Sapienza University of Rome and a visiting junior scholar at the Department of Geography at Harokopio University of Athens. My privileged field of research is the city of Athens, where I live part of the year and where I have dealt in the past with the urban transformations of the neighbourhood of Exarchia during the years of the economic crisis, applying a strongly Demartinian perspective of disaster anthropology, and with the conjuncture between urban space, national(ist) education and public discourse. To date, my research interest is in the processes of tourisfication affecting the neighbourhood of Exarchia, which I observe through the lens of logistics and in the intersection between physical and digital infrastructures, analysing their spatial, socio-technical and relational effects.

Caterina Ciarleglio. I have a double background in philosophy and geography. I got two Master's degrees at the University of Bologna, the first one with a thesis on theoretical continental philosophy, which I developed during my first period abroad at the Sorbonne University (Paris). I got the second one in geography with a thesis about tourism and biopolitics, aimed at studying the phenomenon of Covid-free islands in Italy as tourist immune enclave, conceiving them as a "spatial laboratory" devoted to the preservation of pre-pandemic tourism practices. This research led to a contributed chapter in a book about tourism and biopolitics during the Covid pandemic edited by Minca and Roelofsen, in press with Springer. My strong interest in critical theory applied to social problems allows me to combine philosophy and geography to study spatial transformation, with particularly attention to spatial segregation and territorial violence due to tourism dynamics. I'm currently holding a position as a PhD student in Human Geography at the Polytechnic of Turin. My PhD project at the Interuniversity Department of Regional and Urban Studies and Planning intends to

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

critically study the new urban regeneration project near Athens called The Ellinikon, focusing on the biopolitical and enclavic dimension of this new smart city. As I believe that knowledge is something that arise from a collective context and flourish thanks to connections, interactions and discussions, I'm part of the permanent assembly of young Italian geographers 'Smarginando', an informal and convivial space to deepen our research topics and interests.

Πάνελ #11

Ο **Νιρ Αβιέλι** είναι Καθηγητής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο Μπεν-Γκουριόν (Ισραήλ), Τμήμα Κοινωνιολογίας και Ανθρωπολογίας, καθώς και πρώην Πρόεδρος του Ισραηλινού Ανθρωπολογικού Συλλόγου (2016-2019). Ασχολείται με θέματα τροφής/φαγητού, τουρισμού, φύλου, πολιτιστικής κληρονομιάς, και αναψυχής, ενώ έχει πραγματοποιήσει έρευνες πεδίου στο Βιετνάμ, το Ισραήλ, την Ινδία, την Ταϊλάνδη, τη Σιγκαπούρη, τη Ζανζιβάρη, και την Ελλάδα. Οι μονογραφίες του περιλαμβάνουν τα εξής έργα: *Rice Talks: Food and Community in a Vietnamese Town* (2012, Indiana University Press), *Food and Power: A Culinary Ethnography of Israel* (2018, University of California Press), και *Eating Religiously: Food and Faith in the 21st Century* (Routledge 2023). Έχει δημοσιεύσει κείμενα για ποικίλα θέματα, που εκτείνονται από τις πολιτικές της ΟΥΝΕΣΚΟ για τα Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς, μέχρι τον ρόλο του βιγκανισμού (veganism) στις διαδικασίες ταυτότητας μέσα στην Αφρικανο-Εβραϊκή Ισραηλιτική κοινότητα. Συγγράφει τώρα ένα βιβλίο για «Φαγητό και Ελευθερία: Γαστρονομική Εξιλέωση στην Ισραηλινή Περιφέρεια». Συγχρόνως πραγματοποιεί μία νέα έρευνα πεδίου με θέματα «αναψυχής» στην ελληνική κοινωνία σήμερα.

Η **Βασιλική Γιακουμάκη** είναι Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας- Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Η έρευνά της επικεντρώνεται σε εθνοτικές ομάδες και μειονότητες, πολιτικές πολυπολιτισμικότητας, εβραϊκές κουλτούρες στην Ελλάδα και την Ευρώπη, θρησκεία και δημόσια σφαίρα, και πρακτικές σύγχρονης θρησκευτικότητας. Έχει επίσης εργασθεί στο πεδίο της ανθρωπολογίας της τροφής, διερευνώντας σχέσεις ανάμεσα σε διατροφικές κουλτούρες και εθνικές / εθνοτικές ταυτότητες. Η τρέχουσα έρευνά της λαμβάνει χώρα στο Ισραήλ και αφορά τη σύγχρονη ισραηλινή κοινωνία, συγχρόνως περιλαμβάνοντας θέματα της ευρύτερης «Μέσης Ανατολής». Τα πεδία της έρευνάς της αφορούν: «ελληνο-εβραϊκές» ταυτότητες στο Ισραήλ, και ειδικότερα σύγχρονες αντιλήψεις της ελληνικής ταυτότητας σε σύγχρονους/ες «Ελληνο-Ισραηλινούς/ές»: πολιτική και θρησκεία σε σύγχρονα πολιτισμικά πλαίσια εβραϊκών, χριστιανικών, και μουσουλμανικών κόσμων· πολιτικές οικειοποίησης της «ελληνικότητας» σε μουσικές κουλτούρες στο Ισραήλ, και γενεαλογίες «συγγένειας» μέσα από τη μουσική. Συν-επιμελείται τόμο με θέμα θρησκεία και πολιτική στη Μέση Ανατολή, αναδεικνύοντας, μεταξύ άλλων, νέα εθνογραφικά και ερευνητικά πεδία στο χώρο αυτό.

Πάνελ #12

Η **Ελευθερία Δέλτσου** είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια κοινωνικής ανθρωπολογίας στο τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Έχει συνεπιμεληθεί συλλογικούς τόμους για αστικό ακτιβισμό, σημειωτική και ανθρωπολογία, έχει δημοσιεύσει σε ακαδημαϊκά περιοδικά και συλλογικούς τόμους στην

Ελλάδα και το εξωτερικό. Ασχολείται ερευνητικά με την αγροτική και αστική ανθρωπολογία, τις πολιτικές του πολιτισμού, τον αστικό ακτιβισμό, τον τουρισμό, την ανάπτυξη, την κατανάλωση, την Ευρωπαϊκή Ένωση, τη νεωτερικότητα/μετανεωτερικότητα και το νεοφιλελευθερισμό, τον εθνικισμό, την παραγωγή του χώρου. (<http://ha.uth.gr/index.php?page=faculty.display&a=eldelt>)

Η **Βενετία Καντσά** είναι Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Διευθύντρια στο Εργαστήριο Μελετών Οικογένειας και Συγγένειας στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Η έρευνά της εστιάζει στη λεσβιακή (α)ορατότητα, τις οικογένειες επιλογής που συγκροτούν άτομα με ομόφυλες ερωτικές επιλογές, τις νέες μορφές γονεϊκότητας, τη συγγένεια στο πλαίσιο της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής με αναφορά στο τεχνολογικό, νομικό, και θρησκευτικό πλαίσιο, τους τρόπους σύνδεσης ανάμεσα σε ανθρώπινες και μη ανθρώπινες οντότητες. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα και δημοσιεύσεις περιλαμβάνουν, επίσης, ζητήματα θεωρίας της συγγένειας, επιστημολογίας και μεθοδολογίας του φύλου στις κοινωνικές επιστήμες, πολιτικών της σεξουαλικότητας και εννοιολογήσεων της ιδιότητας του πολίτη.

(<https://www.sah.aegean.gr/faculty/venetia-kantsa/>)

Η **Αλεξάνδρα Μπακαλάκη** αφυπηρέτησε από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ως αναπληρώτρια καθηγήτρια κοινωνικής ανθρωπολογίας και λαογραφίας το 2020. Επιμελήθηκε τον τόμο Ανθρωπολογία, Γυναίκες και Φύλο (1994, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια) και σε συνεργασία με την Ελένη Ελεγκίτου έγραψε το βιβλίο, Η Εκπαίδευση εις τα του Οίκου και τα Γυναικεία Καθήκοντα. Από την Ίδρυση του Ελληνικού Κράτους έως την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση του 1929 (1987, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας, Γενική Γραμματεία νέας Γενιάς). Άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά και άλλα περιοδικά και συλλογικούς τόμους στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Τα θέματα με τα οποία έχει κυρίως ασχοληθεί εμπίπτουν στην ανθρωπολογία του φύλου και του σώματος, την ανθρωπολογία των οικονομικών σχέσεων, τη διδασκαλία της ανθρωπολογίας και την εθνογραφία της Ελλάδας.

Η **Δέσποινα Νάζου**, είναι κοινωνική ανθρωπολόγος, διδάκτωρ του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου (Μυτιλήνη) και μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Έχει εκπονήσει δύο χρηματοδοτούμενες μεταδιδακτορικές έρευνες με έμφαση στις τοπικές ταυτότητες του Αιγαίου, τον τουρισμό, την επιχειρηματικότητα και το φύλο. Πρόσφατα ολοκλήρωσε τη χρηματοδοτούμενη μεταδιδακτορική της έρευνα με θέμα «Αρχαιολογία, Τουρισμός και Τοπικές Κοινωνίες: υποδοχή, πρόσληψη και οικειοποίηση του αρχαιολογικού αποθέματος στη νησιωτική Ελλάδα 2017-2021 (ΕΛΙΔΕΚ). Η έρευνά της επικεντρώνεται σε Δήλο, Ρήνεια, Μύκονο, Μεγανήσι, Λευκάδα με χρηματοδότηση από ΓΓΕΚ και φορέα υποστήριξης το Πανεπιστήμιο Κρήτης. Από τον Οκτώβριο του 2023 εκπονεί νέα μεταδιδακτορική έρευνα ως μέλος σε ομάδα έργου με θέμα «ΕΝΟΤΗΤΑ: Διερευνώντας την κοινωνική συνοχή και ανθεκτικότητα στην αλιεία σε περιόδους αβεβαιότητας. Η περίπτωση της Καλύμνου». Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο της δράσης του ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ με φορέα Υλοποίησης το Πανεπιστήμιο Κρήτης. Έχει διδάξει προπτυχιακά και μεταπτυχιακά μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου και έχει δημοσιεύσει κείμενα και άρθρα σε συλλογικούς τόμους και επιστημονικά περιοδικά.

Η **Ελένη Παπαγαρουφάλη** είναι ομότιμη καθηγήτρια κοινωνικής ανθρωπολογίας, Πάντειον Παν/μιο. Είναι συγγραφέας των βιβλίων *Δώρα ζωής μετά θάνατον. Πολιτισμικές εμπειρίες*.

Αθήνα, Εκδόσεις Πατάκη 2012 [2002, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα], και *Ήπια διπλωματία. Διεθνικές αδελφοποιήσεις και ειρηνιστικές πρακτικές στη σύγχρονη Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 2013. Κείμενά της έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά και άλλα περιοδικά και σε συλλογικούς τόμους, στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την ανθρωπολογική θεωρία, την ανθρωπολογία του φύλου και της έμφυλης βίας, την ανθρωπολογία του σώματος και της υγείας, και τις διεθνικές πρακτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Η.Ε. Το τελευταίο της ερευνητικό αντικείμενο σχετίζεται με την πρακτική της αποτέφρωσης που άρχισε στην Ελλάδα το 2020.

Πάνελ #13

Ο **Κωνσταντίνος Καλαντζής** είναι επίκουρος καθηγητής ανθρωπολογίας στο τμήμα πολιτισμού και δημιουργικών μέσων και βιομηχανιών και επίτιμος ερευνητής στο πρόγραμμα PhotoDemos στο τμήμα ανθρωπολογίας του UCL. Ειδικεύεται στη σχέση οπτικού πολιτισμού και πολιτικού φαντασιακού. Έχει διεξαγάγει μακρόχρονες εθνογραφικές μελέτες στην αστική και αγροτική Ελλάδα σε περιοχές όπως Σφακιά, Θηρασιά, Νέο Μοναστήρι, Δίστομο, Καλάβρυτα και Αθήνα. Έχει εργαστεί ως ερευνητής στο πανεπιστήμιο του Princeton (2011-12), στο ΑΠΘ (2010-2015), στο UCL (πρόγραμμα PhotoDemos 2016-2021) και έχει υπάρξει ερευνητικός υπότροφος συγκριτικών πολιτισμικών σπουδών του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών του πανεπιστημίου Harvard (2022-23). Έχει διδάξει ως λέκτορας στο Πάντειο (2014), στο San Francisco State University, 2016), στο πανεπιστήμιο της Βέρνης, στο UCL (2018-2020) και στο πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ενώ έχει διδάξει πλήθος διδακτικών μονάδων σε πανεπιστήμια και διεθνή θερινά προγράμματα. Είναι συγγραφέας της μονογραφίας «Tradition in Frame: Photography, Power and Imagination in Sfakia, Crete» (Indiana University Press, 2019), σειράς άρθρων με διαδικασία κρίσης σε περιοδικά κοινωνικών και πολιτισμικών σπουδών (πχ. *American Ethnologist*), συνεπιμελητής του τόμου *Citizens of Photography* (Duke University Press, 2022) και έχει επιμεληθεί ειδικό τεύχος του επιστημονικού περιοδικού *Visual Anthropology Review* (2016). Έχει επίσης γράψει κεφάλαια σε διεπιστημονικούς συλλογικούς τόμους και σκηνοθετήσει τα εθνογραφικά ντοκιμαντέρ «Ραβδοσκοπώντας το Παρελθόν: Υλικότητες Μνήμης του Εμφυλίου» (2014) και η «Αδύνατη Αφήγηση: Φωτογραφία και Μνήμη της Σφαγής των Καλαβρύτων» (2021). Έχει διοργανώσει συνέδρια, σεμινάρια, και εκθέσεις φωτογραφίας πχ. «Imagi(ni)ng Crisis» (Βρετανική Σχολή 2013), «Uneasy Photography» (Πάντειο 2017), «Η Σφακιανή Οθόνη» (Σφακιά, 2018). Το 2019 έλαβε το βραβείο δοκιμίου στην ανθρωπολογία της Τέχνης του Royal Anthropological Institute, JB Donne Essay Prize. Το 2022-23 ήταν υπότροφος ερευνητής συγκριτικών πολιτισμικών σπουδών (Fellow Comparative Cultural Studies), του Harvard University (Greece), Center for Hellenic Studies, (Ιούνιος 2022 έως Μάιος 2023).

Η **Αλεξάνδρα Μπακαλάκη** αφυπηρέτησε από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ως αναπληρώτρια καθηγήτρια κοινωνικής ανθρωπολογίας και λαογραφίας το 2020. Επιμελήθηκε τον τόμο *Ανθρωπολογία, Γυναίκες και Φύλο* (1994, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια) και σε συνεργασία με την Ελένη Ελεγκμίτου έγραψε το βιβλίο *Η Εκπαίδευση εις τα του Οίκου και τα Γυναικεία Καθήκοντα*. Από την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους έως την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση του 1929' (1987, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας, Γενική Γραμματεία νέας Γενιάς). Άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά

και άλλα περιοδικά και συλλογικούς τόμους στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Τα θέματα με τα οποία έχει κυρίως ασχοληθεί εμπίπτουν στην ανθρωπολογία του φύλου και του σώματος, την ανθρωπολογία των οικονομικών σχέσεων, τη διδασκαλία της ανθρωπολογίας και την εθνογραφία της Ελλάδας.

Ο **Θοδωρής Ρακόπουλος** είναι καθηγητής Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο του Όσλο. Έχει πραγματοποιήσει έρευνα πεδίου σε στη Σικελία, τη Θεσσαλονίκη και την Κύπρο. Οι δημοσιεύσεις του εστιάζουν σε ζητήματα όπως η διαχείριση γης και η συνεταιριστική εργασία, η σιωπή και η προδοσία, τα ηθικά σύνορα και η νομική ετερότητα, η συνωμοσιολογία κι ο φασισμός, ο ανδρισμός και η βία, η πολιτειότητα και η εξαγορά της. Στην παρούσα περίοδο γράφει για ζητήματα κυριαρχίας και ιδιοκτησίας στην Κύπρο, ενώ διερευνά συζητήσεις αποαποικιοποίησης. Είναι συγγραφέας των μονογραφιών *From clans to co-ops: Confiscated mafia land in Sicily* (2017, Οξφόρδη: Berghahn, ιταλική μετάφραση 2022, Μιλάνο: Meltemi) και *Passport Island: The market for EU citizenship in Cyprus* (2023, Μάντσεστερ: Manchester University Press), κι επιμελητής των τόμων *The global life of austerity* (2018, Berghahn) και *Towards an anthropology of wealth* (2019, Routledge).

Πάνελ #14

Η **Δήμητρα Κόφτη** είναι Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών Επιστημών. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την ανθρωπολογική θεωρία, τις σχέσεις ιστορίας και ανθρωπολογίας, την ανθρωπολογία της εργασίας, την ανθρωπολογία του χρόνου, την οικονομική ανθρωπολογία και τις σχέσεις εθνογραφίας και φιλμ. Έχει εκπονήσει έρευνα για την εργασία, τις ταξικές σχέσεις και τους αστικούς μετασχηματισμούς στη Βουλγαρία και για τις πολιτικές και τις πρακτικές του χρέους και της χρηματιστικοποίησης στην Ελλάδα, στο πλαίσιο διδακτορικής έρευνας στο University College London (2012) και μεταδιδακτορικής έρευνας στο Ινστιτούτο Μαξ Πλανκ Κοινωνικής ανθρωπολογίας στο Χάλλε της Γερμανίας (2012-2018). Στις δημοσιεύσεις της περιλαμβάνονται το βιβλίο *Broken Glass, Broken Class. Transformations of Work in Bulgaria* (Berghahn 2023) και το φιλμ *Ρωγμές* (2018). Η τρέχουσα ερευνητική της δραστηριότητα εστιάζει σε ζητήματα επισφάλειας, χρέους, συνδικαλιστικών πρακτικών και σύγχρονων μετασχηματισμών της εργασίας. Από το 2022 είναι μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού *Social Anthropology/Anthropologie Sociale*.

Η **Κατερίνα Ροζάκου** είναι Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Στα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνεται η πολιτική ανθρωπολογία, η ανθρωπιστική δράση, η αλληλεγγύη, η μετανάστευση, η κοινωνία πολιτών, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, η γραφειοκρατία και το κράτος. Σπούδασε Κοινωνική Ανθρωπολογία στο Παν/μιο Αιγαίου, όπου και εκπόνησε τη διδακτορική της διατριβή, και το University College London (Master of Arts). Έχει εργαστεί ως μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ όπου επίσης δίδαξε, σε ερευνητικά προγράμματα στα πανεπιστήμια Αιγαίου και Κρήτης και έχει διατελέσει μεταδιδακτορική υπότροφος στο Πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών του Seeger Centre του Πανεπιστημίου του Πρίνστον. Έχει συγγράψει το βιβλίο *‘Από «αγάπη» και «αλληλεγγύη»: εθελοντική εργασία με πρόσφυγες στην Αθήνα του πρώιμου 21ου αιώνα* (Αλεξάνδρεια, 2018) και έχει συνεπιμεληθεί (με την Ε. Γκαρά) τον συλλογικό τόμο *‘Ελληνικά παράδοξα*:

πατρωνία, κοινωνία πολιτών και βία' (Αλεξάνδρεια, 2013). Κείμενά της έχουν δημοσιευθεί σε συλλογικούς τόμους και ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Από τον Σεπτέμβριο 2022 πραγματοποιεί έρευνα σχετικά με τις διαδικασίες απόκτησης ελληνικής ιθαγένειας. Από τον Οκτώβριο 2023, είναι επιστημονική υπεύθυνη του ερευνητικού έργου «Γραφειοκρατίες πολιτογράφησης: διερευνώντας τις διαδικασίες απόκτησης ιθαγένειας στην Ελλάδα» (2023-2025).

Πάνελ #15

Η **Ασπασία (Σίσσυ) Θεοδοσίου** είναι κοινωνική ανθρωπολόγος και Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Απέκτησε το μεταπτυχιακό και το διδακτορικό της στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ. Υπήρξε μέλος MC του διεθνούς ερευνητικού δικτύου "Remaking eastern borders in Europe" και συμμετείχε στο πρόγραμμα "Crosslocations" του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι. Έχει εξάλλου συμμετάσχει σε διάφορα ερευνητικά προγράμματα και προγράμματα αξιολόγησης. Είναι επίσης μέλος της πρωτοβουλίας Decolonize Hellas. Στην ερευνητική της εμπειρία περιλαμβάνεται η πολύχρονη επιτόπια έρευνα με Τσιγγάνους/Γύφτους μουσικούς στην Ήπειρο (ελληνοαλβανικά σύνορα) και πιο πρόσφατα με Μιζραχί πληθυσμούς και τις πολιτικές και πρακτικές που σχετίζονται με την «ελληνική» μουσική στο Ισραήλ. Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα κινούνται μεταξύ άλλων γύρω από την ανθρωπολογία της μουσικής, ζητήματα εθνικισμού και επικράτειας, τα σύνορα και τις εθνοτικές ομάδες, και τις πολιτικές του πολιτισμού και της συγκίνησης γύρω από τη δημοφιλή/λαϊκή μουσική. Πιο πρόσφατα, την ενδιαφέρει το ζήτημα της καλλιτεχνικής εργασίας, η πολιτική της κουλτούρας και της επιδραστικότητας γύρω από τη δημοφιλή μουσική, οι κουλτούρες των θαυμαστών, ο πολιτισμικός ρατσισμός και οι κληρονομίες της εθνικής καθαρότητας και της λευκής υπεροχής. Τα τρέχοντα εθνογραφικά της έργα επικεντρώνονται στην πολιτική και τις πρακτικές που σχετίζονται με την ελληνική λαϊκή μουσική στο σύγχρονο Ισραήλ και στην καλλιτεχνική εργασία δημοφιλών γυναικών μουσικών/τραγουδιστριών καθώς και στην περίπτωση της καλλιτεχνικής εργασίας σε μεταναστευτικά πλαίσια. Τέλος, συν-γράφει εθνογραφία για την καλλιτεχνική παρουσία της Γλυκερίας στο Ισραήλ.

Η **Σύνθια Μαλακάση** είναι κοινωνική ανθρωπολόγος. Τα ερευνητικά και θεωρητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν τον εθνικισμό, την εθνότητα και τη φυλή, τη μετά-αποικιακή θεωρία με έμφαση σε ενδο-ευρωπαϊκές ιεραρχίες, την αναπαραγωγική περίθαλψη, την πολιτειότητα και την Ελλάδα. Το διδακτορικό της εξέτασε πώς και κατά πόσον η μετανάστευση στην Ελλάδα μετά το 1989 προκάλεσε ρωγμές στο εθνικιστικό πρότυπο του συλλογικού ανήκειν. Από το 2016 έως το 2020 μελέτησε, με χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας, την αναπαραγωγική περίθαλψη μεταναστριών και προσφυγισσών στην Αθήνα. Ως μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο έργο «Con-Care», στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου, έχει εστιάσει στις θεσμικές δομές αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και στην έμφυλη πολιτειότητα στη συγκυρία του αυταρχικού νεοφιλελευθερισμού. Τον Μάρτιο του 2023, ξεκίνησε να μελετάει, ως επιστημονικά υπεύθυνη τετραμελούς ερευνητικής ομάδας, την αναπαραγωγική περίθαλψη γυναικών Ρομά σε δημόσιες δομές υγείας. Το έργο χρηματοδοτείται από το ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. και επίσης στεγάζεται στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου.

Πάνελ #16

Η **Πηνελόπη Παπαηλία** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, όπου διευθύνει το Pelion Summer Lab for Cultural Theory and Experimental Humanities. Η εθνογραφική της έρευνα αφορά τις πολιτικές της μνήμης και της ιστορικής κουλτούρας στην Ελλάδα, με έμφαση στο αποικιακό συγκείμενο και τα τεχνολογικά μέσα. Είναι ιδρυτικό μέλος της πρωτοβουλίας *décolonize hellás* και συντάκτρια του *World Anthropologies* για το περιοδικό *American Anthropologist*.

Πάνελ #17

Ο **Γιώργος Τσιμουρής** σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες στο Πάντειο Πανεπιστήμιο απ' όπου αποφοίτησε το 1980. Σπούδασε Κοινωνιολογία στο Πανεπιστήμιο του Έσσεξ, Μ. Βρετανία (Μ.Α. 1994), και Κοινωνική Ανθρωπολογία στο Πανεπιστήμιο του Σάσεξ, Μ. Βρετανία (PhD. 1998). Για τη διδακτορική του διατριβή πραγματοποίησε έρευνα ανάμεσα στους προσφυγικής καταγωγής κατοίκους του Αγίου Δημητρίου στη Λήμνο και ανάμεσα σε άλλους πληθυσμούς με καταγωγή από τη Μικρά Ασία. Έχει δημοσιεύσει σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά για θέματα που αφορούν τους πρόσφυγες, τους μετανάστες, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, τα σύνορα, τον φασισμό και τη σύγχρονη κρίση. Η έρευνά του αφορά τον εκτοπισμό της ελληνικής κοινότητας της Ίμβρου και αποτυπώθηκε στο βιβλίο: «Ίμβριοι: Φυγάδες απ' το τόπο μας όμηροι στη πατρίδα», 2007 – Εκδ. Ελληνικά Γράμματα και 2012 - Εκδ. DaVinci. Η τελευταία του έρευνα αφορά τη ζωή των ναυτικών στα ποντοπόρα πλοία και δημοσιεύτηκε στο βιβλίο, «Εμείς οι ναυτικοί, μαρκαρισμένοι και ξέμπαρκοι», 2021 Εκδ. DaVinci.

Ο **Παντελής Προμπονάς** είναι υποψήφιος διδάκτορας Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Υλοποιεί μια πολυτοπική εθνογραφία με την υποστήριξη του ΙΚΥ σχετικά με την πολιτική του θανάτου και την απόθεση των πτωμάτων των προσφύγων στα σύνορα της ΕΕ. Ερευνητικά ενδιαφέρονται για το σώμα, τις πολιτικές της ζωής και του θανάτου, την ιατρική ανθρωπολογία και τα σύνορα. Είναι μέλος της οργανωτικής ομάδας του Pelion Summer Lab και συνιδρυτής της μη κερδοσκοπικής εταιρείας Cosmopolitic.

Η **Έφη Δούση** σπούδασε Νομικά στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με μεταπτυχιακές σπουδές στην Εγκληματολογία του Τμήματος Κοινωνιολογίας αλλά και την Κοινωνική και Πολιτισμική Ανθρωπολογία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Ως νομική σύμβουλος ασχολείται από το 2014 συστηματικά με τα ζητήματα προστασίας των προσφύγων και συνηγορίας στα ανθρώπινα δικαιώματα συμμετέχοντας σε διάφορες ερευνητικές δράσεις και παρεμβάσεις. Στα θεωρητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνονται η πολιτική ανθρωπολογία, η ανθρωπολογία των συνόρων, οι ανθρωπισμοί, η ανθρωπιστική δράση, οι σπουδές φύλου, οι τεχνολογίες σώματος, θεωρίες περί υποκειμενικότητας και ευθύνης, η βιοπολιτική, οι πολιτικές της μνήμης και ο ερευνητικός ακτιβισμός.

Πάνελ #18

Η **Αθηνά Αθανασίου** είναι Καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Κοσμητόρισα της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Ανάμεσα στα βιβλία που έχει δημοσιεύσει είναι τα: *Agonistic Mourning: Political Dissidence and the Women in Black* (2017), *Dispossession: The Performative in the Political* (με την Judith Butler, 2013), *Η Κρίση ως «Κατάσταση Έκτακτης Ανάγκης»* (2012), *Ζωή στο Όριο: Δοκίμια για το Σώμα, το Φύλο και τη Βιοπολιτική* (2007), *Rewriting Difference: Luce Irigaray and 'the Greeks'* (co-ed. with Elena Tzelepis, 2010), *Αποδομώντας την Αυτοκρατορία: Θεωρία και Πολιτική των Μετααποικιακών Σπουδών* (επιμ., 2016), *Φεμινιστική Θεωρία και Πολιτισμική Κριτική* (επιμ., 2006), *Βιοκοινωνικότητες* (επιμ., 2011). Είναι μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής διαφόρων περιοδικών (*Critical Times*, *Feminist Formations*, *Philosophy, Politics and Critique*, *Journal of Greek Media and Culture*, και άλλα).

Η **Νέλλη Καμπούρη** (PhD, LSE) εκλέχτηκε επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου το 2023. Παράλληλα κάνει έρευνα σε θέματα ήχου και μετανάστευσης στο ερευνητικό πρόγραμμα MUTE και έχει σχεδιάσει και διδάσκει το μάθημα «Φεμινιστικές Μεθοδολογίες και Διαθεματικότητα» στο ΕΑΠ Στο παρελθόν, εργάστηκε σε ερευνητικά προγράμματα στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, στο Εργαστήριο Σπουδών Φύλου του Παντείου Πανεπιστημίου, στο Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, και στο University of Hertfordshire. Υπήρξε επιστημονική σύμβουλος της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας και της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζουν κυρίως σε θέματα φύλου, μετανάστευσης, εργασίας, μεθοδολογίας, επιστήμης και τεχνολογίας και οι δημοσιεύσεις της συμπεριλαμβάνουν σχετικά βιβλία, άρθρα, και εκθέσεις στα ελληνικά και τα αγγλικά.

Η **Άννα Παπαέτη** (PhD, King's College London) είναι επιστημονική υπεύθυνη του ερευνητικού προγράμματος ERC Consolidator Grant MUTE – Ηχοτοπία του τραύματος: μουσική, ήχος και η ηθική της μαρτυρίας (Ορίζοντας 2020) στο Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Γράφει για το πλέγμα του ήχου, της βίας και του τραύματος, καθώς και τις τομές της πολιτικής, της ηθικής και της αισθητικής. Έχει τελέσει μεταδιδακτορική ερευνήτρια «Μαρία Σκλοντόφσκα Κιουρί» στο Πανεπιστήμιο του Γκέτινγκεν (2011–2014, FP7) καθώς και στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (2017–2019, Ορίζοντας 2020). Η έρευνά της έχει υποστηριχθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τη Γερμανική Υπηρεσία Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών (DAAD), το Ίδρυμα Ονάση και το Κέντρο Έρευνας Ανθρωπιστικών Επιστημών. Έχει συνεπιμεληθεί δύο τόμους αναφορικά με τη χρήση της μουσικής ως μέσου βασανισμού, ενώ η μονογραφία της *Όταν η μουσική συναντά την ιστορία. Αναπαραστάσεις του τραύματος, από το Άουσβιτς στην οικονομική κρίση* είναι υπό έκδοση από τον εκδοτικό οίκο Ασίνη. Ως καλλιτέχνης μεταπλάθει την έρευνά της σε έργα που βασίζονται στο κείμενο και τον ήχο, όπως για παράδειγμα η εγκατάσταση *in/audibility* (2022) και το podcast *The Undoing of Music* για το Μουσείο Ρέινα Σοφία (2019).

Πάνελ #19

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Ο **Μάριος Χατζηπροκοπίου** έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην ανθρωπολογία της επιτέλεσης στην Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales (Παρίσι) με υποτροφίες της Γαλλικής κυβέρνησης και του Ιδρύματος Μιχαλή, ενώ πήρε το διδακτορικό στις σπουδές επιτέλεσης από το Aberystwyth University (Ουαλία), με υποτροφία του ίδιου πανεπιστημίου. Διετέλεσε μεταδιδακτορικός υπότροφος στο Κέντρο Έρευνας για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες και μεταδιδακτορικός ερευνητής ΕΛΙΔΕΚ στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Η έρευνά του εστιάζει σε επιτελέσεις μετανάστευσης και προσφυγικότητας, σύγχρονες επαναγνώσεις του αρχαίου δράματος, επιτελέσεις του φύλου και της σεξουαλικότητας, καθώς και τελετουργικές επιτελέσεις θρήνου. Άρθρα έχουν δημοσιευθεί σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Έχει παρουσιάσει περφόρμανς και παραστασιακές διάλεξεις διεθνώς (βλ. ενδεικτικά: Παν/μιο Οξφόρδης, Mounoir Tanztheater/Κολωνία, Spinnerei/Λειψία, Ίδρυμα Ωνάση, Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Athens Biennale, Mostra Latinoamericana de Performances Urbanas/Βραζιλία κ.α.), ενώ έχει συνεργαστεί ως δραματουργός σε διάφορες παραγωγές (Φεστιβάλ Αθηνών, Δημητρίων, Φιλίππων, κ.ά.). Μεταφράζει το έργο της Clarice Lispector. Το πρώτο του βιβλίο ποίησης *Τοπικοί Τροπικοί* (Αντίποδες 2019) διερευνά ζητήματα κουήρ πένθους και επιθυμίας σε σύνδεση με προφορικές ποιητικές παραδόσεις. Συμπεριελήφθη στις βραχείες λίστες για το Κρατικό Βραβείο Ποίησης. Το 2023, ο Μάριος ήταν writer-in-residence στο Ulysses Shelter (Belgrade) και Vakalo Visiting Artist στο Πανεπιστήμιο του Michigan.

Η **Αρετή Κονδυλίδου** εργάζεται ως κοινωνική ανθρωπολόγος στο Υπουργείο Πολιτισμού. Είναι κάτοχος πτυχίου Ιστορίας-Αρχαιολογίας από το ΑΠΘ και πτυχίου, ενιαίου και αδιάσπαστου μεταπτυχιακού επιπέδου, Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ καθώς και μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το EHESS, στο Παρίσι. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την τοπική και προφορική ιστορία, την ανθρωπολογία και το μουσειακό θέατρο. Τα τελευταία χρόνια ασχολείται στον Πολυχώρο Πολιτισμού Ισλαχανέ, στη Θεσσαλονίκη, με την επιμέλεια εκθέσεων, τα θεατρο-παιδαγωγικά προγράμματα και τη διοργάνωση πολιτιστικών δράσεων. Έχει δημοσιεύσει άρθρα και έχει συμμετάσχει σε συνέδρια. Έχει συνεργαστεί με το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος στη σύλληψη/ιδέα πραγματοποίησης της παράστασης στο μουσείο «Μονοπάτι στη θάλασσα» από το ομώνυμο βιβλίο του Αντώνη Σουρούνη (2018). Έχει συνεργαστεί ως επιστημονική συνεργάτιδα με το «Θέατρο Σταθμός» για την παράσταση «Ισλαχανέ: ένας τόπος συνάντησης πολιτισμών» (2022). Συνεργάζεται με το εργαστήρι «Μελέτης του Πολιτισμού, των Συνόρων και του Κοινωνικού Φύλου», του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Έχει παρουσιάσει την περφόρμανς “Noli me tangere” στο 1^ο φεστιβάλ δημιουργικότητας του Θεάτρου Omnia και στα «Δρώμενα στη στοά» από το Sozopolis, στη Θεσσαλονίκη (2022).

Πάναλ #2

Roger Sansi was born in Barcelona, Spain, in 1972. After studying at the Universities of Barcelona and Paris he received his PhD in Anthropology at the University of Chicago (2003). He has taught at Goldsmiths College, University of London. Currently he is Professor in Social Anthropology at Universitat de Barcelona, Spain. He has worked on Afro-Brazilian culture and religion, the concept of the fetish, contemporary art, and Mobility and infrastructures in Barcelona. His publications include the books *Fetishes and Monuments* (Berghahn, 2007), *Sorcery in the Black Atlantic* (edited with L. Nicolau, Chicago UP 2011), *Art Anthropology and the Gift* (Bloomsbury 2015), and *The Anthropologist as Curator* (Bloomsbury 2019).

Hannah Wadle obtained her PhD from the University of Manchester. She is assistant professor of Social Anthropology at the Institute of Anthropology and Ethnology at Adam-Mickiewicz University in Poznań. Her research and publications concern tourism and heritage in Post-Cold War Europe, esp. post-Prussian Poland, the anthropology of longing and places of longing, cultural and film production on the backdrop of the COVID-19 pandemic, and, most recently, new anthropological approaches to risk and uncertainty. Her essay (with A. Lis-Plesińska) *From a Hegemony of Risk to Pedagogies of Uncertainty: An Anthropological Proposition* won the Intergenerational Justice Award 2023.

Dilshaad Hossain is presently pursuing her PhD in Social Anthropology from Durham University, UK. Her research is an ethnographic and artistic examination of the relationship between aesthetic practices in visual art and literature and citizenship practices of the Muslim women in India against the Indian Citizenship Amendment Act of 2019. She is presently pursuing her ethnography in India, amongst Muslim women and artists, exploring the intricate social forces that work to position the minorities at the margins of the society and the anxieties that this uncertainty brings forth. She also holds a Master's degree in Sociology from Presidency University, Kolkata (India). Prior to joining Durham as a PhD researcher, she worked as a Child Rights associate at an Indian NGO named CRY and fought against the violation of human rights of children. She has experiences in research work on issues of South Asian religion and politics, gender conflicts, and concerns regarding identity politics of the Indian Muslim minority community.

Ruxandra Ana is a Romanian-born, Polish-trained, Italy-based anthropologist whose research focuses on cultural heritage in relation to entrepreneurship and social change in Cuba. Her doctoral dissertation (2021, University of Warsaw, Poland) is an ethnography of dance-related practices as part of alternative networks of economic and emotional exchange that emerge in touristic spaces in Havana. Currently a postdoctoral researcher at Adam Mickiewicz University in Poznań, Poland, she is working on a research project that analyzes dance labor in migratory contexts, focusing on Cuban migrants in Italy and Germany. She has been a research fellow at the Ibero-American Institute in Berlin and is the recipient of the Foro Europa-Cuba Early Career Researcher Award (2020). Her doctoral and postdoctoral projects were funded by the Polish National Science Center. Her articles appeared, among others, in *Journal of Ethnic and Migration Studies*, *Leisure Studies*, *Ethnologie Française*, *Ethnologia Europaea*.

Vagelis Arvanitis is an architect (AUTH 2011) and a post-graduate student of the I.P.P.S "Art and Public Sphere" offered jointly by the Faculty of Political Science and the Faculty of Fine Arts from the AUTH. He works as an architect and designer. His artistic research is focused

on how the designer's means of creation can be used in visual arts that relate to public sphere.

Anna-Alkinoi Miliopoulou is a Political Scientist (AUTH 2016) with A Master' Degree in "Adult Education" from the University of Macedonia and in "Art and Public Sphere" from the Aristotle University of Thessaloniki. She has been working since 2016 in the Refugee-Migration Context while at the same time being involved in various social inclusion and education activities, in which she uses artistic practices and life story narration.

Alexis Tsiamoglou holds a BA in Geology and a MA "Art and Public Sphere" offered jointly by the Faculty of Political Science and the Faculty of Fine Arts from the Aristotle University of Thessaloniki. He works as a choreographer, dancer and video artist. In 2021 he was awarded the Stavros Niarchos Foundation Artist Fellowship by ARTWORKS. In 2013, he was awarded a fellowship by the International Choreographic Arts Centre (ICK) in Amsterdam.

Anna Micheli has a bachelor's degree in Archaeology and Art History from the University of Padua (Italy). She also holds a master's degree in Urban and Environmental Sociology from the University of the Aegean, as well as a master's degree in Human Geography, Spatial Analysis and Planning. Her doctoral dissertation, which focused on the social and public dimension of archaeological science and the contribution of contemporary public art to the approach and cultural understanding and interpretation of archaeological sites and monuments, was defended at the Department of Sociology of the University of the Aegean. Recently completed postdoctoral research (36 months), with a fellowship in the field of Sociology of Art. Her research interests include museology, sociological phenomenology, social and public archaeology, and cultural management with emphasis on the management and promotion of archaeological sites and monuments. She is systematically engaged in empirical social research in the arts, social sciences, and humanities. She has also been involved in the theoretical and museographic development of 5 action research projects in the field of art. Her research and academic articles have been published in various conference proceedings, edited volumes, and journals.

Alexandra-Aikaterini Andrianou graduated from the Department of Landscape Architecture of Technological Educational Institute of Epirus (University of Ioannina-Greece). She holds a master's degree (MSc) in Management of Cultural Heritage Objects and New Technologies, specializing in Museology, from the Ionian University. Currently is a Ph.D candidate at the Department of Archives, Libraries and Museology of the Ionian University. She is also a member of the research laboratory for Museology, protection, restoration, and exploitation of cultural assets. Her activities include environmental studies and the design of private and public open spaces. She has published articles in peer-reviewed international journals on the management of cultural landscapes. She has participated in international conferences and European research projects and has carried out studies on the environmental upgrading of schoolyards and their use as learning spaces, as well as on the enhancement of open spaces, museums and historical sites as building elements of cultural heritage.

Sujoy Ganguly is an Indian born theatre worker who was born in the eastern Indian state of West Bengal. He was born into an agricultural worker's commune founded by his parents where he was exposed to the richness of interacting with marginalized people – men, women and children – which the majority of urban upper caste in India do not get to know. This experience very early on gave him a finer understanding of the class and caste dynamics in India. Shortly he was sent to international boarding school in Bangalore, India, where he was exposed to a reality starkly in contrast to that which he had known previously. The experience gave him a more wholistic understanding of life after which he came back to Kolkata to finish his graduation in English literature. After graduation he joined Jana Sanskriti the theatre

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

organisation/movement founded by his parents and understood first-hand the practise of Augusto Boals Theatre of the Oppressed of which his parents were the first exponents in India. Peoples struggle and their emergence from it became a subject that moved him and he accompanied his father very soon to countries all around the world – an experience that fine tuned his understanding of human suffering, hope and optimism. He later on went on to do his Masters in Performing Arts Research in England and is now pursuing his PhD studies at the Department of Theatre Studies in the University of Peloponnese in Naflpio, Greece.

Maria Velioti-Georgopoulos is Emeritus Professor of «Social Anthropology and Rituals» in the Department of Theatre Studies of the University of the Peloponnese. She studied History and Archaeology at the University of Athens. She then obtained a Master's and a PhD in Social Anthropology at the Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales in Paris. In the Department of Theatre Studies she taught courses on "Ritual, Performance and Theatre: Anthropological Approaches", "Folk Theatre", "Puppet Theatre: Multicultural Traditions", and "Ritual and Ancient Drama: An Anthropological Reading". She has been the Director of the Postgraduate Programme "M.A. in Theatre and Society: Theory, Staging and Didactics", where she teaches courses on "Anthropology, Ritual and Theatre: From Sacred to Secular" and on "Research Methodology with a focus on theatre and other performing arts". Dr Velioti has done field research across Greece, especially in the Peloponnese. She has worked as a researcher in the Peloponnesian Folklore Foundation and in the General State Archives of Argolis. She has led and participated in numerous research programmes, as well as planned and organized exhibitions and educational programmes in museums. Her studies have been published in Greek and international journals, in an English-language encyclopedia, in proceedings of Greek and international conferences, in collective volumes and in her books. Dr Velioti's research interests include Anthropology, Rituals and Theatre, Secular/Political rituals, Puppet Theatre: anthropological approaches, Peloponnese, Historical Anthropology, Material Culture and Museums, Arvanites ethnic group.

Πάνελ #3

Η **Μιμήνα Πατεράκη** είναι ανθρωπολόγος και εργάζεται ως συντονίστρια ευρωπαϊκών έργων στον Δήμο Κορυδαλλού (Δ/ση Προγραμματισμού). Το διάστημα 2023 – 2027 συμμετέχει ως ερευνήτρια στο χρηματοδοτούμενο ερευνητικό έργο ISMED-CLIM: Innovative Solutions across the MEDiterranean for mitigation of Climate change-related health risks and enhancing health system resilience του ευρωπαϊκού προγράμματος HORIZON-MISS-2023-CLIMA-01. Παράλληλα, από το 2019 έως σήμερα διδάσκει Ανθρωπολογία του Αθλητισμού και Ανθρωπολογία του Σώματος & Φύλου σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Στο πλαίσιο αυτό, ασχολείται ερευνητικά με τον αθλητισμό εστιάζοντας στον εθνικισμό, τις έμφυλες ιεραρχικές σχέσεις και τις διαφορετικές εκφάνσεις βίας. Έχει διδάξει Πολιτική Ανθρωπολογία στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου (TKAI) καθώς και Ανθρωπολογία της Επιτέλεσης, Πολιτική Ανθρωπολογία, Ανθρωπολογία & Περιβάλλον, Αστική Ανθρωπολογία στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (ΙΑΚΑ). Έλαβε διδακτορικό δίπλωμα στην Ανθρωπολογία του Χορού από το Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΣΕΦΑΑ). Η διδακτορική της έρευνα διενεργήθηκε στον Κορυδαλλό Αττικής (2011-2013) και δίνει έμφαση στην μελέτη του εθνικισμού και της οικονομικής κρίσης ως πολιτικές έννοιες μέσα από τον κινηματογράφο και τον χορό. Έχει ασχοληθεί με τις τοπικές πολιτικές δίνοντας έμφαση στις εναλλακτικές εκφράσεις της έννοιας του πολίτη αναφορικά με τις αλλαγές που επιδιώκει το κράτος στο πλαίσιο της οικονομικής, προσφυγικής και περιβαλλοντικής κρίσης (εκπαίδευση ενηλίκων, εκπαίδευση των προσφυγόπουλων, πολιτικές της Ε.Ε. για την κυκλική οικονομία) Επίσης, έχει μελετήσει τις επισφαλείς συνθήκες εργασίας διερευνώντας ιστορίες ιλίγγου

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ευρωπαίων πολιτών -εργαζόμενων σε ευρωπαϊκά έργα.

Η **Σέβη Τσαμπουνάρη** είναι διδακτορίσσα Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Η διδακτορική της διατριβή με θέμα Αναπηρική ταυτότητα και πολιτική συμμετοχή στην εποχή της κρίσης: Μια ποιοτική προσέγγιση, στο πλαίσιο της ποιοτικής προσέγγισης, είχε στόχο τη διερεύνηση της διαλεκτικής σχέσης της αναπηρικής ταυτότητας και της πολιτικής συμμετοχής κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης στη χώρα μας. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στον κοινωνικό αποκλεισμό, τις ταυτότητες, την πολιτική συμμετοχή, τη δημόσια κοινωνιολογία, τα κινήματα και τις ποιοτικές μεθόδους κοινωνικής έρευνας. Είναι επίσης απόφοιτη τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών και έχει μεταπτυχιακές σπουδές στην Κοινωνιολογία με κατεύθυνση τον Κοινωνικό Αποκλεισμό και τις Μειονότητες. Εργάζεται ως κοινωνιολόγος για την εργασιακή ένταξη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, για την εκπαίδευση και ζητήματα συνηγορίας στα δικαιώματα ατόμων με αναπηρία/ χρόνιες παθήσεις, ενώ διαθέτει μακρόχρονη εμπειρία στον σχεδιασμό και υποστήριξη πολλών κοινωνικών προγραμμάτων.

Η **Κατερίνα Ταλιάνη** είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος από το Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου. Στη διατριβή της διερευνά το αστικό περιβάλλον μέσω του ήχου για να εξετάσει τη σημασία του ήχου στην κοινωνία. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν τη μελέτη της ακουστικής κουλτούρας και της περιβαλλοντικής ηχητικής τέχνης, προκειμένου να δημιουργήσει αφηγήσεις γύρω από τους ήχους των διαφόρων μορφών κλιματικής δράσης και πώς θα μπορούσαν να διαμορφώσουν τη μελλοντική ζωή μέσα από έναν τρόπο οικοκριτικής ακρόασης. Έχει εργαστεί ως υπότροφος διδασκαλίας στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου στο Τμήμα Ψηφιακών και Παραστατικών Τεχνών και έχει διδάξει το μάθημα της Μουσικής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Είναι επίσης συνεκδότρια του περιοδικού Aire: Arts and Interdisciplinary Research.

Ο **Μανόλης Τζανάκης** έχει σπουδάσει δημοσιογραφία και κοινωνιολογία, και είναι Αναπληρωτής Καθηγητής στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται σε ζητήματα κοινωνιολογίας της ψυχικής υγείας και των σπορ αναψυχής, αντικείμενα τα οποία προσεγγίζει με τη χρήση ποιοτικών μεθόδων. Έχει δημοσιεύσει πλήθος άρθρων στην ελληνική, γαλλική και αγγλική γλώσσα. Έχει επιμεληθεί, μαζί με τον Αντώνη Λιοδάκη και τη Βίκυ Τσούρτου, το συλλογικό τόμο Τέχνη και ψυχιατρική, ΕΠΕΚΕΙΝΑ/Focus on Health, 2007, μαζί με τη Σεβαστή Τρουμπέτα και τη Λήδα Παπαστεφανάκη το συλλογικό τόμο Διερευνώντας τις κοινωνικές σχέσεις με όρους υγείας και ασθένειας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, 2013 και μαζί με την Αίγλη Χατζούλη και τον Γιώργο Αλεξιά, το συλλογικό τόμο Σώμα υπό επιτήρηση. Ηθικές και πολιτικές συνδηλώσεις της ιατρικής τεχνολογίας και της κοινωνικής φροντίδας, Πεδίο, 2014. Είναι συγγραφέας των βιβλίων Πέραν του Ασύλου. Η κοινοτική ψυχιατρική και το ζήτημα του υποκειμένου, Αθήνα, Συνάψεις, 2008, Ψυχική ασθένεια και σύγχρονες πρακτικές του εαυτού. Μια μαρτυρία ζωής, Πεδίο, 2012 και Scuba Diving Practices in Greece. A Historical Ethnography of Technology, Self, Body and Nature, Palgrave Macmillan, 2024.

Ο **Ανδρέας Βάββος** είναι υποψήφιος διδάκτορας στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Saint Andrews και στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Το έργο του Ανδρέα διερευνά πώς η κριτική ρεαλιστική έννοια της κριτικής μέσης της εξήγησης θα μπορούσε να διευρυνθεί μέσω της χρήσης συνεργατικών μεθοδολογιών όπως η συνεργατική εθνογραφία. Πιο συγκεκριμένα, ο Ανδρέας επιχειρεί να τοποθετήσει την εξήγηση στον πυρήνα των κοινωνικών επιστημών σε αντίθεση με την ερμηνεία ή την πυκνή περιγραφή. Ο Ανδρέας διεξάγει εκτεταμένη ανθρωπολογική επιτόπια εργασία στην

Ελλάδα. Με πρωταρχικό στόχο να εξηγήσει αιτιολογικά το φαινόμενο της αντίστασης στην ενεργειακή μετάβαση στην Ελλάδα και να ασκήσει κριτική σε άλλες απόπειρες εξήγησης αυτού του φαινομένου, συνεργάζεται με ενεργειακές συλλογικότητες. Ο Ανδρέας έχει λάβει κρατική υποτροφία από το Ίδρυμα-ΙΚΥ σε συνεργασία με το Fulbright Greece. Θα σπουδάσει για το τρίτο έτος στο Πανεπιστήμιο Rice στο Χιούστον του Τέξας, από την 1η Νοεμβρίου 2023 έως τις 30 Απριλίου 2024, υπό την καθοδήγηση της Δρ. Cymene Howe. Ο Ανδρέας τελείωσε το μεταπτυχιακό του στην Κοινωνιολογία στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και το πτυχίο του στην Ψυχολογία εκεί.

Ο **Στέφανος Πράσος** είναι συνταξιούχος της ΔΕΗ. Εργάστηκε επί 32 χρόνια ως ηλεκτροσυγκολλητής στα λιγνιτωρυχεία της Πτολεμαΐδας. Διετέλεσε για δέκα χρόνια πρόεδρος του Συνδικάτου Εργαζομένων στην Ενέργεια «Εργατική Αλληλεγγύη» και τρία χρόνια μέλος του Δ.Σ του Εργατικού Κέντρου Κοζάνης. Είναι επικεφαλής του αυτοδιοικητικού Περιφερειακού Σχήματος «Αριστερή Συμπόρευση για την Ανατροπή στη Δυτική Μακεδονία» με το οποίο εκλέχτηκε Περιφερειακός Σύμβουλος και συμμετείχε στο Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Μακεδονίας από τον Σεπτέμβριο του 2019 έως το τέλος Δεκεμβρίου του 2023. Ασχολήθηκε εκτεταμένα με το ζήτημα της Ηλεκτρικής Ενέργειας γράφοντας εκατοντάδες άρθρα στον τύπο και έκανε παρουσιάσεις σε δεκάδες μαζικές εκδηλώσεις.

Ο **Ανδρέας Λεκκός** είναι μεταπτυχιακός φοιτητής στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου του Όσλο, με ειδίκευση στην Πολιτική Οικονομία. Κατέχει πτυχίο Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Η τρέχουσα έρευνά του επικεντρώνεται στην πολιτική οικονομία της ενεργειακής μετάβασης στην Ελλάδα, εξετάζοντας πως η αλληλεπίδραση μεταξύ των κυβερνητικών πολιτικών και της δυναμικής της αγοράς επηρεάζει τις τοπικές κοινότητες.

Ονομάζομαι **Μπουρής Αλέξανδρος**, μεγάλωσα στην Αθήνα και ζω στον Βόλο όπου σπουδάζω στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Έχω παρακολουθήσει μαθήματα στην Αρχιτεκτονική σχολή του Πανεπιστημίου της Λισαβόνας στα πλαίσια του προγράμματος σπουδών Erasmus+ και κατέχω Specialization στο Graphic Design, από το California Institute of the Arts μέσω της πλατφόρμας Coursera. Σήμερα βρίσκομαι στο 5ο έτος σπουδών στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας όπου εκπονώ την ερευνητική και διπλωματική εργασία στα πλαίσια του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών. Web links:

https://issuu.com/alexandrosbouris/docs/alexandrosbouris_portfolio

<https://vimeo.com/alexandrosbouris>

Ονομάζομαι **Μάνος Παπαγεωργίου** και είμαι μεταπτυχιακός φοιτητής «Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας» στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Αποφοίτησα από το τμήμα Κινηματογράφου ΑΠΘ με μέσο όρο βαθμολογίας 8,66/10 στην κατεύθυνση της Θεωρίας του Κινηματογράφου (integrated master). Η ερευνητική και η πτυχιακή εργασία μου αφορούσαν την αναπαράσταση του φύλου, της σεξουαλικότητας, της εθνοτικής ταυτότητας και της ανδρικής σεξεργασίας σε οπτικοακουστικό πλαίσιο. Τον Απρίλιο του 2023 δημοσιεύτηκε το κείμενο μου με τίτλο «Παράδοση βίας», glossy αγροτικά με φιμέ τζάμια και κρητικές αρρενωπότητες σε κρίση (;) και τον Οκτώβριο του 2023 το κείμενο μου «Θερμή Ψυχρότητα: ο πατέρας μου, το καυτό τσιμέντο της Αθήνας και το air-conditioning στην εποχή του Ανθρωπόκαινου (;)» στο τεύχος 16 και 18 (αντίστοιχα) του περιοδικού Yusra (non peer reviewed). Το Νοέμβριο του 2023 δημοσιεύτηκε το άρθρο μου «Αναταράξεις φύλου και αναπαραγωγής στο Ιράν» στην Εξαμηνιαία Επιστημονική Επιθεώρηση ΚΡΙΣΗ. Επίσης το Νοέμβριο του 2023 παρουσίασα στο 27ο Πανελλήνιο Μεταπτυχιακό Εντατικό Σεμινάριο-Συνέδριο του Πανεπιστημίου Κρήτης την επιτομία

ερευνά μου με τίτλο «Από την αρνητική αμοιβαιότητα στην παράνομη επιχειρηματική δραστηριότητα; Ο μετασχηματισμός της ζωοκλοπής στο Μυλοπόταμο του Ρεθύμνου». Τον Δεκέμβριο του 2023 δημοσιεύτηκε το άρθρο μου «Οι Κρητικοί ως το εθνικό απόθεμα αρρενωπότητας και ανυποταξίας; Παγκοσμιοποίηση, σεξουαλικότητα και εθνικές αντιστάσεις» στο Ειδικό τεύχος: Αρσενικό, Θηλυκό, Άλλο: σώματα, πεδίο, γραφή, του περιοδικού «EIRINI/Μελέτες Νέων Ερευνη(τρι)ών για το Φύλο». Η διπλωματική μου εργασία στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών θα αφορά το φαινόμενο των ψευδών επιδοτήσεων στο Μυλοπόταμο του Ρεθύμνου στην Κρήτη και την «πράσινη μετάβαση» της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (2023-2027).

Πάνελ #4

Ο **Πάνος Αχνιώτης** γράφει αυτή τη στιγμή τη διδακτορική του διατριβή πάνω στο ζήτημα της επέκτασης της πόλης, της μνήμης και της πολιτικής οργάνωσης σε επίπεδο γειτονιάς στην Βαρκελώνη. Μαζί με τον Ανδρέα Αναστασιάδη συν-σκηνοθέτησαν το ντοκιμαντέρ “Tongue”.

Ο **Ανδρέας Αναστασιάδης** γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Λευκωσία (Κύπρος). Ολοκλήρωσε τις σπουδές του στο Πάντειο Πανεπιστήμιο στο τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας με κατεύθυνση την πολιτική θεωρία. Το 2019 συν-σκηνοθέτησε με τον Πάνο Αχνιώτη το ντοκιμαντέρ Tongue. Εργάζεται στον χώρο της έρευνας και της παραγωγής ταινιών ντοκιμαντέρ ενώ συνεργάζεται με τον οργανισμό Ethnofest ως programmer και print-traffic.

Η **Τζωρτζίνα Χρήστου** είναι Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια με υποτροφία από Marie Sklodowska-Curie Actions στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πάντειου Πανεπιστημίου, όπου εργάζεται πάνω στο πρόγραμμα *The Gentrification of Activism, Autonomous Collective Politics and the Right to the City in Exarchia, Athens* (GAPRIA). Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα είναι στους τομείς των νεανικών κοινωνικών κινημάτων, των πολιτικών που αφορούν τη νεανική και παιδική ηλικία, του εξευγενισμού και των κινημάτων για το δικαίωμα στη πόλη. Στην διδακτορική της έρευνα μελέτησε τις οριζόντιες πολιτικές της αντεξουσιαστικής νεολαίας στη Κύπρο και το ρόλο του δημόσιου χώρου σε διαδικασίες πολιτικής υποκειμενοποίησης. Άρθρα της έχουν εκδοθεί σε συλλογικούς τόμους και διεθνή ακαδημαϊκά περιοδικά.

Ο **Χρίστος Μάης** είναι θεωρητικός του πολιτισμού και των εκδόσεων. Στο έργο του περιλαμβάνεται ο διάλογος της ιστορίας με τις σπουδές εκδόσεων και βιβλίου και η χρήση διαφορετικών μεθοδολογικών εργαλείων έρευνας (αρχειακές πηγές, προφορικές μαρτυρίες και ψηφιακές πηγές). Είναι διδάκτορας του Κέντρου για τις Τέχνες στην Κοινωνία του Πανεπιστημίου του Λέιντεν (PhD, Leiden University Centre for the Arts in Society), με αντικείμενο το πεδίο των πολιτικών εκδόσεων στην θεωρητική, κοινωνιολογική και ιστορική του διάσταση, ενώ οι μεταπτυχιακές του σπουδές στο Βιβλίο και τα Ψηφιακά Μέσα (MA in Book & Digital Media Studies, Leiden University, NL) επικεντρώθηκαν στις Εκδόσεις, και την Ψηφιακή Πρόσβαση στην Πολιτιστική Κληρονομιά. Οι προπτυχιακές του σπουδές είναι στις Οικονομικές Επιστήμες με ειδίκευση στη Γενική Οικονομικά Θεωρία και Πολιτική (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη).

Ονομάζομαι **Αίγλη Σακελλάρη** και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια του τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο του Όσλο. Ολοκλήρωσα τις προπτυχιακές μου σπουδές στο τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

στη Θεσσαλονίκη, με κατεύθυνση πολιτικές επιστήμες. Ωστόσο, η διάδρασή μου με τις χώρες των Βαλκανίων αναπτύχθηκε αργότερα, όταν έγινα ιδρυτικό μέλος της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας SEE in Action. Παράλληλα με την παρουσία μου στο πανεπιστήμιο και στην κοινωνία των πολιτών, ανέλαβα μια θέση πρακτικής στο ελληνικό ερευνητικό κέντρο ΕΛΙΑΜΕΠ και στο παράρτημα του νορβηγικού ερευνητικού ινστιτούτου PRIO Cyprus, στη Λευκωσία. Μέσω της θεμελίωσης περιφερειακών συνεργασιών και της κοινωνικής ενεργοποίησης των νέων, συνειδητοποίησα ότι επιθυμούσα να εξερευνήσω περαιτέρω την κοινωνική δραστηριοποίηση πρωτοβουλιών 'από τα κάτω'. Η πρώτη μου ερευνητική εμπειρία, μία εξάμηνη έρευνα πεδίου, πραγματοποιήθηκε στην διαιρεμένη πρωτεύουσα της Κύπρου, τη Λευκωσία, στην οποία συναντήθηκα και συνεργάστηκα με κουρη ακτιβιστικές ομάδες, οργανώσεις νέων με διακοινοτικά προγράμματα, και νέους επαγγελματίες του καλλιτεχνικού χώρου. Μέσω της διπλωματικής μου εργασίας προσπαθώ να κατανοήσω τους σύγχρονους ορισμούς του *ανήκειν*, κυρίως στο πλαίσιο ενός παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος που επιλεκτικά ενσωματώνει και αποκλείει άτομα από την κινητικότητα που το χαρακτηρίζει.

Ο **Γιώργος Αγγελόπουλος** (PhD Cambridge) είναι αν. καθηγητής κοινωνικής και πολιτικής ανθρωπολογίας στον Τομέα Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Τμήμα Ιστορίας – Αρχαιολογίας του ΑΠΘ. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα και οι δημοσιεύσεις του εστιάζουν στην ανθρωπολογική μελέτη του εθνικισμού και του εθνοτισμού, των μεταναστών και προσφύγων καθώς και την ανάπτυξη της ανθρωπολογίας στην Ελλάδα και τα Βαλκάνια. Έχει συνεπιμεληθεί τον τόμο *Critical Times in Greece: Anthropological Engagements with the Crisis* (Routledge, 2017). Οι δημοσιεύσεις του είναι διαθέσιμες στο <https://auth.academia.edu/GAgelopoulos>.

Ονομάζομαι **Αθανάσιος Βράντζας**, είμαι 24 χρονών και ολοκλήρωσα τις σπουδές μου στο τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Κατά τη διάρκεια των σπουδών μου επικεντρώθηκα στη σχέση μεταξύ ιδεολογίας και αναπαράστασης στις κοινωνίες. Προσπάθησα να κατανοήσω και να αναπτύξω σχέσεις και τρόπους μέσα από διάφορα αναλυτικά συμφραζόμενα για το πώς οι πολιτικές ιδεολογίες αντανάκλωνται και αναπαρίστανται στα δίκτυα ενημέρωσης, στην τέχνη και στις κοινωνικές πρακτικές. Η ανάλυση αυτής της σχέσης μου έδωσε τη δυνατότητα να εξετάζω και να αποχαρακτηρίζω τους τρόπους με τους οποίους οι ιδεολογίες επηρεάζουν την αναπαράσταση της εξουσίας και της πολιτικής στις κοινωνίες αλλά και πως μέσα από την πρακτική της αναπαράστασης μπορούν να παραχθούν πολιτικές αντίστασης και διαφοροποίησης. Ενδιαφέρομαι για τις διαδικασίες διαπολιτισμικής επικοινωνίας και την επίδραση του πολιτισμικού ιστού στις κοινωνικές δομές. Επιπλέον, αναζητώ τρόπους να αναδείξω τη σημασία της κοινωνικής ανθρωπολογίας στην επίλυση παγκόσμιων κοινωνικών προβλημάτων, όπως η πολιτισμική κατανόηση, η διαφορετικότητα και η κοινωνική δικαιοσύνη.

Η **Εύη Χατζηπαναγιωτίδου** είναι ανθρωπολόγος στο Queen's University Belfast. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στη μελέτη της μετανάστευσης και της διασποράς, του εκτοπισμού που προκαλείται από βίαιες συγκρούσεις, και της πολιτικής της μνήμης και της απώλειας. Έχει πραγματοποιήσει επιτόπια έρευνα στην Κύπρο, την Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Τουρκία και έχει δημοσιεύσει πάνω σε διάφορα θέματα, όπως οι σχέσεις μνήμης και ιστορίας στην Κύπρο, ο πολιτικός ρόλος της Κυπριακής διασποράς σε θέματα επαναπροσέγγισης και επανένωσης, η μετανάστευση νέων και η εργασιακή επισφάλεια στη Νότια Ευρώπη, και η πολιτική της (από)σιωπής και απώλειας μέσα από έργα τέχνης Σύριων προσφύγων.

Ονομάζομαι **Θεόδωρος Κούρος** και είμαι Λέκτορας στο Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου και κοινωνικός ανθρωπολόγος. Τα ερευνητικά μου ενδιαφέροντα συνδυάζουν ποικίλα θέματα και μεθοδολογίες, με ιδιαίτερη έμφαση στην κατασκευή του χώρου και του τόπου, την πολιτειότητα, τη μνήμη, τις εθνοτικές και εθνικές ταυτότητες και τη μετανάστευση. Όσον αφορά τη μεθοδολογία, η εμπειρία μου περιλαμβάνει εθνογραφία και ψηφιακή εθνογραφία και την πολυτροπικότητα στην ανθρωπολογία καθώς και ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους και τεχνικές κοινωνικής έρευνας. Έχω διεξαγάγει μακροχρόνια εθνογραφική έρευνα στα νησιά της Λέσβου και της Σάμου (Ελλάδα), κατά μήκος των ελληνοαλβανικών συνόρων (Ηπειρος, Αργυρόκαστρο και Κορυτσά) και στη Λεμεσό της Κύπρου.

Πάνελ #5

Marjo de Theije is Professor of Anthropology of Resources at Vrije Universiteit Amsterdam. And Head of the Department of Social and Cultural Anthropology. Most of her research focused on small-scale gold mining in the Amazon region, especially in Brazil and the Guianas, but she has also done fieldwork in Bolivia, and collaborated with researchers in Colombia and Peru. In Suriname and French Guiana, she works with the Brazilian migrant miners and the Aluku and Ndyuka maroon population in the gold fields. In Brazil most of her work has been in Pará, notably the Tapajós region.

Nikolaos Olma is postdoctoral research fellow at Leibniz-Zentrum Moderner Orient (ZMO) in Berlin and adjunct lecturer at the Institute for Social and Cultural Anthropology, Martin Luther University of Halle-Wittenberg, Germany. He is currently working on a book project that examines the various processes of (un)knowing that inform life with radioactive uranium tailings in Mailuu-Suu, a former uranium mining town in Kyrgyzstan. He previously worked as postdoctoral research fellow at the Max Planck Institute for Social Anthropology in Halle (Saale), Germany, where his research project, situated within the framework of the Visegrád Anthropologists' Network (V4 Net), focused on the everyday politics of cross-river mobility in South-eastern Poland. Nikolaos received his PhD from the University of Copenhagen (2018) with a dissertation that explored the nexus of embodied memory and urban infrastructure in Tashkent, Uzbekistan. He has extensive ethnographic fieldwork experience in Central Asia and his work has appeared in edited volumes and peer-reviewed journals, including *Geoforum*, *City & Society*, *Social Anthropology*, *Central Asian Survey*, and *Saeculum: Jahrbuch für Universalgeschichte*.

Giulia Sinatti is an anthropologist with a passion for collaborative work with people from different scientific disciplines and professional fields. Ethnography is her core research method, which she uses to bring people-centred insights to different fields, from healthcare to migration and international development. She has an interest for issues of power, knowledge, decision-making, representation, equity and social justice. She currently researches these issues in collaborative work together with biomedical scientists, with the aim to promote equity in HIV cure. Before joining VU Amsterdam where she is currently an Assistant Professor, she held positions at universities in Italy (Milan-Bicocca), Senegal (IFAN), the UK (LSE, Goldsmiths), and the Netherlands (Erasmus-ISS). Prior to her academic career, she worked as an international development practitioner in Sub-Saharan Africa and South-East Asia.

Luisa Schneider specialises in the anthropology of intimacy, violence and law and has been conducting ethnographic research in Sierra Leone since 2011 and in Germany since 2018.

Through combining empirical research with conceptual synthesis, she studies how people negotiate the space to live their most intimate needs on various levels of social and legal organisation. She is particularly interested in the friction between care and control, between rights, protections and their practical realisation that arise from the divide between private and public spheres, both through the politico-legal separation between home/house and street, and through conflicting discourses regarding which areas of life states may regulate and in what way. She is interested in inventive contractualism and creative syncretism and examine what laws 'do' and how they interact with how people govern their lives in diverse contexts.

Leonidas Oikonomakis is a Marie Skłodowska Curie Postdoctoral Fellow at the Department of Social and Cultural Anthropology, Vrije Universiteit Amsterdam. He holds a PhD in Social and Political Sciences from the European University Institute (EUI) and is an affiliated researcher of COSMOS (Center on Social Movement Studies), Scuola Normale Superiore. In the past he has held research and teaching positions at Durham University's, Anthropology Department, the Scuola Normale Superiore, the University of Crete, and the Hellenic Open University.

Dimitris Dalakoglou is Professor of Social Anthropology at Vrije Universiteit Amsterdam. He has run two large scale projects in Greece: 'infra-demos' (2017-2022) studying infrastructures and Democracy in Greece and 'crisis-scapes' (2012-2014) that studied public urban spaces and collective action in Athens.

Hara Kouki is an Assistant Professor in «Social Inequalities and Social Rights» at the Department of Sociology of the University of Crete. Hara is a historian and received her PhD from the Law Department at Birkbeck College, University of London. She graduated in History and Archaeology from the University of Athens and holds a Master's in History and Film from the University of Kent and a Master's in History and Civilization from the European University Institute in Florence. She has worked as a researcher/lecturer at the Hellenic Foundation of European and Foreign Policy (ELIAMEP, Athens), the Robert Schuman Centre for Advanced Studies (EUI, Florence), the Department of Geography, Durham University (Durham), Newcastle University (Newcastle), and the Hellenic Open University (Athens).

Alyssa Mendez is a Ph.D. student in Anthropology at the University of Chicago. She holds an International Masters in South European Studies from the University of Glasgow and the University of Athens and a Bachelors of Arts in Anthropology with a concentration in Modern Greek Studies from Columbia University. Her research interests include green development, urbanization, the politics of climate change, and grassroots environmental activism. Centered on large-scale wind energy infrastructure in a biodiverse mountainous landscape in Greece, her dissertation research interrogates the social, political, and ontological implications of popular technoscientific 'fixes' to climate change.

Elena Mamoulaki is an Assistant Professor [Anthropology of Politics and Development] at the Panteion University of Social and Political Sciences in Athens, within the Department of Social Anthropology. She earned a Diploma in Architecture from Aristotle University of Thessaloniki and a Master of Science in 'Design, Space & Culture' from the National Technical University of Athens' School of Architecture. At the University of Barcelona, she earned her DEA and PhD in Social and Cultural Anthropology. She has held positions as a lecturer and/or researcher at various universities, including Columbia University, Durham University, and the University of Crete. Her work has appeared in edited volumes, and international and Greek journals. Political and legal anthropology, anthropology of memory and space, material culture, and public history are among her areas of study.

Phaedra Douzina-Bakalaki earned her PhD in Social Anthropology from the University of Manchester and is currently a postdoctoral researcher at the University of Helsinki. Her research interests lie in patterns of social reproduction and processes of sociopolitical transformation, as well as economic anthropology; the anthropology of the state; the anthropology of gender and kinship; and the ethnographic study of Southern Europe and the Mediterranean. Her doctoral thesis examined emergent modes and practices of provisioning amid the Greek economic crisis. Between 2017 and 2021, she served as a postdoctoral researcher for 'Crosslocations: Rethinking Relative Location in the Mediterranean' at the University of Helsinki. Her ongoing research 'From Extractivist Pasts to PostCarbon Futures: An Ethnographic study of lignite phase-out in Southern Greece' is funded by the Finnish Cultural Foundation. She is the co-editor of Anthropology Matters, the ASA's early-career openaccess journal.

Paraskevi (Voula) Zotali is a PhD candidate in Social Anthropology ('Cosmo-technologies, techno-ontologies and techno-resistance: Indigenizing the production of digital technologies'), a quality consultant and a chemistry teacher. Her research interests evolve around science and technology, gender & sexuality, alternative states of consciousness and subversive methodologies for knowledge creation. She studied Social Anthropology (BA) at Panteion University and Chemical Engineering (BA) and Material Science & Engineering (MSc) at National Technical University of Athens. Her PhD research explores indigenous initiatives that appropriate the production/design of digital technologies creating new cosmotechnologies.

Anna Giulia Della Puppa (she/her) after graduating from the Department of Cultural Anthropology, Ethnology and Ethnolinguistics at Ca'Foscari University in Venice with a thesis in urban anthropology, she did a research experience at the VU University in Amsterdam and attended two postgraduate courses in museum and art anthropology and urban anthropology, both at Bicocca University of Milan, while working as a facilitator of participatory processes for social cooperation and child education. She is part of the public anthropology research group "Montagne in Movimento" (Mountains in Movement), based in Italy, where she has also collaborated with several museum organisations on projects focusing on the resemantization of material and immaterial heritage. She is currently a PhD student in Urban Anthropology at the Department of Civil, Constructional and Environmental Engineering at La Sapienza University of Rome and a visiting junior scholar at the Department of Geography at Harokopio University of Athens. Her privileged field of research is the city of Athens, where she lives part of the year. To date, her research focuses on the processes of touristification affecting the neighbourhood of Exarchia, which she observes through the lens of logistics and in the intersection between physical and digital infrastructures, analysing their spatial, socio-technical and relational effects.

Πάνελ #6

Ο **Ιωάννης Μάνος** είναι αναπληρωτής καθηγητής της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Βαλκανικού Χώρου στο Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Α.Π.Θ. και Κοινωνική Ανθρωπολογία στα πανεπιστήμια Αμβούργου της Γερμανίας και Sussex της Μεγ. Βρετανίας. Είναι κάτοχος διπλώματος στη μεθοδολογία της κοινωνικής έρευνας από το Graduate School in Social Sciences του πανεπιστημίου Sussex, όπου και εργάστηκε ως FullTime Visiting Research Fellow (Sussex European Institute). Είναι Europe regional editor

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

του περιοδικού Teaching Anthropology (Royal Anthropological Institute, Λονδίνο). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, με ιδιαίτερη έμφαση στα σύνορα, τον εθνικισμό, τον χορό, την εκπαίδευση, τη μετανάστευση και τη μεθοδολογία έρευνας. Οι δημοσιεύσεις του περιλαμβάνουν άρθρα σε ελληνικούς και αγγλικούς συλλογικούς τόμους, περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων καθώς και συνεπιμέλειες συλλογικών τόμων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Lorenzo Soprani concluded his Bachelor's Degree in Political, Social and International Sciences at the University of Bologna in 2019, with a dissertation regarding the Western Sahara's conflict and colonial occupation. He concluded his Master's Degree in International Sciences at the University of Torino in 2023, discussing a thesis titled: "Borders, migration and solidarity at the frontier between Croatia and Bosnia Herzegovina" – an ethnographic fieldwork done under the supervision of Professor Barbara Sorgoni and Professor Antonio Stopani. Previous collective and individual research topics include unaccompanied minors and their tutors in Piemonte, the cooperation between the University of Torino and Frontex, torture in contexts of illegalized migration. As an activist, he supports solidarity groups with people on the move active along the so-called Balkan route as well in Torino.

Ο **Χαλήλ Ιμάμογλου** είναι υποψήφιος Διδάκτορας στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου του Αιγαίου. Ο τίτλος της διατριβής του είναι «Κατασκευάζοντας αυτοργανωμένα εγχειρήματα σε καιρούς κρίσεων. Τα σημαινόμενα της αλληλεγγύης στους ταξιδιώτες της ανάγκης σε Ελλάδα, Μάλτα και Ιταλία».

Ο **Νικόλας Κοσματοπούλος** είναι Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικής και στο Τμήμα Ανθρωπολογίας του Αμερικανικού Πανεπιστημίου της Βηρυτού. Πριν από το AUB, κατείχε θέσεις διδασκαλίας στο Sciences Po στο Παρίσι, στο Πανεπιστήμιο Columbia και στην Ecole Polytechnique Federale στη Λωζάνη. Τα ερευνητικά και διδακτικά του ενδιαφέροντα βρίσκονται στο σημείο τομής της σύγχρονης πολιτικής ανθρωπολογίας της Μέσης Ανατολής και της Μεσογείου, των ειδικών της ειρήνης και της πολιτικής βίας, των εξεγέρσεων στις παγκόσμιες θάλασσες του Νότου, της ελληνικής ναυτιλίας και της αποαποικιοποίησης. Το βιβλίο του «Master Peace: Lebanon's Violence and the Politics of Expertise» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Penn University Press το καλοκαίρι του 2024. Είναι συνιδρυτής των ερευνητικών συλλογικοτήτων Floats και Decolonize Hellas.

Η **Φωτεινή Τσιμπιρίδου** είναι Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Διευθύντρια του Εργαστηρίου Culture-Borders-Gender/LAB). Σπούδασε Γαλλική Φιλολογία στο ΑΠΘ και είναι Δρ. Εθνολογίας-Ανθρωπολογίας της EHESS-Paris. Κάνει επιτόπια εθνογραφική έρευνα σε Ελλάδα, Τουρκία και Μέση Ανατολή. Γράφει και δημοσιεύει για ζητήματα μειονοτήτων, φύλων, κουλτούρας, πολιτικής και κινηματικής δράσης. Μέλος της κολεκτίβας *décolonizehellas*. Πρόσφατες δημοσιεύσεις: Τσιμπιρίδου, Φ. 2023. «Το μοιρολόι της Ευθαλίας. Το προσφυγικό ως μεταποικιακό, πολιτισμικό και μειονοτικό αρχείο, πριν και μετά το 1922: Μια σύντομη εθνο-τοπο-βιο-γραφία. ΤΕΥΧΟΣ #14•1922-23: ΣΕ ΠΟΙΑ ΠΕΤΡΑ, ΣΕ ΠΟΙΟ ΧΩΜΑ. Marginalia. Σημειώσεις στο περιθώριο.

<https://marginalia.gr/arthro/to-moiroloi-tis-eythalias> Tsibiridou, F., 2022. «On Honor and Palimpsest Patriarchal Coloniality in Greece, the Western Balkans, and the Caucasus. Anthropological Comparative Accounts from a Post-Ottoman Decolonial Perspective», *Genealogy* 6, σ. 73. doi:10.3390/genealogy6030073

Τσιμπιρίδου, Φ. 2020. «Σκότωση τη Σεχραζάτ»: Παράδοξες οικειότητες, εθνογραφία και καθημερινότητα Μετά την «καθ'ήμάς Ανατολή» στο Τσιμπιρίδου, Φ. (επιμ.) Εθνογραφία και καθημερινότητα στην «καθ'ήμάς Ανατολή». Αθήνα Κριτική 2020.

Η **Χριστίνα Γραμματικοπούλου** είναι Ιστορικός Τέχνης (PhD, Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης). Η μεταδιδακτορική της έρευνα στο Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, υπό την εποπτεία της καθ. Φωτεινής Τσιμπιρίδου, επικεντρώθηκε στην αισθητική της φεμινιστικής αντίστασης. Η διδασκαλία της (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας) εστιάζει στις ψηφιακές ανθρωπιστικές σπουδές, τις σπουδές φύλου και τις σπουδές πολιτισμού. Ως μέλος της καλλιτεχνικής / ερευνητικής ομάδας #purplenoise, έχει διερευνήσει τα θέματα του φεμινισμού και της τεχνολογίας μέσω καλλιτεχνικής πρακτικής. Εργάζεται ως επιστημονική συνεργάτης στο Εργαστήριο της Μελέτης του Πολιτισμού, των Συνόρων και του Κοινωνικού Φύλου.

Ο **Αλέξανδρος Παπαγεωργίου** είναι διδάκτορας Κοινωνικής Ανθρωπολογίας από το Τμήμα ΙΑΚΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Η διατριβή του διερευνά τη σύγχρονη πολιτική της γνώσης, συγκεκριμένα τα «πρότζεκτ» ως τεχνολογία διακυβέρνησης και υποκειμενοποίησης στις πολιτικές της Ε.Ε. για την έρευνα. Κεντρική θέση στα ενδιαφέροντά του κατέχουν, επίσης, οι συνθήκες ανθρωπολογικής εργασίας και παραγωγής γνώσης, και η θέση και ρόλος της ανθρωπολογίας στον δημόσιο διάλογο. Στο πλαίσιο αυτό διεξήγαγε, μαζί με την Αλεξάνδρα Σιώτου και την Πηνελόπη Παπαηλία, το ερευνητικό πρότζεκτ «Anthrobombing: Αφηγηματικοί πειραματισμοί για τον σχεδιασμό μιας πλατφόρμας δημόσιας ανθρωπολογίας» (2020-2022). Στο παρελθόν έχει ασχοληθεί μεταξύ άλλων, με τεχνικές και πρακτικές του σώματος ως μέσο διαπολιτισμικής εμβύθισης και με τον ρόλο των ψηφιακών κοινωνικών δικτύων στα σύγχρονα κοινωνικά κινήματα. Στο παρελθόν έχει ασχοληθεί μεταξύ άλλων, με τεχνικές και πρακτικές του σώματος ως μέσο διαπολιτισμικής εμβύθισης και με τον ρόλο των ψηφιακών κοινωνικών δικτύων στα σύγχρονα κοινωνικά κινήματα.

Η **Αλεξάνδρα Σιώτου** σπούδασε Κοινωνική Ανθρωπολογία στο Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (ΙΑΚΑ) του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στην Πολιτισμική Πολιτική, Διοίκηση και Επικοινωνία στο Τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Εκπόνησε διδακτορική διατριβή στην κοινωνική ανθρωπολογία με θέμα: «Ερωτικό συναίσθημα, έμφυλες ταυτότητες και σχέσεις εξουσίας στο πλαίσιο της δια-εθνικής κινητικότητας των μεταναστών/τριών» (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 2015). Έχει απασχοληθεί ως κοινωνική ανθρωπολόγος σε διάφορα ερευνητικά προγράμματα με αντικείμενα μελέτης την προσφυγική κινητικότητα, την έμφυλη εμπειρία της μετανάστευσης, την εκπαίδευση μειονοτικών ομάδων, ενώ το διάστημα 2020 - 2023 εργάστηκε ως συμβασιούχος διδάσκουσα στο Τμήμα ΙΑΚΑ στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Τα τελευταία χρόνια πειραματίζεται με εναλλακτικές μεθόδους διάδοσης και ανάλυσης των εθνογραφικών δεδομένων (μουσειολογική επιμέλεια και σχεδιασμός των εκθέσεων του Ψηφιακού Μουσείου της Ελληνικής Μετανάστευσης στον Καναδά, συγγραφή σεναρίου για graphic novel, σχεδιασμό εκπαιδευτικού προγράμματος προφορικής ιστορίας), εξοικειώνεται με ψηφιακά εργαλεία (documentary filmmaking) και συμμετέχει σε πειραματικές εθνογραφίες (Learning from Documenta).

Η **Σοφία Ρόζου** είναι απόφοιτος του τμήματος Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του πανεπιστημίου Μακεδονίας με ειδίκευση στις Πολιτικές, Κοινωνικές και Πολιτιστικές Σπουδές. Κατά την διάρκεια των σπουδών της ασχολήθηκε με το ζήτημα της έμφυλης βίας και τρομοκρατίας, με τις σπουδές φύλου και πιο συγκεκριμένα της αρρενωπότητας, με την προσωπολατρεία του ηγέτη στον μετασοσιαλιστικό χώρο, με την εθνογραφική έρευνα της ηλεκτρονικής μουσικής σκηνής και τον χορό ως επιτελεστικό μέσο, με το φιλοσοφικό έργο του Εμμανουέλ Λεβινάς, με την δημόσια διπλωματία της Ε.Ε. στην Αίγυπτο. Άλλα ακαδημαϊκά ενδιαφέροντα της είναι η κριτική θεωρία και πιο

συγκεκριμένα η ποπ κουλτούρα, τα κοινωνικά κινήματα και ο ακτιβισμός, η φεμινιστική θεωρία, παγανισμός, ο βουδισμός και η ψυχανάλυση. Το επόμενο έτος σκοπεύει να ξεκινήσει ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα με σκοπό μια διεπιστημονική διπλωματική μεταξύ της πολιτικής ανθρωπολογίας και των σπουδών ασφάλειας. Μιλάει ελληνικά, αγγλικά, γερμανικά και ρουμανικά. Στο παρελθόν έχει δουλέψει ως φωτογράφος και έχει αρθρογραφήσει για μουσικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, ενώ τώρα εργάζεται στον τομέα της εξυπηρέτησης πελατών και IT για την αγγλική αγορά του ελληνικού παραρτήματος μιας πολυεθνικής εταιρεία.

Ο **Χρήστος Ζήσης** είναι κάτοχος πτυχίου ΜΙΘΕ/Φιλοσοφίας και Ιστορίας της Επιστήμης (Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ελλάδα) και μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στον τομέα της Πολιτιστικής Κληρονομιάς/Μουσειακών Σπουδών (Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Viadrina Frankfurt/Oder). Εκπόνησε τη διδακτορική του διατριβή στο Ινστιτούτο Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου του Αμβούργου, και από το εαρινό εξάμηνο του 2017 εργάζεται συνεχόμενα ως λέκτορας στο Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του Πανεπιστημίου Εφαρμοσμένων Επιστημών του Κιέλου. Παράλληλα με τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα, τα οποία διασταυρώνονται σε πεδία όπως οι Μουσειακές Σπουδές/Σπουδές υλικού πολιτισμού, κριτική μεταναστευτική έρευνα, δημόσια ανθρωπολογία, κριτική και αντιρατσιστική εκπαίδευση, τον ενδιαφέρει εξίσου να εξετάζει καλλιτεχνικές πρακτικές και παρεμβάσεις, νέα κοινωνικά κινήματα, και τελικά πώς παράγεται κριτική γνώση όχι μόνο σε μουσειακούς χώρους/χώρους μνήμης, αλλά και στο δημόσιο χώρο, από/και με ανεπίσημα αρχεία και φορείς «από τα κάτω».

Durba Chattaraj is an anthropologist who teaches writing, and a writer who teaches anthropology. She is a Lecturer in the Princeton Writing Program and in the Department of Anthropology at Princeton. After completing her PhD in Sociocultural Anthropology at Yale – where her research focused on highways that connect rural and urban space in India – she taught at the University of Pennsylvania’s Critical Writing Program. After five years at Penn, in 2015 she moved to New Delhi, India where she was one of the first-32 faculty to found a brand-new liberal arts university – Ashoka University – now widely considered to be one of India’s leading spaces of higher education. Durba served as Ashoka’s first Director of Writing, as well as one of the first-two faculty members to found its Department of Sociology and Anthropology. During her time at Ashoka, Durba worked with colleagues across the country to develop the nascent discipline of writing pedagogy in India. Drawing on her experience at Penn, she crafted writing curricula for Ashoka’s undergraduate and postgraduate writing programs, as well as for several leading technical and liberal arts institutions within the subcontinent. These varied experiences have left Durba with a keen appreciation for the necessity of practicing a wide anthropology that speaks to multiple audiences, as well as the urgency of developing writing and critical thinking curricula in many places in the Global South, where these have been deliberately left out of pedagogical practice due to colonial legacies that die hard.

Πάνελ #7

Ο **Αντωνιάδης Παναγιώτης** είναι υποψήφιος διδάκτορας στο τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, και μεταξύ των επιστημονικών του ενδιαφερόντων συγκαταλέγονται οι Σπουδές Φύλου και Σεξουαλικότητας, η διεπιστημονική συνάντηση της ανθρωπολογίας με την ψυχαναλυτική και κριτική θεωρία, και η ανθρωπολογία της υγείας και του σώματος. Η διδακτορική του διατριβή υπό την επίβλεψη της καθηγήτριας Αθηνάς Αθανασίου και με προσωρινό τίτλο

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Το σεξ ως ηθικοπολιτική συνάντηση: Οι ψυχο/βιο/πολιτικές της οικειότητας και η παιδαγωγική της επιθυμίας στα μετα-AIDS κούρ τοπία της Ελλάδας' αποτελεί μια εθνογραφική μελέτη τόσο της σεξουαλικής οικειότητας μεταξύ ομοφυλόφιλων αντρών όσο και των βιοπολιτικών και βιοκοινωνικοτήτων που αναπτύσσονται γύρω από την συνθήκη του να ζει κανείς με τον HIV. Είναι απόφοιτος της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ενώ ακολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές στο τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Αποτελεί μέλος της φοιτητικής κολεκτίβας 'Τί διατριβή θα παραδώσεις μωρ@;'

Η **Δήμητρα Γεωργιάδου** είναι κοινωνική ανθρωπολόγος, υποψήφια διδακτόρισα κοινωνικής ανθρωπολογίας, αναπληρώτρια εκπαιδευτικός μέσης εκπαίδευσης, μεταφράστρια και επισφαλώς εργαζόμενη για πολλά χρόνια. Ειδικεύεται σε ζητήματα φύλου και ελαστικών μορφών εργασίας φεμινιστικών διεκδικήσεων και νεοφιλελευθερισμού στην Ελλάδα των πολλαπλών κρίσεων.

Η **Κατερίνα Σεργίδου** είναι υποψήφια διδακτόρισα κοινωνικής ανθρωπολογίας, φεμινίστρια-ακτιβίστρια και συνδικαλίστρια επισφαλώς εργαζόμενων στο πανεπιστήμιο και την έρευνα. Εργάζεται με μπλοκάκι ως μεταφράστρια, επιμελήτρια, εισηγήτρια σεμιναρίων ευαισθητοποίησης για την έμφυλη βία και την φεμινιστική γραφή, συμμετέχει κατά καιρούς σε ερευνητικά προγράμματα και που και που διδάσκει ισπανικά. Όταν δεν έχει χρόνο αρθρογραφεί επείγοντα κείμενα. Δυσκολεύεται αρκετά να απαντήσει στην ερώτηση: «Με τι ασχολείσαι;»

Η **Ειρήνη Συνοδινού** είναι υποψήφια διδακτόρισα κοινωνικής ανθρωπολογίας, αναπληρώτρια εκπαιδευτικός μέσης εκπαίδευσης και μετρ της κοινωνικής αναπαραγωγής εντός και εκτός της τετραμελούς της οικογένειας.

Η **Λένα Θεοδωροπούλου** είναι Λέκτορας Κοινωνιολογίας στην Δημόσια Υγεία του Πανεπιστημίου του Λίβερπουλ. Στα κύρια ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνονται η τοξικοεξάρτηση και η απεξάρτηση, τα οποία προσεγγίζει μέσα από μία Ντελεζο-Γκουαταριανή μεθοδολογία, φεμινιστικές επιστημολογίες και τις εν δυνάμει δημιουργικές και διεπιστημονικές μεθόδους της Κοινωνιολογίας της υγείας και της ασθένειας. Το βιβλίο που εξέδωσε με τίτλο: *Becoming with Care in Drug Treatment Services: The Recovery Assemblage* (Routledge, 2023) διερευνά εμπειρικά τις πρακτικές φροντίδας που επιτελούνται σε δύο κέντρα απεξάρτησης ναρκωτικών στο Λίβερπουλ και στην Αθήνα.

Η **Παρασκευή (Βούλα) Ζώταλη** είναι υποψήφια διδακτόρισα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, σύμβουλος ποιότητας και καθηγήτρια χημείας. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εξελίσσονται γύρω από την επιστήμη και την τεχνολογία, το φύλο και τη σεξουαλικότητα, τις εναλλακτικές καταστάσεις συνείδησης και τις ανατρεπτικές μεθοδολογίες για την παραγωγή γνώσης. Σπούδασε Κοινωνική Ανθρωπολογία (BA) στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και Χημικός Μηχανικός (BA) και Επιστήμη & Μηχανική Υλικών (MSc) στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Η διδακτορική της έρευνα διερευνά αυτοχθονικές (indigenous) πρωτοβουλίες που οικειοποιούνται την παραγωγή/σχεδιασμό ψηφιακών τεχνολογιών δημιουργώντας νέες κοσμοτεχνολογίες. Προσπαθεί να πραγματώνει τις αξίες της μέσα από τη ζωή και την δουλειά της: πρωτοτυπία, ενότητα, χιούμορ, ισότητα και μάθηση. Είναι μέλος του ΔΣ του ΣΚΑΕ (2022-2024).

Η **Μπέσυ Πολυκάρπου** είναι υποψήφια διδακτόρισα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Ολοκλήρωσε τις προπτυχιακές σπουδές της στη Φιλοσοφία και την Ιστορία της Επιστήμης και τις μεταπτυχιακές σπουδές της στην Πολιτική Επιστήμη και την Κοινωνιολογία, στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Πραγματοποίησε

τρία εξάμηνα κινητικότητας Erasmus στο Πανεπιστήμιο Paul-Valéry Montpellier III και στο Πανεπιστήμιο Sorbonne Paris Nord, στα τμήματα Φιλοσοφίας και Ανθρωπολογίας αντίστοιχα. Η διδακτορική της διατριβή με τίτλο «Πολιτικές συμμαχίες για καλύτερους μελλοντικούς κόσμους: βία, αλληλεγγύη και έμφυλες αντιστάσεις στη σύγχρονη Αθήνα» μελετά τις διασταυρώσεις της βιωμένης εμπειρίας και τις απόπειρες γεφύρωσης των πολιτικών αιτημάτων και πρακτικών στο εσωτερικό των αθηναϊκών φεμινιστικών χώρων. Αποσπάσματα της δουλειάς της γύρω από την πολιτική βία, την εθνογραφία και τις φεμινιστικές σπουδές έχουν παρουσιαστεί σε συνέδρια, εκδηλώσεις και δημοσιευμένα κείμενα.

Πάνελ #8

Η **Άννα Μπονάρου** είναι διδάκτορας του τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του πανεπιστημίου Αιγαίου. Τα τρέχοντα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στο πεδίο του υλικού πολιτισμού και της ανθρωπολογίας των τεχνών/τεχνικών, εστιάζοντας ειδικότερα στη σύγχρονη χειροτεχνία καθώς και στην κουλτούρα «φτιάξ'το μόνο σου». Το ενδιαφέρον της για τον υλικό πολιτισμό και τις χειροτεχνίες συγκροτήθηκε μέσα από τις σπουδές της στην αρχιτεκτονική και την ενασχόλησή της με διάφορες χειροτεχνίες. Σήμερα εργάζεται ως μόνιμη εκπαιδευτικός στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση διδάσκοντας το μάθημα της τεχνολογίας. Ως εκπαιδευτικός έχει διδάξει μαθήματα καλών και εφαρμοσμένων τεχνών σε όλες σχεδόν τις βαθμίδες της εκπαίδευσης στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα από το δημοτικό σχολείο μέχρι την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση ενηλίκων. Η διδακτορική της έρευνα επικεντρώθηκε στις τέχνες της υφαντικής, του κεντήματος και του πλεξίματος στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία και διενεργήθηκε με πλήρη υποτροφία από το Ι.Κ.Υ. Έχει εκδώσει διάφορα βιβλία σχεδίου, χειροτεχνιών και αρχιτεκτονικής. Η ερευνητική της δουλειά έχει παρουσιαστεί σε συνέδρια και ακαδημαϊκά περιοδικά.

Ο **Θεόδωρος Κούτρος** είναι υποψήφιος διδάκτορας στο τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Είναι διπλωματούχος αρχιτέκτονας μηχανικός της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου και μέλος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας. Έχει ολοκληρώσει δύο Μεταπτυχιακά Προγράμματα Ειδίκευσης, «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία» στη Σχολή Κοινωνικών Επιστημών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και «Κοινωνική Καινοτομία και Στρατηγικές Ανάπτυξης» στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής της Σχολής Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών. Έχει παρακολουθήσει μαθήματα εικαστικών τεχνών και σχεδιασμού στο κολλέγιο Central Saint Martins του University of Arts London. Πρόσφατα συμμετείχε ως εισηγητής στο 27^ο Πανελλήνιο Μεταπτυχιακό Εντατικό Σεμινάριο-Συνέδριο: Ζητήματα Μεθοδολογίας της Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες, που διοργανώθηκε από το Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης και το Εργαστήριο Κοινωνικής Ανάλυσης & Εφαρμοσμένης Κοινωνικής Έρευνας. Έχει συμμετάσχει σε εικαστικά προγράμματα και αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και έχει βραβευθεί με Εύφημο Μνεία (Βραβείο Εξαγοράς) στον Πανελλήνιο Σπουδαστικό Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό για το Κέντρο Επισκεπτών του Κέντρου Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντά του επικεντρώνονται στη βιομηχανική κοινωνιολογία, την κοινωνιολογία της εργασίας, τους κλάδους των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών, την κοινωνική οικονομία ή άλλους συνεργατικούς σχηματισμούς απασχόλησης και την αστική κοινωνιολογία.

Dr. Zlatina Bogdanova is a senior Assistant Professor at the Institute of Ethnology and Folklore Studies with Ethnographic Museum – Bulgarian Academy of Sciences. She obtained her doctoral degree in ethnology from the Martin Luther University Halle-Wittenberg after a successful defense of her thesis - *Studying the Processes of Exclusion and Inclusion in Rural Bulgaria: the Significance of Kinship and Social Networks*. She has earned a MA degree in Cultural Anthropology of Southeastern Europe from the Sofia University "St. Kliment Ohridski". The topic of her Master's thesis is: *Intercultural aspects of the youth short-term labour migration within the frameworks of the "Work and Travel" program*. Dr. Zlatina Bogdanova holds a BA degree in Political Science - International Relations from the American University in Bulgaria (AUBG). She has published studies in the field of urban anthropology, cultural policies and heritage.

Η **Ασπασία (Σίσσυ) Θεοδοσίου** είναι κοινωνική ανθρωπολόγος και Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Απέκτησε το μεταπτυχιακό και το διδακτορικό της στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ. Υπήρξε μέλος MC του διεθνούς ερευνητικού δικτύου "Remaking eastern borders in Europe" και συμμετείχε στο πρόγραμμα "Crosslocations" του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι, καθώς και σε πολλά άλλα διεθνή ερευνητικά προγράμματα, ενώ είναι αξιολογήτρια στο πλαίσιο του Horizon. Είναι επίσης ιδρυτικό μέλος της πρωτοβουλίας [dëcolonize hellás](#). Στην ερευνητική της εμπειρία περιλαμβάνεται πολύχρονη επιτόπια έρευνα με Τσιγγάνους/ Γύφτους στην Ήπειρο (ελληνοαλβανικά σύνορα) και πιο πρόσφατα με Μιζραχί πληθυσμούς και τις πολιτικές και πρακτικές που σχετίζονται με την «ελληνική» μουσική στο Ισραήλ. Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα κινούνται μεταξύ άλλων γύρω από την ανθρωπολογία της μουσικής, ζητήματα εθνικισμού και επικράτειας, τα σύνορα και τις εθνοτικές ομάδες, τον πολιτισμικό ρατσισμό και τις κληρονομίες της εθνικής καθαρότητας και της λευκής υπεροχής, καθώς και τις κριτικές σπουδές για τους Ρομά. Ταυτόχρονα, μελετά τις πολιτικές του πολιτισμού και της συγκίνησης γύρω από τη δημοφιλή/λαϊκή μουσική, και ζητήματα που άπτονται του πεδίου της καλλιτεχνικής εργασίας. Η τρέχουσα εθνογραφική της έρευνα εστιάζει στην γυναικεία μουσική εργασία και την καλλιτεχνική εργασία σε μεταναστευτικά πλαίσια, ενώ συν-γράφει εθνογραφία για την καλλιτεχνική παρουσία της Γλυκερίας στο Ισραήλ.

Η **Ελένη Καλλιμοπούλου** είναι εθνομουσικολόγος και επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (PhD, MMus, SOAS, University of London). Είναι συγγραφέας των βιβλίων *Paradosiaka: Music, Meaning and Identity in Modern Greece* (Ashgate/Routledge, 2009), και *Learning Culture through City Soundscapes – A Teacher Handbook* (μαζί με τους Π. Κ. Πούλο και Κ. Κορνέτη, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, 2013), και συνεπιμελήτρια των βιβλίων *Εισαγωγή στην εθνομουσικολογία* (Ασίνη, 2014), *Μουσικές κοινότητες στην Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα: Εθνογραφικές ματιές και ακροάσεις* (Πεδίο, 2020) και *Αντι-αρχαία: επανεξετάζοντας την ιστορία από τα κάτω* (Ενωση Προφορικής Ιστορίας, 2021). Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εκτείνονται στα ακόλουθα πεδία: Μουσική επιτέλεση και εθνογραφία, Δημοφιλή/λαϊκή μουσική και καλλιτεχνική εργασία, Εθνικισμός, δημόσιο φολκλόρ και πολιτικές του πολιτισμού, Προφορική ιστορία, Ακουστικός πολιτισμός και αστικός χώρος, Επιστημολογία και μεθοδολογία της έρευνας, Εφαρμοσμένη εθνομουσικολογία, Κριτική παιδαγωγική. Είναι ιδρυτικό μέλος της ερευνητικής ομάδας sonorCities και μέλος της διεθνούς συμβουλευτικής ομάδας του περιοδικού *Ethnomusicology Forum*.

Η **Χριστίνα Καρακιουλάφη** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Είναι απόφοιτη του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (Πάντειο Πανεπιστήμιο) και πραγματοποίησε τις μεταπτυχιακές και διδακτορικές τις σπουδές στη Γαλλία (CNAM, Université Paris 1).

Διδάσκει ως μέλος ΣΕΠ (από το 2005) και είναι συντονίστρια (2023-2024) στην ΘΕ ««Σύγχρονες Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις των Ευρωπαϊκών Κοινωνιών» στο ΕΑΠ. Οι επιστημονικές της δημοσιεύσεις αφορούν σε θέματα: εργασιακής επισφάλειας, ανεργίας, κοινωνιολογίας των επαγγελματιών (με έμφαση στα καλλιτεχνικά επαγγέλματα), ψυχοκοινωνικών κινδύνων στους χώρους εργασίας, εργασιακών σχέσεων και συνδικαλισμού (με έμφαση στις θεωρητικές προσεγγίσεις). Είναι συγγραφέας των μονογραφιών: Οι εργάτες της τέχνης. Το επάγγελμα του ηθοποιού στην Ελλάδα σε καιρούς κρίσης (Παπαζήσης, 2022), Ο εργασιακός εκφοβισμός στο δημόσιο τομέα. Ο ρόλος των Συνδικάτων (Κοινωνικό Πολύκεντρο ΑΔΕΔΥ, 2023), Ευρωπαϊκός κοινωνικός διάλογος: θεσμοί εκπροσώπησης και κατηγορίες παρεμβάσεων. Προτάσεις για την αναβάθμιση του ρόλου της ΓΣΕΒΕΕ (ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ, 2020), Εργασιακές Σχέσεις: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εμπειρικά ζητήματα (Παπαζήσης, 2012) και συν-συγγραφέας της μονογραφίας Ανεργία και εργασιακή επισφάλεια. Διαστάσεις και επιπτώσεις σε καιρό κρίσης (ΙΝΕ-ΓΣΕΕ, 2014). Έχει συνεπιμεληθεί (με τον Μ. Σπυριδάκη) τους συλλογικούς τόμους Εργασία και Κοινωνία (Διόνικος, 2010) και Ανεργία, Κοινωνία και κοινωνική αναπαραγωγή (Gutenberg, 2017). Στην παρούσα φάση διερευνά τις επιπτώσεις της πανδημίας στις εργασιακές σχέσεις και την συλλογική δράση των καλλιτεχνών, εστιάζοντας στο επάγγελμα του ηθοποιού. Είναι επιστημονικά υπεύθυνη του ερευνητικού προγράμματος Εργασιακή επισφάλεια και κοινωνική συνοχή: Η περίπτωση των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών (Labour Precarity and Social Cohesion: The Case of the Cultural & Creative Industries) (LaPreSC) που χρηματοδοτείται από το ΕΛΙΔΕΚ (ΑΡ. 16313) [Φορέας Υποδοχής: Πανεπιστήμιο Κρήτης (KA-11454)].

Η **Χαρά Κόκκινου** είναι Υποψήφια Διδάκτωρ στην Κοινωνιολογία της Εργασίας του Τμήματος Κοινωνιολογίας (Πανεπιστήμιο Κρήτης) με μεταπτυχιακές σπουδές στην Κοινωνιολογία (Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης) και τη Φιλοσοφία (Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Κρήτης). Το πρώτο της πτυχίο είναι στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό (Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο). Εργάζεται ερευνητικά σε προγράμματα του *Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών* (ΕΚΚΕ), του *Εργαστηρίου Κοινωνικής Ανάλυσης και Εφαρμοσμένης Κοινωνικής Έρευνας* (ΕΚΑ ΕΚΕ, Τμήμα Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης) και του *Κέντρου Ερευνών και Μελετών για τις Ανθρωπιστικές, τις Κοινωνικές και τις Επιστήμες της Αγωγής* (ΚΕΜΕ) του Πανεπιστημίου Κρήτης. Την τριετία 2013-2015 εργάστηκε ως ερευνήτρια στο Πανεπιστήμιο του Manchester (Νομική Σχολή και Σχολή Διοίκησης Επιχειρήσεων) σε προγράμματα για την επισφάλεια στην απασχόληση και για τις επιπτώσεις των μέτρων λιτότητας στις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Συμμετείχε επίσης στην έρευνα αξιολόγησης των μέτρων της περιόδου 2010-2015 στην Ελλάδα για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις, στα πλαίσια της τεχνικής υποστήριξης του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (ILO).

Ο **Γιάννης Τσιουλάκης** είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Ανθρωπολογίας και Εθνομουσικολογίας στο Queen's University Belfast, όπου εργάζεται από το 2013. Προηγουμένως εργάστηκε ως Λέκτορας Εθνομουσικολογίας στα University College Cork και University College Dublin. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ, και στη συνέχεια ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές και διδακτορικές του σπουδές στην Εθνομουσικολογία και την Ανθρωπολογία στο Queen's University Belfast (ΜΑ το 2006 και διδακτορικό το 2011). Η πρώτη του μονογραφία, με τίτλο *Musicians in Crisis: Working and Playing in the Greek Popular Music Industry* εκδόθηκε από τον Routledge το 2020. Το βιβλίο αυτό αναλύει το κοινωνικό/πολιτισμικό πεδίο της επαγγελματικής μουσικής δημιουργίας στην Αθήνα, με έμφαση στην επισφάλεια και την οικονομική κρίση. Οι γενικότερες ερευνητικές του θεματικές περιλαμβάνουν την έννοια του 'κοσμοπολιτισμού' στη μουσική πρακτική και τον αντίκτυπο του στις κοινωνικές σχέσεις, την καλλιτεχνική εργασία, και

τις διαλογικές της 'αξίας' και της αισθητικής στη δημοφιλή μουσική παραγωγή. Από το 2020, ερευνά το ρόλο του Covid-19 και άλλων συνεκδοχικών κρίσεων στις παραστατικές τέχνες, με έναν αριθμό δημοσιεύσεων και συνεργατικών προγραμμάτων, κάποια ολοκληρωμένα και άλλα τρέχοντα. Ένας αναλυτικός κατάλογος δημοσιεύσεων μπορεί να βρεθεί [εδώ](#). Ο Γιάννης Τσιουλάκης έχει επίσης εργαστεί εκτενώς ως επαγγελματίας μουσικός (πιανίστας, ενορχηστρωτής και συνθέτης) και ως εκπαιδευτικός μουσικής (πιάνο και μουσική θεωρία) σε οργανισμούς στην Ελλάδα, την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Είναι ιδρυτικό μέλος του Ελληνικού σχήματος [Ματ σε 2 υφέσεις](#) και της Βορειο-Ιρλανδικής μπάντας [Revue](#), με εκτενή δισκογραφία και συναυλιακή δραστηριότητα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, από το 2000 μέχρι σήμερα.

Πάνελ #9

Ο **Πέτρος Πετρίδης** είναι Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Είναι απόφοιτος του τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και του μεταπτυχιακού προγράμματος «Κοινωνική Μεταβολή: Διαστάσεις Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας». Η διδακτορική του διατριβή με τίτλο «Ψηφιακά αρχεία και πρακτικές ανταλλαγής: Μια ανθρωπολογική προσέγγιση των ομότιμων δικτύων» (2011) εκπονήθηκε στο τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας. Η διδακτορική του διατριβή συνδυάζει θεωρίες της κοινωνικής ανθρωπολογίας και των σπουδών νέων μέσων με σκοπό τη διερεύνηση της ψηφιακής πειρατείας. Πιο συγκεκριμένα, διερευνά τις αντιλήψεις των χρηστών του διαδικτύου αναφορικά με την έννοια της πνευματικής ιδιοκτησίας, τις πρακτικές ανταλλαγής ψηφιακών αρχείων στο πλαίσιο των ομότιμων δικτύων και τις διαδικασίες συγκρότησης διαδικτυακών κοινοτήτων με σημείο αναφοράς την ψηφιακή πειρατεία μουσικής, κινηματογραφικών ταινιών, ψηφιακών παιχνιδιών και λογισμικών. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα καλύπτουν θεματικές όπως η ψηφιακή ανθρωπολογία και εθνογραφία, η χρήση των ψηφιακών μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία και στη διδασκαλία της κοινωνικής ανθρωπολογίας, τα ψηφιακά παιχνίδια και οι τεχνικές παιχνιδοποίησης, οι νέες μορφές ψηφιακής εργασίας και ψηφιακής επιτήρησης, οι αλγοριθμικοί πολιτισμοί και οι μουσικοί πολιτισμοί του διαδικτύου. Έχει εκπονήσει μεταδιδακτορική έρευνα με τίτλο «Ψηφιακή Εργασία, Theorcraft και Βάσεις Δεδομένων στο πλαίσιο των Μαζικών Πολυχρηστικών Διαδικτυακών Παιχνιδιών Ρόλων» στο Κέντρο Έρευνας για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες. Έχει εργαστεί σε πολλά ερευνητικά προγράμματα σε συνεργασία με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα, διερευνώντας τη σχέση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, χρόνου και εκπαίδευσης, τις εκπαιδευτικές διαστάσεις των ψηφιακών παιχνιδιών, τη δημιουργία ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού (βίντεο, podcast) και τη σχέση της άκρας δεξιάς με τα ψηφιακά μέσα.

Η **Ελένη Λαζαρίδου** είναι υποψήφια διδακτόρισα του τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Είναι απόφοιτη του μεταπτυχιακού προγράμματος Σημειωτική, Πολιτισμός και Επικοινωνία της Φιλοσοφικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και κάτοχος προπτυχιακού τίτλου σπουδών της Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΑΠΘ. Έχει φοιτήσει, επίσης, στο τμήμα Εφαρμοσμένης Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στη μελέτη των διαδικτυακών πολιτισμών και των διαδραστικών μέσων από τη σκοπιά της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της σημειωτικής, τη διαμεσικότητα και την πολυτροπικότητα. Οι ανακοινώσεις της σε συνέδρια και οι δημοσιεύσεις της εστιάζουν στα μεθοριακά σώματα, την κουήρνες, τη σεξουαλικότητα, τον θάνατο, τις νεκρικές τελετουργίες και τη γήρανση όπως επιτελούνται στα διαδικτυακά περιβάλλοντα, την ανάλυση τηλεοπτικών διαδραστικών αφηγήσεων και τον

σχεδιασμό πολυτροπικών διαδραστικών εφαρμογών για θέματα κοινωνικής ευαισθητοποίησης. Είναι μέλος των ερευνητικών δικτύων «Σημειωτική των Μέσων» και «Σημειωτική των Ψηφιακών Κόσμων» της Ελληνικής Σημειωτικής Εταιρείας και έχει συμμετάσχει στη διοργάνωση ημερίδων του Media Semiotics Research Group του εργαστηρίου Semiolab.

Το **Μελ Καλφαντή** εκπονεί τη διδακτορική του έρευνα στο Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, η οποία επικεντρώνεται στη φεμινιστική και κουήρ αυτοάμυνα, υπό την επίβλεψη της Πηνελόπης Παπαηλία. Είναι απόφοιτο του Τμήματος Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου και έχει ολοκληρώσει το Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Φύλο, Κοινωνία, Πολιτική» στο ίδιο Πανεπιστήμιο. Επαγγελματικά, ασχολείται με την καλλιτεχνική επιμέλεια και παρουσίαση κινηματογραφικών φεστιβάλ στην Αθήνα (Positively Different Short Film Festival) και τα Ζαγοροχώρια (Zagoriwood). Μένει στο Ηράκλειο Κρήτης και τον ελεύθερό του χρόνο, προτιμά να κάνει ποδήλατο ή να περπατάει μονοπάτια με τη σημαίνουσα ετερότητά του, τη Λου.

Η **Πένυ Πασπάλη** είναι διδακτορική ερευνήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Έχει πτυχίο Ιστορίας από το ίδιο τμήμα και μεταπτυχιακό δίπλωμα στις Σπουδές Φύλου από το Πανεπιστήμιο του Λοτζ στην Πολωνία και του Οβιεδο στην Ισπανία. Η εθνογραφία της αφορά τον ψηφιακό από-τα-κάτω φεμινιστικό ακτιβισμό κατά των γυναικοκτονιών στην Ελλάδα. Είναι ερευνήτρια για το ελληνικό τμήμα του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για τις Γυναικοκτονίες (EOF) και μέλος της οργανωτικής ομάδας του θερινού εργαστηρίου Pelion Summer Lab for Cultural Theory and Experimental Humanities. Όταν δεν ασχολείται με την έρευνά της, προσπαθεί να βρει ποιο δέντρο του Πηλίου έχει τον καλύτερο ίσκιο.

Ο **Δημήτρης Τσιντσάρης** γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1997 και μεγάλωσε στις Σέρρες. Φοίτησε στο Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης την περίοδο 2015-2021, από όπου έλαβε δίπλωμα με τελικό βαθμό 8,56 (Άριστα) μετά από παρουσίαση της διπλωματικής διατριβής του με τίτλο «Ανάπτυξη αλγορίθμων τροποποίησης της μεθόδου Backward-in-Time Selection (BTS) σε προβλήματα αιτιότητας κατά Granger» υπό την επίβλεψη του καθηγητή κ. Δημήτρη Κουγιουμτζή. Από το 2022 είναι μεταπτυχιακός φοιτητής στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στις Διεθνείς Σπουδές του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Επί του παρόντος, βρίσκεται στο στάδιο εκπόνησης της μεταπτυχιακής διατριβής του με τίτλο «Οι προοπτικές διαμόρφωσης διεθνούς κανονιστικού πλαισίου για την οπλοποίηση της Τεχνητής Νοημοσύνης» με επιβλέπουσα την αναπληρώτρια καθηγήτρια κ. Καλλιόπη Χαϊνογλου. Έχει συμμετάσχει ως εισηγητής σε επιστημονικά συνέδρια ποικίλης θεματολογίας (πολιτικών επιστημών, μαθηματικών, γλωσσολογίας κλπ.), επιχειρώντας να συνδέσει τη διεθνή πολιτική με έτερους τομείς των κοινωνικών αλλά και των θετικών επιστημών. Τα κυριότερα επιστημονικά ενδιαφέροντα του είναι η θεωρία διεθνών σχέσεων και, ειδικότερα, η διεθνοπολιτική διάσταση της τεχνολογίας, των κοινωνικών δικτύων και της γλώσσας. Στα ευρύτερα ενδιαφέροντά του κεντρικό ρόλο καταλαμβάνει η μουσική. Είναι διπλωματούχος πιάνου (2018) και εργάζεται σε δημοτικό ωδείο της επικρατείας.

Η **Δρ. μχη. Μαριάννα Χαριτωνίδου** είναι μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών, όπου είναι επιστημονική υπεύθυνη του ερευνητικού έργου «*Το όραμα ανοικοδόμησης του Κωνσταντίου Α. Δοξιάδη και του Adriano Olivetti στην Ελλάδα και στην Ιταλία: μεταξύ συγκεντρωτικής και μη συγκεντρωτικής πολιτικής*». Το ερευνητικό έργο υποστηρίχτηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα

Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.) στο πλαίσιο της Δράσης «3η Προκήρυξη ερευνητικών έργων ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. για την ενίσχυση Μεταδιδακτορικών Ερευνητών/τριών» (Αριθμός Έργου: 7833). Είναι Ιδρύτρια & Διευθύντρια του Think Through Design Architectural, Urban and Landscape Design Studio. Στις 11 Φεβρουαρίου 2022, στο πλαίσιο της Διεθνούς Ημέρας Γυναικών στις Επιστήμες 2022, επιλέχθηκε από το ETH Zurich μεταξύ των γυναικών προτύπων που διεξάγουν έρευνα στις επιστήμες. Έχει παρουσιάσει εισηγήσεις σε πάνω από 111 συνέδρια και έχει πραγματοποιήσει πάνω από 105 δημοσιεύσεις. Ανάμεσα σε αυτές: “Architecture, Photography and the Moving Eyes of Architects: The View from the Car” (Routledge, 2024), “Reinventing Modern Architecture in Greece: From Sentimental Topography to Topographical Sensitivity” (Routledge, 2024), “Architectural Drawings as Investigating Devices: Architecture’s Changing Scope in the 20th Century” (Routledge, 2023), “Drawing and Experiencing Architecture: The Evolving Significance of City’s Inhabitants in the 20th Century” (Transcript Publishing, 2022). Πέρα από τη διδακτορική της διατριβή «*Η διάσταση ανάμεσα στην ερμηνεία και στη διαχείριση της μορφή: διερευνώντας την αλλαγή του αντικειμένου της αρχιτεκτονικής*», για την οποία έλαβε παμπηφεί τον τίτλο του διδάκτορα μηχανικού το 2018, εκπόνησε τη μεταδιδακτορική έρευνα “The Travelling Architect’s Eye: Photography and Automobile Vision” και επιμελήθηκε την έκθεση “The View from the Car: Autopia as a New Perceptual Regime” (<https://viewfromcarexhibition.gta.arch.ethz.ch>), και τη μεταδιδακτορική έρευνα «Ο φαντασιωτικός αποδέκτης της αρχιτεκτονικής ως μηχανισμός διερεύνησης του μετα-αποικιακού πολιτισμού: Οι μετασχηματισμοί της ελληνο-κεντρικής προσέγγισης» στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Έχει εργασθεί ως Λέκτορας και ως Ερευνήτρια στο ETH Zürich, στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, και στις École Nationale Supérieure d’Architecture Paris-Malaquais, École Nationale Supérieure d’Architecture Paris-la-Villette και École Nationale Supérieure d’Architecture de Versailles. Είναι διδάκτωρ μηχανικός του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, με μεταπτυχιακές σπουδές στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, και στην Architectural Association, και αρχιτέκτων μηχανικός του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Διετέλεσε Επισκέπτρια Ερευνήτρια στο Graduate School of Architecture, Planning and Preservation του Πανεπιστημίου Columbia (προσκεκλημένη του Prof. Bernard Tschumi, 2016-2017 & 2017-2018), στο Institute of Fine Arts του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης (προσκεκλημένη του καθηγητή Jean-Louis Cohen, 2014-2015 & 2016-2017), στην École française de Rome (2016-2017 & 2017-2018), στο Canadian Centre for Architecture (CCA) (Summer term 2018), και το Getty Research Institute (GRI) (Autumn term 2019).

Website: <https://charitonidou.com/>

Η **Ελένη Τσατσαρώνη** είναι Υποψήφια Διδασκώρισα του Τμήματος Κοινωνιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Η δουλειά της επικεντρώνεται στην αλληλεπίδραση μεταξύ επιστημονικής φαντασίας και επιστημονικής καινοτομίας στο πλαίσιο της μετανεωτερικής κοινωνίας. Στόχος της έρευνάς της είναι να προβληματιστεί τον σύγχρονο ορισμό της ανθρωπότητας, όπως γίνεται αντιληπτός μέσα από την αλληλεπίδραση μεταξύ ανθρώπων και τεχνολογικών τεχνουργημάτων. Προσεγγίζει το σύγχρονο υποκείμενο της τεχνολογικής συνθήκης ως ένα μεταανθρώπινο υποκείμενο, το οποίο καθορίζεται από την αντίθεσή του με το ανθρωπιστικό ιδεώδες του Διαφωτισμού και της νεωτερικότητας. Η έρευνά της βρίσκεται στο σταυροδρόμι τριών επιστημονικών παραδόσεων: της ανθρωπολογίας, της φιλοσοφίας και της πληροφορικής. Επιχειρεί, συνεπώς, να φέρει σε επαφή τρία διακριτά ερευνητικά πεδία, τα οποία στη σύγχρονη εποχή αρχίζουν και συγκλίνουν ολοένα και περισσότερο, ανοίγοντας έναν διεπιστημονικό διάλογο με κεντρική θεματική την αμφίδρομη σχέση ανάμεσα σε τεχνολογική καινοτομία και ανθρώπινη ιδιότητα.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Η **Δανάη Μυρτζανή** είναι απόφοιτη του τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου και μεταπτυχιακή φοιτήτρια του ΠΜΣ Ψηφιακοί Μέθοδοι για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες του Ο.Π.Α. (Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών). Τον τελευταίο χρόνο εργάζεται ως AI Prompt Engineer στην Slead, ένα digital marketing agency. Έχει εργαστεί ως βοηθός επικοινωνίας στο Ethnofest και συμμετείχε εθελοντικά στην ομάδα επικοινωνίας του ΣΚΑΕ. Επιπλέον, υπήρξε μέλος της συντονιστικής επιτροπής του στρογγυλού τραπεζιού «Σπουδάζοντας ανθρωπολογία. Εμπειρίες, σκέψεις και συμφραζόμενα» στο πλαίσιο του 1ου συνεδρίου του ΣΚΑΕ. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιστρέφονται γύρω από την ψηφιακή ανθρωπολογία, την Κριτική Ανάλυση Λόγου και γλωσσική τεχνολογία και τη δημοφιλή κουλτούρα.

Ο **Ηρακλής Βογιατζής** ολοκλήρωσε τις προπτυχιακές του σπουδές στο Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιά. Συνέχισε τις σπουδές του στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών «Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας» του τμήματος Ι.Φ.Ε, ΕΚΠΑ. Είναι υποψήφιος διδάκτορας, στο ίδιο τμήμα, στο αντικείμενο της Ψηφιακής Εργασίας. Από το 2021 έως σήμερα εργάζεται ως υπότροφος ερευνητής στο Εργαστήριο Επικοινωνίας της Επιστήμης του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Στα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εντάσσονται η ψηφιακή εργασία, η οικονομία της πλατφόρμας (gig economy) και οι επιπτώσεις της τεχνητής νοημοσύνης στην εργασία. Συμμετέχει στο ερευνητικό δίκτυο International Network on Digital Labour, είναι μέλος της διεπιστημονικής ερευνητικής ομάδας DiPLab, με έδρα το Παρίσι και υπότροφος ερευνητής στο Ινστιτούτο Weizenbaum του Βερολίνου.

Η **Βιολέττα Κουτσούκου** είναι ΥΔ Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (Πάντειο Πανεπιστήμιο), απόφοιτη του τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΕΚΠΑ) και του μεταπτυχιακού προγράμματος με κατεύθυνση Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του τμήματος Ιστορίας Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας). Για τη διπλωματική της εργασία (επιβλέπουσα Π. Παπαηλία) διεξήγαγε πολύμηνη επιτόπια έρευνα (Βόλος και Νότιο Πήλιο), σχετικά με τις φωτογραφικές πρακτικές και τη χρήση νέων μέσων στη συγκρότηση της διασπορικής πακιστανικής κοινότητας. Παρουσίασε μέρος της δουλειάς της με τίτλο «Affective Digitallity: Photographic Practices and Self-fashioning in Diasporic Spaces» σε διεθνή συνέδρια, όπως το 35ο Visual Research Conference (Society for Visual Anthropology, AAA, Καναδάς, 2019). Από τον Μάιο του 2022 εκπονεί διατριβή (επιβλέποντας Π. Πετρίδης) με προσωρινό τίτλο «Ριζοσπαστική Φροντίδα και Ψηφιακότητα: μια ανθρωπολογική προσέγγιση της βιομηχανίας της ευζωίας μέσα από τις διαλογιστικές πρακτικές και τη γιόγκα». Η έρευνά της επικεντρώνεται στις τεχνο-κοινωνικές και τεχνο-πολιτισμικές πτυχές της σύγχρονης βιομηχανίας της πνευματικότητας και της ευζωίας μέσα από τη μελέτη ψηφιακών υποδομών φροντίδας, όπως οι εφαρμογές γιόγκα και διαλογισμού. Δουλεύει σε ένα διαθεματικό θεωρητικό πλαίσιο, με και γύρω από online/offline πρακτικές αυτό-φροντίδας ακολουθώντας τις τάσεις αποαποικιοποίησης και επαναριζοσπαστικοποίησης της φροντίδας και το πως αυτές συνομιλούν με την ψηφιακότητα, τις νέες τεχνολογίες και τα νέα μέσα.

Η **Έρικα Τσιουκαντάνα** είναι απόφοιτη του τομέα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν τις πολιτισμικές και ψηφιακές σπουδές, τα αφηγήματα περί ταυτότητας σε ψηφιακά περιβάλλοντα, τις αισθήσεις και τις σπουδές φύλου. Ως προπτυχιακή φοιτήτρια, έχει λάβει μέρος σε πειραματικές εκδηλώσεις δημόσιας ανθρωπολογίας στο Βόλο, αλλά και στο 6th Annual Student Conference του College Year in Athens στην Αθήνα. Υπήρξε student intern και μέλος του φετινού cohort στο 5ο Pelion Summer Lab με τίτλο «Ec/o/ntologies». Λατρεύει τις

γάτες, το τσάι και τα aesthetics των ελληνικών 2000s και στον ελεύθερο χρόνο της χορεύει σαν να μην υπάρχει αύριο (που ίσως και να μην υπάρχει).

Ο **Δημήτρης Βαγιανός** είναι διδάκτορας του Τμήματος Επικοινωνίας Μέσων και Πολιτισμού, της Σχολής Διεθνών Σπουδών, Επικοινωνίας και Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου, Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Έχει, επίσης, σπουδές στις Πολιτικές Επιστήμες στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης & Ιστορίας της Σχολής Πολιτικών Επιστημών του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Στα γνωστικά του ενδιαφέροντα εδράζονται θέματα που αφορούν στην Πολιτική Επιστήμη, την Πολιτική Κοινωνιολογία, τις Δημόσιες Πολιτικές, τη Συγκρουσιακή ή Διεκδικητική Πολιτική, τις Εργασιακές Σχέσεις, την Επικοινωνιακή Διάσταση του Πολιτικού, το Πολιτικό υποκείμενο, τη Διαμεσοβαλαβημένη Επικοινωνία, το ρόλο που διαδραματίζουν τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, το Διαδίκτυο, τα Μεγάλα Δεδομένα (Big Data) και η Τεχνητή Νοημοσύνη (Α.Ι.), καθώς και τα Πολιτικά Κόμματα, η Εκλογική Συμπεριφορά και γενικά διεπιστημονικές αλληλοτροφοδοτήσεις που αφορούν ειδικές θεματικές ενότητες ή επί μέρους κλάδους της Πολιτικής Επιστήμης, της Πολιτικής Κοινωνιολογίας, της Πολιτικής Επικοινωνίας, των Δημόσιων Πολιτικών, του Πολιτισμού, της Ιστορίας, της Πληροφορικής της Επικοινωνίας και των Κοινωνικών Επιστημών κ.λπ. Έχει διδάξει στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, στο Πανεπιστήμιο Πατρών και στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Είναι ερευνητής με την πρόταση "Gender equality and anti-discrimination practices via virtual reality approaches" ("GAIA") του "Greece 2.0 Basic Research Financing Action «Horizontal support of all sciences» Sub-action 2" (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.)

Πάνελ #10

Marianna Charitonidou is Principal Investigator and Postdoctoral Researcher in Architecture and Urban Planning at the Department of Art Theory and History of Athens School of Fine Arts, where she is leading the project Constantinos A. Doxiadis and Adriano Olivetti's Post-war Reconstruction Agendas in Greece and in Italy: Centralising and Decentralising Political Apparatus. Apart from her PhD thesis *The Relationship between Interpretation and Elaboration of Architectural Form: Investigating the Mutations of Architecture's Scope* (National Technical University of Athens, 2018), she completed the following two postdoctoral projects: *The Travelling Architect's Eye: Photography and the Automobile Vision* (Department of Architecture, ETH Zurich), and *The Fictional Addressee of Architecture as a Device for Exploring Post-colonial Culture: The Transformations of the Helleno-centric Approaches* (National Technical University of Athens). She curated the exhibition *The View from the Car: Autopia as a New Perceptual Regime* (ETH Zurich, 2021). She has more than 90 publications focusing on architecture and urbanism. Among them: are *Drawing and Experiencing Architecture: The Evolving Significance of City's Inhabitants in the 20th Century* (Transcript Verlag, 2022), *Architectural Drawings as Investigating Devices: Architecture's Changing Scope in the 20th Century* (Routledge, 2023), "Urban scale digital twins in data-driven society: Challenging digital universalism in urban planning decision-making", in *International Journal of Architectural Computing*, 20(2).

Giacomo Pozzi is assistant professor in cultural anthropology at the Department of Humanities, IULM University. He conducts ethnographic research on the topics of social vulnerability, urban marginality, and public policies between Cape Verde, Portugal, and Italy. From 2019 to 2021 he was a Research Fellow in cultural anthropology at the University of Milano-Bicocca. In 2018 he obtained a PhD in cultural and social Anthropology at the University of Milano-Bicocca in cotutorship with the Doutoramento em Estudos Urbanos of

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ISCTE – Instituto Universitário de Lisboa and Universidade Nova de Lisboa (FCSH-UNL). He is a member of the Ethnological Mission to Senegal and West Africa (MESAO). He is co-coordinator of UrbELab – Urban Environment Lab, a laboratory of the Italian Society of Applied Anthropology (SIAA). He is co-director of the Academic Series “Territori” (Edit Press) and member of the editorial board of the scientific journal *Antropologia*, of the Editorial Committee of *Tracce Urbane – Italian Journal of Urban Studies*, of the Scientific Committee of the *Rede de Etnografia Urbana* and of the “Laboratorio di Studi Urbani” (University of Ferrara). He is a member of the Italian Society of Cultural Anthropology, of the Italian Society of Applied Anthropology and of the European Association of Social Anthropology.

Niccolò Cuppini is a lecturer-researcher at the University of Applied Sciences and Arts of Southern Switzerland. His research initially stemmed from a history of political thought of urbanization, gradually expanding to encompass themes of logistics and digital platforms over time. He engages in numerous international projects that have taken him to various European, African, American, and Asian cities in recent years. He is a part of research groups such as LUCI (Labour, Urbanscapes, and Citizenship – SUPSI), Science & Politics, and Into the Black Box. Additionally, he collaborates with the Academy of Global Humanities and Critical Theory and the Urban Innovation Foundation. Among his publications are books such as “Nel vortice del presente. Voci, scorrimenti e sorvoli tra movimenti, logistica, urbanizzazione” (2020) and co-edited works including “Capitalismo 4.0. Genealogia della rivoluzione digitale” (2021), “La digitalizzazione del lavoro. Sguardi globali, nuove forme e nuovi attriti, impatto sul lavoro sociale” (2020), and “Un mondo logistico. Sguardi critici su lavoro, migrazioni, politica e globalizzazione” (2019). He recently published “Metropoli planetaria. Beta Version.”

Πάγελ #11

Ersi (Kerasia) Malagiorgi has received her PhD degree in Social Anthropology at the Dept. of History-Archaeology-Social Anthropology, University of Thessaly. Her research interests pertain to the history of Greek Judaism, the Shoah, the 1940's decade, oral history, memory studies, diasporic identities, minority groups, and contemporary Israel. During the academic year 2013-14 she lived in Israel as a grant recipient of the Israeli Ministry of Foreign Affairs, conducting research on Israeli Jews of Greek descent. In January 2023 she defended her thesis entitled “Memory and Jewish identity in the post-Shoah era: a study on the ‘second generation’ of Israelis of Greek descent.” She has participated in various research programs, such as “Erasmus+: DEMO-Developing Modernized Curricula on Immigrants’ Lives in Israel,” “Memories of the Occupation in Greece” (Free University/Berlin), “THALES: Designing the Museum of the City of Volos.” She is member of the Oral History Association (ΕΠΙ).

Vassiliki Yiakoumaki is Assistant Professor in Social Anthropology at the Department of History-Archaeology-Social Anthropology, University of Thessaly (Volos), Greece. Her research interests focus on ethnic groups and minorities, multiculturalist politics, religion and public sphere, Jewish cultures, contemporary Middle-Eastern societies, and Israel. She has also worked in the field of anthropology of food, exploring relations of food cultures and national / ethnic identities. Her current research field is contemporary Israel and Greek-Israeli Jewry. Specifically, she is conducting research on perceptions of Greek identity in present-day Greek-Israelis, and co-conducting research on Greek music in Israel. She is President, Board of Trustees, of the Not-for-Profit Organization for the protection and preservation of Etz Hayyim Synagogue, Chania, Crete.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Nir Avieli is Professor of Social Anthropology at Ben-Gurion University of the Negev, Israel, and former president of the Israeli Anthropological Association (2016–2019). He specializes in food culture, tourism, heritage, and leisure, and has pursued fieldwork in Vietnam, Israel, India, Thailand, Singapore, Zanzibar, and Greece. His books include: “Rice Talks: Food and Community in a Vietnamese Town” (2012, Indiana University Press) and “Food and Power: A Culinary Ethnography of Israel” (2018, UC Press). Currently, he is writing a book on “Food and Freedom: Culinary Redemption in the Israeli Periphery” and is immersed in a new research project on “leisure” in Greece.

Marilena Gatsiou completed her undergraduate studies at the Department of History, Archeology and Social Anthropology of the University of Thessaly (Volos, Greece) and postgraduate studies at the “Gender, Culture and Society” Program of the University of the Aegean (Mytilene, Greece). She also holds an MA in Visual Anthropology from Aarhus University (Aarhus, Denmark). Currently, she is a PhD candidate at the Department of Social Anthropology of Panteion University (Athens, Greece). In conversation with feminist and queer theory, her dissertation focuses on the study of pop culture and contemporary art in Kosovo and their connection to local politics. Through her research, she intends to explore new possibilities for agency in artistic practice, sociality and visual cultures. Her interests include queer theory, the politics of desire and chronopolitics as well as the cultures of spectacle and entertainment in Southeastern Europe.

Elia Vardaki received her D.Phil in Cultural Anthropology from the University of Oxford. She has taught extensively in Greek Universities (the University of Ioannina, UoC and Technical University of Crete). She was a Visiting Scholar at the UC Berkeley in 2011. She has collaborated as a research associate in various international interdisciplinary projects in England KIP (UCL), in Greece in the EU funded project Med-Voices (UoCrete). She is currently a senior research assistant in the ERC funded project TRAMAN 21 and TrafficFluid, on the “Social and Cultural Impact of the Autonomous Vehicles”. She has also published in internationally acclaimed journals and edited books. Her research interests are in cultural anthropology and material culture, food politics, space analysis, heritage politics, and technology and social transformation.

Michal Rozanis is completing her PhD thesis at Ben-Gurion University of the Negev, Israel. Her area of interest is the anthropology of food, and she is concentrating on the interactions between food, tourism, and national identity in Greece. Her latest work, “Zorba’s Kitchen: Consuming Greekness in Tourist-Oriented Restaurants in Greece” is forthcoming in Handbook on Food Tourism (Editors: Kim, S. & Park, E.). Edward Elgar Publishing.

Rafi Groszlik is Assistant Professor (“Lecturer”) at Ben-Gurion University of the Negev, Israel. His areas of interest include sociology and anthropology of food, agriculture, and nutrition. His articles have been published in *Journal of Consumer Culture*; *Food, Culture & Society*; *American Journal of Cultural Sociology*; *EDP – Society and Space*; *Body and Society*; and *European Journal of Cultural Studies*, among others. He is a co-editor of a special issue9 in *Food, Culture & Society* and a special issue on environment and society in *Israeli Sociology*. He is the author of *Globalizing Organic* (SUNY Press).

Emile Tsékénis completed his doctoral thesis in social anthropology in 2000 at the *École des hautes études en sciences sociales* (Paris). He has been teaching the anthropology of sub-Saharan Africa at the Department of Social Anthropology and History, School of Social Sciences, at the University of the Aegean (Lesbos) since 2001. He has been conducting fieldwork in west and south Cameroon in 1991, 1995-1997 and 2011. His research interests and published work include: processes of ‘ethnogenesis’ and the institution of the ‘chiefdom’

in pre-colonial Cameroon Grassfields; the conceptualization and the making of personhood in relation to ritual practices, and the production of witchcraft discourses in post-colonial Grassfields/Cameroon. He is the author of *Africa and its Anthropologies: Colonial and post-colonial Ethnographies* (2020, Athens, Patakis) (in Greek).

Konstantinos Serpezis is a BA student in the Department of History, Archaeology, and Social Anthropology, University of Thessaly, Volos, Greece. His research interests pertain to modern and historic Islam, social history of the Ottoman Empire (marriage, sex, leisure, pleasure, socio-economic structures, food etc.), and the 19th century Greek state. He has authored articles in various web-journals, a BA thesis on "The decline of the Ampelakia's cooperative; causes and symptoms"; and a conference paper on "The refugee experience in the literature of the interwar period". He has also worked on the archives of Greek interwar press and oral testimonies of the 1922-1923 Greek refugees at the Historical Archive of Refugee Hellenism.

Alim Koray CENGİZ completed his Master's degree in 2006 at Hatay Mustafa Kemal University, Department of Social Anthropology, with his thesis titled "Bilingualism in Hatay in Terms of Language-Culture Relationship." In 2016, he completed his PhD program in social and cultural anthropology at Ankara University, Faculty of Language, History and Geography, his thesis being entitled "Being a Local: Being from Antakya through Narratives and Images". He is currently working at Hatay Mustafa Kemal University, Faculty of Science and Letters, Department of Anthropology. He conducts research on linguistic anthropology, consumption, nutrition and social media usage in the Hatay province. After the earthquake which destroyed the city on February 6, 2023, Cengiz has began to carry out an interdisciplinary project called "The Memory of Antakya: Preserving Urban Collective Memory of Antakya and Sharing it through Digitalization," in an effort to rebuild the collective memory of the city. The project will be supported by funds allocated by the Turkish Academy of Sciences (TÜBİTAK). Cengiz, who takes part in national and local projects in the context of social and cultural studies, is the president of Hatay Social and Cultural Development Association.

Πάνελ #12

Η **Δέσποινα Νάζου** είναι κοινωνική ανθρωπολόγος, διδάκτωρ του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου (Μυτιλήνη) και μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Έχει εκπονήσει δύο χρηματοδοτούμενες μεταδιδακτορικές έρευνες με έμφαση στις τοπικές ταυτότητες του Αιγαίου, τον τουρισμό, την επιχειρηματικότητα και το φύλο. Πρόσφατα ολοκλήρωσε τη χρηματοδοτούμενη μεταδιδακτορική της έρευνα με θέμα «Αρχαιολογία, Τουρισμός και Τοπικές Κοινωνίες: υποδοχή, πρόσληψη και οικειοποίηση του αρχαιολογικού αποθέματος στη νησιωτική Ελλάδα 2017-2021 (ΕΛΙΔΕΚ). Η έρευνά της επικεντρώνεται σε Δήλο Ρήνεια, Μύκονο, Μεγανήσι, Λευκάδα με χρηματοδότηση από ΓΓΕΚ και φορέα υποστήριξης το Πανεπιστήμιο Κρήτης. Από τον Οκτώβριο του 2023 εκπονεί νέα μεταδιδακτορική έρευνα ως μέλος σε ομάδα έργου με θέμα «ΕΝΟΤΗΤΑ :Διερευνώντας την κοινωνική συνοχή και ανθεκτικότητα στην αλιεία σε περιόδους αβεβαιότητας. Η περίπτωση της Καλύμνου. Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο της δράσης του ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ με φορέα Υλοποίησης το Πανεπιστήμιο Κρήτης. Έχει διδάξει προπτυχιακά και μεταπτυχιακά μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου και έχει δημοσιεύσει κείμενα και άρθρα σε συλλογικούς τόμους και επιστημονικά περιοδικά.

Η **Κατερίνα Κωνσταντίνου** είναι ιστορικός τέχνης και ανθρωπολόγος. Έχει σπουδάσει ιστορία τέχνης και επιμέλεια εκθέσεων. Πρόσφατα ολοκλήρωσε τη διδακτορική της διατριβή στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Τα

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζουν στην πολιτισμική κληρονομιά, τις δημόσιες και τις θεσμικές κληρονομοποιητικές διαδικασίες, ενώ τοποθετούνται στην τομή των πεδίων της τέχνης, της ιστορίας, της αρχαιολογίας και της ανθρωπολογίας. Έχει συμμετάσχει σε πλήθος ερευνητικών προγραμμάτων. Υπήρξε ερευνητική υπότροφος του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΜΣ-ΙΤΕ). Έχει εργαστεί για μουσεία και πολιτιστικούς οργανισμούς στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Κείμενά της έχουν δημοσιευτεί σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Έχει λάβει υποτροφίες και χρηματοδοτήσεις από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, το Κέντρο Έρευνας για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες, το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, τον οργανισμό NEON και το Ίδρυμα Ι.Φ. Κωστοπούλου.

Η **Ειρήνη Παπαδάκη** είναι επίκουρη καθηγήτρια, με γνωστικό αντικείμενο «Επικοινωνία, διαμεσολάβηση και πολιτιστικές βιομηχανίες» στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τουρισμού του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου. Έχει πτυχίο στη Δημοσιογραφία και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και διδακτορικό δίπλωμα στην Επικοινωνία και τις Σπουδές της Εικόνας από το Πανεπιστήμιο του Kent at Canterbury. Έχει διδάξει σε πολλά πανεπιστήμια στην Ελλάδα και το εξωτερικό, έχει οργανώσει και εποπτεύσει πολλά ερευνητικά έργα και έχει μελετήσει εκτενώς τη στρατηγική επικοινωνία που πραγματοποιείται στα πλαίσια διαφόρων πολιτιστικών βιομηχανιών και των συνεργειών τους, καθώς και των σημειωτικών τους διαστάσεων. Οι δημοσιεύσεις της εξετάζουν ζητήματα οπτικής επικοινωνίας, τη διαμεσολάβηση του πολιτισμού και διαφόρων μορφών τέχνης μέσα από τα ΜΜΕ και τα Νέα Μέσα, τις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες, καθώς και μια ποικιλία μορφών ανάδρασης σε διάφορα πλαίσια επικοινωνίας.

Ο **Αντώνης Κούρος** είναι τεταρτοετής φοιτητής του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τουρισμού του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου.

Ο **Γιώργος Γουρνής** είναι τεταρτοετής φοιτητής του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τουρισμού του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου.

Ο **Γιώργος Εύχαρης Παπαματθαϊάκης** είναι κάτοχος μεταπτυχιακού Περιβαλλοντικών Σπουδών από το πανεπιστήμιο Yale και μεταπτυχιακού Ανθρώπινης Γεωγραφίας από το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Κύρια ερευνητικά του ενδιαφέροντα είναι οι υποδομές και τα μεγάλα κοινωνικο-τεχνικά συστήματα, η ιστορία και γεωγραφία της περιβαλλοντικής επιστήμης και η αστικοποίηση της υπαίθρου. Ως υπότροφος του προγράμματος Fulbright 2021-23 στο Yale, εστίασε στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ της τουριστικής βιομηχανίας και της παραγωγής περιβαλλοντικής επιστήμης στην Ελλάδα. Πρόσφατα, η ερευνητική του πρόταση για τη μελέτη των αντιλήψεων γύρω από εναλλακτικά μονοπάτια ανάπτυξης στις Κυκλάδες επιλέχθηκε από το Yale Environmental Humanities Grant Program 2023. Εργάζεται ως επιμελητής και συνεργάτης ερευνητής για τη σχολή Αρχιτεκτόνων του Yale και για το εκδοτικό εγχείρημα *kyklàda.press*. Έχει συνεπιμεληθεί τα βιβλία *Islands After Tourism: Escaping the Monocultures of Leisure* (*kyklàda.press*, 2023), *The Beach Machine: Operating the Mediterranean Coastline* (*kyklàda.press*, 2022) και *Αθήνα, από κακέκτυπο σε αντιπαράδειγμα* (*futura*, 2019). Κείμενα του έχουν δημοσιευθεί σε συλλογικούς τόμους και περιοδικά όπως τα *Footprint*, *Log*, *Clog*, *Šum* και *Cartha*.

Ο **Πάρις Τσάρτας** είναι Ομότιμος Καθηγητής Τουριστικής Ανάπτυξης στο Τμήμα Οικονομικών και Βιώσιμης Οικονομίας του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου. Μεταξύ 2010-2014 υπηρέτησε ως Πρύτανης του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Διετέλεσε Πρόεδρος του

Συμβουλίου Ανώτατης Εκπαίδευσης Ελλάδος (2014-2015), Μέλος (2010-2014) και Πρόεδρος της Πρυτανικής Συνδιάσκεψης των Ελληνικών Πανεπιστημίων. Αναπληρωματικό μέλος του ΔΣ του Ελληνικού Εθνικού Κέντρου Πληροφοριών Ακαδημαϊκής Αναγνώρισης (NARIC) (2020-2022). Έχει διατελέσει Διευθυντής (2017-2020) του Διεθνούς Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (MSc), του Ανοικτού Ελληνικού Πανεπιστημίου (2013 -2016 και 2020-2022).) και στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου (2002-2009). Διευθυντής του Διεθνούς Μεταπτυχιακού Προγράμματος (MSc) με τίτλο «Sustainable Tourism Development: Cultural Heritage, Environment, Society» (μια συνεργασία τριών κορυφαίων Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο Αιγαίου και Université Paris I - Panthéon Sorbonne), (2017- 2020). Πρόεδρος του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Αιγαίου (2002-2009). Διευθυντής της ETEM του Πανεπιστημίου Αιγαίου. (2000-2010). Είναι Αρχισυντάκτης του «Tourismos: an International Multidisciplinary Journal of Tourism». Μέλος της Ομάδας Εμπειρογνομόνων ENQUA. Μέλος του Reviewers Group European University Association (EUA) και του Tourist Research Centre (TRC). Είναι συγγραφέας σειράς άρθρων βιβλίων και ερευνητικών μονογραφιών για τον Τουρισμό (στα αγγλικά, ελληνικά και γαλλικά) και έχει συνεισφέρει σε μια σειρά από συλλογικές επιμελημένες δημοσιεύσεις για τα ίδια θέματα (συλλογικοί τόμοι). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα καλύπτουν τους τομείς του Τουρισμού και της Τουριστικής Ανάπτυξης, της Κοινωνιολογίας του Τουρισμού, των Ειδικών και Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού, της Αειφόρου Τουριστικής Ανάπτυξης, της Τουριστικής Πολιτικής και της Κοινωνιολογίας του Τουρισμού.

Πάνελ #13

Robin Jaslet came to anthropology and ethnology through philosophy and history, and she is interested in processes bringing together human and non-human actors (objects, living beings, spaces, temporalities, etc.). After an initial approach of these issues as part of a study of the theological and mystical functions of illumination in the Western Middle Ages, she turned to ethnography during her Masters in Anthropology at the University of St Andrews (UK) and the study of heritage, memory and temporality in relation to religious ruins in the Scottish Highlands. As part of her dissertation project at the University of Neuchâtel, she is looking at soil erosion on the Greek island of Samothraki and the reconfigurations that its accelerating is causing in agricultural practices, as well as in shepherds' imagining and perception of the environment and landscape.

Dr. Ana Luleva (ID <https://orcid.org/0000-0002-7185-7867>)^[SEP] is a Professor of Ethnology at the Institute of Ethnology and Folklore Studies with Ethnographic Museum, Bulgarian Academy of Sciences. Her research interests are in the fields of anthropology of socialism and post- socialism, anthropology of uncertainty, memory studies, critical heritage studies. Among the recent publications are: ^[SEP]Luleva, A. *Culture of Dis/Trust in Bulgaria. Anthropological Perspectives*. 2021, Sofia: IK Gutenberg^[SEP] *Everyday Socialism: Promises, Realities, and Strategies*. Edited by A. Luleva, I. Petrova, P. Petrov, Sv. Kazalarska, Y. Yancheva, and Zl. Bogdanova. 2022, Sofia: Acad. Publishing House "Prof. Marin Drinov"^[SEP] Luleva, A. Rethinking "Private" in State Socialist Bulgaria. - In: *Everyday Socialism: Promises, Realities, and Strategies*. Ed. by A. Luleva & all., 2022, Sofia: Acad. Publishing House "Prof. Marin Drinov", 50-79.^[SEP] Nenova, G., Luleva, A., T. Kotzeva. 2023. Caring for the Child, Caring for the Family: The Clash over the National Strategy for the Child (2019–2030) in Bulgaria. – In: *East European Politics and Societies: and Culture*, <https://doi.org/10.1177/08883254231183002>

Georgia Rina is a Postdoc researcher in Social Anthropology in the Department of Balkan, Slavic, and Oriental Studies at the University of Macedonia, Thessaloniki. She is a scholarship holder of IKY. She works as a researcher at the Horizon research program “Challenges and innovative changes in research ethics reviews” (CHANGER). She holds a master’s degree in “Women and Gender: Anthropological and Historical Approaches” from the University of Aegean and a bachelor’s degree in social Anthropology from the Panteion University. In addition, she is the editor of articles and a member of the editorial team of the journal EIRINI/Studies of Young Researchers on Gender. She was the managing editor of the e-BCN, the Newsletter of the Border Crossings Network. Her research interests and publications include business anthropology, gender, anthropology of labor, economic anthropology, anthropology of art, anthropology of material culture, identities, and immigration.

Ο **Ευθύμιος Παπαταξιάρχης** έκανε προπτυχιακές σπουδές στην κοινωνική ανθρωπολογία (London School of Economics) και στις κοινωνικές επιστήμες (Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών). Πήρε το διδακτορικό του στην κοινωνική ανθρωπολογία από το LSE το 1988. Από το 1987 διδάσκει στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου όπου σήμερα είναι καθηγητής. Υπήρξε σύμβουλος της Διοικούσας Επιτροπής μαζί με τον Θ. Παραδέλλη, για τη δημιουργία του πρώτου Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στην Ελλάδα, πρόεδρος και αναπληρωτής πρόεδρος του ιδίου Τμήματος, μέλος της Συγκλήτου και πολλών επιτροπών του Πανεπιστημίου Αιγαίου (όπως η Επιτροπή Ερευνών και η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού), διευθυντής του Π.Μ.Σ. «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία» και του Εργαστηρίου Εθνογραφίας και επιστημονικός υπεύθυνος του Διεθνούς Μεταπτυχιακού Σχολείου ‘Cultures, Migrations, Borders’. Έχει συνεργαστεί με ερευνητικούς φορείς όπως το ICERD του London School of Economics, το Ιστορικό Αρχείο της Εμπορικής Τράπεζας, το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών ενώ έχει υπάρξει εταίρος του British Council και του Γαλλικού Επιστημονικού Ιδρύματος “Treilles”. Στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου ανάμεσα στα άλλα έχει διδάξει ανθρωπολογική θεωρία και μεθοδολογία, εθνογραφία της Ελλάδας και της Μεσογείου, ανθρωπολογία του φύλου και της κοινωνικότητας, ιστορία της ανθρωπολογικής σκέψης, πολιτική ανθρωπολογία και ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της διαφοράς. Έχει διδάξει ως επισκέπτης καθηγητής στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Κρήτης, στην École des Hautes Études en Sciences Sociales και στο Boğaziçi Üniversitesi. Έχει κάνει εκτεταμένη εθνογραφική και ιστορική έρευνα στον Αιγαϊκό χώρο (Λέσβο, Κάλυμνο, Λήμνο) ενώ τα τελευταία χρόνια διεξάγει μια ιστορική εθνογραφία της Δ. Ανατολίας του 19ου αιώνα. Έχει δημοσιεύσει εκτενώς σε ζητήματα φύλου, εξουσίας και κοινωνικότητας, συγκρότησης του πολιτικού στον αγροτικό χώρο και πολιτισμικής διαχείρισης της διαφοράς στο πλαίσιο διαπολιτισμικών συναντήσεων, ιστορικής ανθρωπολογίας και ιστορίας της ανθρωπολογικής σκέψης. Τα πιο πρόσφατα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την κατασκευή και διαπραγμάτευση της διαφοράς στην ελληνική κοινωνία κυρίως στο πλαίσιο των πρόσφατων μεταναστευτικών κινήσεων προς τον ελληνικό χώρο, την ιστορία των ανθρωπολογικών ιδεών στην Ελλάδα του 20ου αιώνα και τη μικροιστορία του Τανζιμάτ. Με έρεισμα τη σε βάθος εθνογραφική του γνώση μιας μικρής αγροτικής κοινότητας, που υπήρξε η είσοδος στον ευρωπαϊκό χώρο για πάνω από 250.000 ταξιδιώτες της ανάγκης, διερευνά τις πολλαπλές επιπτώσεις της πρόσφατης ‘προσφυγικής κρίσης’. Έχει διευθύνει ερευνητικά έργα (Horizon, ΕΛΙΔΕΚ, ΕΣΠΑ, Πυθαγόρας) σε διδακτορικό και μεταδιδακτορικό επίπεδο με Ευρωπαϊκή χρηματοδότηση. Είναι ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Κοινωνικών Ανθρωπολόγων και κατά καιρούς μέλος του Royal Anthropological Institute της Βρετανίας και της American Anthropological Association. Είναι επίσης μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής της Ελληνικής Επιθεώρησης Πολιτικής Επιστήμης και της Ελληνικής Επιθεώρησης Κοινωνικών Ερευνών και μέλος της

Πάνελ #14

Η **Αλεξάνδρα Μπακαλάκη** αφυπηρέτησε από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ως αναπληρώτρια καθηγήτρια κοινωνικής ανθρωπολογίας και λαογραφίας το 2020. Επιμελήθηκε τον τόμο *Ανθρωπολογία, Γυναίκες και Φύλο* (1994, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια) και σε συνεργασία με την Ελένη Ελεγκίτου έγραψε το βιβλίο, *Η Εκπαίδευση εις τα του Οίκου και τα Γυναικεία Καθήκοντα. Από την Ίδρυση του Ελληνικού Κράτους έως την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση του 1929* (1987, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας, Γενική Γραμματεία νέας Γενιάς). Άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά και άλλα περιοδικά και συλλογικούς τόμους στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Τα θέματα με τα οποία έχει κυρίως ασχοληθεί εμπίπτουν στην ανθρωπολογία του φύλου και του σώματος, την ανθρωπολογία των οικονομικών σχέσεων, τη διδασκαλία της ανθρωπολογίας και την εθνογραφία της Ελλάδας.

Ο **Κωνσταντίνος Διαμαντής** έχει ολοκληρώσει το μεταπτυχιακό Visual & Media Anthropology στο FU Berlin. Είναι υποψήφιος διδάκτορας και ακαδημαϊκός υπότροφος στο Τμήμα Πολιτισμού, Δημιουργικών Μέσων και Βιομηχανιών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ενώ παράλληλα εργάζεται στον τομέα της ανθρωπολογίας και της πολιτιστικής παραγωγής από το FIJI storytelling office. Ασχολείται με τις πρακτικές του γκράφιτι από το 2000, έχοντας ταξιδέψει σε δεκάδες πόλεις ανά τον κόσμο. Έχει εμπλακεί σε πληθώρα διεθνών πολιτιστικών και ακαδημαϊκών έργων με διαφορετικούς ρόλους ως σκηνοθέτης, συγγραφέας και παραγωγός. Ως υπέρμαχος της αποαστικοποίησης, κατοικεί και δρα από ένα χωριό της Μαγνησίας.

Ο **Αλέξανδρος Παπαγεωργίου** είναι διδάκτορας Κοινωνικής Ανθρωπολογίας από το Τμήμα ΙΑΚΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Η διατριβή του διερευνά τη σύγχρονη πολιτική της γνώσης, συγκεκριμένα τα «πρότζεκτ» ως τεχνολογία διακυβέρνησης και υποκειμενοποίησης στις πολιτικές της Ε.Ε. για την έρευνα. Κεντρική θέση στα ενδιαφέροντά του κατέχουν, επίσης, οι συνθήκες ανθρωπολογικής εργασίας και παραγωγής γνώσης, και η θέση και ρόλος της ανθρωπολογίας στον δημόσιο διάλογο. Στο πλαίσιο αυτό διεξήγαγε, μαζί με την Αλεξάνδρα Σιώτου και την Πηνελόπη Παπαηλία, το ερευνητικό πρότζεκτ «Anthrobombing: Αφηγηματικοί πειραματισμοί για τον σχεδιασμό μιας πλατφόρμας δημόσιας ανθρωπολογίας» (2020-2022). Στο παρελθόν έχει ασχοληθεί μεταξύ άλλων, με τεχνικές και πρακτικές του σώματος ως μέσο διαπολιτισμικής εμβύθισης και με τον ρόλο των ψηφιακών κοινωνικών δικτύων στα σύγχρονα κοινωνικά κινήματα.

Η **Ελίνα Καπετανάκη** διδάσκει στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση από το 2009. Έλαβε το διδακτορικό της δίπλωμα στην κοινωνική ανθρωπολογία (2017, Πάντειο Πανεπιστήμιο, με υποτροφία από το Ίδρυμα Λάτση / Ίδρυμα ΙΑΟΑ) και τον μεταπτυχιακό της τίτλο σπουδών στην πολιτική επιστήμη και ιστορία (2007, Πάντειο Πανεπιστήμιο). Πραγματοποίησε εθνογραφική έρευνα στην Αλβανία σχετικά με τη μετακίνηση μεταναστών που διαβιούσαν για σειρά ετών στην Ελλάδα, από την Ελλάδα προς την Αλβανία (2009-2013). Επίσης, πραγματοποίησε εθνογραφική έρευνα σε χώρους κράτησης/απέλασης μετακινούμενων πληθυσμών στην Ελλάδα (2005-2006 και 2015), καθώς και στο ιστορικό κέντρο της Θεσσαλονίκης σχετικά με τη διαβίωση και εργασία μεταναστών σε αυτό (προγράμματα EURANET, GEITONIES). Ασχολήθηκε με το ζήτημα της γυναικείας εργασίας για την

κατασκευή ενδυμάτων στο ιστορικό κέντρο της Θεσσαλονίκης ως μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο πλαίσιο του προγράμματος "100 memories" του ΕΙΕ/ΙΙΕ (2022).

Ο **Ζαχαρίας (Ζάχος) Βαλιάντζας** είναι υποψήφιος διδάκτορας στο επιστημονικό πεδίο της ανθρωπογεωγραφίας στο τμήμα μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και ερευνητής. Το θέμα της διδακτορικής του διατριβής είναι «Μετανάστευση, ετερότητα και το «δικαίωμα στην πόλη»: πρακτικές κατοίκησης και η βιωμένη ατμόσφαιρα του αστικού χώρου». Ζητήματα που απασχόλησαν και τη διπλωματική του εργασία (στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του ΤΜΧΑ) που αφορούσε στην «Βιωμένη ατμόσφαιρα της πόλης : Κυρίαρχες χρήσεις και ετερότητες στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Μια κοινωνικοχωρική και εθνογραφική ανάλυση». Έχει συμμετάσχει σε εγχώρια και διεθνή συνέδρια με πλήθος ανακοινώσεων στα ζητήματα της κατοίκησης στην πόλη, στις χωρικές αντιθέσεις και διεκδικήσεις, στις πολλαπλές συνοριακότητες στο καθημερινό πεδίο της πόλης, στις υποδομές και πρακτικές των νεοφερμένων καθώς και στα κοινά (commons). Είναι επιστημονικός συνεργάτης του «Εργαστηρίου Μελέτης Συλλογικών Πρακτικών για το Χώρο και την Ανάπτυξη» (Co-SPACE) στο ΑΠΘ καθώς και συνεργάτης ερευνητής στο έργο (ΕΛΙΔΕΚ) Re-city "Refugees' solidarity city. Institutional policies and commoning practices in Athens, Mytilene and Thessaloniki". Η πρόσφατη έρευνά του εστιάζει στις συλλογικές πρακτικές κατοίκησης και την ανάδυση βιωμένης ατμόσφαιρας (ambience) στον αστικό ιστό. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται επίσης στην κριτική γεωγραφία, τη μετανάστευση, την ετερότητα και το δικαίωμα στην πόλη.

Η **Αρεζού Ρεζαϊάν** έλαβε το διδακτορικό της στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το αντίστοιχο τμήμα του Παντείου Πανεπιστημίου το 2023 με τη χρηματοδότηση του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ). Ο τίτλος της διδακτορικής της διατριβής είναι Εννοιολογήσεις της Γονεϊκότητας/Οικογενειακότητας και Προσλήψεις των Έμφυλων Ρόλων: Το Παράδειγμα των Αφγανών και Ιρανών προσφύγων στην Αθήνα. Από το 2015 έως το 2019, εργάστηκε ως διερμηνέας και πολιτισμική διαμεσολαβήτρια (Φαρσί/Ελληνικά/Αγγλικά) στον προσφυγικό τομέα σε διάφορους κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς. Έχει εκπαιδεύσει διερμηνείς και διαμεσολαβήτριες/τές. Το 2016-2017 ήταν βοηθός ερευνητρια στο P.R.E.S.S. Project (Provision of Refugee Education & Support Scheme) από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Έχει παρουσιάσει άρθρα με σχετικά θέματα σε ανθρωπολογικά συνέδρια στην Ελλάδα, τη Φινλανδία και την Τουρκία. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν θέματα μετανάστευσης, διασποράς, συγγένειας, μητρότητας/γονεϊκότητας, φύλου, θρησκείας καθώς και της μετα-αποικιακής θεωρίας.

Η **Ευανθία Πατσιαούρα** είναι εκλεγθείσα Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εθνομουσικολογίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Από το 2021 έως τις αρχές του 2024 εργάστηκε ως Επίκουρη Καθηγήτρια Εθνομουσικολογίας στο Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ. Το έργο της αφορά στα σταυροδρόμια της μουσικής, θρησκείας, δημοφιλούς κουλτούρας και τοπικότητας, με επίκεντρο τις αφρικανικές πεντηκοστιανικές χριστιανικότητες και τις νιγηριανικές γκόσπελ μουσικές. Έχει κάνει πολυτοπική εθνογραφική έρευνα πεδίου στην Ελλάδα, τη Βραζιλία, τη Νιγηρία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μέσω χρηματοδότησης διδακτορικής υποτροφία DEL της Βορείου Ιρλανδίας και δύο μεταδιδακτορικών υποτροφιών FAPESP της πολιτείας του Σάο Πάολο. Οι πρόσφατες και επερχόμενες δημοσιεύσεις της συνεισφέρουν σε ζητήματα τοπικότητας και διασποράς, θρησκείας και δημοφιλούς μουσικής και κουλτούρας, καθώς και εθνογραφικής μεθοδολογίας. Εμφανίζονται σε περιοδικά όπως το Popular Music and Society, το Social Analysis και το Mana: Studies in Social Anthropology, καθώς επίσης και σε συλλογικούς τόμους όπως το The Routledge Companion to the Study of Local Musicking, το

SAGE Research Methods Foundations και το Μουσικές Κοινότητες στην Ελλάδα του 21ου αιώνα: Εθνογραφικές Ματιές και Ακροάσεις. Έχει διδάξει εύρος προπτυχιακών και μεταπτυχιακών μαθημάτων ανθρωπολογίας, εθνομουσικολογίας, εθνογραφίας και μουσικής εκτέλεσης και ερμηνείας στο University of Manchester και Queen's University Belfast του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς επίσης και στο State University of Campinas της Βραζιλίας.

Η **Χριστίνα Κορκοντζέλου** (γεν. 1997), είναι υποψήφια διδακτορίσσα στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου από τον Ιούνιο του 2023. Η εκπονούμενη διδακτορική της διατριβή έχει τίτλο : «Διαδρομές της ψηφιακής εργασίας και της κοινωνικής αναπαραγωγής. Μια συγκριτική εθνογραφία της εργασίας σε τηλεφωνικά κέντρα στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία». Είναι αριστούχος απόφοιτη του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΑΠΘ, με ειδίκευση στην Ιστορία, και του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών «Κοινωνική και Πολιτισμική Ανθρωπολογία» του Παντείου Πανεπιστημίου, όπου εκπόνησε τη διπλωματική της εργασία με θέμα την ευελιξία της εργασίας σε τηλεφωνικά κέντρα στην Σόφια. Από τον Ιούνιο του 2023 εργάζεται ως μέλος στην ερευνητική ομάδα του ευρωπαϊκού προγράμματος «ImproCollBar: Improving Collective Bargaining in European Union. Comparison of different industrial relations regimes», με επιστημονική υπεύθυνη την Επικ. Καθηγήτρια Δήμητρα Κόφτη. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την συλλογική δράση και τον συνδικαλισμό, τους ταξικούς μετασχηματισμούς στον ψηφιακό καπιταλισμό, τις νέες μορφές της ψηφιακής εργασίας και την ανθρωπολογία των μετα-σοσιαλιστικών κοινωνιών.

Ο **Γιώργος Πουλημενάκος** σπούδασε κοινωνική ανθρωπολογία στο Πάντειο πανεπιστήμιο και στη συνέχεια πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στην ανθρωπολογία της ανάπτυξης και του κοινωνικού μετασχηματισμού, στο πανεπιστήμιο του Σασεξ, στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η μεταπτυχιακή του διατριβή αφορούσε τη σχέση της αναδιαμόρφωσης του αστικού χώρου στην Αθήνα με την πειθάρχηση των πολιτικών υποκειμενικοτήτων κατά την ελληνική κρίση. Για τη διατριβή αυτή πραγματοποίησε επιτόπια έρευνα στο κατειλημμένο κοινωνικό κέντρο ΒΟΞ, στα Εξάρχεια, στο πλαίσιο της εντατικοποίησης της κατασταλτικής στρατηγικής του ελληνικού κράτους κατά των καταλήψεων. Έχει επίσης πραγματοποιήσει επιτόπια έρευνα στη νότια Πελοπόννησο, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος PRECARIAT, μελετώντας εθνογραφικά την απορρύθμιση της αγοράς εργασίας στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της κοινωνικοοικονομικής κρίσης. Αυτή η έρευνα βασίστηκε στη Σχολή Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Vrije του Άμστερνταμ. Από το 2021 είναι ακαδημαϊκός υπότροφος ως υποψήφιος διδάκτορας στο ερευνητικό πρόγραμμα PORTS, το οποίο χρηματοδοτείται από το ευρωπαϊκό συμβούλιο ερευνών (ERC) και εδράζεται στο πανεπιστήμιο του Όσλο. Η έρευνα του πραγματοποιείται στο λιμάνι του Πειραιά και αφορά μετασχηματισμούς της εργασίας και της σχέσης λιμανιού-πόλης κατά την ιδιωτικοποίηση και πώληση του λιμανιού σε κινεζικά συμφέροντα.

Πάνελ #15

Η **Φωτεινή Τσιμπιρίδου**, είναι Δρ. Εθνολογίας-Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (EHESS-Παρίσι 1990), καθηγήτρια κοινωνικής ανθρωπολογίας στο τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, και διευθύντρια του Εργαστηρίου Μελέτης του Πολιτισμού, των Συνόρων και του Κοινωνικού Φύλου στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Πραγματοποίησε επιτόπια έρευνα σε χωριό προσφύγων του 1922, σε πομακικούς πληθυσμούς και

μειονότητες της ελληνικής Θράκης, σε χωριά της Μακεδονίας, της Πελοποννήσου, στην Ιστανμπούλ, στο Σουλτανάτο του Ομάν και ευρύτερα στη Μέση Ανατολή και τα Βαλκάνια. Από το 2018 και στο πλαίσιο της μεταποικιακής και φεμινιστικής κριτικής, διερευνά το είδος της θρησκευτικότητας, της πολιτειότητας και της έμφυλης υποκειμενικότητας στις μετα-οθωματικές τοπολογίες και γεωγραφίες. Από το 2020, ως ιδρυτικό μέλος της πρωτοβουλίας *décolonize hellás* ασχολείται με ζητήματα αποικιακότητας και μεταποικιακών αρχείων, αποαποικιοποίησης του φύλου και αποκαθάρωσης της πατριαρχίας.

Η **Αναστασία Μητροπάνου** είναι τελειόφοιτη του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Ιστορία, Ανθρωπολογία και Πολιτισμός στην Ανατολική και Νοτιοανατολική Ευρώπη» στο Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και παράλληλα, εργάζεται στην Πανελλαδική Συνομοσπονδία Ελλήνων Ρομά «ΕΛΛΑΝ ΠΑΣΣΕ». Έχει σπουδάσει Ρωσική Φιλολογία στο τμήμα Ρωσικής Γλώσσας, Φιλολογίας και Σλαβικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και Θέατρο στην Δραματική Σχολή του Θεάτρου Τέχνης «Κάρολος Κουν». Η μελέτη των Ρομά κοινοτήτων και υποκειμένων στην Ελλάδα αποτελούν το τρέχον ερευνητικό της πεδίο, εστιάζοντας στις επιδράσεις που έχουν οι νεο-αποικιακού τύπου παρεμβάσεις και οι αποκρατικοποιημένες μη-κερδοσκοπικές μορφές ανθρωπιστικών και κοινωνικών υπηρεσιών, στις συλλογικότητες, τις ταυτότητές και τον κοινωνικό τους ρόλο.

Ο **Θεοδόσιος Παραλίκας** (πατήρ Σέργιος) είναι επίκουρος καθηγητής στο τμήμα Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Είναι πτυχιούχος του τμήματος Νοσηλευτικής του Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας και του τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του ΑΠΘ, κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη «Δημόσια Υγεία» (MPH) του Technische Universitaet Berlin και κάτοχος διδακτορικού διπλώματος του τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Εργάστηκε ως Νοσηλευτής σε μονάδες ψυχοκοινωνικής φροντίδας ηλικιωμένων στη πόλη του Βερολίνου, καθώς επίσης και στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας της αντίστοιχης υπηρεσίας στη Νομαρχία Θεσσαλονίκης. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα αφορούν στην νοσηλευτική φροντίδα ηλικιωμένων, στη φροντίδα υγείας ευάλωτων πληθυσμών, στην ανθρωπολογία της υγείας και στην εθνογραφία της κλινικής. Σημαντικός αριθμός μελετών έχει δημοσιευθεί σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά (ελληνικά και ξένα) και έχει παρουσιασθεί σε εθνικά και διεθνή συνέδρια. Από το 2013 είναι κληρικός της Ιεράς Μητροπόλεως Λαρίσης και Τυρνάβου.

Ο **Χρήστος Ηλιάδης** σπούδασε Πολιτική Επιστήμη και Ιστορία και απέκτησε το διδακτορικό του στην Ανάλυση Λόγου από το Τμήμα Government του Πανεπιστημίου Essex. Η εκτεταμένη έρευνά του εμβαθύνει στις πολιτικές συμπερίληψης και αποκλεισμού μειονοτικών κοινοτήτων, την πρόσβαση στα δικαιώματα και τη δημοκρατική διακυβέρνηση. Το 2018 εξέδωσε μονογραφία που εξετάζει τις μεταπολεμικές μειονοτικές πολιτικές στη Θράκη, η οποία μεταφράστηκε στα τουρκικά σε δύο επανεκδόσεις. Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, η επιστημονική και επαγγελματική του ενασχόληση έχει επικεντρωθεί στην συμπερίληψη των Ρομά και γενικότερα σε ζητήματα κοινωνικής συμπερίληψης και πρόσβασης σε δικαιώματα των ευάλωτων ομάδων. Για τη μεταδιδακτορική του έρευνα έχει λάβει χρηματοδοτήσεις και υποτροφίες. Σε συνδυασμό με το ακαδημαϊκό του έργο έχει συνεργαστεί με εθνικούς και διεθνείς οργανισμούς στην υλοποίηση προγραμμάτων και τη σύνταξη αναφορών. Την περίοδο 2017-2022 ήταν συντονιστής στην Ελλάδα του προγράμματος JUSTROM (2017-2022) του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρ. Επιτροπής, το οποίο είχε ως στόχο την προώθηση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη γυναικών Ρομά. Εκτός από τις συνεισφορές του σε επιστημονικές περιοδικά με κριτές και σε συλλογικούς τόμους, έχει συγγράψει εκθέσεις για υψηλού

κύρους οργανισμούς όπως ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Το 2023, συνίδρυσε την ACTROM μαζί με επαγγελματίες Ρομά. Σήμερα είναι μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (στο πρόγραμμα CitRepJus), συνεχίζοντας την έρευνά του σχετικά με τις κοινότητες των Ρομά και την πρόσβασή τους στα δικαιώματα.

Η **Enkelejda Sula-Raxhimi** είναι ανθρωπολόγος με ειδίκευση στην πολιτική ανθρωπολογία και επίκουρη καθηγήτρια στο School of Conflict Studies, στο Πανεπιστήμιο Saint Paul του Καναδά. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στη μετανάστευση και τον αναγκαστικό εκτοπισμό - λόγω συγκρούσεων και κλιματικής αλλαγής, στην εξουσία και την κατάχρηση εξουσίας, στην πολιτική και αποικιακή βία, στο φύλο και τις συγκρούσεις, σε μειονότητες Ρομά, στην εθνογραφία του κράτους, στη Μεσόγειο και στην Καραϊβική. Έχει διεξαγάγει επιτόπια έρευνα στη Γαλλία, την Αλβανία, το Κοσσυφοπέδιο και την Αϊτή.

Πάνελ #16

Η **Λυδία Καραζαρίφη** είναι υποψήφια διδάκτωρ στη Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών της Scuola Normale Superiore στη Φλωρεντία, Ιταλία. Επίσης, είναι μέλος του COSMOS, ενός ερευνητικού κέντρου μελετών κοινωνικών κινημάτων. Η διδακτορική της έρευνα επικεντρώνεται στο νερό ως κοινό αγαθό σε πλαίσια που συνδέονται με συμμετοχικούς δημοκρατικούς μηχανισμούς και άμεσες κοινωνικές δράσεις. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, εργάζεται προς την κατεύθυνση της διασταύρωσης δύο σωμάτων ακαδημαϊκής βιβλιογραφίας- το ένα ανήκει στις σπουδές κοινωνικών κινημάτων και το άλλο στην πολιτική οικολογία. Πριν γίνει υποψήφια διδάκτωρ, η Λυδία απέκτησε πτυχίο ψυχολογίας από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και μεταπτυχιακό δίπλωμα στην κοινωνική και πολιτισμική ανθρωπολογία από το πανεπιστήμιο KU Leuven. Έχει συμμετάσχει σε κοινωνικά κινήματα που σχετίζονται με τη διαχείριση των φυσικών πόρων, όπως κοινωνικοί αγώνες για το νερό και τη γη και πρωτοβουλίες για τα κοινά. Εκτός αυτού, ασχολείται ερασιτεχνικά με τη φωτογραφία και τη χρήση πολυμέσων στο πλαίσιο της επικοινωνίας της έρευνάς της σε ακαδημαϊκό και όχι μόνο κοινό. Η προηγούμενη εργασιακή της εμπειρία περιλαμβάνει τη συλλογή και ανάλυση προφορικών ιστοριών, δευτερογενή αρχειακή έρευνα και ποιοτική έρευνα. Έχει γράψει άρθρα για διαδικτυακά περιοδικά και έχει συμμετάσχει σε συνεργατικά συγγραφικά έργα στους τομείς των κοινωνικών, πολιτικών και κριτικών ανθρωπιστικών επιστημών.

Gene Ray is Associate Professor of critical studies in the CCC Master Program at Geneva University of Art and Design (HEAD – Genève, HES-SO). He is the author of *After the Holocene: Planetary Politics for Commoners* (Autonomedia, forthcoming 2024) and *Terror and the Sublime in Art and Critical Theory* (Palgrave Macmillan, 2005, 2010), and is co-editor of *Art and Contemporary Critical Practice* (MayFly, 2009) and *Critique of Creativity* (MayFly, 2011). His essays have appeared in *Third Text*, *Yale Journal of Criticism*, *South as a State of Mind*, *Brumaria*, *Left Curve*, *Historical Materialism*, *Constelaciones* and *Nordic Journal of Aesthetics*, as well as numerous edited books and anthologies.

Ο **Αντώνης Πετράς** είναι μεταπτυχιακός φοιτητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στο τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας. Έχει ολοκληρώσει επιτυχώς έναν προπτυχιακό κύκλο σπουδών με κατεύθυνση Ιστορίας και έναν με κατεύθυνση Ανθρωπολογίας. Έχει επίσης συμμετάσχει σε διάφορα προγράμματα Erasmus+ που εστίαζαν σε διαφορετικές όψεις τις κλιματικής κρίσης. Μέσω του Εργαστηρίου

Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας έχει συνεπιμεληθεί σειρά podcast με τίτλο «Διεκδικώντας την ορατότητα: φωνές από το περιθώριο» εντός του οποίου πραγματοποιήθηκε κάποια από τα περιβαλλοντικά ζητήματα της πόλης του Βόλου. Τέλος, συμμετέχει στο φοιτητικό δίκτυο του δικτύου Decolonize Hellas, είναι μέλος του ΔΣ του φοιτητικού του συλλόγου καθώς και των κινημάτων της πόλης.

Η **Γεωργία Χαϊκάλη** είναι απόφοιτος της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ και μεταπτυχιακή φοιτήτρια λαογραφίας στο πρόγραμμα «Λαϊκός Πολιτισμός και Λογοτεχνία-Γεώργιος Α. Μέγας». Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα είναι η μελέτη και κατανόηση των τρόπων με τους οποίους οι άνθρωποι νοηματοδοτούν τα στοιχεία του λαϊκού πολιτισμού μέσα στις σύγχρονες κοινωνίες. Η μελέτη και κατανόηση των μηχανισμών αντίστασης και δημιουργίας δικτύων αλληλεγγύης. Η οικολογική διάσταση και ερμηνεία των λαογραφικών φαινομένων.

Πάνελ #17

Η **Σοφία Ζησάκου** είναι υποψήφια διδακτορίσσα στο τμήμα Κοινωνιολογίας του Δικαίου του πανεπιστημίου Lund στη Σουηδία και δικηγόρος ασύλου στην Ελλάδα. Η προηγούμενη έρευνά της (Zisakou, 2023; 2021) και η τρέχουσα διδακτορική της διατριβή, με τίτλο 'Feeling queer, feeling real: Affective economies of true in queer asylum politics' επικεντρώνονται στην αξιολόγηση της αξιοπιστίας στις κοινές αιτήσεις ασύλου στην Ελλάδα. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος (LLM) στο Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο και στις Σπουδές Φύλου (MA). Από το 2016 εργάζεται ως δικηγόρος και νομική συντονίστρια, με εξειδίκευση σε υποθέσεις ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντων άσυλο και ασυνόδευτων ανηλίκων, για ευρωπαϊκούς και ελληνικούς οργανισμούς όπως η EUAA, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και το Safe Passage.

Enkelejda Sula-Raxhimi is an anthropologist specialized in Political Anthropology and an assistant professor at the School of Conflict Studies, at Saint Paul University in Canada. Her research interests focus on migration and forced displacement - due to conflict and climate change, power and abuse of power, political and colonial violence, gender and conflict, ethnography of the state, Mediterranean and the Caribbean region. She has conducted field research in France, Albania, Kosovo, and Haiti.

Ο **Κωνσταντίνος Κολοβός** είναι κοινωνικός ανθρωπολόγος, κοινωνικός λειτουργός και ηθοποιός. Η διδακτορική του διατριβή (Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο) είχε θέμα: «Το τραύμα ως ταυτότητα: Αφηγήσεις αιτουσών άσυλο στην Αθήνα». Έχει εργαστεί με πρόσφυγες και μετανάστες τα τελευταία δεκαοκτώ χρόνια ως Χειριστής Υπόθεσης - Επικεφαλής Ομάδας - Συντονιστής προγραμμάτων σε διάφορες ΜΚΟ του ανθρωπιστικού τομέα. Από το 2007 έως το 2024 εργάστηκε στο Κέντρο Ημέρας Βαβέλ, στη ΜΚΟ Αρσις, στην Praxis, στο Κέντρο Γυναικείων Ερευνών και Μελετών-Διοτίμα, στους Γιατρούς του Κόσμου, στο SolidarityNow, στο Danish Refugee Council, στην Ελληνική Υπηρεσία Ασύλου, την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο και στην ΕΠΑΨΥ. Τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα είναι στον τομέα της ανθρωπολογίας της οδύνης, της ανθρωπολογίας της μετανάστευσης, της ιατρικής ανθρωπολογίας και της οπτικής ανθρωπολογίας. Το 2010-2011 ήταν υπεύθυνος για την έρευνα στη σειρά εθνογραφικών ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης (ΕΡΤ) «Φυλές της Αθήνας», με θέμα τις κοινότητες μεταναστών και προσφύγων που ζουν στην Αθήνα. Τέλος έχει προσφέρει εκπαιδευτικά σεμινάρια και εργαστήρια σε κοινωνικούς ανθρωπολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς,

διαπολιτισμικούς μεσολαβητές, δικηγόρους, ψυχολόγους, εργαζόμενους/ες σε ελληνικές και διεθνείς ΜΚΟ και δημόσιους υπαλλήλους που εργάζονται στον ανθρωπιστικό τομέα σε Αθήνα, Λέσβο, Θεσσαλονίκη, Ρώμη, Κάλιαρι, Βερόνα, Μπολόνια, Πλύμουθ, Παρίσι, Λουξεμβούργο, Βιέννη, Πράγα, Χράντετς Κράλοβε και Γιερεβάν.

Caterina Borelli holds a BA in Intercultural Studies by the University of Trieste (Italy), and a MA and PhD in Social Anthropology by the University of Barcelona (Spain), where she specialized in urban anthropology. Currently she is a Marie Skłodowska-Curie fellow at the Ca' Foscari University of Venice (Italy), with the research project BeCAMP – Beyond the camp: border regimes, enduring liminality and everyday geopolitics in Italy and Spain which aims at offering an ethnographically rooted account of the life within the European reception system, understood as an enactment and a constitutive factor of a wider border regime. Beside academia, she has an extensive experience as social worker in the field of migration: her last job before embarking on her current research project was coordinating an asylum seekers' reception centre in a small province town in north-eastern Italy.

Michelle von Dach is a PhD researcher at the University of Zurich (Switzerland) at the department of Social Anthropology and Cultural Studies since February 2021. As part of her doctoral dissertation and of a Horizon 2020 research project called "HumMingBird - Enhanced migration measures from a multidimensional perspective", she has been conducting ethnographic research in different parts of Italy. This includes the Swiss-Italian border area and Susa Valley at the French – Italian border, and a one-year fieldwork in the capital Rome, between 2022 and 2023. Throughout the research, she gathered approximately 30 semi-structured interviews detailing the journeys of individuals who entered Europe 'irregularly', through the various Routes. Subsequently, in Rome she conducted ethnographic fieldwork with the aim of researching precarity and opportunity in 'irregular' migrants' life that just arrived in Italy, trying to get to know the perspective of migrants themselves.

Ο **Δημήτρης Παρσάνογλου** είναι αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι διευθυντής του Εργαστηρίου Κοινωνικής Θεωρίας και Εμπειρικής Έρευνας. Έχει διδάξει στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών και στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Έχει συντονίσει μεταξύ άλλων το FP7 ερευνητικό πρόγραμμα "MIG@NET: Transnational Digital Networks, Migration and Gender" και το χρηματοδοτούμενο από το ΕΛΙΔΕΚ πρόγραμμα "Beyond the 'refugee crisis': investigating patterns of integration of refugees and asylum seekers in Greece". Υπήρξε, επίσης, μεταδιδάκτορας ερευνητής στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος ΑΡΙΣΤΕΙΑ "Migration Management and International Organizations: A history of the establishment of the International Organization for Migration".

Ο **Βασίλης Τσιάνος** είναι καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του Πανεπιστημίου του Κιέλου. Έχει διδάξει στο Πανεπιστήμιο της Φρανκφούρτης και στο Πανεπιστήμιο του Αμβούργου. Από το 2010 μέχρι το 2013 ήταν συντονιστής της έρευνας για τα "Border crossings" στην ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου του Αμβούργου, στο πλαίσιο του FP7 ερευνητικού προγράμματος "MIG@NET: Transnational Digital Networks, Migration and Gender". Υπήρξε, επίσης, συντονιστής του ευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος "Young Urban Cartographies YouMap" (Education and Culture DG: Youth in Action Programme), ενώ έχει συμμετάσχει ως ερευνητής του Ινστιτούτου Ευρωπαϊκής Εθνολογίας και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου της Φρανκφούρτης.

Ο **Παντελής Προμπονάς** είναι υποψήφιος διδάκτορας Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Υλοποιεί μια πολυτοπική εθνογραφία με την υποστήριξη του IKY

σχετικά με την πολιτική του θανάτου και την απόθεση των πτωμάτων των προσφύγων στα σύνορα της ΕΕ. Ερευνητικά ενδιαφέρονται για το σώμα, τις πολιτικές της ζωής και του θανάτου, την ιατρική ανθρωπολογία και τα σύνορα. Είναι μέλος της οργανωτικής ομάδας του Pelion Summer Lab και συνιδρυτής της μη κερδοσκοπικής εταιρείας Cosmopolitic.

Ο **Φοίβος Συμεωνίδης** είναι υποψήφιος διδάκτορας στο πανεπιστήμιο του Durham, στο School of Government & International Affairs.

Η **Έφη Δούση** σπούδασε Νομικά στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με μεταπτυχιακές σπουδές στην Εγκληματολογία του Τμήματος Κοινωνιολογίας αλλά και την Κοινωνική και Πολιτισμική Ανθρωπολογία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Ως νομική σύμβουλος ασχολείται από το 2014 συστηματικά με τα ζητήματα προστασίας των προσφύγων και συνηγορίας στα ανθρώπινα δικαιώματα συμμετέχοντας σε διάφορες ερευνητικές δράσεις και παρεμβάσεις. Στα θεωρητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνονται η πολιτική ανθρωπολογία, η ανθρωπολογία των συνόρων, οι ανθρωπισμοί, η ανθρωπιστική δράση, οι σπουδές φύλου, οι τεχνολογίες σώματος, θεωρίες περί υποκειμενικότητας και ευθύνης, η βιοπολιτική, οι πολιτικές της μνήμης και ο ερευνητικός ακτιβισμός.

Η **Ηλιάνα Παπαγγελή** είναι δημοσιογράφος και διευθύντρια του ανεξάρτητου ερευνητικού μέσου Solomon. Ειδικεύεται στην κάλυψη του προσφυγικού και της μετανάστευσης ενώ άλλα πεδία ενδιαφέροντός της είναι η ακροδεξιά, τα συστήματα διατροφής και η διαφθορά. Έχει προταθεί για το European Press Prize 2021 και κέρδισε το βραβείο IJ4EU Impact Award με την ιστορία «Τα Πρακτικά της Μόριας», μια διασυννοριακή έρευνα των Solomon, Investigative Europe και Reporters United. Έχει σπουδάσει Ψυχολογία (BA) και Κοινωνική Ανθρωπολογία (υπ. διδακτορίσα, MRes).

Πάνελ #18

Η **Ειρήνη Αβραμοπούλου** είναι επίκουρη καθηγήτρια κοινωνικής ανθρωπολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών και Ε.Υ. του ερευνητικού προγράμματος «Συν-αισθηματικά πεδία φροντίδας: Έμφυλη βία και ανθεκτικότητα την εποχή της πανδημίας του Covid-19» [ΕΛΙΔΕΚ, Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας, <https://concare.gr/>]. Έχει διεξάγει επιτόπια έρευνα στην Τουρκία και την Ελλάδα ενώ τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με την ανθρωπολογία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των κοινωνικών κινημάτων, την ανθρωπολογία του σώματος και των συν-αισθημάτων, τις σπουδές φύλου και σεξουαλικότητας και την μεταποικιακή κριτική. Είναι συγγραφέας των βιβλίων: *Porno-graphics and Porno-tactics: Desire, Affect and Representation in Pornography* (συνεπιμ. με την Irene Peano, 2016, Punctum Books), *Το Συν-αίσθημα στο Πολιτικό. Υποκειμενικότητες, Εξουσίες, Ανισότητες στο Σύγχρονο Κόσμο* (επιμ., εκδόσεις Νήσος, 2018), *Αντι-κείμενα Σεξουαλικότητας. Κριτικές Θεωρίες, Διεπιστημονικές Αναγνώσεις* (συνεπιμ. με τον Πάκο (Άσπα) Χαλκίδη, εκδόσεις Τόπος, 2022) και *Κριτική Δημόσια Ανθρωπολογία στο Πεδίο των Σπουδών Φύλου και της Φεμινιστικής/Κουίρ Πολιτικής* (συνεπιμ. με Ελένη Παπαγαρουφάλη, εκδόσεις Τόπος, υπό έκδοση). Ταυτόχρονα, κείμενά της έχουν δημοσιευτεί σε πολλούς συλλογικούς τόμους και επιστημονικά περιοδικά. Υπήρξε μέλος της διοικούσας επιτροπής του Εργαστηρίου Ανθρωπολογικής Έρευνας και της Επιτροπής Ισότητας Φύλων στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Είναι μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού Φεμινιστικά.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Η Αθηνά Αθανασίου είναι Καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Είναι Κοσμήτορας της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν: σύγχρονη κριτική θεωρία, σπουδές φύλου, φεμινιστική και queer θεωρία, πολιτικές μνήμης και πένθους, βιοπολιτική, ευαλωτότητα και αντίσταση, θεωρίες επιτελεστικότητας, μεταποικιακή κριτική, ηθική και πολιτική της μαρτυρίας. Ανάμεσα στα βιβλία που έχει δημοσιεύσει είναι τα: *Agonistic Mourning: Political Dissidence and the Women in Black* (Edinburgh University Press, 2017), *Dispossession: The Performative in the Political* (με την Judith Butler, Polity Press, 2013), *Η Κρίση ως «Κατάσταση Έκτακτης Ανάγκης»* (Σαββάλας, 2012), *Ζωή στο Όριο: Δοκίμια για το Σώμα, το Φύλο και τη Βιοπολιτική* (Εκκρεμές, 2007), *Κουήρ Πολιτική / Δημόσια Μνήμη: 30 Κείμενα για τον Ζακ* (συνεπιμ. με Γρηγόρη Γκουγκούση και Δημήτρη Παπανικολάου, Rosa Luxemburg Institute, 2020), *Rewriting Difference: Luce Irigaray and 'the Greeks'* (co-ed. with Elena Tzelepis, SUNY Press, 2010), *Αποδομώντας την Αυτοκρατορία: Θεωρία και Πολιτική των Μεταποικιακών Σπουδών* (επιμ. νήσος, 2016), *Φεμινιστική Θεωρία και Πολιτισμική Κριτική* (επιμ. νήσος, 2006), *Βιοκοινωνικότητες* (επιμ. νήσος, 2011). Έχει διατελέσει επιστημονικά υπεύθυνη ή/και μέλος ερευνητικών ομάδων που χρηματοδοτήθηκαν από: European Research Council (ERC), Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ), Rosa Luxemburg Foundation, International Consortium of Critical Theory Programs (University of California Berkeley and Mellon Foundation), European Commission (Action grants, Seventh Framework Programme, Sixth Framework Programme), Marie Curie Postdoctoral Fellowships (ακαδημαϊκή σύμβουλος). Έχει διατελέσει μεταδιδακτορική υπότροφος στο Pembroke Center for Teaching and Research on Women, του Brown University. Έχει διατελέσει συνεργάτρια-ερευνήτρια στο Center for the Study of Social Difference του Columbia University. Είναι μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής διαφόρων περιοδικών (*Critical Times, Feminist Formations, Philosophy, Politics and Critique, Journal of Greek Media and Culture*, και άλλα).

Ο Παναγιώτης Αντωνιάδης είναι υποψήφιος διδάκτορας στο τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, και μεταξύ των επιστημονικών του ενδιαφερόντων συγκαταλέγονται οι Σπουδές Φύλου και Σεξουαλικότητας, η διεπιστημονική συνάντηση της ανθρωπολογίας με την ψυχαναλυτική και κριτική θεωρία, και η ανθρωπολογία της υγείας και του σώματος. Η διδακτορική του διατριβή υπό την επίβλεψη της καθηγήτριας Αθηνάς Αθανασίου και με προσωρινό τίτλο 'Το σεξ ως ηθικοπολιτική συνάντηση: Οι ψυχο/βιο/πολιτικές της οικειότητας και η παιδαγωγική της επιθυμίας στα μετα-AIDS κουήρ τοπία της Ελλάδας' αποτελεί μια εθνογραφική μελέτη τόσο της σεξουαλικής οικειότητας μεταξύ ομοφυλόφιλων αντρών όσο και των βιοπολιτικών και βιοκοινωνικοτήτων που αναπτύσσονται γύρω από την συνθήκη του να ζει κανείς με τον HIV. Είναι απόφοιτος της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ενώ ακολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές στο τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Η Ισμήνη Γάτου είναι διδακτορίσσα του Τμήματος Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Η έρευνά της φέρει κοντά θεωρητικά και μεθοδολογικά «εργαλεία» των ηχητικών σπουδών, των σπουδών μέσων, της ανθρωπολογίας των αισθήσεων και του χώρου, της πολυτροπικής και αισθητηριακής εθνογραφίας. Στη δημιουργική της πρακτική πειραματίζεται με διάφορα υλικά, μέσα και φόρμες όπως οι ηχογραφήσεις πεδίου και φωνής, οι ηχητικές συνθέσεις, οι διαδραστικές ηχητικές χαρτογραφήσεις και τα τοποθεσιακά καλλιτεχνικά έργα (locative media arts). Η διατριβή της με τίτλο «Αφηγήσεις και συν-αισθήματα σε κίνηση. Μια έρευνα-δημιουργία για τη χωρική εμπειρία μέσα από τη χρήση κινητών ψηφιακών μέσων», που εκπονήθηκε με υποτροφίες από το Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη (2016–2017) και από το Ίδρυμα Κρατικών

Υποτροφιών (ΙΚΥ) (2018–2022), επικεντρώθηκε σε ζητήματα χωρικότητας, κινητικότητα/μη κινητικότητα και κατοίκησης, ιδωμένα μέσα από την ηχητικά-βασισμένη τοποθεσιακή συνθήκη. Έχει πραγματοποιήσει μεταπτυχιακές σπουδές Πολιτισμικής Πληροφορικής στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, με υποτροφία του Ιδρύματος Α.Γ. Λεβέντη και Πολιτιστικής Διαχείρισης στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Είναι πτυχιούχος του Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Η δουλειά της έχει δημοσιευτεί με ομιλίες και ανακοινώσεις σε εγχώρια και διεθνή συνέδρια, με δημοσιεύσεις σε έντυπα και διαδικτυακά περιοδικά καθώς και με συμμετοχές σε εκθέσεις και φεστιβάλ τέχνης στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Την περίοδο 2022–23 έλαβε βραβείο από την ARTWORKS (πεδίο εικαστικών τεχνών) και ήταν υπότροφος του Προγράμματος Υποστήριξης Καλλιτεχνών του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος.

Η **Νέλλη Καμπούρη** είναι επίκουρη καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο «Μεθοδοι και Τεχνικές της Κοινωνικής Έρευνας» στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Παράλληλα εργάζεται σαν ερευνήτρια στο πρόγραμμα ERC CoG *Soundscapes of Trauma: Music, Sound, and the Ethics of Witnessing* της Άννας Παπαέτη και σαν διδάσκουσα του μαθήματος «Φεμινιστικές Μεθοδολογίες και Διαθεματικότητα» στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στο μεταπτυχιακό Σπουδές Φύλου: Μεθοδολογίες, Θεωρίες, Πολιτικές. Στο παρελθόν, εργάστηκε σαν ερευνήτρια στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, στο Εργαστήριο Σπουδών Φύλου του Παντείου, στο Πανεπιστήμιο του Hertfordshire, στο Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, σαν διδάσκουσα στο Πάντειο και το Πανεπιστήμιο Αθηνών και σαν επιστημονικός σύμβουλος στην Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και στον Διεθνή Οργανισμό Εργασίας (ILO). Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζουν σε θέματα φύλου, μετανάστευσης, τεχνολογίας και κοινωνικών κινήματων.

Η **Χαρά Κότσαλη** είναι χορογράφος και performer. Αποφοίτησε από την Ανώτερη Επαγγελματική Σχολή Χορού «Ραλλού Μάνου», το τμήμα Θεατρικών Σπουδών (ΕΚΠΑ) και το μεταπτυχιακό τμήμα Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας (Παντείο Πανεπιστήμιο) έχοντας παράλληλα πραγματοποιήσει και μουσικές σπουδές. Ασχολείται με τη χορογραφία και την performance μέσα από μια διευρυμένη προσέγγιση, επιχειρώντας να εμπλέξει μεθοδολογίες από την ανθρωπολογία, τις πρακτικές του ντοκιμαντέρ, τη μουσική και άλλες παραστατικές γλώσσες, ενώ την απασχολεί ιδιαίτερα η πολιτική του ήχου και της κίνησης. Η δουλειά της έχει παρουσιαστεί σε θέατρα και φεστιβάλ στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ενώ το solo *to be possessed* επιλέχθηκε ως ένα από τα έργα του Aerowaves Twenty24. Είναι η υποστηριζόμενη χορογράφος της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση για την περίοδο 2023-2024 στο πλαίσιο του δικτύου Grand Luxe. Το 2023 έλαβε το βραβείο της Ένωσης Ελλήνων Κριτικών για την καλύτερη χορογραφία κι επιμέλεια κίνησης σε θεατρική παράσταση (Η άνοδος του Αρτούρο Ούι, σκηνοθεσία Άρη Μπινιάρη). Ως ερμηνεύτρια έχει συνεργαστεί μεταξύ άλλων με τους Χρήστο Παπαδόπουλο, Ευριπίδη Λασκαρίδη, Πατρίσια Απέργη, Ίριδα Καραγιάν, Σοφία Μαυραγάνη, Τζένη Αργυρίου, Αργυρώ Χιώτη, πραγματοποιώντας παραστάσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Διδάσκει τεχνική σύγχρονου χορού σε επαγγελματικές σχολές χορού και έχει συντονίσει μαθήματα και εργαστήρια κίνησης στις γυναικείες φυλακές Ελαιώνα (Θήβα) και Κορυδαλλού.

Ο **Λεάνδρος Κυριακόπουλος** είναι Επίκουρος Καθηγητής στο τμήμα Κοινωνιολογίας του ΕΚΠΑ, με ερευνητικά ενδιαφέροντα τους σύγχρονους τεχνοπολιτισμούς, τα ψηφιακά δίκτυα, τις (rave) μουσικές κουλτούρες και την τεχνοαισθητική. Είναι συγγραφέας του βιβλίου *Αναπαραστάσεις του Ανοίκειου* (Νήσος 2020), και επιμελητής των θεματικών τευχών *Ψηφιακότητα, Αισθητικοποίηση, Αυτονομία Συναισθήματος* (Ουτοπία τ. 133), και

Χώροι από Ήχο-Χρόνοι τις Τεχνικές: Διασυνδέσεις μεταξύ Τεχνολογίας, Δικτύων, Μουσικής και Σώματος (Αυτόματων 1.2) Επί του παρόντος είναι ερευνητής στο πρόγραμμα HORIZON 2020-ERC στο Consolidation Grant MUTE στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, και διερευνά τη χρήση των τεχνολογιών ήχου σε συνθήκες βασανισμού και πολέμου.

Η Σούλα Μαρινούδη πήρε το διδακτορικό της από το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Εκπόνησε τη διδακτορική και μεταδιδακτορική της έρευνα με υποτροφίες από το Ίδρυμα Μελίνα Μερκούρη, το ΙΚΥ και το Πρόγραμμα Διδακτορικών Υποτροφιών «Ηράκλειτος». Έχει διδάξει στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και το ΕΚΠΑ. Άρθρα της για την ανθρωπολογία και τις σπουδές για την αναπηρία περιλαμβάνονται σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά, καθώς και σε συλλογικούς τόμους. Εργάζεται ως φιλόλογος ειδικής αγωγής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η Εύη Νάκου είναι μουσικός. Μέσω της έρευνας και της πρακτικής της διερευνά την εγγύτητα και την οικειότητα μέσα από την ανάδειξη τοποθετημένων ιστοριών με αυτοσχέδιο και ημιδομημένο τρόπο – ιστοριών που συχνά δεν λέγονται, δεν ακούγονται ή διαγράφονται. Η Εύη είναι συνιδρύτρια του κουαρτέτου Breakfast Club και πρόσφατα έγινε μέλος της συλλογικότητας του Φεμινιστικού Αυτόνομου Κέντρου Έρευνας ως συντονίστρια του ερευνητικού τομέα Art as Research: Visual, Performative, and Documentary Knowledges. Έχει σχεδιάσει και συντονίσει εργαστήρια μουσικού και ηχητικού αυτοσχεδιασμού και συνεργατικής διακαλλιτεχνικής σύνθεσης στην Ελλάδα και το εξωτερικό, μεταξύ των οποίων συγκεκριμένα στο Beit AlMusica στην Παλαιστίνη, στο La Sonora στην Αργεντινή και στο Drum Works στο Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού, στον OKANA, σε σχολεία και σε ξενώνες, σε κοινωνικούς χώρους και χώρους υγείας. Έχει συνεργαστεί με οργανισμούς όπως το Barbican Centre, το Guildhall School of Music and Drama, το Women for Refugee Women, τη Melissa Network for Migran Women, το Goethe Institut Athen, τη Φιλαρμονική της Νέας Υόρκης, το CTM Festival, την Εθνική Λυρική Σκηνή, το Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, την Deutsche Oper Berlin και τη Στέγη Ιδρύματος Ωνάση. Η Εύη είναι υποψήφια διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Η Νένη Πανουργιά είναι ανθρωπολόγος, καθηγήτρια στο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Φυλακών και Ακαδημαϊκή Σύμβουλος της Πρωτοβουλίας Δικαιοσύνη της Εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο Columbia, στην Νέα Υόρκη. Έχει διδάξει στα πανεπιστήμια Princeton, Rutgers, NYU, Bard College, The New School for Social Research, και Université de Paris VIII, St Denis. Έχει δημοσιεύσει τα βιβλία *Fragments of Death*, *Fables of Identity*. *An Athenian Anthropography*, *Επικίνδυνοι Πολίτες*. Η ελληνική αριστερά και η κρατική τρομοκρατία, και επιμελήθηκε την επανέκδοση του βιβλίου του Paul Radin *Primitive Man as Philosopher*. Με συνεπιμέλεια του George Marcus εξέδωσε τον συλλογικό τόμο *Ethnographica Moralia: Experiments in Interpretive Anthropology*. Σε συνεργασία με τον Μουσείο Μπενάκη επιμελήθηκε την αγγλική έκδοση του τόμου *Ανατολικά της Αττικής*. Φωτογραφίες 1930-1970, με φωτογραφίες από το αρχείο του Μπενάκη. Έχει διατελέσει συνεπιμελήτρια του *Journal of Modern Greek Studies* και του *Anthropology and Humanism*. Το 2021 επιμελήθηκε τον συλλογικό τόμο *COVID-19. Auto-ethnographies of a Vulnerable Population* για το περιοδικό *Synopsis. A Journal of Medical Humanities* <https://medicalhealthhumanities.com/2021/01/22/medical-humanities-covid-19-and-states-of-confinement/>. Το πιο πρόσφατο βιβλίο της *Λέρος: Η γραμματική του εγκλεισμού* δημοσιεύθηκε το 2021 από τις Εκδόσεις Νεφέλη, βρίσκεται στην δεύτερη έκδοση, και σύντομα θα κυκλοφορήσει σε αγγλική έκδοση με τίτλο *Foucault's Node: Leros, the Grammar of Confinement*. Έχει δημοσιεύσει άρθρα για την ανθρωπολογική και εθνογραφική θεωρία, για την τέχνη και την αρχιτεκτονική, για την πολιτική, την επιστημολογία, την κριτική

θεωρία, και κριτικές ιατρικές σπουδές. Έχει ασχοληθεί εθνογραφικά με την σημασία της ιστορίας, της πολιτικής, και της άσκησης της ιατρικής, την εμπειρία των βασανιστηρίων, του εγκλεισμού και των εργαλείων πειθάρχησης, και την ιδρυματοποίηση του κοινού χώρου. Προετοιμάζει έναν τόμο για το φωτογραφικό υλικό από την Ελλάδα της φωτογράφου Lee Miller, και παράλληλα ερευνά την ιστορία και ανθρωπολογία του εγκλεισμού στην Λέρο από το 1927 μέχρι σήμερα. Είναι συνιδρύτρια, με τον Στάθη Γουργουρή, του Κύκλου Σεμιναρίων Τα Σεμινάρια της Λέρου/ Leros Humanism Seminars <https://leros-humanism-seminars.com/>

Η **Άννα Παπαέτη** είναι επιστημονικά υπεύθυνη του ερευνητικού προγράμματος ERC Consolidator Grant *Ηχοτοπία του τραύματος: μουσική, ήχος και η ηθική της μαρτυρίας* (MUTE) στο Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Η έρευνά της εξετάζει το πλέγμα της μουσικής, του ήχου, της βίας και της ακρόασης καθώς και τις διασταυρώσεις της πολιτικής, της ηθικής και της αισθητικής. Έχει τελέσει μεταδιδακτορική ερευνήτρια «Μαρία Σκλοντόφσκα Κιουρί» στο Πανεπιστήμιο του Γκέτινγκεν (2011–2014, FP7) και στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (2017–2019, Horizon 2020). Η έρευνά της έχει επίσης υποστηριχθεί από τη Γερμανική Υπηρεσία Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών (DAAD), το Ίδρυμα Ωνάση και το Κέντρο Έρευνας Ανθρωπιστικών Επιστημών (ΚΕΑΕ). Έχει δημοσιεύσει εκτενώς σε συλλογικούς τόμους και επιστημονικά περιοδικά, ενώ το 2013 συνεπιμελήθηκε δύο αφιερώματα αναφορικά με τη χρήση της μουσικής σε συνθήκες κράτησης. Ως καλλιτέχνης μεταπλάθει την έρευνά της σε έργα που βασίζονται στο κείμενο και τον ήχο όπως, για παράδειγμα, το podcast *The Undoing of Music* (Museo Nacional Reina Sofia, Μαδρίτη, 2019) και την εγκατάσταση *in/audibility* (Αθήνα, 2022), καθώς και τις εγκαταστάσεις *The Dark Side of the Tune* (Αθήνα, 2016) και *Νέος Παρθενώνας* (Λουτράκι, 2019) τις οποίες δημιούργησε μαζί με τον Νεκτάριο Παππά.

Η **Αθηνά Πεγκλίδου** είναι επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας στο Α.Π.Θ. Σπούδασε Φιλοσοφία, Παιδαγωγική και Ψυχολογία στο Α.Π.Θ., Κοινωνική Ανθρωπολογία στην École des Hautes Études en Sciences Sociales, Ανθρωπολογικό Ντοκιμαντέρ στα πανεπιστήμια Nanterre- Paris X και École Pratique des Hautes Études στο Παρίσι. Η διδακτορική της διατριβή μελετά τις έμφυλες νοηματοδοτήσεις της κατάθλιψης και τη διαχείριση των θεραπευτικών εξουσιών και βασίζεται στην εθνογραφική έρευνα πεδίου των θεραπευτικών δρομολογίων, της αυτοϊασης, της κατανάλωσης φαρμάκων, της φροντίδας, της περίθαλψης και της νοσηλείας. Ασχολείται ερευνητικά με την ανθρωπολογία της υγείας, του φύλου, με τη χρήση οπτικών μέσων στην έρευνα πεδίου και στην επικοινωνία της. Συμμετείχε στο πρόγραμμα COST Action IS1206 Femicide Across Europe (2013-17) και στη δημιουργία του European Observatory on Femicide (E.O.F.) το 2018 και στο <https://femicide.gr/>. Είναι μέλος του γνωμοδοτικού συμβουλίου του European Observatory on Femicide (E.O.F.).

Η **Νεφέλη Ρουμελιώτη** είναι υποψήφια διδακτορίσσα του τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Είναι απόφοιτος του τμήματος Ψυχολογίας (BA) του Πανεπιστημίου Κρήτης και ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στην Κοινωνική Ψυχιατρική του τμήματος Ιατρικής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και στην συνέχεια στην Κοινωνική Ανθρωπολογία του Παντείου Πανεπιστημίου. Εργάζεται εδώ και πολλά χρόνια ως ψυχολόγος σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις στο ευρύτερο πεδίο του «προσφυγικού». Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν σε θεματικές που βρίσκονται στις διασταυρώσεις των δύο γνωστικών κλάδων, της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της ψυχολογίας ή/και της ψυχανάλυσης. Στην διδακτορική της διατριβή με προσωρινό τίτλο «Μεταξύ πολιτικής της ζωής και νεκροπολιτικής. Επιτελέσεις της ευαλωτότητας στο πλαίσιο της «προσφυγικής κρίσης» στην Ελλάδα» διερευνά τις συναρθρώσεις μεταξύ των πολιτικών της ευαλωτότητας και της παραγωγής

των ψ-λόγων και πρακτικών στο πλαίσιο του πολιτικού μηχανισμού του ασύλου στην Ελλάδα. Η εθνογραφική της έρευνα επικεντρώνεται στις διυποκειμενικές συναντήσεις μεταξύ επαγγελματιών ψυχικής υγείας και προσφύγων και στις επιτελέσεις της ψυχικής οδύνης σε κλινικές δομές ψυχικής υγείας «για πρόσφυγες».

Πάνελ #19

Ο **Μάριος Χατζηπροκοπίου** έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην ανθρωπολογία της επιτέλεσης στην École des Hautes Études en Sciences Sociales (Παρίσι) με υποτροφίες της Γαλλικής κυβέρνησης και του Ιδρύματος Μιχαλή, ενώ πήρε το διδακτορικό στις σπουδές επιτέλεσης από το Aberystwyth University (Ουαλία), με υποτροφία του ίδιου πανεπιστημίου. Διετέλεσε μεταδιδακτορικός υπότροφος στο Κέντρο Έρευνας για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες και μεταδιδακτορικός ερευνητής ΕΛΙΔΕΚ στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Η έρευνά του εστιάζει σε επιτελέσεις μετανάστευσης και προσφυγικότητας, σύγχρονες επαναγνώσεις του αρχαίου δράματος, επιτελέσεις του φύλου και της σεξουαλικότητας, καθώς και τελετουργικές επιτελέσεις θρήνου. Άρθρα έχουν δημοσιευθεί σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Έχει παρουσιάσει περφόρμανς και παραστασιακές διάλεξεις διεθνώς (βλ. ενδεικτικά: Παν/μιο Οξφόρδης, Mounoir Tanztheater/Κολωνία, Spinnerei/Λειψία, Ίδρυμα Ωνάση, Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Athens Biennale, Mostra Latinoamericana de Performances Urbanas/Βραζιλία κ.α.), ενώ έχει συνεργαστεί ως δραματουργός σε διάφορες παραγωγές (Φεστιβάλ Αθηνών, Δημητρίων, Φιλίππων, κ.ά.). Μεταφράζει το έργο της Clarice Lispector. Το πρώτο του βιβλίο ποίησης *Τοπικοί Τροπικοί* (Αντίποδες 2019) διευρευνά ζητήματα κούρς πένθους και επιθυμίας σε σύνδεση με προφορικές ποιητικές παραδόσεις. Συμπεριελήφθη στις βραχείες λίστες για το Κρατικό Βραβείο Ποίησης. Το 2023, ο Μάριος ήταν writer-in-residence στο Ulysses Shelter (Belgrade) και Vakalo Visiting Artist στο Πανεπιστήμιο του Michigan.

Η **Μάρθα Μπουζιούρη** είναι σκηνοθέτις, δραματουργός και Διδάκτωρ Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών). Είναι επίσης Καλλιτεχνική Διευθύντρια του [Διεθνούς Δικτύου Θεάτρου Ντοκιμαντέρ](#), και συνιδρύτρια της εταιρίας παραγωγής [PLAYS2PLACE](#). Η Μάρθα επιδιώκει σταθερά τη δημιουργική συνδιαλλαγή ανάμεσα στα δύο πεδία (θέατρο ντοκιμαντέρ και ανθρωπολογία), όπως αυτή επιτελείται μέσα από τη δημιουργία παραστάσεων ντοκιμαντέρ που πραγματεύονται σύγχρονα κοινωνικοπολιτικά ζητήματα και διερευνούν τη σχέση ανάμεσα στο ανθρώπινο και το πολιτικό. Τα τελευταία χρόνια το ενδιαφέρον της κινείται γύρω από την περιοχή του τραύματος και της έμφυλης ταυτότητας, με έργα που αγγίζουν ζητήματα όπως η έμφυλη βία (*Pietà, Αμάρυνθος*), η γυναικεία αυτοδιάθεση (*Cyankali, Τα Ταξίδια της Πηνελόπης*) και η επουλωτική δύναμη της γυναικείας φιλίας (*À deux voix*). Η Μάρθα είναι απόφοιτη των διεθνών προγραμμάτων CIRCLE-Women Doc Accelerator και Directors Lab Mediterranean του προγράμματος Lincoln Center Theater Directors Lab της Νέας Υόρκης, και των διεθνών δικτύων EWA (European Women's Audiovisual Network), WIFT, Cultural Innovators Network, και Robert Bosch Alumni Network. Η δουλειά της έχει υποστηριχθεί από/παρουσιαστεί σε σημαντικούς οργανισμούς, θέατρα και φεστιβάλ στην Ελλάδα και το εξωτερικό (Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, Εθνικό Θέατρο, Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, Στέγη Ιδρύματος Ωνάση, Μπιενάλε της Αθήνας, Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, Cité internationale des arts, CENTQUATRE, Γαλλικό Ινστιτούτο, UB, Warsaw Museum of Modern Art, Warsaw Biennale, Chantiers d'Europe - Théâtre de la Ville, Festival of

Ο **Χάρης Πεχλιβανίδης** είναι απόφοιτος του Τμήματος Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ. Έχοντας λάβει υποτροφία από το Ι.Κ.Υ (Ιδρυμα Κρατικών Υποτροφιών) ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές σπουδές με τίτλο “MA in Theatre: Devised Theatre” στο Dartington College of Arts (UK). Έχει βραβευτεί από την ακαδημαϊκή κοινότητα του Α.Π.Θ. με το «Βραβείο Αριστείας - Διεθνείς Διακρίσεις Αποφοίτων». Από το 2007 έχει εργαστεί ως σκηνοθέτης, ηθοποιός και χορευτής στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος. Το 2012 συνδημιούργησε την καλλιτεχνική συλλογή influx. Θεατρικές δουλειές της ομάδας έχουν παρουσιαστεί στο ΚΘΒΕ, στο Εθνικό Θέατρο, στο Φεστιβάλ Αθηνών 2018, στο Διεθνές Φεστιβάλ Δημητρίων, στο Εθνικό Θέατρο του Όσλο (Διεθνές Φεστιβάλ Ίψεν), στο Θέατρο Volksbühne του Βερολίνου, στο Διεθνές Συνέδριο Ίψεν (στο Σκίεν της Νορβηγίας) και στο Κέντρο Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Χάρβαντ (Ουάσιγκτον, Η.Π.Α.). Επίσης έχει συνεργαστεί ως σκηνοθέτης με το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βέροιας. Εισηγείται διαδικτυακά σεμινάρια με τίτλο «Σεμινάριο Θεάτρου Ντοκιμαντέρ: Η Σκηνοθεσία του Πραγματικού». Το Σεπτέμβριο του 2021 εκλέχθηκε νέος καλλιτεχνικός διευθυντής του ΔΗΠΕΘΕ Ιωαννίνων. Τέλος, είναι υποψήφιος διδάκτορας του Τμήματος Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ. έχοντας τίτλο της έρευνας: «Όψεις του πολιτικού στο θέατρο ντοκουμέντο: Αναζητώντας τη “φανταστική θέσμιση της κοινωνίας” στη σύγχρονη δραματουργία».

Η **Στυλιάνα Γκαλινίκη** σπούδασε Αρχαιολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και θέατρο στο «DramaStudio Παράθλαση». Στη διδακτορική της διατριβή που εκπόνησε στη Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών (Τομέας III: Αρχιτεκτονική Γλώσσα, Επικοινωνία & Σχεδιασμός) του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και αφορά στις κοινωνικές χρήσεις της αρχαιότητας μέσα από την περίπτωση της νεότερης δημόσιας γλυπτικής της Θεσσαλονίκης, συγκρότησε και εφάρμοσε ένα θεατρικό μοντέλο ανάλυσης και ερμηνείας των χωρικών μνημονικών πρακτικών. Το επιστημονικό έργο της εστιάζει στις κοινωνικές χρήσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς και τις δημόσιες επιτελέσεις της συλλογικής μνήμης και ταυτότητας, στη διαπραγμάτευση της ταυτότητας της πόλης της Θεσσαλονίκης, στην ιστορία της αρχαιολογικής έρευνας. Πεδίο έρευνάς της αποτελεί και η σύνδεση μουσείου-λογοτεχνίας μέσα από θεατρικές και ψηφιακές δημιουργικές δράσεις που εμπνεύστηκε και υλοποίησε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, όπου εργάζεται κατέχοντας θέση προϊσταμένης του Τμήματος Συλλογών Λίθινων, Τοιχογραφιών και Ψηφιδωτών. Το 2016 επιμελήθηκε το ιστορικό λεύκωμα «Ω, φιλάτη Τζουμαγιά!»: 100 χρόνια από την ομηρία των κατοίκων της Ηράκλειας Σερρών 1916-2016 και το 2021 συνεπιμελήθηκε με την Ε. Σολομών τον συλλογικό τόμο “The work of magic art”: ιστορία, χρήσεις και σημασίες του μνημείου των Incantadas της Θεσσαλονίκης. Έχει, επίσης, γράψει και δημοσιεύσει δύο λογοτεχνικά βιβλία.

Η **Αρετή Κονδυλίδου** εργάζεται ως κοινωνική ανθρωπολόγος στο Υπουργείο Πολιτισμού. Είναι κάτοχος πτυχίου Ιστορίας-Αρχαιολογίας από το ΑΠΘ και πτυχίου, ενιαίου και αδιάσπαστου μεταπτυχιακού επιπέδου, Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ καθώς και μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το EHES, στο Παρίσι. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την τοπική και προφορική ιστορία, την ανθρωπολογία και το μουσειακό θέατρο. Τα τελευταία χρόνια ασχολείται στον Πολυχώρο Πολιτισμού Ισλαχανέ, στη Θεσσαλονίκη, με την επιμέλεια εκθέσεων, τα θεατρο-παιδαγωγικά προγράμματα και τη διοργάνωση πολιτιστικών δράσεων. Έχει δημοσιεύσει άρθρα και έχει συμμετάσχει σε συνέδρια. Έχει συνεργαστεί με το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος στη σύλληψη/ιδέα πραγματοποίησης της παράστασης στο μουσείο «Μονοπάτι στη θάλασσα» από το ομώνυμο βιβλίο του Αντώνη Σουρούνη (2018). Έχει συνεργαστεί ως επιστημονική συνεργάτιδα με το «Θέατρο Σταθμός» για την

παράσταση «Ισλαχανέ: ένας τόπος συνάντησης πολιτισμών» (2022). Συνεργάζεται με το εργαστήρι «Μελέτης του Πολιτισμού, των Συνόρων και του Κοινωνικού Φύλου», του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Έχει παρουσιάσει την περφόρμανς “Noli me tangere” στο 1^ο φεστιβάλ δημιουργικότητας του Θεάτρου Ομπία και στα «Δρώμενα στη στοά» από το Sozopolis, στη Θεσσαλονίκη (2022).

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΩΝ/ΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

Βιωματικό εργαστήριο δημιουργίας διαδραστικής αφήγησης

Συντονίστριες: Μαρία Μαχαίρα (Αδράχτι), Αθηνά Πεγκλίδου (Α.Π.Θ.)

Η **Μαρία Μαχαίρα** είναι αφηγήτρια. Εκπαιδεύτηκε και μαθήτευσε δίπλα σε διακεκριμένους αφηγητές Έχει ιδρύσει την ΑΜΚΕ «Αδράχτι» <https://www.facebook.com/adrachtiafigimata> και είναι μέλος του Σ.Ε.Π.Α.Ι.Ε. Έχει συνεργαστεί και έχει πραγματοποιήσει παραστάσεις αφήγησης και βιωματικά εργαστήρια αφήγησης και μυθοπλασίας για φορείς που προάγουν τις τέχνες, τον πολιτισμό και την εκπαίδευση. Έχει συνεργαστεί με Θέατρα, Μουσεία, Πολιτιστικά Ιδρύματα, Πανεπιστημιακές Σχολές και Σχολεία. Έχει υλοποιήσει παραστάσεις αφήγησης, εκπαιδευτικές δράσεις και βιωματικά εργαστήρια για την τέχνη της αφήγησης υπό την Αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού και του Ιδρύματος Μποδοσάκη. Ενδεικτικές δράσεις: Βιωματικά Εργαστήρια: «Από την προσωπική εμπειρία στην συλλογική δράση. Η αφήγηση ως μέσο έκφρασης των γυναικών στην πορεία των χρόνων» Οργάνωση: Δομή Ισότητας Φύλων/ ΚΕΘΕΑ «Ζωντανεύοντας ένα παραμύθι. Τεχνικές αφήγησης παραμυθιού για νηπιαγωγούς» Οργάνωση: ΟΜΕΡ. «Τεχνικές αφήγησης» Κύκλος σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς. Οργάνωση: ΔΗΠΕΘΕ Ιωαννίνων. «Οι Ιστορίες του ασημιού και έτσι και αλλιώς» Διεθνής Ημέρας Μουσείων. Οργάνωση: Π.Ι.Ο.Π Μουσείο Αργυροτεχνίας. «Η Αφήγηση στην εκπαίδευση - Τεχνικές αφήγησης» Οργάνωση: Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ηπείρου σε συνεργασία με το Τμήμα Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ηπείρου και το ΠΕΚ Ιωαννίνων. «Σεμινάριο Παιδικής Λογοτεχνίας & Αφήγησης Παραμυθιών» Οργάνωση: Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Παραστάσεις- Προγράμματα: «Γυναικοκτονίες: Άλλοτε και τώρα». Αφηγήσεις και βιωματικά εργαστήρια για μαθητές Λυκείου και φοιτητές Πανεπιστημίου με σκοπό την ευαισθητοποίηση και τον αναστοχασμό για το φαινόμενο των γυναικοκτονιών και της έμφυλης βίας. Οργάνωση: Πανεπιστήμιο Α.Π.Θ Μουσείο Λ.Α.Μ. «Ιστορίες της ψυχής μας Αφηγηματική Τέχνη και ψυχική Υγεία». Εργαστήρια αφήγησης και μυθοπλασίας για ψυχικά πάσχοντες. Ίδρυμα ΚΙΚΠΕ. «Αποχωρισμοί η Εθνογραφία συναντά την τέχνη» Παραστάσεις Αφηγήσεις – Βιωματικά εργαστήρια, ΥΠΠΟΑ Τμήμα Άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς .

Η **Αθηνά Πεγκλίδου** είναι επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας στο Α.Π.Θ. Σπούδασε Φιλοσοφία, Παιδαγωγική και Ψυχολογία στο Α.Π.Θ., Κοινωνική Ανθρωπολογία στην Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Ανθρωπολογικό Ντοκιμαντέρ στα πανεπιστήμια Nanterre- Paris X και Ecole Pratique des Hautes Etudes στο Παρίσι. Η διδακτορική της διατριβή μελετά τις έμφυλες νοσηματοδοτήσεις της κατάθλιψης και τη διαχείριση των θεραπευτικών εξουσιών και βασίζεται στην εθνογραφική έρευνα πεδίου των θεραπευτικών δρομολογίων, της αυτοίασης, της κατανάλωσης φαρμάκων, της φροντίδας, της περίθαλψης και της νοσηλείας. Έχει διδάξει Ανθρωπολογία του Φύλου, Ανθρωπολογία του Πόνου και της Οδύνης, Ανθρωπολογία της Υγείας, Ανθρωπολογία του Σώματος, Φύλο και Υγεία και μαθήματα θεωρίας και σκηνοθεσίας Εθνογραφικού Ντοκιμαντέρ στο τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, στο τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο, στην Ιατρική Σχολή του πανεπιστημίου Ιωαννίνων, στο τμήμα Μ.Μ.Ε. και Δημοσιογραφίας

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

του Α.Π.Θ., στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ασχολείται ερευνητικά με την ανθρωπολογία της υγείας, του φύλου, με τη χρήση οπτικών μέσων στην έρευνα πεδίου και στην επικοινωνία της. Συμμετείχε στο πρόγραμμα COST Action IS1206 Femicide Across Europe (2013-17) και στη δημιουργία του European Observatory on Femicide (E.O.F.) το 2018 και στο <https://femicide.gr/>. Είναι μέλος του γνωμοδοτικού συμβουλίου του European Observatory on Femicide (E.O.F.).

Τέχνη και ανθρωπολογία: το αβέβαιο ενδιαμέσο

Συντονίστρια: Σοφία Γρηγοριάδου (TWIXTlab), MA στις εικαστικές τέχνες & PhD στην κοινωνική ανθρωπολογία

Η **Σοφία Γρηγοριάδου** είναι διδακτορίσσα του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου, με ερευνητικό αντικείμενο τις διασυνδέσεις μεταξύ τέχνης και πόλης στην Αθήνα και τα Σκόπια, καθώς και τη σύμπραξη ανθρωπολογίας και τέχνης. Είναι απόφοιτος του Μεταπτυχιακού Εικαστικών Τεχνών της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών. Είναι πτυχιούχος του Εικαστικού Τμήματος της ΑΣΚΤ (2013) και του Φιλοσοφικού Παιδαγωγικού και Ψυχολογικού τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών (2006). Έχει συμμετάσχει σε ομαδικές εκθέσεις, συνέδρια, ερευνητικά και καλλιτεχνικά πρότζεκτ στην Αθήνα, τα Σκόπια, το Εδιμβούργο, την Κωνσταντινούπολη, τη Βηρυτό και αλλού. Έχει συνεπιμεληθεί και συνδιοργανώσει καλλιτεχνικά και ερευνητικά πρότζεκτ. Έχει διδάξει στο Α' εργαστήριο ζωγραφικής στην ΑΣΚΤ. Επιμελείται κείμενα, μεταφράζει, εικονογραφεί και γράφει. Συνεργάζεται με ανθρώπους από διαφορετικά πεδία ως: ιδρυτικό μέλος των Ακοο-ο, μιας διεπιστημονικής ομάδας με επίκεντρο τον ήχο, το περπάτημα και την τεχνολογική διαμεσολάβηση· μέλος της επιμελητικής ομάδας του *kyklada.press*, μιας εκδοτικής πρωτοβουλίας τα βιβλία της οποίας έχουν ως αφορμή το Αιγαίο Πέλαγος· τέλος, ως ιδρυτικό μέλος του TWIXTlab, ενός μακροπρόθεσμου project με ερευνητικό, δημιουργικό και εκπαιδευτικό χαρακτήρα που τοποθετείται μεταξύ -ή αλλιώς *twixt*- σύγχρονης τέχνης, ανθρωπολογίας και κοινωνικής πραγματικότητας. Οι δραστηριότητες του TWIXTlab περιλαμβάνουν τη διοργάνωση διαλέξεων, σεμιναρίων και εργαστηρίων γύρω από τις εικαστικές και παραστατικές τέχνες και τα μέσα που χρησιμοποιούν, καθώς και γύρω από θεωρητικές και μεθοδολογικές αναζητήσεις των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών και της ιστορίας και θεωρίας της τέχνης. Δημιουργήθηκε το 2014 με βάση μια ιδέα της ανθρωπολόγου και εικαστικού Ελπίδας Ρίκου. Μέλη του είναι ακόμη ο ανθρωπολόγος και *sound designer* Γιώργος Σαμαντάς και η φυσική επιστήμονας Ευγενία Βακαλοπούλου.

Πειράματα στη δημόσια ανθρωπολογία «Από τον Πέμπτο»: Anthroκόμιξ

Συντονίστρια: Πηνελόπη Παπαηλία, Αναπ. Καθ. Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Παν. Θεσσαλίας

Πειράματα στη δημόσια ανθρωπολογία «Από τον Πέμπτο»: Ανθρωπολογικά podcast

Συντονίστρια: Πηνελόπη Παπαηλία, Αναπ. Καθ. Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Παν. Θεσσαλίας

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Η **Πηνελόπη Παπαηλία** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, όπου διευθύνει το Pelion Summer Lab for Cultural Theory and Experimental Humanities. Η εθνογραφική της έρευνα αφορά τις πολιτικές της μνήμης και της ιστορικής κουλτούρας στην Ελλάδα, με έμφαση στο αποικιακό συγκείμενο και τα τεχνολογικά μέσα. Είναι ιδρυτικό μέλος της πρωτοβουλίας *décolonize hellás* και συντάκτρια του *World Anthropologies* για το περιοδικό *American Anthropologist*.

Εθνογραφική γραφή ήχου

Συντονίστριες: Αλεξάνδρα Μπαλάντινα και Θοδωρής Κονκουρής

Η **Αλεξάνδρα Μπαλάντινα** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εθνομουσικολογίας και διδάσκει στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Είναι συγγραφέας του βιβλίου *Εθνογραφική έρευνα στην Εθνομουσικολογία*, ένα βιβλίο οδηγός για μια μουσική εθνογραφική έρευνα (Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα/Κάλλιπος, 2024). Έχει κάνει εθνογραφική έρευνα στο Ιράν, στη Βόρεια Μακεδονία, στην Ιρλανδία και στην Ελλάδα. Στα επιστημονικά της ενδιαφέροντα συγκαταλέγονται: η εθνογραφία, η κοινωνική και πολιτισμική ανθρωπολογία, η ενσώματη έρευνα, η μουσική επιτέλεση, μουσική και Ισλάμ. Στα μουσικά είδη που έχει ερευνήσει, γράφει και διδάξει συγκαταλέγονται η λόγια μουσική της Μέσης Ανατολής (κυρίως Αραβική, Ιρανική και Τουρκική), Βαλκανική παραδοσιακή και hip-hop, Ελληνική λαϊκή μουσική και Ιρλανδική παραδοσιακή μουσική. Σήμερα είναι ενεργό μέλος της Διαπολιτισμικής Ορχήστρας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, την οποία διευθύνει ο Χάρης Λαμπράκης. Εκτός από Ελληνικά και Αγγλικά, μιλάει Ρώσικα, Σερβο-Κροάτικα, Σλαβομακεδόνικα και Περσικά.

Ο **Θοδωρής Λ. Κονκουρής** είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Εθνομουσικολογίας στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Ο Θοδωρής έχει πτυχία Φαρμακευτικής, Ιστορίας της Τέχνης και Μουσικής. Σπούδασε Εθνομουσικολογία στο SOAS, Πανεπιστήμιο του Λονδίνου και πήρε το διδακτορικό του από το Queen's University Belfast όπου και δίδαξε ανθρωπολογία και εθνομουσικολογία από το 2011. Στο ΠΑΜΑΚ ήρθε το 2022. Πραγματοποιεί έρευνα πάνω στις αδελφότητες των Mande κυνηγών της Δυτικής Αφρικής και συγκεκριμένα στο Μαλί, τη Γουϊνέα και την Ακτή Ελεφαντοστού από το 2003. Έχει συγγράψει επιστημονικά άρθρα σε ακαδημαϊκά περιοδικά και τόμους όπως, 'Recalling the Past in Song: Memory and Recovery in Mande Hunters' Ceremonies' στο *The Politics of Memory and Recovery in Times of Crisis*, επιμέλεια των Fiona Larkan και Fiona Murphy (Ashgate, 2018), 'I am sorry that we made you bleed': Locality and Apprenticeship among the Mande Hunters' στο *The Routledge Companion to the Study of Local Musicking*, επιμέλεια των Reily, Suzel A and Katherine Brucher (Routledge, 2018) και 'A Night at Radio Donko' *Ethnomusicology Forum* (Special Issue – Radio and Ethnomusicology vol.27, no.3, 2018).

Ethnographic sound writing

Coordinators: Alexandra Balantina and Thodoris Konkouris

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}

Alexandra Balantina is an Associate Professor of Ethnomusicology at Ionian University, Greece. She is the author of the book *Ethnographic Research in Ethnomusicology* (2024, Kallipos). She has conducted fieldwork in Iran, former Yugoslavia, and Greece. Her main areas of research interests include performance theory and practice, music creativity, cultural organology, ethnography, music participant observation, embodiment in performance and research, music censorship. Music genres that she has researched, written about and taught include classical music genres of the Middle East (Arab, Iranian and Turkish), Balkan hip-hop, Greek popular music and Irish traditional music. She regularly performs modal music playing frame drums and the Iranian tombak. She speaks Russian, Greek, English, Serbo-Croatian, Slavic-Macedonian and Farsi.

Theodore L. Konkouris is Associate Professor of Ethnomusicology at the Department of Music Science and Art of the University of Macedonia. Theodore holds degrees in Pharmacy, Art History and Music. He studied Ethnomusicology (MMus) at SOAS, University of London and got his PhD from Queen's University Belfast where he taught anthropology and ethnomusicology since 2011. He came to UOM in 2022. He conducts research on the brotherhoods of the Mande hunters of West Africa, in Mali, Guinea and Côte d'Ivoire since 2003. He has published scholarly articles in academic journals and volumes such as, 'Recalling the Past in Song: Memory and Recovery in Mande Hunters' Ceremonies' in *The Politics of Memory and Recovery in Times of Crisis*, ed. by Fiona Larkan and Fiona Murphy (Ashgate, 2018), "I am sorry that we made you bleed": Locality and Apprenticeship among the Mande Hunters' in *The Routledge Companion to the Study of Local Musicking*, edited by Reily, Suzel A and Katherine Brucher (Routledge, 2018) and 'A Night at Radio Donko' *Ethnomusicology Forum* (Special Issue – Radio and Ethnomusicology vol.27, no.3, 2018).

Ζητήματα Ηθικής και Δεοντολογίας στην Ανθρωπολογία και την Εθνογραφική Έρευνα

Συντονίστρια: Φάλια Βαρελάκη, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Department of Philosophy and Cultural Heritage, Ca' Foscari University of Venice

Η **Φάλια Βαρελάκη** είναι Μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο ερευνητικό πρόγραμμα (ERC) "PregDaT - Pregnancy Dating Challenges: Technologies and Unequal Geographies of Abortion and Childbirth Care" στο Department of Philosophy and Cultural Heritage Πανεπιστήμιο Ca' Foscari της Βενετίας. Δρ. Κοινωνικής Ανθρωπολογίας από το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Παν/μιου Αιγαίου (υπότροφος του προγράμματος «ΥΠΑΤΙΑ») και μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο ΠΜΣ Βιοηθικής στο τμήμα Ιατρικής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, με τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα και οι δημοσιεύσεις της να αφορούν σε ζητήματα Υγείας και Ασθένειας, Σώμα, Συγγένεια Μεθοδολογία της έρευνας, Ηθική και Δεοντολογία στην Έρευνα.

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ
Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΡΕΥΝΩΝ

twixt^{lab}